PROXECTO

orzamentos
2018

INFORME DE
IMPACTO DE XÉNERO

XUNTA DE GALICIA

VICEPRESIDENCIA E CONSELLERÍA DE PRESIDENCIA, ADMINISTRACIÓNS PÚBLICAS E XUSTIZA
Secretaría Xeral de Igualdade

CONSELLERÍA DE FACENDA
Dirección Xeral de Planificación e Orzamentos

Informe de Impacto de Xénero

Contido

I. MARCO NORMATIVO 7

II. A PERSPECTIVA DE XÉNERO NO ANTEPROXECTO DE LEI DE ORZAMENTOS PARA O ANO 2018 11

III. CARACTERÍSTICAS DEMOGRÁFICAS 15

IV. ANÁLISE DA SITUACIÓN DIFERENCIAL DE MULLERES E HOMES EN RELACIÓN COS DISTINTOS ÁMBITOS PRIORITARIOS DE INTERVENCIÓN 23

IV.1. INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO TECNOLÓXICO E INNOVACIÓN 25

IV.2. EMPRENDEMENTO E PEMES 27

IV.3. EMPREGO 31

IV.4. EDUCACIÓN E APRENDIZAXE PERMANENTE 39

IV.5. SAÚDE 43

IV.6. INCLUSIÓN SOCIAL E REDUCIÓN DA POBREZA 45

IV.7. VIOLENCIA DE XÉNERO 47

IV.8. SOCIEDADE DA INFORMACIÓN 51

V. ANÁLISE DO IMPACTO DE XÉNERO DOS DIFERENTES PROGRAMAS DE GASTO 55

V.1. PRESIDENCIA DA XUNTA DE GALICIA 57

V.2. VICEPRESIDENCIA E CONSELLERÍA DE PRESIDENCIA, ADMINISTRACIÓNS PÚBLICAS E XUSTIZA. 72

V.3. CONSELLERÍA DE FACENDA 100

V.4. CONSELLERÍA DE MEDIO AMBIENTE E ORDENACIÓN DO TERRITORIO 105

V.5. CONSELLERÍA DE INFRAESTRUTURAS E VIVENDA 109

V.6. CONSELLERÍA DE ECONOMÍA, EMPREGO E INDUSTRIA 111

V.7. CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA 134

V.8. CONSELLERÍA DE SANIDADE 155
V.9. CONSELLERÍA DE POLÍTICA SOCIAL 160
V.10. CONSELLERÍA DO MEDIO RURAL 181
V.11. CONSELLERÍA DO MAR 193

VI. CONCLUSIÓNS: 205

MARCO NORMATIVO

I. MARCO NORMATIVO

A promoción da igualdade entre mulleres e homes debe ser un principio básico, xa que constitúe un valor fundamental que é motor para o crecemento económico, a prosperidade e a competitividade.

Ademais, a igualdade entre mulleres e homes é un principio xurídico universal e así aparece recollido en numerosos textos normativos :

A Constitución Española, que é o maior referente xurídico estatal, recolle no seu artigo 14 que a poboación española é igual ante a lei "sen que poda prevalecer discriminación algunha por razón de nacemento, raza, sexo, relixión, opinión ou calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social".

E o artigo 9.2 sinala que son os poderes públicos os que deben "promover as condicións para que a liberdade e a igualdade das persoas e dos grupos nos que se integren sexan reais e efectivas; remover os obstáculos que impidan ou dificulten a súa plenitude e facilitar a participación de toda a cidadanía na vida política, económica, cultural e social"

Pola súa banda, o Tratado da Comunidade Europea (TCE), recoñece a igualdade entre mulleres e homes como un dereito de alcance transversal a todo o ordenamento e políticas da Comunidade Europea (artigos 2 e 3) e considera como misión da Comunidade a consecución da igualdade de xénero:

" A unión combaterá a exclusión social e a discriminación e fomentará a (…) igualdade entre mulleres e homes (…)". Esta previsión dá maior alcance ao principio de transversalidade e obriga a introducilo en todas as políticas públicas, o que comprende todos os ámbitos de actuación, segundo o recollido na Carta dos Dereitos Fundamentais da Unión Europea que tamén establece que a igualdade entre mulleres e homes ten que garantirse en todos os ámbitos (art. 23).

En decembro de 2015, a Comisión Europea aprobou o Compromiso Estratéxico para a igualdade entre mulleres e homes 2016-2019, centrando as políticas ao respecto nas seguintes áreas prioritarias:

- Aumento da participación das mulleres no mercado laboral e promoción da igual independencia de mulleres e homes.

- Reducir as disparidades entre sexos existentes nas retribucións, os ingresos e as pensións, para así combater a pobreza entre as mulleres.

- Promover a igualdade entre mulleres e homes na toma de decisións.

- Combater a violencia sexista e protexer e apoiar ás vítimas.

- Promover a igualdade entre mulleres e homes e os dereitos das mulleres en todo o mundo.

A Lei orgánica 3/2007, do 22 de marzo, para a Igualdade efectiva de mulleres e homes constitúe o marco normativo nacional para promover o principio de igualdade de trato e oportunidades entre mulleres e homes e fai referencia ao carácter transversal que debe ter a incorporación da igualdade na totalidade das políticas públicas no conxunto do Estado

Artigo15. Transversalidade do principio de igualdade de trato entre mulleres e homes. O principio de igualdade de trato e oportunidades entre mulleres e homes informará, con carácter transversal, a actuación de todos os Poderes Públicos. As administracións públicas deben integralo, de forma activa, na adopción e execución das súas disposicións normativas, na definición e orzamentación de políticas públicas en todos os ámbitos e no desenvolvemento do conxunto de todas as súas actividades.

No ámbito autonómico, o Decreto lexislativo 2/2015, do 12 de febreiro, polo que se aproba o texto refundido das disposicións normativas da Comunidade Autónoma en materia de igualdade, recolle tamén este principio transversal da igualdade de oportunidades no seu artigo 5:

Artigo 5. Significado da transversalidade e criterios de actuación. Coa dobre finalidade de promover a Igualdade e eliminar as discriminacións entre mulleres e homes, a Xunta de Galicia integrará a dimensión da Igualdade de oportunidades na elaboración, execución e seguimento de todas as políticas e de todas as accións desenvolvidas no exercicio das competencias asumidas de conformidade coa Lei orgánica 1/1981, do 6 de abril, do Estatuto de autonomía para Galicia.

Por outra banda, segundo o disposto no artigo 7 do dito Decreto lexislativo, "Os proxectos de lei presentados no Parlamento galego pola Xunta de Galicia irán acompañados dun informe sobre o seu impacto de xénero elaborado polo órgano competente en materia de igualdade. Se non se acompañasen ou se tratase dunha proposición de lei presentada no Parlamento galego, este requirirá, antes da discusión parlamentaria, a súa remisión á Xunta de Galicia, quen ditaminará no prazo dun mes; transcorrido este prazo a proposición seguirá o seu curso".

Este precepto establece a obrigatoriedade da análise previa ao debate parlamentario de calquera iniciativa lexislativa que leve a cabo o goberno galego, de forma que se valore o impacto que, por razón de xénero, poidan ter as medidas que se establezan nela.

A Secretaría Xeral da Igualdade, é a competente para emitir dito informe sobre o impacto de xénero como órgano superior da Comunidade Autónoma con competencias en materia de igualdade.

A PERSPECTIVA DE XÉNERO NO ANTEPROXECTO DE LEI DE ORZAMENTOS PARA O ANO 2018

Informe de Impacto de Xénero

II. A PERSPECTIVA DE XÉNERO NO ANTEPROXECTO DE LEI DE ORZAMENTOS PARA O ANO 2018

O orzamento pode definirse como o instrumento a través do cal se concreta a cantidade de recursos dispoñibles para levar a cabo os obxectivos das distintas Administracións públicas. Nel aparecen recollidas cuantitativamente as prioridades de gasto, así como os ingresos, e permite concretar o desenvolvemento das actuacións por áreas temáticas (sanidade, educación, infraestruturas, política social, agricultura, pesca, etc).

Os orzamentos veñen sendo tradicionalmente asumidos como neutrais ao xénero por canto a percepción social maioritaria é a de que se deseñan e elaboran co obxectivo de que "afecten" a toda a sociedade dun xeito equitativo no que se refire ao impacto de xénero, e polo tanto, ignorando as diferenzas sociais nos roles, as responsabilidades e as capacidades entre mulleres e homes.

Non obstante, dado que a situación de partida dos homes e das mulleres en conxunto continúa a ser diferente e que continúan a ter diferentes roles sociais e económicos, prodúcese un menor acceso aos recursos, de tal xeito que un orzamento aparentemente neutral ao xénero, resulta ser na práctica un orzamento que non recoñece estas diferenzas e polo tanto termina por manter ou agravar a situación inicial de desigualdade.

Neste sentido, unha análise do orzamento con enfoque de xénero consiste en determinar se este integra os temas de xénero en todas as políticas, plans e programas, ou se polo contrario, debido a unha suposta neutralidade de xénero, non se consideran os dereitos e necesidades específicas e diferentes das mulleres.

Un orzamento sensible ao xénero debe ter en conta tanto as necesidades básicas tendentes a aliviar as desigualdades de xénero a curto prazo, como consecuencia da discriminación existente cara as mulleres e a repetición de roles tradicionalmente masculinos e femininos, como as necesidades estratéxicas, tendentes a modificar as relacións de xénero en todos os ámbitos nos que incide, o que resulta fundamental para alcanzar unha igualdade real entre sexos.

A orde do Orde do 16 de xuño de 2017 pola que se ditan instrucións para a elaboración dos orzamentos xerais da Comunidade Autónoma de Galicia para o ano 2018 (DOG núm. 118 do 22/06/2017), recolle como un dos eixos dos orzamentos "a mellora da cohesión social, o benestar e a calidade de vida, facendo especial fincapé nos colectivos máis afectados pola crise económica e a consecución dunha sociedade máis xusta que garanta a igualdade de oportunidades".

Por outra banda, tamén recolle no seu artigo 5.Un que na elaboración dos orzamentos participará unha Comisión de análise e avaliación dos obxectivos dos programas de gasto, que será un grupo de traballo encargado de avaliar os obxectivos estratéxicos e operativos asignados aos distintos programas de gasto, así como a coherencia dos in-

dicadores de produtividade asignados a cada partida orzamentaria, prestando especial atención aos obxectivos transversais e aos principios horizontais do Plan Estratéxico de Galicia 2015-2020.

Establece ademais que se constituirá unha comisión por cada sección e que de todas elas formará parte a secretaria xeral da Igualdade ou a persoa en quen delegue. Indica tamén o dito artigo que no seo desas comisións constituirase unha subcomisión de análise de xénero que analizará o impacto dos diferentes programas de gasto na erradicación das brechas de xénero detectadas.

No artigo 8.6, indícase que a Secretaría Xeral da Igualdade, en colaboración coa Dirección Xeral de Planificación e Orzamentos e do Instituto Galego de Estatística (IGE), elaborará un informe que permita coñecer a situación diferencial de mulleres e homes en relación cos distintos ámbitos prioritarios de intervención e a análise do impacto de xénero dos diferentes programas de gasto.

O VII Plan Estratéxico de Galicia para a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes 2017-2020 aprobado polo Goberno galego recolle entre as prioridades de actuación consolidar a acción transversal de xénero nos orzamentos.

Por todo isto, trabállase co obxectivo de incorporar de xeito transversal a igualdade de xénero nas fases de elaboración, execución e liquidación do orzamento, creando unha cultura de elaboración orzamentaria na que, de xeito paulatino, cada centro xestor sexa consciente da pertinencia de xénero e do potencial efecto dos seus programas de gasto na consecución da igualdade entre mulleres e homes.

CARACTERÍSTICAS DEMOGRÁFICAS

III. CARACTERÍSTICAS DEMOGRÁFICAS

A demografía afecta a todo o PEG 2015-2020, incluso dá lugar ao Obxectivo transversal 3. Dinamización demográfica. Así mesmo encádrase no Eixe 2: Benestar das persoas e as familias e cohesión social, e dentro deste Eixe, sobre todo en dúas prioridades de actuación, Prioridade de actuación PA.2.3: Mellora dos servizos sociais a familias e á infancia, apoio á conciliación e á promoción da igualdade, servizos e axudas complementarios da educación e políticas de xuventude e cooperación e Prioridade de actuación PA.2.2: Desenvolvemento do sistema de servizos sociais de atención ás persoas maiores e dependentes.

A poboación galega caracterízase por estar inmersa nun proceso de envellecemento, pola dispersión territorial e polas consecuencias derivadas dos procesos migratorios do século pasado.

Así, hai que ter en conta que en Galicia a poboación máis envellecida é fundamentalmente feminina, o 57,6% da poboación de 65 e máis anos son mulleres e o rango de idade máis numeroso (tanto en homes como en mulleres) é o que está entre os 35 e os 39 anos tal e como se presenta na pirámide do Gráfico 1.

Gráfico 1. Pirámide de poboación de Galicia. Ano 2016

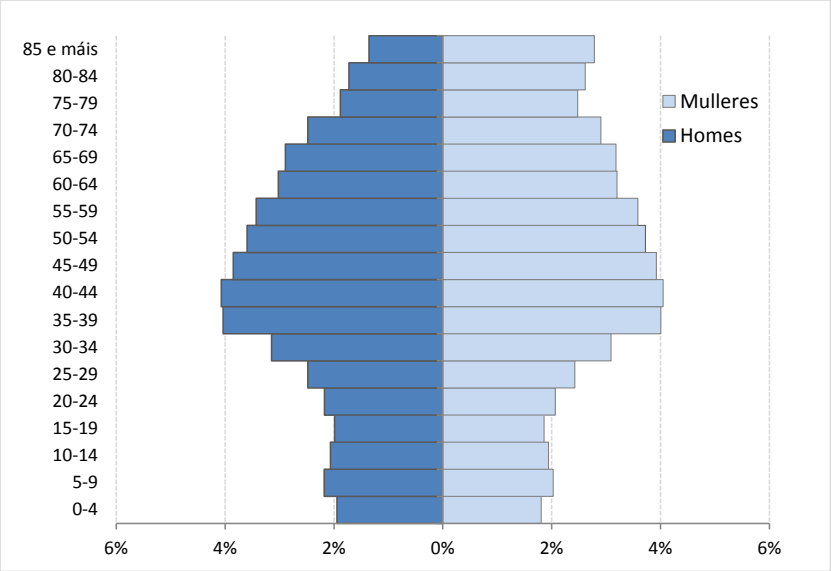

Fonte: IGE. Cifras poboacionais de referencia

O índice de envellecemento dos homes e das mulleres reflicte o maior envellecemento deste último colectivo. Así, no ano 2016, en Galicia hai 183 mulleres maiores de 65 anos por cada 100 menores de 20, mentres que no caso dos homes hai 126 maiores de 65 por cada 100 menores de 20.

O índice de sobreenvellecemento, que indica o número de persoas de 85 ou máis anos por cada 100 de 65 ou máis anos, tamén acada entre as mulleres valores máis altos que entre os homes (19,9 fronte a 13,1)

O índice de dependencia global, que representa o número de persoas en idade potencialmente dependente (menores de 15 anos e maiores de 64 anos) por cada 100 persoas en idade potencialmente activa (poboación entre 15 e 64 anos), tamén é maior entre as mulleres (61,8) que entre os homes (52).

Gráfico 2. Indicadores de poboación de Galicia. Ano 2016

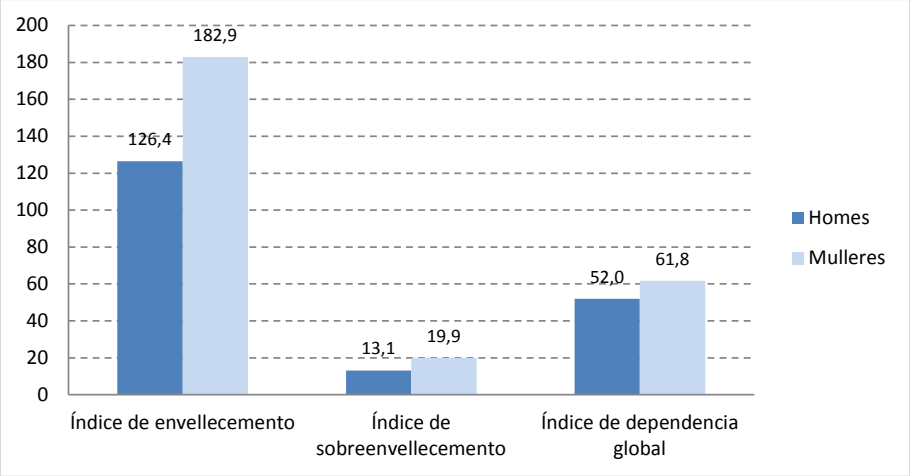

Fonte: IGE. Indicadores demográficos.

Ademais, o territorio de Galicia non está habitado de xeito uniforme, máis do 75% da poboación reside nas provincias da Coruña e Pontevedra e existe unha sobrerepresentación feminina en todas as provincias. No ano 2016, o número de mulleres en Galicia é superior nun 6,9% ao de homes, relación moi superior á española (3,5%) e á da UE 28 (4,8%).

A idade media da poboación residente en Galicia a 1 de xaneiro de 2016 é de 46,5 anos (case 4 anos superior á idade media en España, 42,7), e con claras diferenzas por sexos. A idade media das mulleres galegas no ano 2016 é 48,1 anos fronte aos 44,9 dos homes. Ademais, en todas as provincias galegas a idade media das mulleres é superior á dos homes.

Gráfico 3.. Esperanza de vida ao nacer. Ano 2015

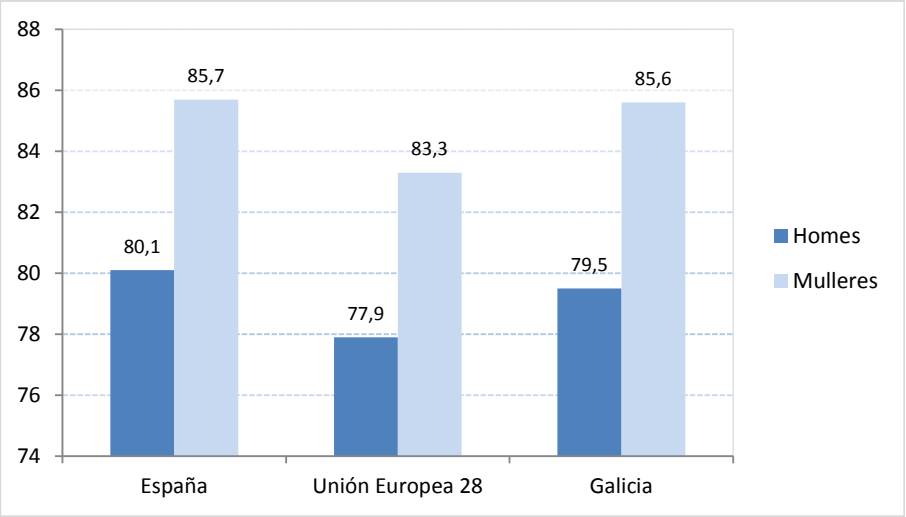

Fonte: IGE. Táboas de mortalidade, INE Indicadores demográficos, Eurostat:Population Statistics

A esperanza de vida ao nacer sitúase no ano 2015 para a poboación galega en 82,6 anos. Nas mulleres este indicador toma un valor 6,1 anos superior ao dos homes. No caso de España e na UE esta fenda alcanza os 5,6 e 5,4 anos, respectivamente.

Mapa 1. Esperanza de vida ao nacer. Ano 2015

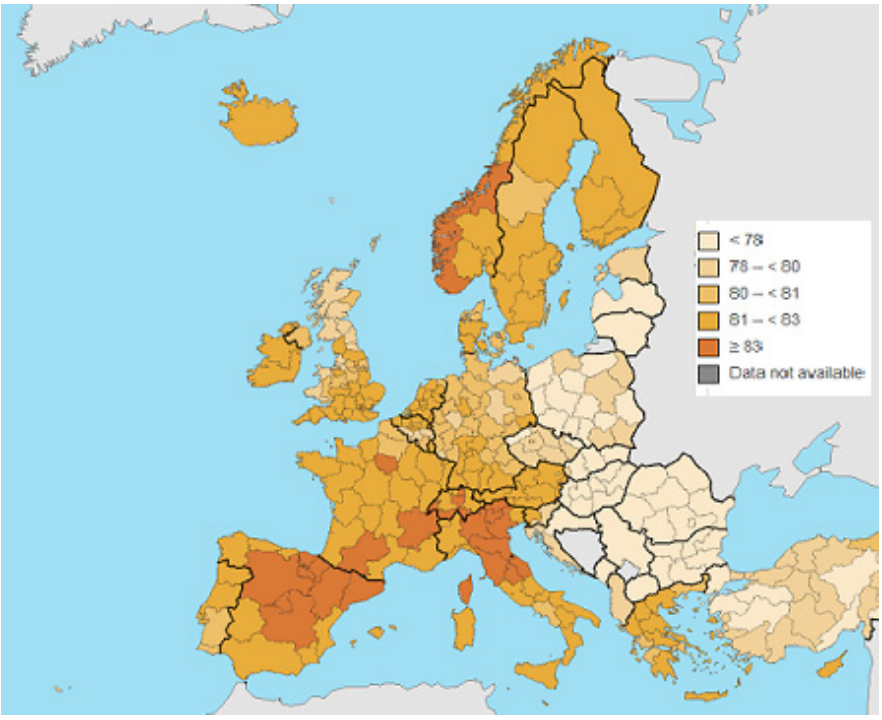

Fonte: Eurostat. Statistical atlas

Galicia presenta no ano 2015 a terceira taxa xeral de fecundidade máis baixa de España (33 nacementos por cada 1.000 mulleres en idade fértil), tan só supera a Canarias e Asturias.

Ademais, segundo as proxeccións de poboación a curto prazo, Galicia perderá 244.710 habitantes no período 2015-2031, o que supón unha diminución do 9% da súa poboación. Por provincias, en Ourense e en Lugo produciranse as maiores perdas de poboación en termos relativos (un 13,7% e un 12% respectivamente).

Ademais da baixada no número de habitantes, as proxeccións mostran un progresivo envellecemento da poboación. Así, estímase que en Galicia a porcentaxe de persoas de 65 ou máis anos pasará do 24% en 2015 ao 31,3% en 2031.

O índice de envellecemento proxectado para 2024 de Galicia sitúase no 232,7, o que significa que para esa data por cada 100 menores de 20 anos haberá na nosa Comunidade Autónoma 233 maiores de 64 anos (en 2015 o indicador situouse en 151,9%). Este índice de envellecemento será maior nas mulleres, que para o o ano 2031 se situará en 270,4, é dicir por cada 100 mulleres menores de 20 anos haberá 270 maiores de 64 anos.

Gráfico 4.- Índice de envellecemento proxectado por sexo. Galicia. 1975-2031

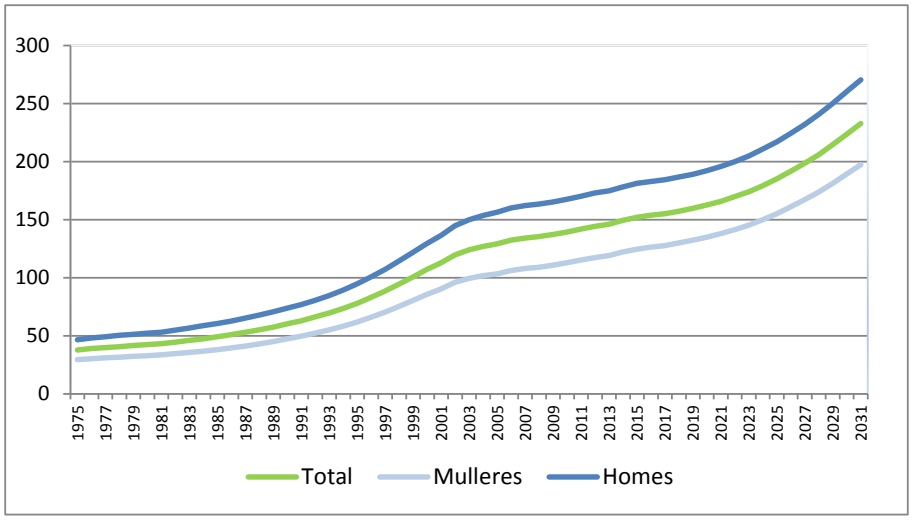

Fonte: IGE. Proxeccións de poboación

As áreas máis envellecidas serán as situadas na marxe oriental da provincia de Lugo e central da provincia de Ourense tal e como se reflexa no Gráfico 5. Así, nas comarcas situadas na zona de Os Ancares, A Fonsagrada e Sarria a relación entre as mulleres menores de 20 e maiores de 64 atoparase por enriba dos 400 (402 maiores por cada 100 mulleres menores). O mesmo acontecerá na zona sur da provincia de Ourense (comarcas da Baixa Limia, A Limia, Terra de Celanova, Verín e Viana), onde o índice de envellecemento proxectado para 2031 nas mulleres situarase en 564,2.

Mapa 2. -Índice de envellecemento proxectado para as mulleres no ano 2031 nas comarcas galegas

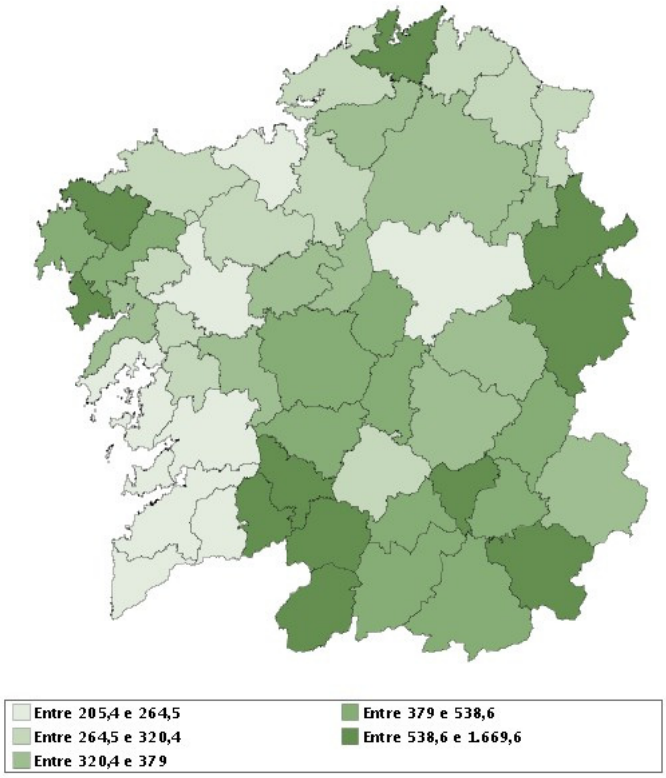

Fonte: IGE. Proxeccións de poboación

ANÁLISE DA SITUACIÓN DIFERENCIAL DE MULLERES E HOMES EN RELACIÓN COS DISTINTOS ÁMBITOS PRIORITARIOS DE INTERVENCIÓN

Informe de Impacto de Xénero

IV. ANÁLISE DA SITUACIÓN DIFERENCIAL DE MULLERES E HOMES EN RELACIÓN COS DISTINTOS ÁMBITOS PRIORITARIOS DE INTERVENCIÓN

Neste apartado trátase de realizar unha análise de contexto e un diagnóstico xeral de partida sobre a situación da igualdade de oportunidades entre mulleres e homes nos ámbitos de intervención máis relevantes (tanto dende o punto de vista social como orzamentario) dos distintos programas de gasto que aparecen no proxecto de orzamentos da Comunidade Autónoma para 2018.

Nesta ocasión, esta análise de contexto farase seguindo os distintos eixes de intervención do Plan Estratéxico de Galicia 2015-2020, por ser o documento que pretende establecer as directrices que permitan impulsar o crecemento económico da comunidade autónoma partindo dun modelo baseado na innovación e no capital humano, e que ademais contempla entre os seus principios horizontais o de promoción da igualdade entre mulleres e homes e non discriminación:

Eixe 1: Empregabilidade e crecemento intelixente

Eixe 2: Benestar das persoas e as familias e cohesión social

Eixe 3: Crecemento sostible, territorio, agricultura, gandería, mar e montes

Eixe 4: Sociedade dixital, cultura e reforzo do peso de Galicia no seu entorno

IV.1. INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO TECNOLÓXICO E INNOVACIÓN

Encádrase no Plan Estratéxico de Galicia 2015-2020 (PEG 2015-2020) no Obxectivo transversal 1. Impulso da cultura da innovación, e no Eixe 1: Empregabilidade e crecemento intelixente, Prioridade de actuación PA.1.1: Impulso da consolidación das políticas de gastos vencelladas á I+D+I. Integrar a Galicia no círculo virtuoso da innovación para o crecemento.

A innovación é un elemento clave tanto para a competitividade empresarial como para a competitividade dos territorios. A innovación é un motor de desenvolvemento rexional, ocupando un lugar preferente nas políticas da UE, como a Axenda 2020 e a iniciativa "Unión por la innovación".

A baixa participación no gasto en I+D do sector empresarial constitúe un dos problemas máis importantes do sistema de I+D+I de Galicia (45% fronte ao 53% nacional ou o 64% europeo. Datos de 2015).

Polo que se refire ao persoal empregado en I+D en equivalencia a xornada completa (EJC), no ano 2015 dedicáronse a actividades de I+D en Galicia un total de 9.038 persoas, das que o 42% foron mulleres. Por sectores, a maior participación feminina dáse no sector administración pública e Institucións Privadas sen Fins de Lucro (IPSFL), cun 60,2%. Como se reflicte no cadro 2 o número de mulleres investigadoras foi de 2.154, o que representa o 40,1% do total.

Cadro 2.- Persoal empregado en I+D en equivalencia a xornada completa. Ano 2015

	ESPAÑA		GALICIA		EU 28	
	Total	% mulleres	Total	% mulleres	Total	% mulleres
Persoal en I+D	200.866	40,5	9.038	42,0	2.848.841	..
Sector empresas	87.432	31,4	3.427	28,6	1.550.957	..
Sector Administración Pública e IPSFL	40.107	51,1	1.386	60,2	397.861	..
Sector Ensino Superior	73.327	45,5	4.225	46,8	900.023	..
Investigadores/as en I+D	122.437	39,0	5.368	40,1	1.817.701	..
Sector empresas	45.151	31,0	1.696	29,4	885.717	..
Sector Administración Pública e IPSFL	20.180	46,9	675	54,3	224.990	..
Sector Ensino Superior	57.107	42,5	2.997	43,0	706.995	..

Fonte: INE, IGE, Eurostat

Polo que se refire ao persoal docente e investigador de centros propios das universidades públicas galegas, segundo os datos recollidos na "Estadística del Personal de las Universidades. EPU. Curso 2015-2016. Ministerio de Educación, Cultura y Deportes", a presenza de mulleres docentes e investigadoras é moi similares Galicia respecto da media estatal (Cadro 3).

Cadro 3.- Persoal docente e investigador en centros propios das universidades públicas. Curso 2015-2016

	Homes	% homes	Mulleres	% mulleres	Total
Galicia	2.917	60,5	1.908	39,5	4.825
Total universidades	57.306	59,9	38.295	40,1	95.601

Fonte: Estatística del persoal das universidades. Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Atendendo a presenza das mulleres no persoal docente e investigador (PDI) segundo categoría de persoal pódese observar que a presenza é menor en todas as categorías, e dunha maneira máis intensa na categoría de catedráticas de Universidade onde só preto do 21,1% son mulleres.

Cadro 4.- Persoal docente e investigador ao servizo das universidades galegas por sexo e categoría de persoal. Curso 2015-2016

	Total	Homes	Mulleres	% Mulleres
Catedrático/a de Universidade	601	474	127	21,1
Titular de Universidade	1.878	1.089	789	42,0
Catedrático/a de EU	70	44	26	37,1
Titular de EU	269	174	95	35,3
Outros	26	19	7	26,9
Persoal contratado	1.976	1.113	863	43,7
Eméritos/as	5	4	1	20,0

Fonte: Estatística del persoal das universidades. Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

En 2015 léronse en Galicia 820 teses doutorais, e o 53% foron lidas por mulleres (Cadro 5). A distribución por idade de lectura de tese é similar para ambos sexos, non obstante, o 51% das mulleres faino con menos de 34 anos, mentres que esta porcentaxe sitúase no caso dos homes no 39%.

Cadro 5.- Teses doutorais lidas nas universidades galegas por sexo e grupos de idade. Ano 2015

	Total	Homes	Mulleres	% teses lidas por mulleres
Total Teses lidas	820	389	431	52,6%
De 24 a 29 anos	96	33	63	65,6%
De 30 a 34 anos	273	117	156	57,1%
De 35 a 39 anos	171	87	84	49,1%
De 40 a 44 anos	110	46	64	58,2%
De 45 a 49 anos	67	37	30	44,8%
De 50 a 55 anos	63	44	19	30,2%
Más de 55 anos	40	25	15	37,5%

Fonte: Estatística de Teses Doutorais. . Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

IV.2. EMPRENDEMENTO E PEMES

Encádrase no Plan Estratéxico de Galicia 2015-2020 (PEG 2015-2020) no Obxectivo transversal 2. Fomento do emprendemento, a industrialización e a internacionalización e no Eixe 1: Empregabilidade e crecemento intelixente, Prioridade de actuación PA.1.2: Fomento da actividade empresarial e comercial, impulso da competitividade e internacionalización das empresas e autónomos/ as, apoio á artesanía, regulación sectorial e protección da competencia.

O emprendemento considérase un motor da innovación e do crecemento e a relevancia actual deste sector é indiscutible, dado o seu potencial de creación de emprego e de riqueza e, polo tanto, a súa capacidade para impulsar a reactivación económica.

Tanto as políticas de apoio ao emprego por conta propia e a creación de empresas como as políticas de competitividade empresarial resultan prioritarias dentro da Estratexia Europa 2020, e resulta inevitable prestar especial atención á implicación da muller neste ámbito en tanto representa un grupo social relevante no que a creación de empresas se refire. Por iso é imprescindible incidir nas diferenzas da figura da potencial emprendedora, os seus trazos psicosociais, os estímulos e os principais obstáculos que atopan as mulleres ao iniciar unha actividade empresarial.

Así, pódense detectar diferenzas entre mulleres e homes que afectan ao xeito en que encaran o proceso do emprendemento e as iniciativas de autoemprego:

- A actividade emprendedora das mulleres é máis baixa que a masculina.
- Existe unha menor presenza de mulleres en todas as fases do proceso de emprendemento.
- O perfil das mulleres emprendedoras é distinto ao dos seus homólogos varóns.
- Os motivos que subxacen no emprendemento varían en función do sexo.6As empresas creadas por mulleres concéntranse no sector servizos e teñen unha dimensión máis pequena, así como menores expectativas de crecemento.

Cadro 6.- Socios fundadores das empresas creadas no período 2012-2016

	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
2012	4.005	1.527	5.532	72,4%	27,6%
2013	4.126	1.532	5.658	72,9%	27,1%
2014	3.960	1.434	5.394	73,4%	26,6%
2015	3.754	1.310	5.064	74,1%	25,9%
2016	4.599	1.667	6.266	73,4%	26,6%

Fonte: IGE. Explotación do Boletín Oficial do Rexistro Mercantil (BORME)

Durante o ano 2016 constituíronse en Galicia 4.571 novas empresas con 6.266 socios/as fundadores/as, sendo mulleres o 27%, porcentaxe que despois de diminuír lixeiramente desde o ano 2012, no ano 2016 alcanza o mesmo valor do ano 2014. Por outra parte, as mulleres fundan en maior medida empresas que pertencen ao sector de servizos a empresas e ao sector do comercio e as reparacións (Gráfico 5).

Gráfico 5.- Socias fundadoras das empresas creadas no ano 2016 segundo o sector de actividade

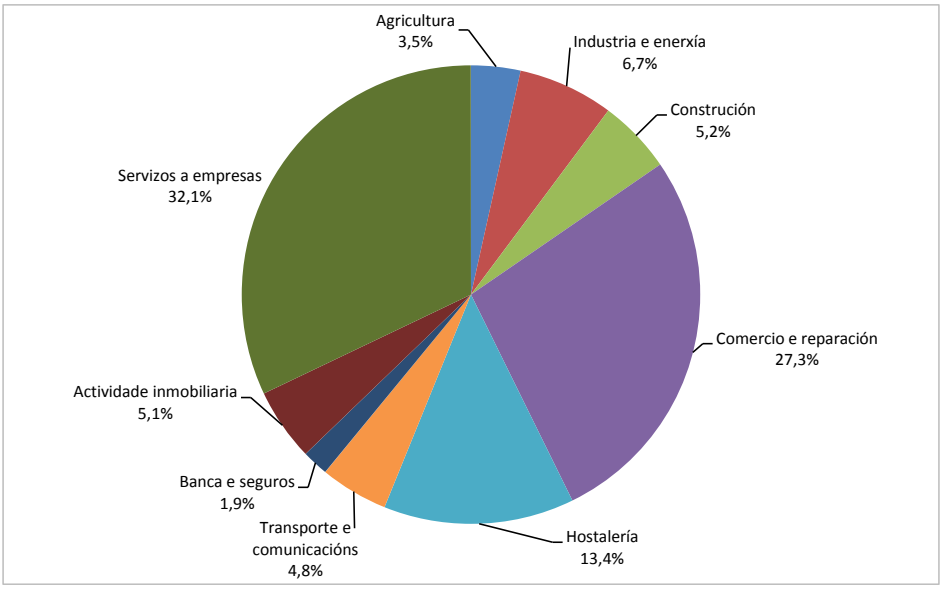

Fonte: IGE. Explotación do Boletín Oficial do Rexistro Mercantil (BORME)

O Informe GEM (Global Entrepreneurship Monitor) correspondente ao ano 2015 en Galicia pon de manifesto, tamén, a presenza de mulleres na xeración de novas iniciativas emprendedoras, ao tempo que diminúe a súa diferenza con respecto aos homes ao longo do proceso.

Aínda así, a taxa de actividade emprendedora feminina (TEA) mantense 1,8 puntos por debaixo da masculina (4,6 fronte a 6,4).

Cadro 7.- Actividade emprendedora e dinámica empresarial en función do sexo. Ano 2015 (%)

Actividade emprendedora	Galicia		
	Home	Muller	Total
Emprendedoras potenciais	4,82	3,79	4,30
Iniciativas nacentes	2,30	1,49	1,89
Iniciativas novas	4,11	3,13	3,62
TEA 2015	6,40	4,62	5,51
Iniciativas consolidadas	10,72	10,51	10,61
Cese efectivo de iniciativas (peche)	2,41	2,27	2,34

Fonte: Informe GEM 2015

O perfil da emprendedora de Galicia atópase no tramo de idade comprendido entre os 25 e 34 anos (46,0%), posúe estudos universitarios (44,0%), procede dun entorno urbano (76,4%) e atópase en situación laboral de emprego activo. Ademais, o 43,7%

das emprendedoras galegas manifesta ter unha formación específica para emprender e o 97,6% dedícase a tempo completo ao seu negocio.

Cadro 8.- Perfil socioeconómico da poboación emprendedora en fase incipiente en Galicia segundo o sexo. Ano 2015 (%)

Perfil socioeconómico do emprendedor		Galicia		
		Home	Muller	Total
Idade	25-34 anos	16,98	22,13	19,15
	35-44 anos	39,20	45,97	42,05
Nivel de estudos	Obrigatorios	42,98	44,04	43,42
	Bacharelato	22,19	17,84	20,37
	Universitarios	15,84	20,17	17,66
Posesión de formación específica para emprender		54,66	43,73	50,05
Nivel de renda anual	<20.000€	34,45	23,76	29,94
	20.000-30.000€	10,92	10,79	10,86
	>30.000€	21,86	23,97	22,75
	NS/NC	32,77	41,48	36,45
Tipo de entorno	Urbano	93,77	76,41	86,46
Situación laboral	Emprego activo	89,05	93,30	90,82
Dedicación	Tempo completo	100,00	97,64	98,99
Tamaño do fogar (media)		3,37	3,36	3,37

Fonte: informe GEM 2015

Respecto ás características da súa actividade empresarial, predominan as emprendedoras que crean a súa empresa de forma individual (67,8%) e operan no sector de servizos de consumo (59%). Case a totalidade destas iniciativas están situadas en sectores de baixa ou nula tecnoloxía (97,8%) e sen orientación cara a internacionalización (o 76,8% non ten actividade exportadora).

Cadro 9.- Características da actividade emprendedora en fase incipiente en Galicia segundo o sexo. Ano 2015 (%)

Características das iniciativas emprendedoras		Galicia		
		Home	Muller	Total
Sector xeral de actividade	Transformador	37,48	8,65	25,34
	Servizos a empresas	23,43	19,75	21,88
	Servizos de consumo	34,41	58,95	44,74
Número de propietarios/as	Un propietario	59,40	67,81	62,94
Dimensión	Sen empregados	53,33	72,88	61,65
	De 1 a 5 empregados	39,99	17,35	33,29
Tipo de evolución esperada	Sen empregados	32,53	41,40	36,13
	Incremento de plantilla	67,47	58,60	63,87
Innovación	Produtos ou servizos total ou parcialmente innovadores	26,56	26,27	26,44
	Uso de tecnoloxía nova ou recente	34,40	39,29	36,46
	Presenza en sectores con baixa ou nula tecnoloxía	87,50	97,81	91,84
Mercado	Moita competencia	64,04	52,21	59,06
	Sen expansión	73,39	58,56	67,15
	Non exporta	70,01	76,77	72,85

Fonte: informe GEM 2015

A emprendedora de Galicia identifica menos oportunidades para emprender que o home así como que a media española. A porcentaxe de mulleres que manifesta ter coñecementos e/ou habilidades para emprender é menor cá dos homes (83% fronte a 79%).

En Galicia, aumenta a porcentaxe de emprendedoras que manifesta non ter medo ao fracaso(54% fronte a 51% en 2014), e achégase á dos homes (58%).

Cadro 10.- Factores psicosociais para emprender da poboación emprendedora en fase incipiente segundo o sexo. Ano 2015 (%)

Factores psicosociais para emprender		Galicia		
		Home	Muller	Total
Percepción de oportunidades para a creación de empresas	Non	61,4	62,7	65,2
	Si	38,6	26,4	34,8
Temor ao fracaso	Non	57,8	54,2	56,3
	Si	42,2	45,8	43,7
Posesión de habilidades e coñecementos para emprender	Non	20,7	17,4	19,3
	Si	79,3	82,6	80,7
Inversor informal	Non	90,6	95,7	92,8
	Si	9,4	4,3	7,2

Fonte: informe GEM 2015

IV.3. EMPREGO

Encádrase no Plan Estratéxico de Galicia 2015-2020 (PEG 2015-2020) no Obxectivo transversal 2. Fomento do emprendemento, a industrialización e a internacionalización e no Eixe 1: Empregabilidade e crecemento intelixente, Prioridade de actuación PA.1.3: Aumento da empregabilidade e produtividade dos traballadores e traballadoras de Galicia a través da formación e innovación constante

A análise dos principais datos socio-económicos de Galicia reflicten que o desemprego atópase aínda nuns niveis elevados, especialmente polo que se refire ao desemprego xuvenil, se ben Galicia mantén índices de paro menores que o resto de España. Os datos tamén evidencian que persiste a desigualdade de mulleres e homes:

- O acceso das mulleres ao mercado laboral non se produce coa mesma intensidade que os homes, en particular nas mozas.
- As mulleres teñen unhas condicións laborais máis precarias.
- Persiste a desigualdade salarial.
- Existe unha forte segregación horizontal por sexo (as mulleres concéntranse en determinadas ocupacións e sectores).
- Falta de corresponsabilidade nas tarefas domésticas e familiares, maior necesidade de conciliar.
- Menor presenza de mulleres en postos directivos.

A taxa de actividade feminina en España supera á galega en case cinco puntos, e a taxa de paro das mulleres galegas é de 3,6 puntos inferior á de España, tal e como se observa na Cadro 11. Se se fai a comparación cos homes, a taxa de actividade dos homes supera en 9,6 puntos á das mulleres. A diferenza na taxa de actividade entre ambos os dous sexos é case 2 puntos inferior á rexistrada no caso de España.

Cadro 11.- Taxa de actividade e taxa de paro por sexo. Comparativa Galicia-España. Ano 2016

	Taxa de actividade		Taxa de paro	
	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres
Galicia	58,5	48,8	16,5	17,8
España	65,1	53,6	18,1	21,4

Fonte: INE-IGE. Enquisa de Poboación Activa

Gráfico 6. - Taxa de actividade e taxa de paro por sexo. Comparativa Galicia-España. Ano 2016

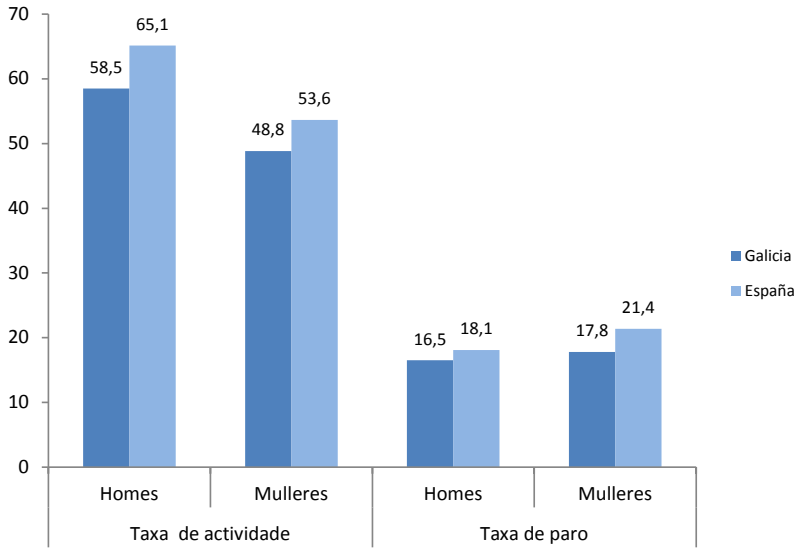

Fonte: INE-IGE. Enquisa de Poboación Activa

Na Cadro 12 reflíctese que en todos os grupos de idade, a taxa de actividade masculina é superior á feminina, de todos os xeitos obsérvase que as diferenzas diminúen a medida que diminúe a idade.

Cadro 12.- Taxas de actividade por distintos grupos de idade. Galicia. Ano 2016

	De 16 a 24 anos	De 25 a 34 anos	De 35 a 44 anos	De 45 a 54 anos	De 55 e máis anos
Homes	33,6	89,1	93,1	88,4	24,2
Mulleres	29,3	84,9	85,5	75,6	18,4

Fonte: INE-IGE. Enquisa de Poboación Activa

No Gráfico 7 vese que o cambio máis visible no mercado laboral dos últimos anos é a rápida destrución de emprego entre os homes, destrución que se está amortiguando dende o ano 2013.

Gráfico 7. -Evolución das taxas de paro por sexo en Galicia

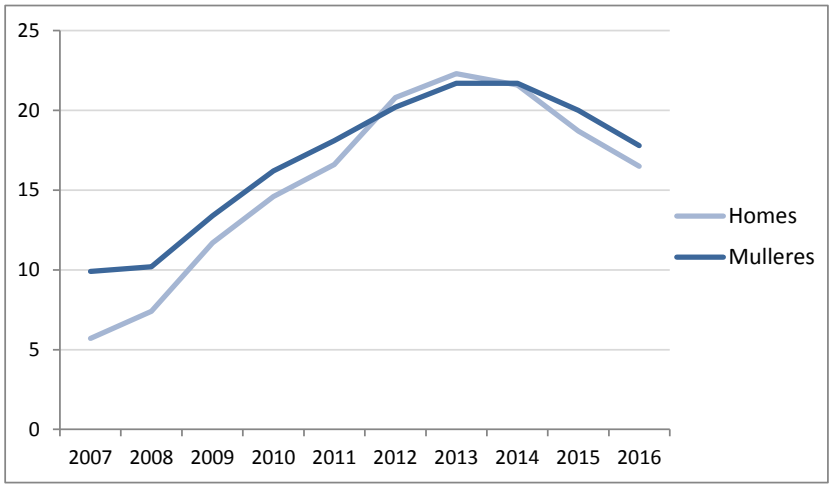

Fonte: INE-IGE. Enquisa de Poboación Activa

Ao ter en conta o nivel de estudos á hora de avaliar a empregabilidade das mulleres, pódese observar que a medida que aumenta o nivel de formación, a taxa de paro é menor, tanto en homes como en mulleres (Gráfico 8).

Gráfico 8. - Taxa de paro da poboación de 16 a 64 anos segundo o nivel de estudos alcanzado e sexo. Ano 2016

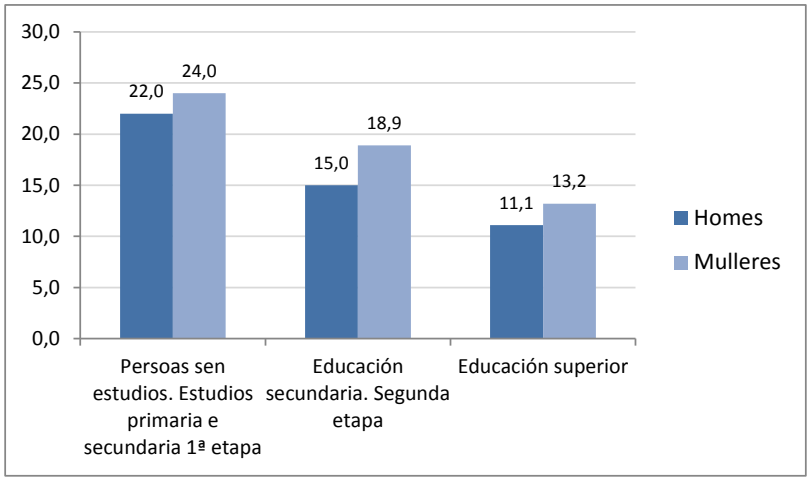

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

As mulleres presentan maiores porcentaxes de contratos a tempo parcial. Así, das persoas ocupadas en Galicia no ano 2016 o 93,9% dos homes están ocupados a xornada completa, fronte ao 77,9% das mulleres. De cada 100 persoas ocupadas:

- 50 son homes ocupados a xornada completa
- 37 son mulleres ocupadas a xornada completa
- 10 son mulleres ocupadas a tempo parcial
- 3 son homes ocupados a tempo parcial

Gráfico 9.- Persoas ocupadas segundo tipo de xornada e sexo. Galicia. Ano 2016

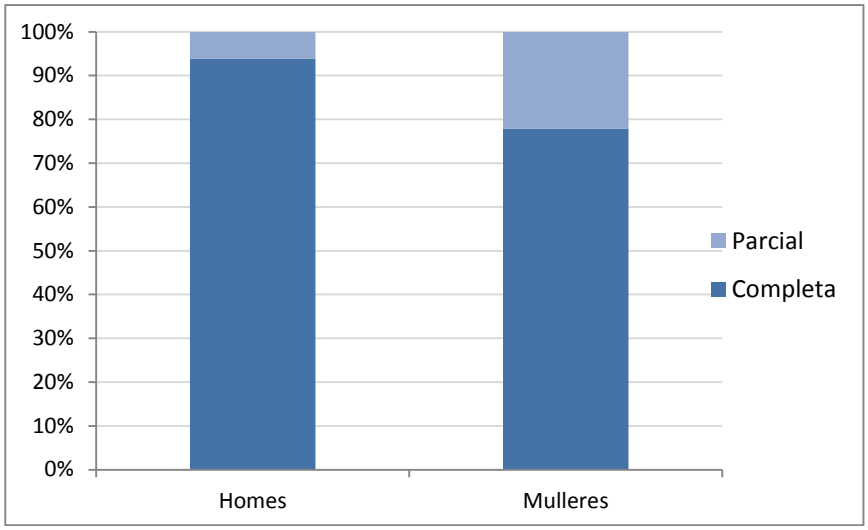

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

No gráfico 10 que presenta a distribución das persoas ocupadas segundo a ocupación, pódese observar a menor presenza das mulleres en postos directivos, só o 27,7% do persoal directivo ou xerente de empresas son mulleres.

Gráfico 10. - Distribución das persoas ocupadas segundo ocupación e sexo. Galicia. Ano 2016

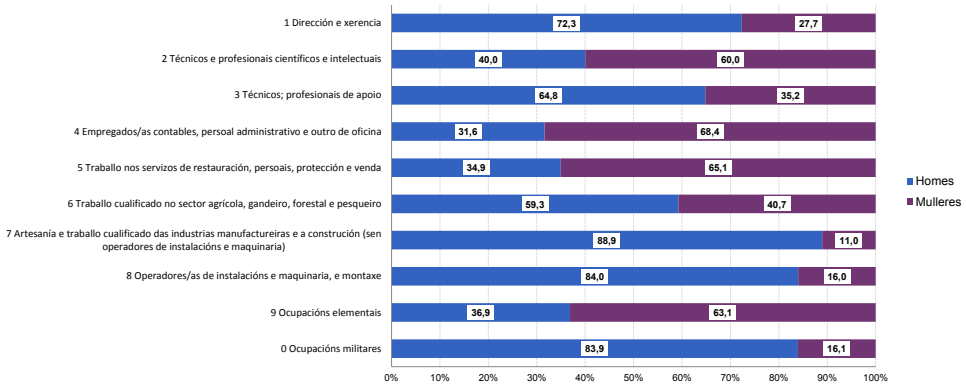

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

O traballo asalariado das mulleres tamén presenta unha maior dependencia do sector público. Así, segundo os datos da EPA do ano 2016 o 21% das ocupadas galegas son asalariadas do sector público mentres que nos homes esta porcentaxe é do 14,5%.

Segundo a Agencia Estatal de la Administración Tributaria o salario medio anual das mulleres foi de 15.501 euros no ano 2015, que supón o 77,9% do salario medio anual masculino. As diferenzas por sexo no período 2000-2015 dos salarios medios anuais son destacables, aínda que a nivel estatal estas son significativamente máis elevadas: en España, en termos relativos, a diferenza entre o salario medio anual dos homes e o das mulleres alcanza o máximo nos tres primeiros anos da década (48%), mentres que en Galicia ese máximo sitúase en torno ao 38% neses mesmos anos. Estas diferenzas van diminuíndo ao longo do período ata acadar ao redor do 28% tanto en Galicia como en España. Ademais, se se examinan as diferenzas de nivel por sexo, obsérvase que estas son moito máis pronunciadas nos homes que nas mulleres. É dicir, o salario medio das mulleres galegas, aínda que é máis baixo que o español, aproxímase máis ao da media de España que no caso dos homes.

Gráfico 11.- Salario medio anual segundo o sexo. España e Galicia. 2000-2015

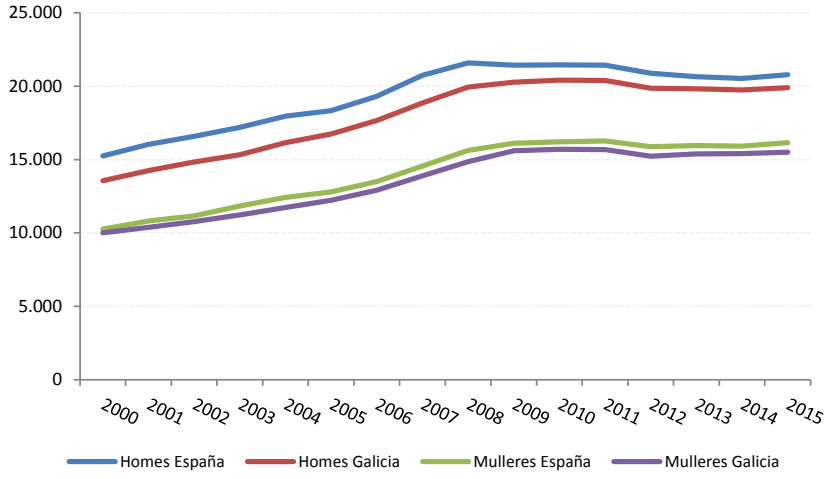

Fonte: AEAT. Trabajo y pensiones en las fuentes tributarias

Co número de persoas asalariadas e a masa salarial por tramos de salario, calcúlase o índice de Gini para medir o grao de desigualdade dos ingresos procedentes de salarios por sexo para Galicia e as catro provincias. Como se deduce do Gráfico 8 referido ao ano 2015, a desigualdade nos ingresos por salarios é maior nas mulleres que nos homes nas catro provincias. Ou dito doutro modo, na poboación feminina as diferenzas salariais son máis amplas que na poboación masculina. As máis elevadas danse en Lugo e en Ourense.

Gráfico 12. - Índice de Gini segundo o sexo. Galicia e provincias. Ano 2015

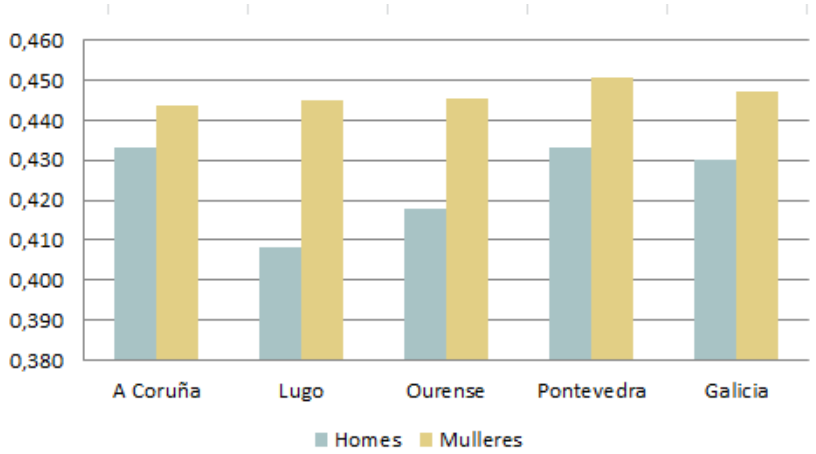

Fonte: AEAT. Trabajo y pensiones en las fuentes tributarias

A fenda salarial é un indicador que representa a diferenza entre a ganancia media por hora dos homes e a ganancia media por hora das mulleres como porcentaxe da ganancia media por hora dos homes. No ano 2014 a fenda salarial en Galicia foi do 11,5%. Isto significa que os homes gañaban un 11,5% máis que as mulleres. A fenda salarial en Galicia

situouse nese ano por debaixo da da UE28, que alcanza o valor do 16,7% e da de España, que alcanza o valor do 14,9%.

Gráfico 13 . - Fenda salarial. Ano 2014

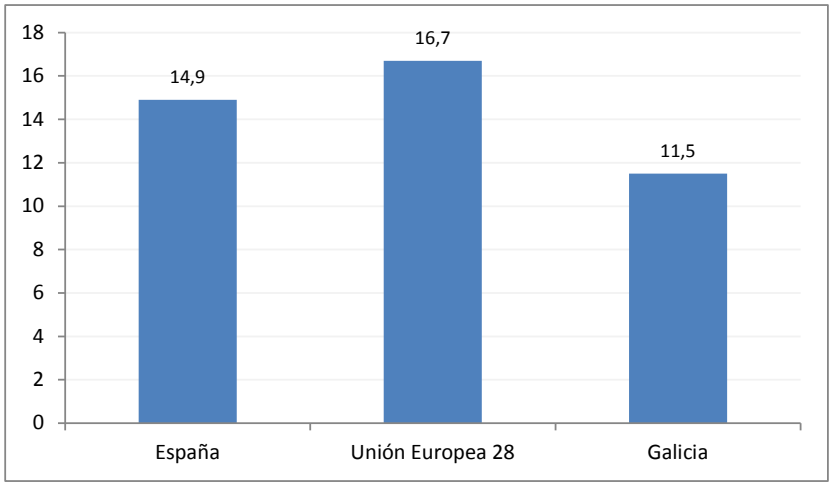

Fonte: IGE. Elaboración propia a partir dos microdatos da Encuesta de Estructura Salarial elaborada polo INE; Eurostat/ SES: EU Structure of earnings survey

No ano 2014, a porcentaxe de asalariadas galegas con salarios baixos era do 16,3% fronte ao 6,3% dos homes. No caso das mulleres, esta porcentaxe diminuíu respecto ao ano 2010, no que se rexistraba un17,4%. Pola contra, aumentou no caso dos homes, que rexistraban unha porcentaxe do 4,7% no ano 2010.

Gráfico 14 . - Porcentaxe de asalariados con salarios baixos. Ano 2014

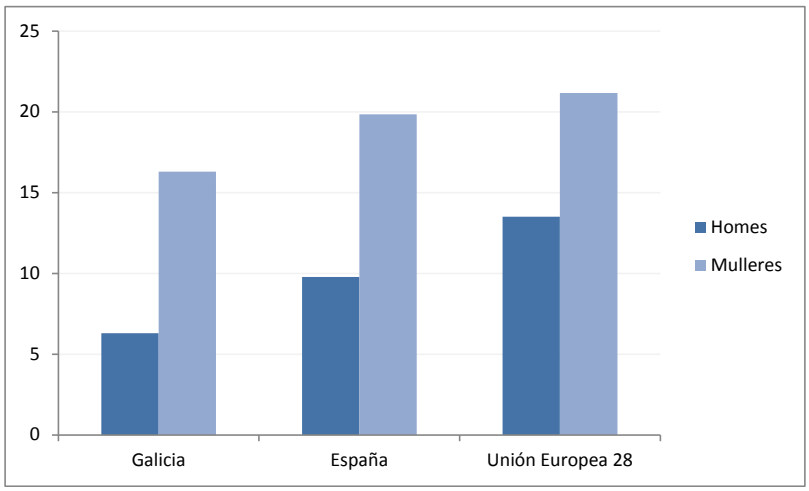

Fonte: IGE. Elaboración propia a partir dos microdatos da Encuesta de Estructura Salarial elaborada polo INE; Eurostat/ SES: EU Structure of earnings survey

Por outro lado, tamén hai que considerar que o xeito diferente en que mulleres e homes asumen e afrontan as responsabilidades familiares é un dos factores que condiciona o acceso (e as condicións de acceso) da muller ao mercado laboral. En xeral as mulleres continúan a ser as que de xeito maioritario se ocupan das labores de coidado e atención

a fillos e fillas así como ás persoas maiores dependentes. Tamén dedican máis tempo ás actividades propias do fogar.

Gráfico 15. - Tempo medio dedicado a actividades de fogar e familia polas persoas que realizan a actividade. Galicia. (INE. Enquisa de emprego do tempo 2009-2010)

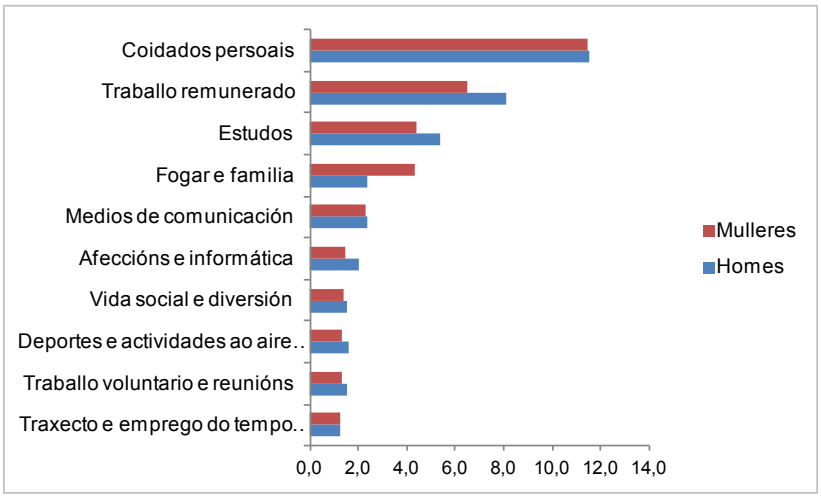

Fonte: INE: Encuesta de Empleo del Tiempo 2009-2010

En Galicia, o 94,1% das mulleres realizan tarefas domésticas e ocúpanse do coidado de nenos/as, maiores e persoas dependentes durante 4 horas e 31 minutos diarios, fronte ao 70,6% dos homes que dedican en promedio 2 horas e 40 minutos.

En xeral os varóns empregan máis tempo para o traballo remunerado, traballo voluntario e reunións, afeccións e informática, estudos e deportes e actividades ao aire libre

Cadro 13.- Persoas ocupadas segundo como lles resulta compaxinar o traballo coa vida familiar por sexo. Galicia. Ano 2016 (%)

	Homes	Mulleres	Total
Moi doado	7,64	6,68	7,19
Doado	55,5	54,65	55,1
Difícil	28,58	30,28	29,38
Moi difícil	8,28	8,4	8,33
Total	100	100	100

Fonte: IGE: Enquisa estrutural a fogares. Condicións no traballo

Estudando o grao en que os ocupados poden conciliar traballo e vida familiar, segundo o módulo de Condicións no traballo da Enquisa estrutural a fogares, no ano 2016, ao 7,19% das persoas ocupadas en Galicia resúltalles moi doado compaxinar a vida familiar e laboral, ao 55,10% resúltalles doado, o 29,38% recoñecen que lles é difícil compaxinar ambos aspectos da vida e ao 8,33% resúltalles moi difícil.

Obsérvanse lixeiras diferenzas por sexo; así, a porcentaxe de mulleres que responderon que lles resultaba doado ou moi doado compaxinar o traballo coa vida familiar sitúase por debaixo da dos homes: 61,33% fronte a 63,14%.

IV.4. EDUCACIÓN E APRENDIZAXE PERMANENTE

Encádrase no Plan Estratéxico de Galicia 2015-2020 (PEG 2015-2020). no Eixe 1: Empregabilidade e crecemento intelixente, Prioridade de actuación PA.1.5: Consolidar un sistema educativo que minimice o fracaso escolar e se aliñe en resultados coas rexións líderes de Europa en todos os niveis e impulsar o SUG cara á excelencia, prioridade moi relacionada co Obxectivo transversal 1 Impulso da cultura da innovación.

A educación é un dos factores que máis inflúe no avance e progreso de persoas e sociedades. Ademais de achegar coñecementos, a educación permite acadar mellores niveis de benestar social e de crecemento económico, reduce as desigualdades económicas e sociais, permite o acceso a mellores niveis de emprego e impulsa a ciencia, a tecnoloxía e a innovación.

Aínda que a educación sempre tivo gran importancia para o desenvolvemento, isto ten máis relevancia hoxe debido ao gran avance da ciencia e da tecnoloxía e as súas aplicacións na sociedade.

Nas economías modernas o coñecemento é un factor clave para a produción. As sociedades que máis teñen avanzado no económico e no social son as que basearon o seu progreso no coñecemento, tanto no que se transmite coa escolarización, como o que se xera a través da investigación. Da educación, da ciencia e da innovación tecnolóxica dependen, cada vez máis, a produtividade e a competitividade económicas, así como boa parte do desenvolvemento social e cultural.

Neste sentido, como sempre que se está a falar de persoas, resulta imprescindible coñecer a diferente situación de partida en que poden estar mulleres e homes:

- As mulleres obteñen mellores resultados educativos e rexistran menores taxas de abandono escolar.
- A elección de itinerarios formativos de estudos superiores teñen un marcado nesgo de xénero.
- As mulleres participan en maior medida en actividades de aprendizaxe permanente.

Os niveis de abandono educativo temperán son menores en Galicia que para o conxunto español, pero en ambos os dous casos superiores aos acadados pola UE 28, tanto para os homes como para as mulleres. No ano 2016 o abandono educativo tempe-

rán situouse en Galicia no 15,2% e no caso das mulleres este indicador obtivo o valor do 11,2% fronte ao 19,1% dos homes (Gráfico 16).

Gráfico 16.- Abandono educativo temperán. Ano 2016

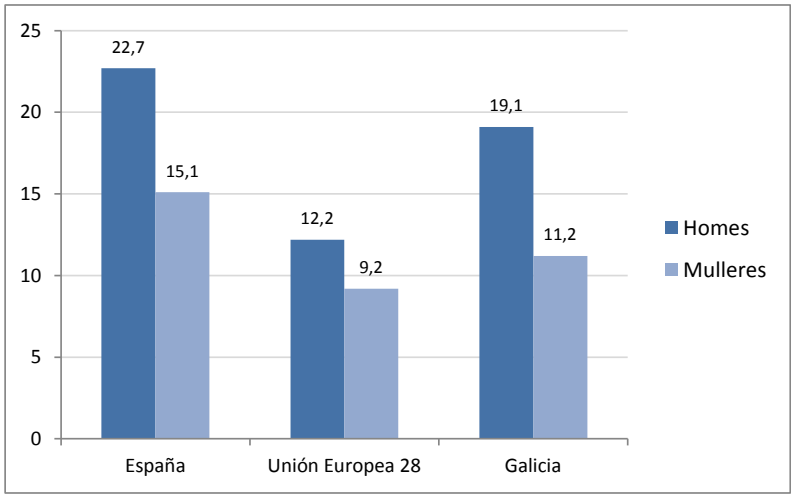

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa; Eurostat/ LFS: EU Labour Force Survey

En Galicia, a porcentaxe de mulleres con nivel de formación alcanzado de educación terciaria é superior á dos homes. Así, no ano 2016 o 36,9% das mulleres galegas de 16 a 64 anos tiñan este nivel de formación; nos homes esta porcentaxe era do 29,8%. No grupo de idade de 30 a 34 anos, as diferenzas son maiores, e así no ano 2016, en Galicia, a porcentaxe de mulleres deste grupo con educación terciaria acada o 51,1%, mentres que nos homes é do 37,6%.

Na Cadro 14 reflíctese a distribución por sexo e área de coñecemento dos e das estudantes que se matricularon nas universidades galegas no curso 2015-2016. A proporción de mulleres matriculadas nas universidades galegas é 10 puntos maior que a dos homes.

Cadro 14.- Estudantes matriculados/as nas universidades galegas segundo a rama de coñecemento e sexo. Curso 2015-2016

	Total	Mulleres	% mulleres	% homes
Total	53.710	29.503	54,9	45,1
Ciencias da Saúde	9.311	6.821	73,3	26,7
Ciencias	4.084	2.214	54,2	45,8
Ciencias Sociais e Xurídicas	22.784	13.847	60,8	39,2
Enxeñería e Arquitectura	13.156	3.700	28,1	71,9
Artes e Humanidades	4.375	2.921	66,8	33,2

Fonte: S.G. de Coordinación y Seguimiento Universitario. Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

Gráfico 17.- Estudantes matriculados/as nas universidades galegas segundo a rama de coñecemento e sexo. Curso 2015-2016

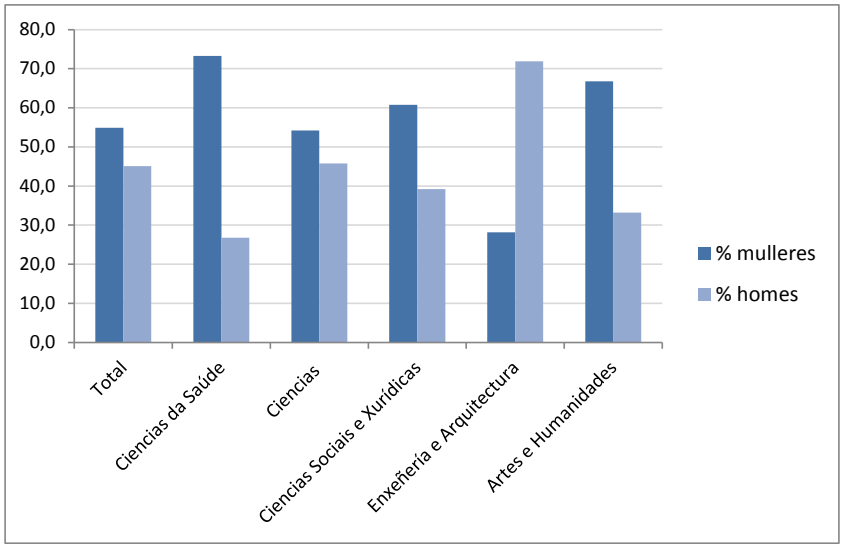

Fonte: Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria

O acceso e actual predominio das mulleres na Educación Superior segue marcado pola súa masiva presenza en determinadas ramas de coñecemento, especialmente nas Ciencias da Saúde e a súa escasa presenza na rama máis técnica, enxeñerías e Arquitectura. Esta diferenza na elección de ensinanzas condiciona e limita, en gran medida, a empregabilidade das mulleres no entorno produtivo actual.

Na poboación de 25 a 64 anos, a taxa de actividade das mulleres é inferior á dos homes en todos os niveis de estudos, non obstante as diferenzas neste indicador entre ambos xéneros é maior nos niveis educativos máis baixos.

Por outra parte, ao considerar o grupo de idade de 25 a 34 anos, redúcense as diferenzas na taxa de actividade entre homes e mulleres en todos os niveis de estudos, excepto no nivel de educación primaria e inferior no que se incrementan notablemente.

Hai unha taxa de emprego menor das mulleres, tamén segundo o nivel de formación alcanzado, sendo desfavorable á muller en todos os niveis educativos. A análise da porcentaxe de persoas que teñen emprego en función do nivel de estudos alcanzado na Cadro 15 amosa a existencia dunha correlación positiva entre o nivel de educación e o nivel de empregabilidade ou ocupación das persoas pero con taxas desfavorables para a muller en todos os niveis formativos. Existe unha clara disparidade entre o nivel de estudos que alcanzan as mulleres e as súas perspectivas profesionais.

Cadro 15.- Taxas de actividade da poboación de 25-64 anos e de 25-34 anos, segundo nivel de formación acadado, idade e sexo. Galicia. Ano 2016

	Total		Educación primaria e inferior		1ª etapa educación secundaria		2ª etapa educación secundaria		Educación superior	
	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34
Ambos sexos	78,7	87	49,2	67,6	73,9	88,7	82,2	85,2	88,4	89,2
Homes	82,9	89,1	57,3	81,3	80,7	90,9	87	87	89,9	90,1
Mulleres	74,5	84,9	40,9	47,2	66,1	84,8	77,3	83,3	87,1	88,6

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

Cadro 16.- Taxas de emprego da poboación de 25-64 anos, segundo nivel de formación acadado, idade e sexo. Galicia. Ano 2016

	Total		Educación primaria e inferior		1ª etapa educación secundaria		2ª etapa educación secundaria		Educación superior	
	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34
Ambos sexos	66	69	33,4	38	59,5	66,9	69,6	68,2	78,2	74
Homes	70,1	71,4	39	47,8	65,9	70,1	75,1	71,4	80,5	76,1
Mulleres	61,9	66,6	27,7	23,3	52,2	61,1	63,7	64,9	76,4	72,5

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

Cadro 17.- Taxas de paro da poboación de 25-64 anos, segundo nivel de formación acadado, idade e sexo. Galicia. Ano 2016

	Total		Educación primaria e inferior		1ª etapa educación secundaria		2ª etapa educación secundaria		Educación superior	
	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34
Ambos sexos	16,1	20,7	32,1	43,9	19,5	24,6	15,4	19,9	11,5	17
Homes	15,4	19,8	31,9	41,2	18,4	22,8	13,7	17,9	10,5	15,5
Mulleres	16,8	21,6	32,4	50,7	21	28	17,5	22,1	12,3	18,2

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

Outro dos aspectos a considerar neste ámbito é a situación de mulleres e homes respecto das actividades de formación permanente, entendendo por aprendizaxe permanente todo tipo de formación realizada ao longo da vida: formación xeral, profesional, persoal, tanto en sistemas formais de educación como a través doutras actividades non formais.

Como medida da formación permanente de adultos considérase a formación realizada nas catro últimas semanas pola poboación de 25 a 64 anos. Refírese tanto ás ensinanzas regradas como ás non regradas. Este indicador é un dos que figuran entre os puntos de referencia para os obxectivos dos sistemas de educación e formación 2020.

A este respecto cabe sinalar que, no ano 2016 en Galicia, a participación neste tipo de actividades foi máis elevada entre as mulleres que entre os homes, superando as primeiras aos varóns en case dous puntos porcentuais. Tanto en España como na UE 28, aínda que a participación na formación permanente é maior que en Galicia, persisten as mesmas diferenzas por sexo que se observaron no caso galego.

Cadro 18.- Porcentaxe de persoas de 25 a 64 anos que participaron nalgunha actividade de formación permanente. Ano 2016

	Total	Homes	Mulleres
GALICIA	9,0	8,1	9,9
ESPAÑA	9,4	8,6	10,2
UE 28	10,8	9,8	11,7

Fonte IGE-INE. Enquisa de poboación activa; Eurostat/ LFS: EU Labour Force Survey

Gráfico 18.- Porcentaxe de persoas de 25 a 64 anos que participaron nalgunha actividade de formación permanente. Ano 2016

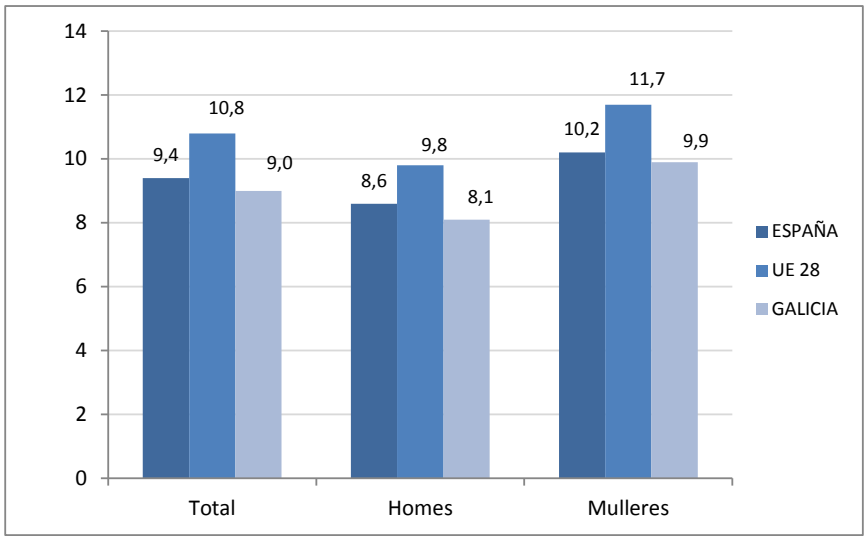

Fonte IGE-INE. Enquisa de poboación activa; Eurostat/ LFS: EU Labour Force Survey

IV.5. SAÚDE

Encádrase no Plan Estratéxico de Galicia 2015-2020 (PEG 2015-2020)., no Eixe 2: Benestar das persoas e as familias e cohesión social, Prioridade de actuación PA.2.1: Sistema sanitario sustentable e de calidade. Fomento da saúde pública e dos hábitos de vida saudables.

O coñecemento do estado de saúde da poboación e o seu modo de enfermar, a identificación das súas necesidades e demandas e a atención á saúde, deben estar presentes no deseño das políticas, dos programas e dos servizos sanitarios, visibilizando os problemas de saúde que afectan a mulleres e homes de xeito diferenciado.

As investigacións e estudos realizados nas últimas décadas permitiron coñecer que mulleres e homes enferman e morren por causas diferentes. Así, nos países industrializados, as mulleres viven máis anos que os homes pero con peor calidade de vida, xa que

presentan con maior frecuencia enfermidades de carácter crónico debilitante, como a diabetes ou a artrose.

En 2015, o 56,2% das defuncións rexistradas en Galicia foron por enfermidades do sistema circulatorio e por tumores. Entre as mulleres, a principal causa de morte foron as enfermidades do sistema circulatorio, que representaron o 33% das defuncións femininas. Nos homes, son os tumores a principal causa de morte e supuxeron o 31,7% das defuncións masculinas. Dentro deste grupo, os tumores da tráquea, dos bronquios e do pulmón son os máis frecuentes. O 7,5% das defuncións de homes ocorridas en 2014 debéronse a esta causa.

Cadro 19.- Defuncións segundo as principais causas de morte. Galicia. Ano 2015

	Total	% Mulleres	Variación interanual (%)
Total enfermidades	31.688	50,2	5,9
Enfermidades do sistema circulatorio	9.523	55,2	-0,7
Tumores	8.283	39,5	0,6
Enf. do sistema respiratorio	3.977	47,3	21,5
Trastornos mentais e do comportamento	2.156	67,4	10,7
Enf. do sistema nervioso e dos órganos dos sentic	1.532	58,9	9,0
Enf. do sistema dixestivo	1.434	46,9	2,1
Causas externas de mortalidade	1.242	39,9	-1,9
Enf. endócrinas, nutricionais e metabólicas	1.056	59,2	41,9
Enf. do sistema xenitoruinario	829	58,1	14,0
Síntoma/signos/achados anormais, ncop.	542	41,0	50,1
Enf. infecciosas e parasitarias	517	50,5	23,4
Outras causas	597	62,6	6,0

Fonte: INE. Defunciones según la causa de muerte

No ano 2015, máis da metade das altas hospitalarias (51,4%) corresponden a mulleres, aínda que si se exclúen as producidas polo embarazo, parto e puerperio, a porcentaxe de altas suporía o 46,9%.

Nas mulleres as enfermidades circulatorias e as do aparello respiratorio foron o motivo máis frecuente de ingreso (12 de cada 100 altas en ambos os dous casos), seguidas das enfermidades do aparello e dixestivo (10 de cada 100).

Cadro 20.- Enfermos dados de alta segundo a diagnose. Galicia. Ano 2015

	Total	Homes	Mulleres	% Mulleres
Diagnóstico definitivo	294.671	143.181	151.490	51,4
II. Tumores	30.495	16.312	14.183	46,5
VII. Aparello circulatorio	40.491	22.573	17.917	44,2
VIII. Aparello respiratorio	40.729	22.673	18.055	44,3
IX. Aparello dixestivo	34.656	19.513	15.144	43,7
XI. Complicacións do embarazo, parto e puerperio	25.051	..	25.051	100,0
XVII. Traumatismos e envelenamentos	29.026	15.010	14.016	48,3
Outras causas	94.220	47.097	47.122	50,0

Fonte: INE. Encuesta de morbilidad hospitalaria

IV.6. INCLUSIÓN SOCIAL E REDUCIÓN DA POBREZA

Encádrase no Plan Estratéxico de Galicia 2015-2020 (PEG 2015-2020)., no Eixe 2: Benestar das persoas e as familias e cohesión social, Prioridade de actuación PA.2.4: Deseño dunha estratexia de integración social que mellore o benestar da cidadanía, axude ás persoas máis desfavorecidas a retornar o máis axiña posible a situacións socioeconómicas aceptables e que fomente a igualdade de xénero.

O indicador denominado "en risco de pobreza ou exclusión social " refírese a aquelas persoas que están nalgunha das seguintes situacións:

- En risco de pobreza: o ingreso por unidade de consumo está por debaixo do 60% da mediana dos ingresos por unidade de consumo.
- En carencia material severa.
- Persoas de 0 a 59 anos que viven en fogares sen ingresos de traballo ou con baixa intensidade de ingresos de traballo, é dicir, onde o número de días que os adultos de 18 a 59 anos dese fogar tiveron ingresos por traballo supón ata o 20% do número total de días que poderían telos durante o ano anterior.

O risco de pobreza ou exclusión social materialízase de forma distinta no territorio español, cunha marcada concentración no suroeste peninsular e en Canarias.

No caso de Galicia a taxa de risco de pobreza ou exclusión social situouse en 2015 no 22,6%, 5,3 puntos porcentuais por debaixo da española, que para o mesmo período foi do 27,9%.

No ano 2015, a porcentaxe de persoas que viven en fogares con carencia material severa en Galicia (6%), é 0,2 puntos máis alto que en España no mesmo período (5,8%)

A porcentaxe de persoas de 0 a 59 anos que viven en fogares con baixa intensidade de ingresos de traballo (13,5 %) é 1,4 puntos inferior a España (14,9%).

As diferenzas por xénero tamén se manifestan neste ámbito:

- As mulleres con discapacidade, estranxeiras ou maiores de 45 anos presentan maiores dificultades de acceso ao emprego e condicións laborais máis precarias.
- Soamente nos rangos de idade de 0 a 15 anos e de 50 a 64 anos o taxa de risco de pobreza das mulleres é inferior á dos homes.

A taxa de risco de pobreza de Galicia situouse no período 1999-2010 en torno ao 14% da poboación, experimentando unha suba de aproximadamente un punto porcentual anual en 2011 e 2012. No ano 2015, o 17,1% da poboación atopábase en risco de pobreza, 5,2 puntos por debaixo do de España para ese período (22,3%).

Hai unha maior incidencia do incremento da taxa de risco de pobreza na poboación nova, nos fogares con nenos/as ao seu cargo, así como na poboación estranxeira. O 20,8% dos fogares con nenos/as a cargo está nunha situación de pobreza, que ademais aumenta segundo o número de menores. Ademais, case a metade dos fogares monoparentais (maioritariamente encabezados por mulleres) atópanse en situación de pobreza.

Tendo en conta a idade, o Gráfico 19 amosa que o grupo de idade de 16 a 24 anos é o que presenta unha taxa de risco de pobreza máis elevada, lixeiramente superior na mocidade. Ao contrario, os maiores de 65 anos son os que teñen unha taxa máis reducida. En media, as mulleres presentan unha taxa moi similar á dos homes.

Gráfico 19. - Taxa de risco de pobreza por sexo e idade. Galicia. Ano 2015

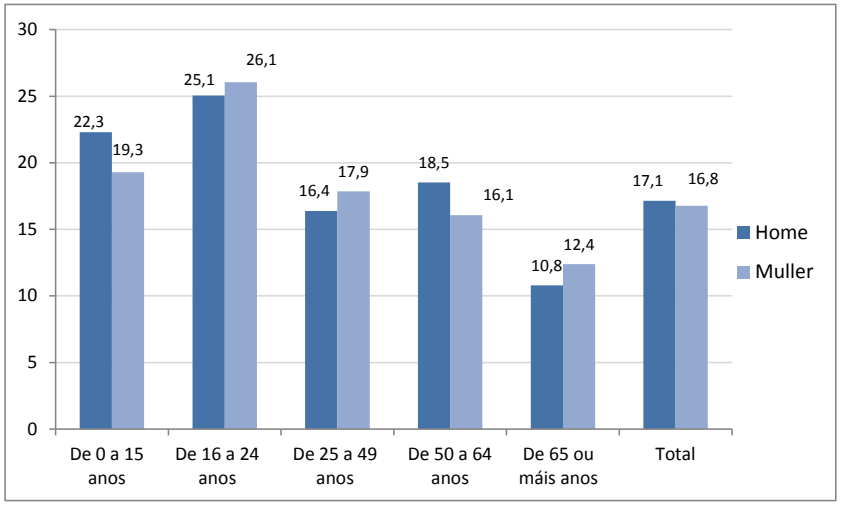

Fonte: IGE. Enquisa estrutural a fogares

IV.7. VIOLENCIA DE XÉNERO

Este ámbito forma parte do Principio horizontal 2. do Plan Estratéxico de Galicia 2015-2020 (PEG 2015-2020), Promoción da igualdade entre homes e mulleres e non discriminación e como tal estará presente en todos ámbitos. Así mesmo encádrase no Eixe 2: Benestar das persoas e as familias e cohesión social, en dúas prioridades de actuación en especial, Prioridade de actuación PA.2.3: Mellora dos servizos sociais a familias e á infancia, apoio á conciliación e á promoción da igualdade, servizos e axudas complementarios da educación e políticas de xuventude e cooperación e Prioridade de actuación PA.2.4: Deseño dunha estratexia de integración social que mellore o benestar da cidadanía, axude ás persoas máis desfavorecidas a retornar o máis axiña posible a situacións socioeconómicas aceptables e que fomente a igualdade de xénero.

A violencia de xénero constitúe a manifestación máis extrema da desigualdade entre mulleres e homes e contra a que resulta necesario intervir con accións de prevención, sensibilización, formación e educación e atención directa e protección das vítimas de violencia de xénero.

Segundo os datos dos que dispón o punto de coordinación das ordes de protección de Galicia (PCOP) dependente da Secretaría Xeral da Igualdade, actualmente están vixentes en Galicia 5.698 ordes de protección a vítimas de violencia de xénero.

Tal e como se mostra no Cadro 21, no ano 2016 solicitáronse en Galicia 1.693 ordes de protección e acordáronse o 67% das mesmas.

Cadro 21.- Ordes de protección solicitadas nos Xulgados de violencia sobre a Muller

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
España							
Ordes de protección solicitadas	37.908	35.813	34.556	32.831	33.167	36.292	37.958
Porcentaxe de ordes de protección acordadas	67,3	65,8	61,5	58,9	56,6	57,4	64,1
Galicia							
Ordes de protección solicitadas	1.342	1.249	1.443	1.490	1.327	1.564	1.693
Porcentaxe de ordes de protección acordadas	60,7	63,9	63,2	59,4	62,5	59,5	67,0

Fonte: Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad.

No ano 2016 en Galicia producíronse 5.683 denuncias por violencia de xénero, o que supón unha taxa de 4,1 denuncias por mil mulleres.

Cadro 22.- Denuncias por violencia de xénero no período 2010-2016

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
España							
Número de denuncias	134.105	134.002	128.477	124.893	126.742	129.193	143.535
Taxa por mil de mulleres	5,7	5,7	5,4	5,3	5,4	5,5	6,1
Galicia							
Número de denuncias	5.270	5.153	4.788	5.174	5.209	5.210	5.683
Taxa por mil de mulleres	3,7	3,6	3,4	3,6	3,7	3,7	4,1

Fonte: Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad, INE. Cifras de población. Poboación a 1 de xullo.

No ano 2016 en Galicia morreron 3 mulleres por violencia de xénero a mans da súa parella ou exparella, 5 menos que no ano 2015 e que fai que a taxa por millón de mulleres acade o valor de 2,13, dato inferior ao do ano 2015 e superior ao dato de España(1,86).

Cadro 23.- Mulleres mortas por violencia de xénero a mans da súa parella ou exparella

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
España							
Número	73	61	52	54	54	60	44
Taxa por millón de mulleres	3,07	2,55	2,17	2,26	2,27	2,53	1,86
Galicia							
Número	2	3	4	3	6	8	3
Taxa por millón de mulleres	1,38	2,07	2,78	2,10	4,22	5,65	2,13

Fonte: Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad, INE. Padrón municipal de habitantes

En 2013, a Xunta de Galicia aprobou o Acordo polo que se aproba o Protocolo para o exercicio da acción popular por parte da Administración xeral da Comunidade Autónoma de Galicia nos procedementos penais en casos de morte por causa de violencia de xénero. No ano 2016 leváronse a cabo diversas actuacións sobre o personamento en exercicio da acusación popular en 2 procesos penais por violencia de xénero con resultado de morte no territorio da Comunidade Autónoma Galega, consistentes na comparecencia e/ou intervención na práctica de dilixencias e formulación de escritos procesuais nas dilixencias previas.

Ante a situación de indefensión en que se atopan moitas mulleres en situación de violencia de xénero, nalgúns casos con grave perigo para elas e os seus fillos e as súas fillas, a Xunta de Galicia ten articulada unha rede de casas de acollida para mulleres maltratadas, cunha conexión entre elas, de tal xeito que as mulleres galegas que o precisen, por atoparse na referida situación de indefensión, teñan un lugar de referencia onde acudir. A rede de centros de acollida da comunidade autónoma tivo en 2016 unha ocupación media do 62,63%.

Cadro 24.- Usuarias e ocupación media da rede de centros de acollida. Ano 2016

Localidade	Mulleres	Nenas Menores	Nenos Menores	% media ocupación de RGA
A Coruña	31	15	10	64,61%
Lugo	10	5	5	69,58%
Ourense	20	10	11	72,16%
Culleredo	5	1	3	53,81%
Ferrol	14	9	9	53,00%
Total	80	40	38	62,63%

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Completando esta rede de acollida, en xuño de 2014 iniciou as súas actividades o Centro de Recuperación Integral para mulleres que sofren violencia de xénero (CRI), cun horario amplo e flexible para así poder cubrir as necesidades das mulleres e das súas fillas e fillos, e para atender á conciliación da vida laboral, persoal e familiar das persoas usuarias. No ano 2016, 53 mulleres recibiron algún tipo de atención no CRI, 10 destas mulleres estiveron acompañadas de fillas/os ou doutros membros da súa unidade familiar

Cadro 25.- Persoas usuarias do CRI.Ano 2016

Mulleres	53
Fillas das mulleres	32
Fillos das mulleres	23
Mulleres dependentes	8
Homes dependentes	3
Total	119

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Dentro dos programas de atención psicolóxica, durante o ano 2016 recibiron atención un total de 621 persoas (vítimas de violencia e persoas do seu entorno familiar) e participaron na intervención 108 profesionais da psicoloxía.

Cadro 26.- Persoas usuarias dos programas de atención psicolóxica. Ano 2016

Provincia	Mulleres	Nenas Menores	Nenos Menores	P. deptes.	TOTAL
A Coruña	217	28	21	11	277
Lugo	50	7	10	6	73
Ourense	50	7	5	2	64
Pontevedra	146	32	24	5	207
Total	463	74	60	24	621

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Durante ese mesmo período, o programa "Abramos o círculo" para a atención psicolóxica especializada e apoio a homes que adoptan actitudes inadecuadas nas relacións coa súa parella, coa súa familia, e que desexan adquirir novos modos de comportamentos exentos de agresividade, prestou atención a 90 homes e participaron na intervención 75 profesionais da psicoloxía.

.

Cadro 27.- Homes participantes no programa "Abramos o círculo". Ano 2016

A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
46	6	5	33
Total: 90			

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Por outra banda, polo que se refire ao servizo ATENPRO para vítimas de violencia de xénero, dependente do Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade, a través da Delegación do Goberno para a Violencia de Xénero, que é unha modalidade baseada en tecnoloxías de comunicación telefónica móbil e de telelocalización telefónica que ofrece ás vítimas da violencia de xénero que conten cunha orden de protección ou medida de afastamento, unha atención inmediata e a distancia, asegurando unha resposta rápida ás eventualidades que poidan acontecerlles as 24 horas do día, os 365 días do ano e independentemente do lugar onde se atopen, a continuación recóllese a evolución das cifras de usuarias deste servizo no ano 2016.

Cadro 28.- Usuarias ATEMPRO 2016

	Altas 2016	Baixas 2016	Altas a 31 de decembro de 2016
A Coruña	164	137	286
Lugo	23	16	39
Ourense	14	16	19
Pontevedra	90	65	149
Total	291	234	493

Fonte: Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade. Delegación do Goberno para a violencia de xénero

Para complementar todos os servizos de atención e prevención que xa existían na nosa Comunidade autónoma, o 6 de outubro de 2015 asinouse un convenio de colaboración entre o Ministerio do Interior e a Comunidade Autónoma de Galicia, para integrar o Punto de coordinación das ordes de protección de Galicia co Sistema de seguimento integral nos casos de violencia de xénero (Sistema Viogén).

O Sistema de Seguimento Integral de violencia de xénero, coñecido como VIOGEN, é unha aplicación informática desenvolvida pola Secretaría de Estado de Seguridade do Ministerio do Interior que pretende acadar os seguintes obxectivos:

- Aglutinar as diferentes institucións públicas que teñen competencias en materia de violencia de xénero

- Integrar toda a información de interese que se estime necesaria

- Facer predición do risco

- Atendendo ao nivel de risco, realizar o seguimento e protección ás vítimas en todo o territorio nacional

- Efectuar un labor preventivo, emitindo avisos, alertas e alarmas, a través do "Subsistema de notificacións automatizadas", cando se detecte algunha incidencia ou acontecemento que poida por en perigo a integridade da vítima.

- Establecer unha tupida rede que permita o seguimento e protección de forma rápida, integral e efectiva das mulleres maltratadas, e dos seus fillos e fillas, en calquera parte do territorio nacional.

A continuación, reflíctense os datos dos casos activos en Galicia, por provincia, no sistema VIOGEN a 31 de decembro de 2016, segundo o nivel de risco:

Cadro 29.- Casos activos no sistema Viogen, por nivel e risco 2016

Nivel de risco	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	TOTAL
Non apreciado	650	277	246	567	1.740
Baixo	539	163	81	317	1.100
Medio	117	32	15	71	235
Alto	3	0	1	5	9
Extremo	0	0	0	1	1
Total	1.309	472	343	961	3.085

Fonte: Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade. Delegación do Goberno para a violencia de xénero

En Galicia funciona ademais o teléfono da muller, 900 400 273, que é gratuíto, anónimo, funciona as 24 horas do día e ten cobertura para toda a Comunidade Autónoma. Está atendido por un equipo multidisciplinar, coordinado cos diferentes profesionais de toda Galicia, de forma que calquera muller poida facer unha consulta, tanto en horario laborable como en horario nocturno e en días non laborables ao longo de todo ano. En 2016 atendeu un total de 4.396 chamadas. Este teléfono atópase conectado co teléfono nacional de violencia de xénero 016, e todas as chamadas recibidas no 016 e efectuadas dende Galicia, son derivadas automaticamente ao teléfono da muller 900 400 273.

IV.8. SOCIEDADE DA INFORMACIÓN

Encádrase no Plan Estratéxico de Galicia 2015-2020 (PEG 2015-2020)., no Eixe 4: Sociedade dixital, cultura e reforzo do peso de Galicia no seu entorno, Prioridade de actuación PA.4.1: Desenvolvemento da economía dixital. Apoio á industria cultural e de medios como unha fonte de riqueza e impulso ao desenvolvemento da sociedade da

información, prioridade moi relacionada co Obxectivo transversal 1 Impulso da cultura da innovación.

Dada a importancia que o Sector TIC está a ter no desenvolvemento da economía da nosa Comunidade Autónoma, a análise da presenza da muller no mesmo é crucial para a sostenibilidade do sector.

A Axenda Dixital Europea 2020 é un ambicioso programa que ten entre as súas prioridades a de "Fomentar a alfabetización, a capacitación e a inclusión dixitais".

Dentro desta prioridade, a acción 60 céntrase no obxectivo de promover unha maior participación das mulleres xóvenes na forza de traballo das TIC. Débese investir e aumentar a man de obra feminina neste sector, loitando contra a tendencia de diminución do número de mozas que escollen carreiras tecnolóxicas.

Unha das posibles causas desta escasa representación é o reducido interese da muller pola formación especializada en TIC, onde segundo datos europeos (informe "Women active in the ICT sector". European Commission):

- De cada 1000 mulleres graduadas, só 29 o están en TIC (2,9%)
- E destas, unicamente 4 traballan no sector tecnolóxico (13,8% das graduadas en áreas TIC).

Segundo a Enquisa sobre a Sociedade da Información nas empresas TIC galegas. OSIMGA 2016, mentres que o 29,2% das persoas que traballan no sector TIC son homes que contan con formación TIC de grao medio ou superior, só o 8,5% son mulleres que dispoñen da mesma formación académica. Tamén cabe salientar a significativa fenda existente nos Ciclos formativos Superiores TIC: 19% de homes fronte a tan só un 4,4% de mulleres.

Por outra banda, segundo os datos de afiliacións e contas de cotización proporcionados polo IGE, procedentes da Seguridade Social, en 2016 as mulleres representaban o 32,9% do sector TIC en Galicia e a súa presenza varía notablemente en función dos distintos subsectores, acadando a máxima presenza no sector das telecomunicacións (36,7%) fronte á porcentaxe máis baixa que corresponde co sector das comerciais TIC, onde non chega ao 29%. Ademais, a presenza das mulleres autónomas no sector TIC galego sitúase no 24,9%.

Salientar que a presenza de mulleres nas distintas áreas funcionais das compañías do sector tecnolóxico galego non é homoxénea. Soamente nas tarefas non TIC as mulleres están preto de acadar unha situación de equilibrio. Así, só o 13% das mulleres que traballan no sector desenvolve funcións TIC, fronte ao 49,3% dos homes e no persoal non destinado a tarefas TIC, a porcentaxe de mulleres (12,1%) é só 1,6 puntos inferior á dos homes (13,7%).

Polo que se refire ao uso das TIC, a fenda dixital de xénero da poboación de 16 a 74 anos reduciuse considerablemente nos últimos anos no caso de Galicia, no uso de Internet a fenda dixital no ano 2016 era de 0,5 puntos e de 1,9 puntos no caso do uso frecuente de internet. Non ocorría isto no ano 2013, onde a fenda de dixital era 5 (uso de internet) e 3,9 (uso frecuente de internet).

A fenda dixital de xénero tamén se reduciu considerablemente ao comparar as compras por internet. As mulleres galegas superan en 1,2 puntos aos galegos.

Cadro 30.- Porcentaxe de persoas que utilizaron novas tecnoloxías segundo o sexo. Ano 2016

	Utilizaron internet nos últimos 3 meses	Utilizaron internet polo menos unha vez por semana nos últimos 3 meses	Compraron a través de internet nos últimos 3 meses
España			
Total	80,6	76,5	34,9
Home	82,5	78,3	38,0
Muller	78,6	74,6	31,9
Fenda dixital	3,9	3,7	6,1
Galicia			
Total	74,6	70,7	30,4
Home	74,9	71,7	29,8
Muller	74,4	69,8	31,0
Fenda dixital	0,5	1,9	-1,2

Fonte: INE: Enquisa sobre equipamento e uso de tecnoloxías da información e comunicación nos fogares 2016

Porcentaxe sobre persoas de 16 a 74 anos

Nota: Fenda dixital de xénero é a diferenza entre as porcentaxes de homes e mulleres

A fenda dixital entre homes e mulleres en Galicia aparece máis marcada cando se considera o grado de urbanización do concello, tal e como se reflicte no Cadro 29.

Cadro 31.- Porcentaxe de persoas que utilizaron novas tecnoloxías segundo o sexo e o grao de urbanización do concello. Ano 2016

		Utilizaron o ordenador nos últimos 3 meses	Utilizaron internet nos últimos 3 meses
Zonas densamente poboadas (ZDP)	Home	74,44	77,99
	Muller	66,83	70,68
	Total	70,40	74,11
Zonas intermedias (ZIP)	Home	66,74	73,03
	Muller	58,60	65,93
	Total	62,60	69,42
Zonas pouco poboadas (ZPP)	Home	48,47	55,35
	Muller	43,09	49,70
	Total	45,72	52,46
Total	Home	64,10	69,60
	Muller	57,20	63,03
	Total	60,53	66,20

Fonte: IGE. Enquisa Estrutural a Fogares. Ano 2016

Os datos fan referencia á poboación de 5 ou máis anos

ANÁLISE DO IMPACTO DE XÉNERO DOS DIFERENTES PROGRAMAS DE GASTO

V. ANÁLISE DO IMPACTO DE XÉNERO DOS DIFERENTES PROGRAMAS DE GASTO

Neste apartado analizaranse en formato informe, por seccións orzamentarias, os obxectivos e actuacións que os distintos programas orzamentarios xestionados polas consellerías fixaron para o orzamento 2018, centrándonos naquelas accións que poden ter vinculación coa consecución do obxectivo de igualdade de oportunidades entre mulleres e homes.

Ademais, se inclúen os indicadores de produtividade para o seguimento e avaliación do Plan Estratéxico de Galicia 2015-2020, que se refiren a persoas destinatarias directas de actuacións, desagregados por sexo, e os seus valores previstos para a anualidade 2018, que están vinculados aos proxectos de gasto destes orzamentos.

V.1. PRESIDENCIA DA XUNTA DE GALICIA

En xeral, as competencias da Presidencia teñen un marcado carácter institucional no desenvolvemento da súa acción política e administrativa polo que algúns dos seus programas de gasto non identifican obxectivos ou impacto en materia de xénero por dedicarse a financiar a propia actividade da persoa titular da Presidencia da Xunta no que se refire ás súas relacións institucionais e protocolarias e/ou ao funcionamento normal e diario das unidades administrativas adscritas. Polo tanto, os ditos programas non serán obxecto de análise.

PROGRAMA 461A-COBERTURA INFORMATIVA E APOIO Á COMUNICACIÓN SOCIAL

Este programa orzamentario basicamente está enfocado á cobertura informativa da actividade institucional da Xunta de Galicia, así como á difusión dos valores e a imaxe de Galicia a través de accións promocionais de alcance xeral.

A Secretaría Xeral de Medios coordina a política de imaxe e publicidade institucional da Xunta de Galicia, dirixindo as actuacións en materia de comunicación audiovisual e multimedia e todos os aspectos que deriven da aplicación destas tecnoloxías no ámbito da comunicación.

No exercicio destas competencias, a Secretaría Xeral de Medios ten en conta e incorpora a perspectiva de xénero ao establecer nos convenios que asina este órgano superior unha cláusula de obrigado cumprimento que elimina os anuncios que poidan supoñer unha imaxe negativa ou discriminatoria das mulleres.

Por outra banda, ten en conta a importancia de incidir na sensibilización e concienciación da sociedade e por iso inclúe na súa programación anual de campañas institucionais, as temáticas específicas de promoción da igualdade e loita contra a violencia de xénero.

As campañas de publicidade e comunicación institucional poden ser consideradas como actuacións óptimas cara a reforzar a concienciación social en materia de igualdade e erradicación da violencia de xénero.

Tanto a creatividade como a planificación das campañas tendo en conta a perspectiva de xénero son fundamentais para mellorar o impacto na poboación das mensaxes que se pretende transmitir. Neste senso, acadar as mellores ideas creativas e unha óptima planificación das campañas son os mecanismos que permitirán incrementar o impacto das mensaxes sobre xénero entre a poboación galega.

PROGRAMA 461B-RADIODIFUSIÓN E TVG

Coa consignación orzamentaria deste programa preténdese continuar coa mellora de infraestruturas, sistemas, equipos e servizos de telecomunicacións para a radiodifusión, a televisión ou outros servizos de comunicacións oficiais, así como os servizos técnicos para o correcto funcionamento dos equipos e sistemas que integran estas infraestruturas de difusión da comunicación audiovisual.

Unha vez rematada a transición da tecnoloxía analóxica á dixital, completado o primeiro proceso de liberación do dividendo dixital, faise necesario investir en novos equipamentos necesarios para o correcto funcionamento dos múltiplex dixitais de titularidade pública autonómica, conforme aos plans técnicos aprobados.

Aínda que non se trata de actuacións que vaian ter incidencia directa sobre a igualdade de mulleres e homes, dado que os medios de comunicación teñen unha importancia fundamental á hora de transmitir ideas e imaxes á sociedade, si que resulta fundamental integrar de xeito efectivo a perspectiva de xénero en todas as accións que se desenvolvan.

A Corporación Radio e Televisión de Galicia, S.A. recolle a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes como un principio estratéxico da súa política corporativa e de recursos humanos.

A nivel operativo, as actuacións incorporan o enfoque integrado de xénero como unha intervención transversal que pretende transformar o conxunto da organización nunha estrutura máis igualitaria, que en termos de alcance, incide en tódalas áreas: programación e contidos, produción de informativos, comercial e publicidade, recursos humanos e medios.

Neste contexto a Corporación RTVG dispón de procesos, a nivel de soporte, para avanzar nestes obxectivos, nomeadamente a comisión de contidos e igualdade constituída no seu consello de administración e o proxecto de igualdade corporativo.

Ademais, a Corporación Radio e Televisión de Galicia, colabora de xeito habitual coa Secretaría Xeral da Igualdade, co obxecto de reforzar a integración do principio de transversalidade de xénero e conseguir unha maior eficiencia na intervención a favor da igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, xa que, pola súa implantación en Galicia, é o medio idóneo para a difusión das accións de información, divulgación e sensibilización dirixidas á sociedade galega en xeral

A través desta colaboración, a Corporación Radio Televisión de Galicia S.A. asume os seguintes compromisos:

1. Potenciar a visibilidade e audibilidade das mulleres dentro da programación de TVG, SA .
2. Utilizar unha linguaxe e/ou imaxes non sexistas, especialmente no ámbito da publicidade.
3. Prestar atención informativa ou dar cobertura a iniciativas que se promovan dende a Secretaría Xeral da Igualdade, como a conmemoración do Día Internacional para a eliminación da violencia de xénero e o Día Internacional da Muller.
4. Incluír o número de teléfono de información ás mulleres nos programas, reportaxes e/ou espazos relacionados co ámbito da promoción da igualdade e da loita contra a violencia de xénero.
5. Prestar especial atención, dentro dos espazos informativos, ás novas relativas aos delitos producidos por causa da violencia de xénero, incluíndo o número de teléfono de información ás mulleres.
6. Promover a creación de grupos de traballo, conxuntamente coa Secretaría Xeral da Igualdade, para o tratamento axeitado dos temas relacionados coa igualdade e coa loita contra a violencia de xénero na programación de TVG, SA.
7. Facer uso da información contida na base de datos "mulleres expertas" aos efectos de favorecer a visibilidade da actividade profesional feminina en todos os ámbitos.
8. Promover espazos sobre xénero, ciencia e tecnoloxía.

A corporación tamén participa de xeito activo (mediante unha persoa representante) no Observatorio galego de violencia de xénero así como na Comisión asesora de publicidade non sexista que ten como finalidade asesorar e orientar para diminuír o sexismo nas imaxes publicitarias e para incorporar accións positivas que cooperen á erradicación de todo tipo de discriminación por razón do sexo das persoas.

Avaliación das actividades realizadas no ano 2016, dende o punto de vista do xénero:

No último exercicio, os medios públicos galegos emitiron arredor de 1.200 reportaxes e informacións relacionadas coa igualdade e a violencia de xénero, nas que se inclúen noticias sobre sucesos deste ámbito e informacións de sensibilización social e toma de conciencia.

Como exemplo concreto destes impactos nos medios públicos galegos, cada ano, na data do 25 de novembro, Día Internacional contra a Violencia Machista, como vén sendo habitual os Servizos Informativos da TVG ofrecen en todos os seus espazos, desde o "Bos Días" ata o programa de análise "Área Pública" ou o cultural "Zigzag Diario", amplas referencias sobre os actos desenvolvidos neste día e sobre distintos aspectos relacionados con este grave problema. O obxectivo deste tratamento informativo, tanto nese día en concreto coma no resto do ano, é seguir concienciando os distintos sectores da poboación do alcance real desta auténtica doenza social.

Entre outros aspectos, no 2016, a TVG fíxose eco da celebración de performances artísticas dentro do evento "Mulleres en Acción. Violencia Zero" en Pontevedra, coa colaboración da Deputación provincial, ou a iniciativa "Compostela en negro" impulsada polo concello compostelán en rúas comerciais da cidade.

Pola súa parte a Radio Galega dedicou durante varios días ao redor da data de 25 de novembro amplos contidos relacionados coa mesma en distintos programas de radio.

A cobertura dos medios públicos galegos para sensibilizar contra esta lacra e previr novos casos esténdese durante todo o ano e en grande cantidade de programas, con centos de pezas e con diversos enfoques, tal como suxiren as recomendacións do Consello de Administración da CRTVG.

Tamén, o 8 de marzo, Día Internacional da Muller, en aplicación do convenio de colaboración coa Secretaría Xeral de Igualdade, a TVG emitiu publicidade de balde desta mesma campaña.

Por outra parte, a web da CRTVG dispón desde 2014 dunha canle temática sobre temas de igualdade. Dentro da súa función de servizo público e en consonancia coas súas liñas de acción de responsabilidade social corporativa, creou unha sección específica denominada "CRTVG coa Igualdade", onde se recollen reportaxes, informacións ou entrevistas sobre igualdade, emitidas en distintos espazos da TVG (http://www.crtvg.es/crtvg/canles-tematicas/igualdade).

PROGRAMA 312C-SERVIZOS SOCIAIS RELATIVOS ÁS MIGRACIÓNS

O programa 312C –servizos sociais relativos ás migracións- atende ao obxectivo estratéxico do PEG 2015-2020: Impulsar os servizos e prestacións á emigración galega e ás

súas entidades, así como ás persoas retornadas, para garantir o seu benestar (OE 2.4.02), na vertente do eido da emigración e retorno; cuxo indicador de resultado é a porcentaxe de solicitudes atendidas sobre as que se acredite unha situación de necesidade.

Este programa inclúe actuacións de apoio á cidadanía galega no exterior así como ás entidades galegas asentadas fóra da nosa comunidade autónoma, para que participen e compartan a vida social, cultural e económica de Galicia, e para contribuír á mellora do seu benestar e calidade de vida. Así mesmo, a través deste programa desenvólvense accións encamiñadas á procura da integración social e á inserción laboral do colectivo de persoas emigrantes e retornadas na nosa sociedade.

En todas as actuacións que se desenvolven, tense en conta a Lei 7/2013, do 13 de xuño, da galeguidade, que recolle expresamente actuacións no ámbito da igualdade de xénero entre as mulleres e os homes galegos residentes no exterior.

Das cifras do Instituto Nacional de Estatística (INE) relativas ao Padrón de Españois Residentes no Estranxeiro (PERE) –datos a 1 de xaneiro de 2017- extráese que este colectivo está integrado por un 51% de mulleres polo que os programas da Secretaría Xeral da Emigración están destinados a máis beneficiarios potenciais mulleres ca homes. Polo que se refire ao ámbito do retorno, a estatística de variacións residenciais de 2016, segundo as fontes do INE, indica que retornaron a Galicia un 46% de mulleres sobre a cifra total de poboación emigrante retornada á nosa comunidade autónoma.

A Lei 7/2013, do 13 de xuño, da galeguidade, recolle expresamente as actuacións no ámbito da igualdade de xénero entre as mulleres e os homes galegos residentes no exterior, e indica que se instrumentarán as medidas de apoio ás entidades galegas para este fin.

Por iso, respectando a soberanía das entidades galegas no exterior, tratarase de conseguir a integración e a participación efectiva das mulleres no vida asociativa e directiva destas entidades

O programa de gasto da Secretaría Xeral da Emigración inclúe nas súas liñas de actuación unha área específica destinada á muller, co obxectivo de promover, en coordinación coas entidades galegas no exterior, a realización de congresos nas principais áreas xeográficas de residencia de poboación galega no exterior, e utilizar as conclusións destes congresos para a aplicación de políticas de igualdade e participación da muller no ámbito da galeguidade.

No que se refire ao órgano colexiado de representación e de participación das comunidades galegas asentadas no estranxeiro inclúese unha persoa representante do departamento con competencias en materia de igualdade, e débese salientar tamén que na actual Comisión Delegada do Consello de Comunidades Galegas, é significativa a presenza de tres mulleres en representación das directivas das institucións do exterior, facendo visible á muller no ámbito da diáspora.

Segundo se indica na memoria deste programa de gasto, a Secretaría Xeral da Emigración desenvolverá unha liña de axudas para a promoción do autoemprego e a actividade emprendedora na Comunidade Autónoma de Galicia das persoas galegas retornadas, na que se contribuirá cunha achega económica complementaria para a actividade emprendedora feminina, co obxectivo de impulsar o emprendemento feminino e a mellora do tecido empresarial liderado por mulleres.

Levaranse a cabo congresos e seminarios de formación/debate e impulso da participación da muller nas comunidades e entidades galegas do exterior, de cara a fortalecer o movemento asociativo feminino e a presenza, o liderado e a participación das mulleres nas estruturas asociativas en xeral.

Dentro da convocatoria de axudas económicas individuais para persoas residentes no exterior, contémplase unha liña específica de axudas para as mulleres vítimas de violencia de xénero, para facilitar unha resposta específica ás mulleres vítimas que se atopen no exterior.

Outra das actuacións dentro deste mesmo ámbito de resposta específica para paliar as situacións de violencia de xénero, desenvólvese a través do programa de axudas extraordinarias a persoas emigrantes galegas retornadas, no que se trata de dar apoio económica ás mulleres vítimas da violencia de xénero incluídas neste programa de axudas.

Por outra banda, os datos das accións que se financian desagréganse por sexo o que permite coñecer o diferente impacto que poidan ter en mulleres e homes (% de mulleres e homes que participan nas accións de formación, culturais e de reencontros, % de mulleres e homes nos órganos de decisión das comunidades galegas, nº de mulleres vítimas de violencia de xénero beneficiarias das axudas, nº de obradoiros con contidos de igualdade, nº de mulleres retornadas que participan en actividades formativas, etc).

Avaliación das actividades realizadas no ano 2016, dende o punto de vista do xénero:

Dentro das axudas de carácter socioasistencial e dos programas sociais e culturais que se desenvolveron en 2016, no ámbito das persoas residentes no exterior, as mulleres que resultaron beneficiadas destas actuacións representaron o 62%.

Na área dos programas dirixidos ás persoas retornadas, a porcentaxe de mullleres beneficiarias foi dun 55%, o que supuxo un incremento de case dez puntos porcentuais respecto o exercicio anterior.

Coas accións que se van desenvolver cabe esperar que se avance cara a unha diminución da fenda de xénero na participación das mulleres nos órganos de decisión das entidades asociativas galegas do exterior, así como unha maior integración das mulleres galegas retornadas a través das accións de formación, información e inserción laboral, aínda que

dende a Secretaría Xeral de Emigración sinalan que existen dificultades derivadas de que o colectivo ao que se dirixe á acción do dito programa de gasto é na súa maior parte o de persoas residentes no exterior, polo que radica en numerosos países, coas súas propias leis estatais e regulacións propias nesta materia.

Así mesmo, en canto ao fomento da participación efectiva das mulleres na vida asociativa e directiva das entidades galegas no exterior -especialmente no que fai referencia aos seus órganos de dirección-, detéctanse obstáculos que veñen dados por ser estes órganos colexiados axentes soberanos nas súas decisións e independentes do poder público á hora de orientar as súas políticas directivas.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Como se pode observar e seguindo na liña de anos anteriores, hai maioría de mulleres neste colectivo (61%).

Cadro 32. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 2.4.02

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA04 - Deseño dunha estratexia de integración social que mellore o benestar da cidadanía, axude ás persoas máis desfavorecidas a retornar o máis axiña posible a situacións socioeconómicas aceptables e que fomente a igualdade de xénero

E02 - Impulsar os servizos e prestacións á emigración galega e ás súas entidades, así como ás persoas retornadas, para garantir o seu benestar. Promover a inclusión social e loitar contra a pobreza das persoas inmigrantes e calquera forma de discriminación

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P1027H	Persoas emigrantes galegas residentes no exterior e retornadas. Homes	4.292	Nº
P1027M	Persoas emigrantes galegas residentes no exterior e retornadas. Mulleres	6.648	Nº

Fonte: Presidencia da Xunta de Galicia

PROGRAMA 441A-PROMOCIÓN DA ACTIVIDADE DEPORTIVA

As actuacións que se financian dentro deste programa de gasto teñen como obxectivos prioritarios a explotación das funcionalidades do deporte, a xeneralización e accesibilidade da práctica do deporte e da actividade física mediante a súa incorporación á vida cotiá da cidadanía; a mellora e dotación de novas infraestruturas; o apoio aos axentes deportivos na promoción e crecemento do deporte ou o perfeccionamento nas áreas de docencia, formación e tecnificación do deporte.

Dende o punto de vista da igualdade, salientar que a Lei 3/2012, do 2 de abril, do deporte de Galicia establece o dereito de toda a cidadanía a coñecer e a practicar depor-

te de forma libre, voluntaria e democrática, en termos de igualdade e sen discriminación ningunha (artigo 3 letra a), así como a integración, no exercicio das competencias atribuídas á Administración autonómica, da dimensión da igualdade de oportunidades entre as mulleres e os homes, evitándose calquera elemento de discriminación directa ou indirecta (art. 5.3).

Segundo a enquisa de hábitos deportivos levada a cabo polo Ministerio de Educación, Cultura e Deporte, os resultados relativos ao ano 2015 continúan a amosar que a idade, o sexo e o nivel de estudos son variables determinantes á hora de realizar actividades deportivas.

Así, continúan a observarse notables diferenzas por sexo que indican que a práctica deportiva continúa sendo superior nos homes, 59,8% que nas mulleres, 47,5%.

Tamén existen diferenzas en canto ás modalidades deportivas practicadas, o 68,1% das mulleres prefiren os deportes individuais, fronte ao 49,7% dos homes. Así mesmo, cabe destacar que entre os homes é moito máis frecuente a práctica de fútbol, baloncesto, tenis, ciclismo ou pádel, mentres se observan taxas moi superiores nas mulleres en calquera tipo de ximnasia ou de natación.

E resulta determinante o xénero, na idade a que se inicia a práctica deportiva, xa que o 75,85 dos homes empezan a facer deporte antes dos 15 anos, fronte a só o 59% das mulleres.

Polo que se refire ás principais motivacións e barreiras para a práctica deportiva, estar en forma é o principal motivo manifestado para facer deporte, moi especialmente entre as mulleres, 32,7%, fronte ao 27,6% observado nos homes. Séguelle por orden de importancia a diversión ou entretemento. Neste caso a porcentaxe rexistrado entre os homes, 27%, é superior ao das mulleres, 18,4%. Por outra banda, os motivos vinculados á saúde, 14,8%, ou considerar o deporte como unha forma de relaxarse, 13,7%, son considerados con maior intensidade entre as mulleres.

En canto ás principais barreiras para a práctica da actividade deportiva, as mulleres sitúan en primeiro lugar a falta de tempo, o que se pode relacionar co feito de que continúen a ser as que, de xeito maioritario, asumen as responsabilidades familiares de coidado de fillos e fillas ou familiares dependentes, así como as tarefas domésticas.

Todas as actuacións que se financian dende este programa de gasto axudan a fomentar a participación activa das mulleres no deporte e a fortalecer a súa imaxe na sociedade, nomeadamente as seguintes:

- Programas de Galicia saudable
- Deporte escolar (XOGADE)

- Contratos de patrocinio a clubs de alto nivel.
- Axudas a deportistas galegos e galegas de alto nivel.

Pódense apuntar distintos indicadores que amosan unha positiva evolución ámbito do deporte feminino, que continúa no ano 2016, máis licenzas (53.088 no 2016, fronte a 52.866 do 2015 e 42.090 no 2009), máis equipos de alto nivel patrocinados (69 fronte a 54 no 2015 e 28 no 2009) ou máis deportistas de alto nivel recoñecidas pola Secretaría Xeral para o Deporte segundo o procedemento do Decreto 6/2004, do 8 de xaneiro, polo que se regula a cualificación dos deportistas galegos de alto nivel e os programas de beneficios dirixidos a estes (137 fronte a 59).

Salientar tamén que nas subvencións a clubs deportivos, valórase especialmente a adhesión das entidades deportivas ao Manifesto pola Igualdade e pola Erradicación da Violencia de Xénero no Deporte da Secretaría Xeral de Igualdade e da Secretaría Xeral para o Deporte, e que se teñen en conta para o baremo o número de licenzas femininas e o número de mulleres en postos directivos da entidade.

E polo que respecta ás federacións deportivas, os convenios de colaboración atenden tamén á adhesión ao Manifesto e a evolución das licenzas, así como tamén contemplan a subvención directa de programas de promoción da igualdade no deporte onde, entre outros extremos, valórase número de mulleres en postos directivos da federación deportiva.

Avaliación das actividades realizadas no ano 2016, dende o punto de vista do xénero:

Entre outras actuacións, a Secretaría Xeral para o Deporte e a Fundación Deporte Galego realizan dúas actividades que provocan un importante impacto no deporte desenvolvido polas mulleres:

a) Os convenios de patrocinio aos clubs galegos de alto nivel, que seguirán a ser unha das actividades prioritarias deste departamento e da fundación no 2017. Na tempada 2016/2017 resultaron beneficiarios 69 equipos femininos (fronte aos 54 da tempada anterior) e 6 mixtos (igual que na tempada anterior), fronte aos 91 masculinos (que no 2015/2016 foron 55). A este respecto é importante salientar que na tempada 2014/2015, en cómputo global, os equipos patrocinados foron 132, mentres que na tempada 2016/2017 son 166, producíndose un incremento dun 25,76%.

b) As políticas de fomento do deporte de alto nivel e de axuda aos e ás deportistas. O último recoñecemento de deportistas de alto nivel, publicado por resolución do 19 de agosto de 2016, da Secretaría Xeral para o Deporte, pola que se fai pública a lista de deportistas recoñecidos/as como deportistas galegos/as de alto nivel polo procedemento iniciado en novembro de 2016, veu recoñecer a 137 mulleres deportistas, nun total de 385.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Como figura no Cadro de valores de indicadores previstos para 2018, segue a se observar un desequilibrio na práctica deportiva entre homes e mulleres, xa que nos catro indicadores de produtividade hai minoría de mulleres, do 21% e 20% no número previsto de licenzas deportivas e do alumnado matriculado na Facultade CC .Deporte e Educación Física e superior nos datos de persoas participantes en idade escolar, tanto en programas de promoción deportiva como nos campionatos galegos, nos que a porcentaxe de mulleres rolda o 34%).

Cadro 33. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 2.1.01

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA01 - Sistema sanitario sustentable e de calidade. Fomento da saúde pública e dos hábitos de vida saudables

E01 - Consolidar a práctica deportiva e a actividade física, así como desenvolver o conxunto de funcionalidades do feito deportivo, mais alá da mera competición, como a saúde pública, a economía ou as funcións educativa e social

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P036.H	Alumnado matriculado (Homes) (Facultade CC.Deporte e E.F.)	637	Nº
P036.M	Alumnado matriculado INEF (Mulleres) (Facultade CC.Deporte e E.F.)	159	Nº
P081.H	Escolares participantes nos campionatos galegos (Homes)	68.016	Nº
P081.M	Escolares participantes nos campionatos galegos (mulleres)	30.805	Nº
P1009H	Número de licenzas federativas. Homes	200.586	Nº
P1009M	Número de licenzas federativas. Mulleres	53.088	Nº
P080.H	Participantes en idade escolar en programas de promoción deportiva (Homes)	77.607	Nº
P080.M	Participantes en idade escolar en programas de promoción deportiva (Mulleres)	40.081	Nº

Fonte: Presidencia da Xunta de Galicia

PROGRAMA 571A-FOMENTO DA SOCIEDADE DA INFORMACIÓN E DO COÑECEMENTO

O Programa de fomento da sociedade da información e do coñecemento atende ao obxectivo estratéxico do PEG 2015-2020 OE 4.1.04 "Mellorar o uso e a calidade das TIC e o acceso as mesmas" incluído no "Eixe 4. Sociedade dixital, cultura e reforzo do peso de Galicia no seu entorno", en concreto na PA.4.1. "Consolidar o modelo de crecemento vinculado á economía dixital. Apoio á industria cultural e de medios como unha fonte de riqueza e impulso ao desenvolvemento da sociedade da Información".

As necesidades e retos detectados neste eido son os seguintes:

- Avanzar cara a unha administración aberta e transparente que permita a relación integral coa cidadanía e empresas a través da administración electrónica.

- Desenvolver servizos públicos dixitais en todos os ámbitos de goberno que melloren a calidade de vida da cidadanía e que garantan a súa autonomía persoal.

- Lograr unha cidadanía altamente competente no ámbito dixital e completamente integrada na sociedade do coñecemento.

- Conformar un sector TIC competitivo e innovador, catalizador doutros sectores estratéxicos da economía a partir da innovación e especialización tecnolóxica.

- Evolucionar cara a un sector empresarial integrado totalmente na economía do coñecemento.

- Dispoñer de infraestruturas de telecomunicacións de última xeración tractoras de novos servizos que posibiliten un maior achegamento da cidadanía á sociedade do coñecemento.

Todo isto coa finalidade de acadar a modernización tecnolóxica dos servizos públicos mediante proxectos vinculados á Administración electrónica e consolidar o e-Goberno e a incorporación das TIC e as novas posibilidades de xestión que estas ofrecen á Administración Pública para facilitar e facer máis eficientes as relacións coa cidadanía e as empresas.

As actuacións previstas dentro deste programa teñen carácter universal, pois están dirixidas a acadar a inclusión no novo contexto dixital da sociedade galega no seu conxunto (cidadanía en xeral, administracións públicas, sector empresarial, asociacións sen ánimo de lucro), contribuíndo de xeito decisivo na xeración dunha economía do coñecemento que sirva de base para o progreso económico e social cara uns maiores niveis de benestar para a totalidade da poboación galega, ademais de levar a cabo un proxecto tecnolóxico global na Xunta de Galicia que impulse a modernización da Administración pública.

No ano 2016, en Galicia, un 72,5% das mulleres e un 75,5% dos homes fixo uso de internet nos últimos tres meses, diminuíndo en 1,3 puntos a fenda de xénero que se rexistraba no ano 2015 (4,3 puntos porcentuais). No período 2013-2016 a porcentaxe de mulleres galegas que utilizan internet medrou en maior medida que no conxunto do Estado, incrementándose nun 15,3% fronte aos 12,9% da media estatal. Isto permitiu que, actualmente, a fenda de xénero a nivel autonómico (3 puntos porcentuais) sexa inferior á dos ámbitos estatal e europeo (3,9 e 4 puntos porcentuais respectivamente).

Son as mulleres as que usan en maior medida internet para interactuar coas Administracións Públicas para obter información de páxinas web, descargar formularios oficiais e enviar formularios cubertos.

Tanto os homes como as mulleres interactúan preferentemente coas AAPP a través da rede para realizar xestións sanitarias e a declaración da renda, pero existen diferenzas de xénero, unha gran maioría de mulleres empregan a rede para realizar xestións sanitarias, nunha proporción notablemente superior aos homes, que só superan as mulleres na interacción coas Administracións públicas para a declaración da renda, na petición e entrega de certificados e na tramitación de documentos persoais.

Por todo isto, débese considerar que as mulleres serán as principais beneficiadas por todas aquelas actuacións que se financien dentro deste programa de gasto e que teñan como finalidade avanzar e mellorar a e-administración, tendo en conta ademais que a extensión da e-administración e o uso das TIC tamén pode facilitar a implantación e o uso do teletraballo polo o persoal das administracións públicas, co que se facilita a conciliación da vida familiar, laboral e persoal.

Os datos publicados tamén poñen de manifesto o maior interese das galegas por formarse nas tecnoloxías da información e da comunicación.

Doutra banda, o sector tecnolóxico galego conta con máis de 16.098 persoas das que o 32,9% son mulleres. Non obstante só o 13% están dedicadas á funcións TIC fronte ao 49,3% de homes. A porcentaxe de mulleres en postos directivos nas empresas do sector tamén é minoritaria (18,6%).

Do total do persoal dedicado a I+D+I nas empresas TIC galegas, un 86,7% son homes e o restante 13,3% son mulleres, o que amosa unha clara masculinización desta actividade no sector TIC.

Ademais, o Plan de Inclusión Dixital que se inclúe neste programa de gasto pode contribuír á redución da brecha dixital de xénero ao facilitar a alfabetización dixital e o acceso á sociedade da información daquelas colectivos máis desfavorecidos (terceira idade, persoas desempregadas ...), prestando especial atención ás mulleres.

Por outra banda, está prevista a posta en funcionamento dun sistema de axuda á explotación e xestión do transporte de persoas por estrada dentro do Plan de Modernización do transporte nese ámbito, e a evolución deste cara solucións que permitan adaptar o transporte a demanda da cidadanía. Polo que, tendo en conta que todos os estudos e estatísticas amosan que as mulleres utilizan o transporte público en maior medida que os homes, é outra das actuacións das que se pode prever un maior impacto nas mulleres.

E no ámbito sectorial dos servizos sociais, dentro deste programa de gasto continuarase a desenvolver o Plan Trabe que pretende a integración das TIC na xestión dos servizos sociais para mellorar a súa eficiencia e incrementar a súa capacidade, e que en 2017 consolidará o desenvolvemento da Historia Social Única Electrónica, o desenvolvemento dun Sistema Integral de Xestión Centros Sociais, ou o deseño de solucións no Fogar Dixital. Deste xeito, considerando que as mulleres seguen a ser de xeito maioritario

as que se ocupan das labores de coidado dos nenos e nenas e/ou das persoas maiores no ámbito familiar, e que tamén son mulleres as maiores usuarias dos servizos sociais, calquera avance neste ámbito contribuirá a mellorar a súa calidade de vida.

Avaliación das actividades realizadas no ano 2016, dende o punto de vista do xénero:

Durante 2016, no marco do Programa de fomento da sociedade da información e do coñecemento publicáronse tres estudos que analizan o uso das TIC atendendo a unha perspectiva de xénero ("A Sociedade da Información nos fogares galegos", "A Sociedade da Información en Galicia desde unha perspectiva de xénero" e "As mulleres no sector TIC 2016") o que permite coñecer de primeira man as necesidades da sociedade galega e deseñar as actuacións a realizar tendo en conta as distintas necesidades que podan ter mulleres e homes, conseguindo así proxectos máis eficaces e eficientes.

Adicionalmente, realizáronse 3.554 actividades formativas con case 46.161 horas de formación en cursos e charlas en alfabetización dixital, capacitación dixital e innovación social dixital, a través da Rede CeMIT onde o 57,73% das persoas participantes foron mulleres (36.234).

Os indicadores de produtividade para o seguimento e avaliación deste Obxectivo estratéxico no ámbito do PEG 15-20, non se refiren a persoas usuarias, polo que non están desagregados por sexo.

PROGRAMA 761A-COORDINACIÓN E PROMOCIÓN DO TURISMO

O obxectivo prioritario deste programa de gasto é o de consolidar a posición de Galicia como destino único, dinámico, diferenciado e diversificado, orientando as actuacións da administración ao fomento do turismo como motor de desenvolvemento sostible socioeconómico para os territorios apostando pola responsabilidade social e medio ambiental, a adecuación aos avances tecnolóxicos e un enfoque turístico á demanda.

Dende unha perspectiva de xénero, o programa Coordinación e Promoción do Turismo non é un programa especificamente dirixido á igualdade entre mulleres e homes. Non obstante, a visibilidade do territorio e das súas características que se acada coas accións de comunicación que se levan a cabo desde a Axencia de Turismo de Galicia, debe ser tido en conta na proxección de Galicia coma un destino moderno en todos os sentidos e as consecuencias das "decisións turísticas" non son neutras en termos de xénero.

Unha das principais limitacións para detectar a situación de partida de mulleres e homes no sector turístico é a escasa dispoñibilidade de información de calidade para realizar a análise de xénero no sistema económico turístico. Mais alá de datos xenéricos desagregados por sexos a nivel de emprego no sector turístico, a información dispoñible por subsectores dentro do sector ou do emprego por conta propia é case que nula e o

mesmo ocorre coa información sobre o sexo das persoas titulares de empresas turísticas ou das características das persoas visitantes na Comunidade Autónoma.

Neste último caso apréciase que a porcentaxe de mulleres turistas en Galicia en 2014 foi do 47 %. Así mesmo, a porcentaxe de peregrinos e peregrinas que obtiveron a Compostela en 2016 foi de 51,8 % de homes e 48,2 % mulleres, o que reflicte unha situación bastante equilibrada.

Entre os obxectivos pendentes está o de conseguir condicións de equidade nos salarios e nos cargos nun sector onde as mulleres ocupan unha porcentaxe mínima en cargos de responsabilidade ou dirección, e perciben unha porcentaxe de salario inferior aos homes empregados. Segundo os datos da Organización Mundial do Turismo, as mulleres gañan entre un 10 e un 15 por cento menos que os seus homólogos varóns no sector turístico.

Nas accións de comunicación que programe a Axencia de Turismo de Galicia dentro deste programa de gasto, trataranse de amosar aspectos que fagan visible e poñan en valor o papel das mulleres na comunidade autónoma, evitando as campañas que poidan resultar "agresivas" en canto á utilización da imaxe da muller. Tamén se utilizarán indicadores que permitan coñecer se a franxa horaria de emisión ou os soportes utilizados son os máis axeitados para que a mensaxe chegue á poboación feminina.

Nos pregos dos procedementos de contratación para campañas publicitarias que se leven a cabo en 2018 quedará establecido como motivo de exclusión a presentación de propostas que conteñan calquera tipo de cousificación da muller. Así mesmo, nos plans de medios establecerase nos pregos que non se inserirá publicidade institucional nos soportes cuxa liña editorial ou de imaxe sexa manifestamente sexista.

Nas xuntanzas técnicas que se manteñan coas empresas adxudicatarias das campañas de publicidade, invitarase a participar a unha persoa do departamento con competencia en materia de igualdade, de cara a estremar o coidado na selección de imaxes para as campañas que se vaian financiar.

Outras das actividades que poden ter máis incidencia en materia de xénero son as actividades formativas e farase especial fincapé en que o profesorado do Centro Superior de Hostalería de Galicia poña especial coidado na formación en igualdade e nos cursos específicos de formación para o sector incluiranse módulos nos que se incida nos aspectos que permitan incrementar as posibilidades de traballo para as mulleres así como a progresiva ruptura da segregación de xénero no mercado laboral.

Nas accións formativas que se desenvolvan en colaboración coas universidades incidirase na información, sensibilización e educación para a igualdade e nos convenios que se asinen coas entidades sectoriais incluiranse cláusulas que garantan que na comunicación

sobre as actividades que se vaian realizar se transmita unha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes no sector turístico.

Nas ordes de axudas para empresas turísticas valorarase para a concesión a aplicación de políticas de igualdade de oportunidades e estableceranse medidas para facilitar o acceso ás liñas de axudas das PEMES, como instrumento para dar acceso ás mulleres ao sector turístico.

Os estudos e estatísticas que realice a Axencia de Turismo de Galicia incluirán indicadores que permitan coñecer as desigualdades que existen no sector, tales como número de empresas titulares de homes e mulleres, características destas empresas (tamaño, nº empregados/as, ..)

O programa 761A tamén inclúe accións enfocadas á desestacionalidade do turismo e de creación de produtos turísticos novidosos. Neste último caso, poden resultar especialmente beneficiadas as mulleres cando se trate de produtos que prioricen a utilización de tecnoloxías que aforren tempo, a comercialización de servizos/produtos de mulleres, e a capacitación das mulleres en xestión empresarial.

Impulsarase o recoñecemento aquelas ocupacións tradicionalmente ocupadas por mulleres e moitas veces infravaloradas pero que aportan calidade e un punto de diferenciación ao sector turístico galego.

Avaliación das actividades realizadas no ano 2016, dende o punto de vista do xénero:

De conformidade coa enquisa de poboación activa do ano 2015 o 50,87% do total de persoas ocupadas no sector turístico en Galicia son mulleres.

A liña de axudas da Axencia Turismo de Galicia para a realización en 2016 de prácticas formativas en oficinas de turismo da Xunta, en oficinas de Turespaña, en mercados emisores e na Área de Estudos mostra un número de beneficiarias de 7 mulleres e de 1 home. En 2017 foron 4 mulleres e tres homes.

Os indicadores de produtividade para o seguimento e avaliación deste Obxectivo estratéxico no ámbito do PEG 15-20, non se refiren a persoas viaxeiras, polo que non están desagregados por sexo.

Conclusións:

Valóranse de xeito positivo, dende o punto de vista do xénero, tanto as accións que está previsto desenvolver no marco das competencias que lle corresponden á Presidencia da Xunta de Galicia, como os resultados das actividades que se levaron a cabo no ano 2016, posto que:

- Trátase de mellorar o tratamento informativo da violencia de xénero e de abordar temáticas relacionadas coa igualdade nos medios de comunicación. Así como de aplicar a perspectiva de xénero ás campañas que se programan dende a Secretaría Xeral de Medios, transmitindo unha imaxe non estereotipada da muller á sociedade.
- Trátase de aumentar a participación das mulleres nos órganos de decisión das entidades galegas no exterior.
- Vanse desenvolver programas de fomento, información e inserción laboral para as persoas retornadas, con liñas específicas para as mulleres.
- No ámbito das TIC, terase en conta e deseñaranse estudos que permitan coñecer a situación das mulleres neste sector, e continuarase coa mellora de programas innovadores en ámbitos específicos como o do servizos sociais ou o transporte, que permitirán mellorar a calidade de vida das mulleres.
- Vanse incorporar de xeito efectivo no ámbito deportivo, accións de promoción da igualdade e sensibilización contra a violencia de xénero.
- Tratarase de poñer en valor o traballo das mulleres nas actividades turísticas, valorando na concesión das subvencións da aplicación de políticas de igualdade de oportunidades aos traballadores e traballadoras das empresas do sector e estableceranse medidas para facilitar o acceso ás liñas de axudas das PEMES, como instrumento máis adecuado para dar acceso ás mulleres ao sector turístico.

V.2. VICEPRESIDENCIA E CONSELLERÍA DE PRESIDENCIA, ADMINISTRACIÓNS PÚBLICAS E XUSTIZA.

A Vicepresidencia da Xunta de Galicia configúrase como un órgano superior de coordinación da Presidencia da Xunta de Galicia e o Decreto 233/2012, do 5 de decembro, establece as súas competencias que teñen un marcado carácter transversal e de coordinación. Tamén lle corresponde á Vicepresidencia da Xunta de Galicia, a través da Secretaría Xeral da Igualdade, a promoción e adopción de medidas encamiñadas á consecución da Igualdade efectiva das mulleres e dos homes así como a asistencia xurídica da Comunidade Autónoma de Galicia.

A Consellería de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza, configurada como órgano de apoio e asistencia á Presidencia e á Vicepresidencia da Xunta de Galicia, é o departamento da Xunta de Galicia ao cal lle corresponde a elaboración, proposta e execución da política do Goberno galego en materia de xustiza, administración local, relacións institucionais e parlamentarias, emerxencias e interior, relacións exteriores e coa Unión Europea e avaliación e reforma administrativa. Tamén é a encargada dos servizos de carácter horizontal necesarios para o funcionamento da administración da Xunta de Galicia.

Debido a este ámbito competencial, moitos dos programas de gasto da consellería dirixen a súa actividade cara o mantemento e funcionamento diario e normal da Administración, de xeito que non inclúen actividades que teñan relación directa e específica coa igualdade. Aínda así cabe salientar o compromiso de intentar integrar de xeito transversal a perspectiva de xénero nas actividades que se desenvolven.

PROGRAMA 121A-DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DA ADMINISTRACIÓN XERAL E PROGRAMA 131A-DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE XUSTIZA

Estes programas de gasto atenden as tarefas de dirección, coordinación e soporte básico dos servizos comúns, ben sexa no ámbito da Administración xeral como da Administración de xustiza, tratando de dotar os centros directivos dos medios materiais e económicos necesarios para que desenvolvan a súa actividade de xeito eficaz e eficiente e proporcionar unha administración de calidade, eficiente e próxima á cidadanía, co menor custo posible.

Para o desenvolvemento das actividades que se financian con estes programas de gasto aplícase fundamentalmente o Real Decreto Lexislativo 3/2011, de 14 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei de Contratos do Sector Público. e aplicaranse as previsións previstas nesta Lei respecto á prohibición de contratar con empresas, persoas ou entidades que foran sancionadas con carácter firme por infracción grave en materia de disciplina de mercado, en materia profesional ou en materia de integración laboral e de igualdade de oportunidades.

Tamén se incluirá en todos os pregos como criterio de desempate a acreditación da implantación dun plan de igualdade ou a obtención da Marca Galega de Excelencia en Igualdade e poderanse establecer condicións especiais de execución dos contratos ou incluír consideracións de tipo social que tendan a eliminar ou reducir as desigualdades entre mulleres e homes no mercado laboral, sempre que sexa pertinente.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase que a maioría das persoas que se calcula van recibir o servizo de asistencia xurídica gratuíta son mulleres (55%).

Cadro 34. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 4.3.01

E4 - Sociedade dixital, lingua, cultura e reforzo do peso de Galicia no seu entorno

PA03 - Impulso das institucións de autogoberno e mellora da súa influencia e colaboración con Europa, a Eurorexión e o resto do Estado

E01 - Mellorar a capacidade institucional e a eficiencia da administración de xustiza en Galicia.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P1022H	Persoas usuarias da asistencia xurídica gratuíta. Homes	21.000	Nº
P1022M	Persoas usuarias da asistencia xurídica gratuíta. Mulleres	26.000	Nº

Fonte: Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Admóns. Públicas e Xustiza

PROGRAMA 121B-ASESORAMENTO E DEFENSA DOS INTERESES DA COMUNIDADE AUTÓNOMA

Dentro deste programa de gasto desenvólvense todas as actuacións encamiñadas ao asesoramento xurídico da administración e a de defensa en xuízo desta. As actividades da Asesoría Xurídica Xeral da Xunta de Galicia diríxense a asegurar que a actuación administrativa se somete á legalidade o que, en último termo, redunda a favor da cidadanía galega.

Coa aprobación da Lei 4/2016, do 4 de abril, de ordenación da asistencia xurídica da Administración Xeral da Comunidade Autónoma de Galicia e do seu sector público, en 2017 a Asesoría Xurídica Xeral afronta un proceso de importante reorganización, procedendo a establecer unha nova mecánica de traballo e de reparto de funcións e avanzarase nalgúns dos obxectivos principais xa marcados nos últimos anos: na elevación da calidade xurídica dos estándares de actuación no sector público autonómico; na coordinación dos servizos consultivos e contenciosos nas diversas áreas, especialmente en materias transversais como contratación pública e subvencións; e reforzarase a formación e especialización dos letrados para facer posible os obxectivos anteriores.

A intervención dos letrados e letradas nas distintas fases do procedemento de contratación pública proporciónalles unha posición inmellorable, non só para garantir a legalidade dos procedementos, senón tamén para, a través do asesoramento aos órganos xestores, aproveitar as contratacións públicas para contribuír a obxectivos estratéxicos da Comunidade, como poden ser a innovación ou a atención ás necesidades sociais.

Para desenvolver ese mandato legal, a Xunta de Galicia conta con Guías de actuación para o fomento da contratación innovadora, da contratación socialmente responsable e da participación das pequenas e medianas empresas, a través da introdución de cláusulas e condicións específicas nos pregos. A aplicación das recomendacións da Guía de cláusulas sociais debe garantir que as empresas contratistas do sector público autonómico non só sexan as mellores no concreto proxecto que se lles require, senón que ofrezan tamén un plus de compromiso coa sociedade a través de boas prácticas sociais no eido das condicións laborais, do fomento da igualdade e da inclusión das persoas con discapacidade.

Por outra banda, salientar que o persoal letrado da Asesoría Xurídica Xeral exerce a acción popular por parte da administración xeral da Xunta de Galicia nos procedementos penais en casos de morte por violencia de xénero.

PROGRAMA 122B-FORMACIÓN E PERFECCIONAMENTO DO PERSOAL DA ADMINISTRACIÓN DA COMUNIDADE AUTÓNOMA

Mediante as diferentes actividades formativas que se financian dentro deste programa de gasto, a Escola Galega de Administración Pública (EGAP) procura a capacitación profesional do persoal empregado público, tratando non só de mellorar o seu rendemento laboral e de facilitar a súa mobilidade dentro da Administración, senón tamén de ofrecer un mellor servizo á sociedade.

A EGAP tamén pretende achegar á sociedade en xeral aqueles temas relacionados coa Administración que poidan ser do seu interese, e facilitar a comprensión das diferentes novidades normativas, a través das diferentes actividades de divulgación que realiza (xornadas, seminarios, edición de publicacións).

A análise dende o punto de vista do xénero, indica que a EGAP atópase nunha boa posición para promover a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes introducindo esta temática nos Plans de Formación para o persoal e aplicando a perspectiva de xénero en todas as actividades formativas dirixidas ao persoal así como nos estudos, enquisas e investigacións que se leven a cabo.

Valorar especialmente que se continúe a potenciar as modalidades de teleformación e autoformación, que constitúen unha formación máis flexible pero coa mesma calidade e certificación e que permite ofertar actividades formativas a un maior número de persoas, cun menor custo e contribuíndo a eliminar as barreiras espaciais e temporais, favorecendo deste xeito a conciliación da vida familiar e laboral e a corresponsabilidade.

A Escola Galega de Administración Pública ten previsto desenvolver accións formativas sobre igualdade e violencia de xénero dirixidas a todos os colectivos do persoal da administración, que se imparten a través das distintas metodoloxías de ensino, co propósito de achegar a formación nesta materia ao maior número posible de persoas destinatarias. Hai que destacar o incremento da oferta formativa nesta materia que se vén producindo nos últimos anos e tamén a diversificación dos contidos.

Continuarase coa incorporación progresiva en todas as actividades formativas, dando prioridade ás de maior impacto e as enfocadas a unha capacitación xeral e multidisciplinar do persoal empregado público, dun módulo sobre políticas de igualdade, coa finalidade de incorporar a perspectiva de xénero como unha materia transversal na formación.

Para promover a igualdade no acceso á formación, favorécese a preferencia no acceso ás actividades formativas das persoas que gozasen dunha licenza de maternidade, dun

permiso de paternidade, dunha redución de xornada ou dunha excedencia para o coidado de familiares.

Segundo os datos que se recollen na memoria anual da EGAP correspondente ao ano 2016, as mulleres representaron o 66,9% nos cursos que se ofertaron. O 65% nos cursos para persoal da Comunidade Autónoma, o 67,8% nos cursos dirixidos ao persoal da administración local, e o 75,9% nos cursos para o persoal da Administración de xustiza, e o 69% nas actividades dirixidas ao persoal de Administración e Servizos (PAS) das universidades galegas.

Avaliación das actividades realizadas no ano 2016, dende o punto de vista do xénero:

En canto ás actividades formativas con temática relacionada directamente coa igualdade ou a violencia de xénero, no ano 2016 desenvolvéronse na EGAP, 12 edicións de 8 cursos:

Cadro 35.-Actividades formativas da EGAP de temática exclusiva de perspectiva de xénero

Nome do curso	Persoas participantes	Mulleres participantes	% Mulleres
Formación básica en materia de igualdade de oportunidades entre mulleres e homes (2 edicións)	22	16	73%
Linguaxe administrativa non sexista e imaxe igualitaria na práctica da xestión pública (3 edicións)	132	109	83%
A trata de seres humanos con fins de explotación sexual: a nova escravitude do século XXI	41	38	93%
Igualdade de xénero: perspectiva xurídica	22	18	82%
Violencia de xénero e familiar. Tramitación (2 edicións)	48	41	85%
Violencia de xénero (2 edicións)	24	24	100%
Violencia de xénero e mulleres con discapacidade	47	38	81%
Aspectos prácticos na valoración peri-cial en violencia de xénero: metodoloxías e estratexias	30	29	97%
Asistencia	366	313	86%

Fonte: Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Admóns. Públicas e Xustiza

Ademais impartíronse 3 cursos (con 12 edicións en total) nos que se incluía un módulo de igualdade de xénero:

Cadro 36.-Actividades formativas da EGAP nas que se inclúe un módulo de perspectiva de xénero

Nome do curso	Persoas participantes	Persoas participantes	% Mulleres
Perfeccionamento de xefatura de negociado (6 edicións)	278	218	78%
Perfeccionamento de xefatura de sección (4 edicións)	199	133	67%
Manual de estilo do Diario Oficial de Galicia e outras publicacións institucionais	34	26	76%
Asistencia	954	757	79%

Fonte: Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Admóns. Públicas e Xustiza

Entre o persoal da EGAP hai unha notable presenza feminina (142 mulleres).

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase que a maioría das persoas empregadas que participaron nas actuacións de formación son mulleres, tanto a nivel xeral de todos os cursos que se imparten na EGAP nos que o 58% son mulleres, como nos de temática relacionada coa introdución da perspectiva de xénero, nos que a porcentaxe de mulleres é moi elevada (do 86% no ano 2016), e tamén nos 3 cursos nos que se inclúe un módulo de igualdade de xénero, no que a participación das mulleres alcanzou o 79% no ano 2016. Nos valores previstos para 2018 se ten en conta esta maioritaria participación de mulleres,

Cadro 37.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OI 5.1..01

E5 - EIXE INSTRUMENTAL. Administración moderna, eficiente e de calidade

PA01 - Función pública profesional, motivada e orientada ao servizo público

I01 - Acadar unha maior competencia dos empregados e empregadas públicos da comunidade autónoma, promovendo unha formación continuada ao longo da súa vida profesional, que redunde na mellora da prestación dos servizos públicos á cidadanía; a través dunha formación adaptada ás necesidades do alumnado, de calidade, práctica e flexible, que promova a conciliación da vida persoal e profesional, e aproveite todo o potencial das novas tecnoloxías.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P240.H	Persoal público participante nas actividades de formación (Homes)	5.200	Nº
P240.M	Persoal público participante nas actividades de formación (Mulleres)	7.250	Nº

Fonte: Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Admóns. Públicas e Xustiza

PROGRAMA 141A-ADMINISTRACIÓN LOCAL

A Dirección Xeral de Administración Local, no marco e execución das súas competencias, persegue como obxectivos prioritarios a optimización e mellora da xestión na prestación de servizos á cidadanía, o logro de melloras progresivas na cooperación coas

entidades locais, o fomento e o impulso da incorporación das novas tecnoloxías e da e-Administración ou administración electrónica nas entidades locais.

Para elo, este programa de gasto trata de fomentar liñas de colaboración coas entidades locais galegas, con especial énfase no apoio aos concellos na prestación dos servizos que lle son propios, apoiando a creación e a mellora das infraestruturas, dotacións, instalacións e equipamentos vinculados á prestación de servizos municipais para que os concellos poidan contar con espazos dignos e adecuados para a prestación dos servizos que teñen encomendados.

Apoiarase as entidades locais para que afronten o reto de acadar unha suficiente capacidade organizativa e financeira para prestar os servizos públicos da súa competencia, de maneira axeitada e sostible, promovendo fórmulas de colaboración e cooperación intermunicipal, que racionalicen servizos e recursos para ofrecer uns mellores servizos á cidadanía.

A pesar do seu aparente carácter universal, a dotación de equipamentos e de infraestruturas non é neutra dende o punto de vista do xénero xa que as necesidades de mulleres e homes en canto a equipamentos públicos non é a mesma. As mulleres usan máis o espazo público para tarefas de xestión doméstica e de coidado das persoas que dependen delas (maiores ou menores).

Por este motivo, avalíase positivamente que dende a Dirección Xeral de Administración Local se indique que a programación das infraestruturas e dos equipamentos públicos debe realizarse tendo en conta que mulleres e homes teñen diferentes obrigas, oportunidades e necesidades. Ademais, polas características dos investimentos que se financian (prazas e paseos, espazos e parques infantís, obras e equipamentos para a protección do medio natural e para o coñecemento e utilización didáctica dos recursos naturais), pode considerarse que este programa de gasto vai ter un impacto positivo.

Por outra banda, por mandato da Lei de Administración Local de Galicia, desde a Xunta de Galicia debe favorecerse o desenvolvemento das asociacións que se constitúan para a defensa dos intereses xerais ou sectoriais da veciñanza dos concellos de Galicia. Por este motivo vaise apoiar o funcionamento das confederacións, federacións, coordinadoras ou agrupacións de veciños e veciñas de Galicia mediante o financiamento dos seus gastos de funcionamento así como daquelas actividades que redunden na mellora de vida local. Non se pode esquecer que as asociacións que se constitúen con esta finalidade teñen a consideración de entidades de participación cidadá e constitúen un elemento clave de vertebración da política e da vida local dos concellos galegos.

Outro dos eixos de intervención deste programa de gasto é o fomento da e-Administración para facilitar a relación entre as entidades locais e a cidadanía. A fenda dixital

de xénero reduciuse considerablemente nos últimos anos, polo que calquera mellora na e-administración podería ter unha maior incidencia nas mulleres.

Ademais, preténdese:

- Incorporar a perspectiva de xénero na actuación xeral do centro directivo (nos procedementos de contratación, convocatorias e convenios), promover o uso dunha linguaxe inclusiva en toda a documentación que se produza
- Promover a actividade empresarial das mulleres introducindo medidas que lles faciliten o acceso a todos os sectores da actividade profesional cos que teñen relación as actividades do centro directivo mediante a incorporación de criterios de valoración que incentiven a contratación de mulleres na execución dos proxectos que se desenvolvan a través das convocatorias de subvencións ou dos convenios de colaboración.
- Potenciar o desenvolvemento e adecuación dos proxectos en materia de obras e equipamentos para a prestación de servizos públicos que facilitan a conciliación.
- Promover o uso da linguaxe inclusiva en toda a documentación.

PROGRAMA 212A-PROTECCIÓN CIVIL E SEGURIDADE DA COMUNIDADE AUTÓNOMA

O papel da Xunta de Galicia na atención de emerxencias céntrase en tres funcións fundamentais: a superior dirección e coordinación da protección civil, a xestión dos servizos que se considere necesario prestar de forma unitaria para todo o territorio galego, e a xestión das emerxencias que superen os medios de resposta de que dispoñen as entidades locais.

Este programa de gasto desenvólvese a través de 3 centros directivos: a Dirección Xeral de Emerxencias, a Academia Galega de Seguridade Pública e a Axencia Galega de Emerxencias.

O obxectivo das actividades que se desenvolven é o de definir e implantar un sistema que garanta a protección da cidadanía fronte a situacións de risco, catástrofe ou calamidade pública e soportar o funcionamento do sistema de seguridade público galego.

Dende o punto de vista do xénero, este programa pretende favorecer a incorporación da muller ás forzas e corpos de seguridade e aos servizos de emerxencia e promover as condicións para que, mellorando a súa formación e capacitación, poida ter unha maior participación.

Dende o ano 1979 no que a muller se incorporou no Corpo Nacional de Policía, a incorporación de persoal feminino á Unidade de Policía Adscrita vén sendo progresiva e as novas promocións van producindo un paulatino aumento da porcentaxe de mulleres

respecto do total de efectivos. Actualmente, o número total de mulleres na UPA é de 62, incrementándose a porcentaxe total de mulleres ata un 13,6%.

Potenciaranse as unidades dedicadas especificamente a loita contra a violencia de xénero e a atención a este tipo de vítimas.

Así, na Unidade de Policía Adscrita tense creado un grupo específico para desenvolver tarefas en materia de violencia de xénero e protección das vítimas, conformado con persoal especializado, ao que se deu formación especializada, e prácticas reais nas comisarías do CNP, incorporándose en xullo de 2016 a estes labores.

E asinouse un protocolo de colaboración coa Xefatura Superior de Policía de Galicia, para a colaboración e coordinación do persoal de ambos corpos dedicados a estas tarefas, de xeito que se acaden mellores cotas de eficacia.

Tamén se van a consolidar as actuacións dirixidas a mellorar a protección das mulleres vítimas de violencia de xénero fronte aos seus maltratadores, favorecendo a presentación das correspondentes denuncias e poñendo en marcha un amplo abano de actuacións asistenciais e de protección co fin de evitar o desamparo.

En 2018 preténdese afondar na capacitación a través de cursos de especialización e actividades formativas organizadas pola AGASP. Nos cursos de formación policial obrigatorios (novo ingreso e promoción) e nos cursos básicos en materia de protección civil existirán módulos sobre a igualdade entre mulleres e homes.

Ademais, preténdese potenciar a formación de carácter permanente na Academia Galega de Seguridade Pública para os funcionarios e funcionarias da Unidade do Corpo Nacional de Policía adscrita á Comunidade Autónoma de Galicia en todas as funcións que lle son propias e, en especial, para os grupos de investigación especializada en medio ambiente e incendios; control de marisqueo ilegal; menores; violencia intrafamiliar e de xénero; patrimonio histórico; seguridade de persoas e edificios; operativos de seguridade e outros.

De cara a 2018, salientar a aposta por fomentar a teleformación, o que redundará en maiores posibilidades de acceso ás actividades formativas para todas aquelas persoas que precisen conciliar vida familiar, persoal e laboral.

A Axencia Galega de Emerxencias na súa actividade ordinaria de xestión, segundo o disposto na Lei 5/2007, de 7 de maio, de Emerxencias de Galicia, incorpora a perspectiva de xénero coma un dos principios reitores na súa política de xestión e contratación pública. Sendo unha das súas funcións principais a da dirección do Centro de Atención de Emerxencias 112 Galicia, tal principio plásmase nos pregos dos contratos de servizos licitados para a xestión do mesmo, tanto no que atinxe estritamente ao servizo de teleoperación como o de xestión dos sistemas informáticos e de telecomunicacións.

Polo que se refire ás actividades que se desenvolven no Centro de atención de emerxencias 112 Galicia, indicar que a maioría do persoal son mulleres (65 persoas de 84).

Ademais dáse especial atención á política de conciliación outorgando reducións de horario á totalidade de mulleres que o solicitaron (de 17 solicitudes, 16 corresponderon a mulleres). Tamén se presta especial atención aos casos de violencia de xénero facilitando apoio psicolóxico ás vítimas ademais de adaptar o horario ás súas necesidades.

A AXEGA seguerá a participar en diversos proxectos que teñen como finalidade incentivar as políticas activas de apoio á muller: Plan Dike (programa para a inserción laboral das vítimas de violencia doméstica), Proxecto Perla (entre Administración Pública, empresas e asociacións sen ánimo de lucro que unen esforzos para potenciar a igualdade de oportunidades e a conciliación) e outros de similares características.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar, relativos ás actuacións de formación de Academia Galega de Seguridade Pública (AGASP), nos que se comproba que a presenza de mulleres é minoritaria (15%).

Cadro 38.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 4.3..02

E4 - Sociedade dixital, lingua, cultura e reforzo do peso de Galicia no seu entorno

PA03 - Impulso das institucións de autogoberno e mellora da súa influencia e colaboración con Europa, a Eurorexión e o resto do Estado

E02 - Consolidar unha Administración eficiente que ofreza unha resposta integral ás necesidades que demanda a cidadanía en materia de emerxencias, protección civil e seguridade pública, atendendo aos criterios de formación, especialización e innovación tecnolóxica.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P227.H	Participantes en accións de formación. Homes	5.500	Nº
P227.M	Participantes en accións de formación. Mulleres	1.000	Nº

Fonte: Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Admóns. Públicas e Xustiza

PROGRAMA 312G-CONCILIACIÓN DA VIDA PERSOAL E LABORAL E OUTROS SERVIZOS DE PROTECCIÓN SOCIAL

Con este programa de gasto trátase de impulsar a conciliación da vida familiar e laboral, fomentando a harmonización das responsabilidades familiares e laborais entre mulleres e homes. Para isto, resulta necesario implicar a toda a sociedade para que, dende todos os ámbitos, se fagan esforzos para corresponsabilizarse na busca de solucións para acadar a conciliación da vida familiar, persoal e laboral dende a perspectiva da igualdade de todas as persoas que forman a familia e a sociedade.

Ademais, trátase de poñer en valor e reforzar as políticas de conciliación e corresponsabilidade para que sexan consideradas un elemento de investimento, dado que todo o que se faga neste ámbito é un elemento creador de riqueza e de cohesión social ao potenciar a existencia dunha cidadanía e unha sociedade máis participativa e integrada.

Un maior equilibrio entre vida persoal, familiar e laboral, ten efectos preventivos en ámbitos como a diminución de enfermidades, estrés, menor fracaso escolar e desprotección infantil, aumento da produtividade empresarial e da motivación e rendemento laboral, diminución do absentismo, etc.

Tamén é unha actuación fundamental á hora de enfrontar o problema demográfico que ten Galicia, cunha das taxas de fecundidade máis baixas de Europa, xa que cando as mulleres non poden compatibilizar a súa maternidade cun emprego de calidade, atrasan a decisión de ter fillos/as ou ben renuncian a elo.

As actuacións que se pretenden desenvolver dentro deste programa de gasto, teñen en conta que se ten producido unha evolución do concepto conciliación coa inclusión da vida persoal, ademais da familiar e a inclusión dos homes en termos de corresponsabilidade. Así, falar de conciliación no século XXI é falar de que mulleres e homes teñan unha vida máis equilibrada en tempos e espazos públicos e privados, de maneira que podan conseguir un desenvolvemento máis pleno.

Se mulleres e homes comparten as esferas produtiva e reprodutiva, faise necesario implantar medidas de conciliación que lles permitan compatibilizalas e, para evitar o efecto perverso que poden ter as medidas de conciliación sobre as condicións do emprego das mulleres (por exemplo optar a xornadas parciais para compatibilizar traballo e familia co conseguinte menoscabo da súa capacidade adquisitiva e redución das súas cotizacións, o que implica á súa vez unha diminución da contía das súas prestacións e pensións), resulta necesario que as medidas de conciliación se utilicen de forma corresponsable, é dicir, deben empregarse polos homes na mesma proporción que as mulleres.

Por iso, unha das actuacións que se vai financiar dentro deste programa de gasto, está dirixida especificamente aos homes (e a mulleres que forman parte dunha familia monoparental) e trata de promover que sexan eles os que reduzan a súa xornada laboral para atender ás responsabilidades familiares de coidado dos fillos e fillas menores.

Tamén se van a financiar programas de conciliación levados a cabo polas entidades locais, como axentes máis próximos á cidadanía e tamén se van a levar a cabo accións de sensibilización e información que contribúan á educación en valores de igualdade e a mudar o modelo social maioritariamente aceptado en canto á asignación de roles de xénero tradicionais (un rol coidador ás mulleres e un rol "provedor" (económico) aos homes).

Cabería esperar, a medio prazo, unha diminución da porcentaxe de persoas que na nosa comunidade continúan pensando que o coidado de persoas dependentes e as tare-

fas do fogar son unha responsabilidade eminentemente feminina e polo tanto, colocar ás mulleres nunha mellor situación respecto do acceso e permanencia no mercado laboral permitindo a Galicia contar cunha forza de traballo necesaria para o seu desenvolvemento económico, así como unha diminución da porcentaxe de mulleres que non acceden ao mercado laboral por insuficiencia de recursos de atención a menores durante a xornada de traballo.

Avaliación das actividades realizadas no ano 2016, dende o punto de vista do xénero:

Ademais das accións dirixidas á sociedade galega en xeral que contén este programa, poden non obstante cuantificarse aquelas que teñen uns beneficiarios/as máis concretas, como é o caso da liña de axuda a homes que reduzan a súa xornada laboral para coidado de fillos/as e da que en 2016 , a Secretaría Xeral da Igualdade promoveu programas de fomento da corresponsabilidade a través dos que se concederon 212 axudas para redución de xornada (157 para homes e 55 para mulleres). Ademais, a través das actividades de conciliación que se desenvolveron en colaboración coas entidades locais de Galicia resultaron beneficiarias un total de 2077 persoas (1866 mulleres e 211 homes).

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar. As actuacións que se desenvolven neste programa considérase que *teñen un impacto directo na promoción da igualdade,* e cuxa finalidade consiste na consecución dunha igualdade real e efectiva entre homes e mulleres en todos os ámbitos, e en poñer en marcha medidas activas de conciliación da vida familiar, persoal e laboral, e de fomento da corresponsabilidade.

Obsérvase que a maioría das persoas que participan nas actuacións destinadas á mellora da súa situación no ámbito laboral son mulleres (61%) e ademais hai unha liña de axudas para fomentar a corresponsabilidade dos homes, para a redución da xornada laboral.

Cadro 39.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 2.3.03

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA03 - Mellora dos servizos sociais a familias e á infancia, apoio á conciliación e á promoción da igualdade, servizos e axudas complementarios da educación e políticas de xuventude e cooperación

E03 - Mellorar a conciliación da vida familiar e laboral e promover a corresponsabilidade entre mulleres e homes para contribuír a acadar o principio de igualdade por razón de xénero en todos os ámbitos e á revitalización demográfica

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P00092	Homes/familias monoparentais que reduciron a súa xornada laboral.	215,0	Nº
P00151	Número de actividades de conciliación.	46,0	Nº
SE03.H	Participantes que reciben actuacións destinadas á mellora da súa situación no ámbito laboral. Homes	1.426,0	Nº
SE03.M	Participantes que reciben actuacións destinadas á mellora da súa situación no ámbito laboral. Mulleres	2.227,0	Nº

Fonte: Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Admóns. Públicas e Xustiza

PROGRAMA 313B-ACCIÓNS PARA A IGUALDADE, PROTECCIÓN E PROMOCIÓN DA MULLER

Malia que xa se ten avanzado considerablemente e que as actitudes ante a igualdade están evolucionando, aínda persisten desigualdades entre mulleres e homes na educación (en termos de preferencia de titulacións, de rendemento e de patróns de participación). É máis probable que as mulleres cursen educación superior pero siguen sobrerepresentadas en campos vinculados cos roles femininos tradicionais, como os relacionados coas tarefas asistenciais e infrarepresentadas en carreiras de ciencias, matemáticas, tecnoloxías da información e enxeñerías.

Como resultado, a desigualdade nas ocupacións adopta formas novas e as mulleres continúan a ter máis probabilidades que os homes de ser economicamente non activas. Segundo a EPA de 2016, en Galicia a taxa de actividade das mulleres era do 69,4% fronte ao 77% dos homes. As mulleres supoñen ademais a principal fonte de potencial empresarial pendente de desenvolver. A actividade emprendedora das mulleres é significativamente máis baixa que a masculina.

As iniciativas emprendedoras femininas sitúanse en sectores con poucas posibilidades de expansión internacional e de creación de emprego, e alonxadas da tecnoloxía. Segundo os datos do informe GEM 2015, a taxa de actividade emprendedora feminina sitúase en Galicia no 4,62, fronte ao 5,51 da taxa masculina. Polo que respecta ao acceso aos recursos económicos ao longo da vida, a igualdade entre mulleres e homes continúa a ser difícil de alcanzar. As mulleres (especialmente as que teñen asociados outros factores de discriminación) continúan a xerar unha proporción máis baixa de ingresos que os homes no mercado laboral. É moito máis probable que as mulleres traballen a tempo parcial e

reciban un salario inferior por hora de traballo. Segundo a EPA do 4º trimestre de 2016, o 22,6% das mulleres traballadoras tiñan contratos a tempo parcial, fronte ao 6,2% dos homes. E isto non é unha opción voluntaria na maior parte dos casos, senón que está asociada ao coidado de menores, persoas maiores, en situación de dependencia, así como a outras obrigas familiares e persoais.

Por outra banda, o diferencial dos salarios medios anuais de mulleres e homes cífrase no 22,1 %, isto é, as mulleres galegas gañan ao ano por termo medio o 77,9 % do salario dos homes. Isto dá lugar a unha ampla disparidade nas pensións e polo tanto as mulleres de idade avanzada teñen un maior risco de pobreza e de exclusión social que os homes.

Por todo o anterior, a Secretaría Xeral da Igualdade desenvolve, no marco deste programa de gasto, actuacións dirixidas a reducir as desigualdades en canto a emprego e protección social, co fin de alcanzar os obxectivos da estratexia Europa 2020, especialmente en tres ámbitos de gran relevancia para a igualdade de xénero: o emprego, a educación e o fomento da inclusión social, contribuíndo así ao potencial de crecemento da poboación activa europea. Así, finánciánse actuacións integrais de promoción da igualdade no eido laboral, complementando accións de apoio directo á actividade empresarial feminina con accións que favorecen a conciliación da vida persoal, familiar e laboral. Tamén se levan a cabo actuacións dirixidas a promover o liderado e a promoción da igualdade na toma de decisións co fin de aproveitar plenamente todas as capacidades, potenciando o asociacionismo feminino como factor clave e axente de cambio que permite transformar a realidade a través da participación social, especialmente no medio rural. E programas integrais para a atención a mulleres en situación de especial vulnerabilidade (afectadas por factores de discriminación múltiple) que se desenvolven tanto en colaboración coas entidades locais como con entidades sen fin de lucro, así como actuacións dirixidas a garantir a igualdade de trato e combater a discriminación por razóns de orientación sexual e identidade sexual, e fomentar a participación e o asociacionismo LGTBI co fin de favorecer a participación, a concienciación e a sensibilización de toda a sociedade en conceptos como igualdade, dignidade e respecto do colectivo LGTBI.

Ademais, compleméntanse estas actuacións directas con accións de sensibilización e información dirixidas a eliminar os estereotipos de xénero que aínda están presentes na sociedade, así como a mudar os roles de xénero, ou actividades formativas específicas para profesionais que traballan no ámbito da promoción da igualdade, docentes, persoal orientador, pais e nais, etc.

Neste programa utilízanse, entre outros, os seguintes indicadores de xénero: nº actividades de conciliación, participantes que melloraron a súa situación persoal ou laboral a través de medidas de fomento da igualdade, nº actividades de información, formación e sensibilización no ámbito da promoción da igualdade, mulleres beneficiarias dos programas de autoemprego.

A totalidade das actividades previstas dentro deste programa están dirixidas a toda a sociedade pero dependendo da liña de acción pode definirse un perfil destinatario máis concreto. As actuacións que se van levar a cabo son accións propiamente dirixidas a limar situacións de desigualdade e dotar a cidadanía no seu conxunto, e as mulleres en particular, de maiores índices e cotas de igualdade, é dicir, este programa na súa integridade está dirixido a eliminar a brecha aínda existente no ámbito da igualdade e que homes e mulleres teñan os mesmos dereitos e oportunidades. Por este motivo as actuacións previstas neste programa pretenden un cambio estrutural e forman parte dunha estratexia a longo prazo pero con obxectivos anuais a acadar e que a través das diferentes liñas de acción a desenvolver, pretenden contribuír a un cambio de modelo social e a desaparición das discriminacións por razóns de xénero que aínda existen. Deste xeito cabería esperar, a medio prazo, unha diminución na brecha aínda existente no ámbito da igualdade entre mulleres e homes, tanto nos espazos públicos (participación igualitaria no mercado laboral, nos órganos de decisión, etc) coma nos espazos privados e domésticos.

O programa contén diferentes liñas de acción como son as accións de sensibilización dirixidas a diferentes públicos e coas que se agarda contribuír a un cambio de modelo social que supere as relacións asimétricas de poder e a discriminación das mulleres nos ámbitos nos que aínda perdura. Tamén se agarda que a través das liñas de acción dirixidas ao emprendemento feminino se produza un incremento do emprego feminino por conta propia e allea, e un incremento da conciencia de xénero das mulleres do territorio e capacitación para a busca de emprego. Espérase fortalecer as capacidades e destrezas do persoal de diferentes ámbitos co obxecto de ofrecer á poboación unha atención de carácter integral que teña en conta as diferenzas derivadas do xénero para superar as brechas existentes en cada ámbito concreto dos sinalados na diagnose. En resumo, reducir as fendas de xénero existentes en cada ámbito concreto dos sinalados na diagnose. I

O obxectivo deste programa é a incorporación da perspectiva de xénero nas actuacións da administración autonómica, a promoción da igualdade en todos os ámbitos e as medidas que axuden a combater a discriminación por razón de sexo. Nesta programación terase especialmente en conta as actuacións a desenvolver no ámbito rural e no ámbito educativo, co obxecto de contribuír a cohesión social en Galicia así como para favorecer o cambio de valores e o respecto para conformar unha sociedade con igualdade de oportunidades para mulleres e homes.

Prestarase un especial apoio á promoción do emprego das mulleres, acompañando os programas de fomento de autoemprego e do emprendemento feminino con accións de acompañamento, asesoramento e titorización que axuden a mellorar a taxa de pervivencia das iniciativas emprendedoras.

Por outra banda, no contexto socio-económico actual, no que o desemprego afecta en maior medida ás mulleres que aos homes, a Secretaría Xeral da Igualdade é consciente de que a poboación feminina rural enfróntase a moitos e grandes retos á hora de alcanzar

a igualdade real de oportunidades e constitúe un grupo social no que se concentran maiores dificultades no proceso de desenvolvemento humano. Con todo, ao mesmo tempo, trátase tamén da maior reserva de posibilidades de emprendemento que queda neste medio, posto que as mulleres rurais seguen tentando romper os esquemas tradicionais nos que o seu esforzo laboral é menos valorado que o do home mediante a creación de pequenas explotacións familiares e abrirse paso no mercado laboral loitando por asegurar un futuro mellor para elas e as súas familias. Tamén se traballa en promover o liderado das mulleres e a súa participación nos ámbitos de decisión, particularmente nas empresas innovadoras e no eido rural, para aproveitar o talento das mulleres como garantía dun desenvolvemento económico sustentable nun marco de igualdade de oportunidades.

Tamén se promoverá a información das mulleres en todos os eidos, con especial atención a aquelas mulleres que se atopan en situación de especial vulnerabilidade polo seu entorno persoal, social ou xeográfico.

A través dos programas de atención especializada, fomentaranse accións dirixidas a determinados colectivos de mulleres: mulleres xestantes e/ou lactantes, mulleres en situación de risco ou en proceso de exclusión social, mulleres en situación de especial protección.

Finalmente, a través deste programa de gasto, levaranse a cabo actuacións para fomentar a participación e o asociacionismo LGTBI, dando visibilidade ás accións, programas e campañas que se desenvolvan co fin de favorecer a participación, a concienciación e a sensibilización de toda a sociedade en conceptos como igualdade, dignidade e respecto do colectivo LGTBI.

Ademais, desenvolveranse estratexias para continuar coa incorporación da perspectiva de xénero e a inclusión da igualdade de forma transversal nas actuacións da administración autonómica en todos os ámbitos e así levaranse a cabo programas de capacitación no ámbito da igualdade dirixidos tanto a persoal da administración autonómica como a persoal técnico de centros e recursos dependentes das entidades locais buscando a incorporación da perspectiva de xénero no traballo cotiá.

Consolidaranse as actividades informativas e formativas que se desenvolven no ámbito educativo (a través da participación en diversos plans da consellería de Educación), por considerar que este é un dos ámbitos prioritarios nos que se debe intervir para concienciar e eliminar as desigualdades dende o inicio, traballando coas nenas e nenos.

Deseñaranse accións de sensibilización dirixidas a toda a sociedade para promover a eliminación das desigualdades entre mulleres e homes, poñer en valor a coeducación, a corresponsabilidade, o papel das mulleres en todos os ámbitos (social, económico, cultural,...), fomentando a súa participación e consolidando o papel do Consello Galego das Mulleres.

Coas actuacións previstas neste programa poderase chegar a conseguir un cambio estrutural xa que forman parte dunha estratexia a longo prazo pero con obxectivos anuais a acadar, impulsando un cambio de modelo social e a desaparición das discriminacións existentes por razóns de xénero nos diferentes ámbitos tanto do público como do privado e doméstico, promovendo a desaparición das diferenzas entre homes e mulleres, tanto con liñas de acción específicas como con accións de carácter transversal.

Avaliación das actividades realizadas no ano 2016, dende o punto de vista do xénero:

En 2016 financiáronse 81 proxectos de emprendemento feminino, que implicaban un total de 195 postos de traballo por conta propia ou allea. Ademais, recibiron atención, información ou asesoramento nos centros de información á muller 16.498 persoas e resolvéronse 70.144 consultas.

Por outra banda, financiáronse 60 proxectos dirixidos á atención integral a mulleres en situación de vulnerabilidade (mulleres con diversidade funcional, vítimas de violencia de xénero, con enfermidade mental, mulleres monoparentais, reclusas ou ex-reclusas, con problemas de adicións, etc).

Desenvolvéronse actividades formativas específicas dirixidas ao profesorado, e en colaboración coa Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria desenvolveuse o I Plan de actuacións para a Igualdade nos centros educativos de Galicia 2016-2020, e traballouse no deseño curricular dunha materia de libre configuración autonómica de igualdade. Mellorouse a formación en igualdade do persoal ao servizo da Xunta de Galicia, a través de distintas actividades formativas que se desenvolveron na EGAP, así como dos e das profesionais que prestan servizos en ámbitos relacionados coa promoción da igualdade.

Dentro das actividades dirixidas ao ámbito académico, organizouse o XVII Foro Galego de Educación para a Igualdade, dirixido a persoal docente e que nesta edición dedicouse á temática "Diversidade sexual e convivencia" e desenvolveuse os días 22 e 23 de abril na Escola galega de Administración pública en Santiago de Compostela. Tamén se levaron a cabo diversas actividades formativas dirixidas ao profesorado a través da plataforma Platega (un curso sobre "Orientación, titoría e construción de identidades libres de estereotipos de xénero" e outro sobre "Estratexias para a promoción da igualdade no ámbito educativo").

Desenvolveuse un proxecto específico para fomento da igualdade no ámbito do deporte en colaboración con Verónica Boquete, e leváronse a cabo campañas de sensibilización dirixidas a concienciar a toda a cidadanía galega sobre a importancia de poñer en valor as mulleres e as súas achegas en distintos ámbitos, así como na importancia de desenvolver estratexias coordinadas na loita e prevención da violencia de xénero ou de

fenómenos como a trata de seres humanos con fins de explotación sexual. Elaboráronse materiais informativos e de divulgación.

Pola asignación de competencias que ten atribuídas, a Secretaría Xeral da Igualdade integra e ten presente en todas as súas actuacións a perspectiva de xénero e a consideración da igualdade de oportunidades entre mulleres e homes. Así mesmo, está a desenvolver continuamente novas estratexias para estender esta transversalidade ao resto dos departamentos da Xunta de Galicia.

Ademais, no marco da Unidade Muller e Ciencia, o Consello da Xunta o 29 de decembro de 2016 aprobou o II Programa Galego de Muller e Ciencia 2016-2020, e levouse a cabo un acto de entrega do premio Mª Josefa Wonemburger a Peregrina Quintela Estévez Catedrática de matemática aplicada da Universidade de Santiago de Compostela, especializada en modelado matemático e simulación numérica en modelos de física, enxeñaría e ciencias aplicadas . A exposición sobre as mulleres galardoadas co premio Mª Josefa Wonemburger, coa finalidade de poñer en valor a súa experiencia e o seu traballo no ámbito das ciencias e que sirvan de referente para as nenas e, deste xeito, loitar contra os estereotipos sexistas á hora da súa elección académica, presentouse na Universidade da UDC , A Coruña (Campus A Coruña e Ferrol) Universidade Santiago de Compostela USC- (Campus Santiago e Lugo) ; Universidade de Vigo ,UVIGO (Campus Vigo, Ourense e Pontevedra) , tamén se expuxo no Edificio administrativo San Caetano e na Cidade da Cultura en Santiago de Compostela, e na Confederación de Empresarias de Galicia (Vigo), no Auditorio do Mar en Vigo.

Así mesmo, dentro do programa "Donas de si", que trata de visibilizar e poñer en valor a participación e produción das mulleres como pezas fundamentais na configuración e desenvolvemento da sociedade galega contemporánea, de xeito que se recoñeza o seu papel político, social, artístico e cultural e se supere a visión tradicional que presenta as súas achegas como puramente anecdóticas e/ou secundarias, distribuíronse exemplares da unidade didáctica sobre Mª Josefa Wonemburger, aos centros educativos de ESO e bacharelato, que participan no Programa Donas de Si, e comezouse a levar a exposición de premiadas de Mª Josefa Wonemburger de maneira itinerante a distintos centros educativos que participan no programa Proxecta_ Donas de Si, no ano 2016 ao IES Fontexería (Muros) e ao IES Agra de Leborís (Laracha).

A continuación preséntanse os indicadores de produtividade e os seus valores previstos para o ano 2018, correspondentes ao Obxectivo estratéxico do Plan Estratéxico de Galicia 2015-2020 (PEG 2015-2020) ao que responde este programa. Ademais, as actuacións que se desenvolven neste programa considérase que *teñen un impacto directo na promoción da igualdade,* e cuxa finalidade consiste na consecución dunha igualdade real e efectiva entre homes e mulleres en todos os ámbitos, e en poñer en marcha medidas activas de conciliación da vida familiar, persoal e laboral, e de fomento da corresponsabilidade.

Obsérvase que as mulleres son as receptoras únicas da maioría de actuacións consistentes en liñas de axudas (EMEGA e outras) e de información, atención e asesoramento. Nas actuacións de difusión e campañas de sensibilización e de fomento da igualdade son homes e mulleres a poboación destinataria.

Cadro 40.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 2.4.03

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA04 - Deseño dunha estratexia de integración social que mellore o benestar da cidadanía, axude ás persoas máis desfavorecidas a retornar o máis axiña posible a situacións socioeconómicas aceptables e que fomente a igualdade de xénero

E03 - Impulsar a igualdade de oportunidades por razón de xénero, a inclusión e mellora social, o acceso á actividade e ao emprego das mulleres

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P00076	Entidades beneficiadas.	132,0	Nº
P0076I	Entidades programas de interese social beneficiadas no ámbito da igualdade	10,0	Nº
P00468	Mulleres beneficiadas do programa de autoemprego da muller (EMEGA)	183,0	Nº
S0EE01	Mulleres pertencentes a colectivos máis vulnerables que participan nas actuacións.	3.705,0	Nº
P00181	Mulleres que recibiron información, atención ou asesoramento	12.000,0	Nº
P00147	Número de accións de formación e sensibilización no ámbito de promoción da igualdade.	34,0	Nº
SC05.M	Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia (Mulleres)	5.915,0	Nº
SC01.M	Persoas desempregadas, incluídas as de longa duración (Mulleres)	4.683,0	Nº
SC03.M	Persoas inactivas (Mulleres)	5.268,0	Nº

Fonte: Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Admóns. Públicas e Xustiza

PROGRAMA 313D-PROTECCIÓN E APOIO DAS MULLERES QUE SOFREN VIOLENCIA DE XÉNERO

A violencia de xénero constitúe a manifestación máis extrema da desigualdade entre mulleres e homes e constitúe un gravísimo problema ao que se enfronta a sociedade actual. A Constitución Española proclama no seu artigo 15 o dereito de todas as persoas á vida e á integridade física e moral, sen que, en ningún caso, poidan ser sometidos a tortura nin a penas ou tratos inhumanos ou degradantes. O artigo 14 da norma fundamental establece a igualdade de todos ante a lei, prohibindo calquera discriminación por razón de sexo. A violencia de xénero constitúe un ataque frontal contra ambos preceptos constitucionais. Trátase dunha violencia que afecta as mulleres polo mero feito de selo e constitúe un atentado contra a integridade, a dignidade e a liberdade das mulleres, independentemente do ámbito no que se produza.

Segundo o informe da IV Conferencia Mundial sobre a Muller celebrada en Beijing, as causas que explican a violencia de xénero son:

- A violencia de xénero é un mecanismo social fundamental polo cal as mulleres están nunha posición de subordinación con respecto aos homes.

- A violencia contra as mulleres é unha manifestación das relacións de poder historicamente desiguais entre mulleres e homes, que levaron á dominación masculina e á discriminación contra as mulleres.

- A violencia contra as mulleres ten a súa orixe en pautas culturais que perpetúan a condición inferior que se lles asigna na familia, o traballo e na sociedade.

- Os principais factores determinantes da violencia de xénero son a relación desigual entre homes e mulleres e a existencia da "cultura da violencia" como medio para resolver conflitos.

Entre 2004 e 2016, morreron en España a mans das súas parellas ou ex-parellas, 797 mulleres. No ano 2016, presentáronse en Galicia 5.983 denuncias por violencia de xénero, e no Punto de Coordinación das Ordes de Protección rexistráronse 1.180 ordes de protección, ás que se engaden as ditadas en anos anteriores e que continúan en vigor. Estas cifras seguen a falar dunha realidade dramática que en pleno século XXI aínda viven as mulleres pola súa condición de tal, seguen a falar do prezo inasumible que paga esta sociedade pola desigualdade, que se cobra cada ano a vida das mulleres. Unha análise dos acontecementos diarios, das estatísticas de violencia de xénero ou da desigualdade de oportunidades, lévanos a concluír que é, non xa necesario, senón urxente, construír un novo patrón de relación igualitario en substitución do tradicional, obsoleto e fracasado, que prexudica ás mulleres, pero tamén é insatisfactorio para os homes. Os desaxustes e os fracasos que produce o actual patrón desigual deben obrigarnos, como colectividade, a repensar un novo modelo de relación, que sexa aceptado por todos e todas e que sexa gratificante para mulleres e homes. Na construción dese novo modelo débense implementar liñas de acción con criterio horizontal e interinstitucional, destinadas a estimular a corresponsabilidade de toda a sociedade e, especialmente, da xente máis nova contra a violencia de xénero , así como a ampliar a protección das vítimas, considerando neste grupo ás mulleres e aos menores.

(Fonte: CGPJ/ Ministerio Sanidade, Servicios Sociais e Igualdade/Xunta de Galicia: Secretaría Xeral da Igualdade-Punto de Coordinación das Ordes de Protección)

Con este programa trátase de previr e abordar a violencia de xénero dende as súas diferentes causas, tipoloxías, manifestacións e consecuencias, así como garantir a asistencia e protección das vítimas, con actuacións de carácter integral, desenvolvendo a Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, modificada pola Lei 12/2016, de 26 de xullo. Este programa diríxese a todas

as mulleres que vivan, residan ou traballen en Galicia e que se encontren nunha situación de violencia de xénero, así como as súas fillas e fillos e outras persoas dependentes delas, vítimas directas e indirectas.

O programa diríxese tamén á atención a vítimas de trata de seres humanos, fundamentalmente as que o son con fins de explotación sexual. A violencia de xénero constitúe a manifestación máis extrema da desigualdade entre mulleres e homes e constitúe un gravísimo problema ao que se enfronta a sociedade actual.

Por esta razón, é necesario actuar en vertentes distintas: a prevención, atención, protección e asistencia fronte á violencia de xénero.

No ano 2016, Galicia situouse no décimo segundo lugar no elenco de comunidades autónomas por número de mortes por esta lacra (3 casos, o 6,8% do total).

Polo que se refire á taxa de denuncias, por cada 10.000 mulleres, presentados nos xulgados sobre a muller, no ano 2016, Galicia sitúase no posto número décimo cuarto entre as Comunidades Autónomas. No ano 2016, presentáronse en Galicia 5.683 denuncias por violencia de xénero.

As mulleres vítimas de violencia de xénero teñen acceso a axudas económicas periódicas, a recursos de acollida, acceso prioritario ás vivendas de promoción pública, son beneficiarias do bono de alugueiro social para acceso a unha vivenda cando residen nun recurso de acollida e están contempladas como colectivo preferente en todas as medidas de emprego xestionadas dende a Xunta de Galicia.

Tamén se fai un importante investimento para que 82 concellos galegos que contan con centros de informacións ás mulleres manteñan os centros de información e asesoramento, e para que as vítimas da violencia de xénero poidan contar con atención psicolóxica e asesoramento xurídico especializados.

A rede galega de acollemento, que conta con cinco centros de acollida e un centro de emerxencias tivo, no ano 2016, un grao medio de ocupación do 61,14%.

Por outra banda, non se deben esquecer as axudas económicas a mulleres vítimas de violencia de xénero que, no ano 2016, lle foron concedidas a 434 mulleres. Para o apoio e protección das mulleres que sofren violencia de xénero existen diversidade de recursos dispersos que se fai preciso coordinar e harmonizar para unha maior eficacia, así como a necesidade de seguir incidindo en medidas de sensibilización sobre as causas e efectos que a violencia de xénero ten sobre as mulleres, sobre os nenos e as nenas, e sobre a sociedade en xeral; na formación da totalidade dos profesionais implicados/as no tratamento da violencia de xénero,

Tamén cómpre destacar o esforzo de visibilización e sensibilización sobre un delito aínda moi oculto na nosa sociedade, como é o da trata de persoas, fundamentalmente con fins de explotación sexual. Consolídase o compromiso do Goberno galego con esta problemática, reflectida no VII Plan Estratéxico de Galicia para a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes 2017-2020, reforzando o apoio ás vítimas da violencia machista, garantindo as axudas económicas directas que poden ser solicitadas ao longo de todo o ano e incluíndo como beneficiarias as vítimas de trata de seres humanos con fins de explotación sexual logo da modificación lexislativa operada en 2016.

Continúase ademais co programa específico de inserción laboral, que se basea na súa integración no mercado laboral como elemento clave para conseguir unha recuperación integral, así como co impulso e difusión do Protocolo de Coordinación e Cooperación Institucional fronte á Violencia de Xénero na Comunidade Autonóma de Galicia, aprobado polo Pleno do Observatorio Galego da Violencia de Xénero o 10 de xullo de 2017.

Ademais, levarase a cabo a Implantación progresiva do decreto que regula a formación en igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero de todo o persoal ao servizo da Administración da Comunidade Autónoma, o que permitirá fortalecer o coñecemento da violencia machista e mellorar o tratamento das vítimas.

Destacar tamén o impulso da coordinación coa Dirección Xeral de Xustiza, no reforzo das oficinas xudiciais de atención ás vítimas da violencia de xénero en Galicia, incluído nas ditas oficinas tarefas de apoio e asistencia psicolóxica ás vítimas. O programa está destinado a previr e abordar a violencia de xénero dende as súas diferentes causas, tipoloxías, manifestacións e consecuencias, así como garantir a asistencia e protección das vítimas, con actuacións de carácter integral, desenvolvendo a Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero (modificada modificada pola Lei 12/2016, do 26 de xullo), e diríxese a todas as mulleres que vivan, residan ou traballen en Galicia e que se atopen nunha situación de violencia de xénero, así como as súas fillas e fillos e outras persoas dependentes delas, vítimas directas. O programa diríxese tamén á atención a vítimas de trata de seres humanos, fundamentalmente con fins de explotación sexual.

-Nº de mulleres e homes potenciais beneficiarias/os do programa de gasto

Ademais das accións dirixidas á sociedade galega en xeral que contén este programa, fundamentalmente ás de sensibilización e visibilización da violencia de xénero poden cuantificarse como beneficiarias directas: 4.396 usuarias do teléfono de información ás mulleres, 463 mulleres e os seus 134 fillos e fillas beneficiarias do programa de atención psicolóxica, 130 mulleres e 125 menores ingresadas/os en centros de acollemento, 434 mulleres beneficiarias de axudas económicas.

Tamén se levarán a cabo accións de sensibilización, información e formación sobre violencia de xénero, mulleres e fillas/os atendidos nos programas de protección. A totalidade das actividades previstas dentro deste programa están directamente relacionadas coa prevención e a loita contra a violencia de xénero, e polo tanto diríxense tanto á sociedade en xeral como ás vítimas desa violencia en particular. Para comprender a desigualdade e a violencia de xénero , poder combatelas e deconstruilas é imprescindible partir dos roles estipulados historicamente para as mulleres e os homes así como a valoración outorgada a cada un deles.

Polo tanto, as actuacións previstas neste programa son por unha banda, de carácter preventivo, a través de vías de sensibilización e información, que pretendan cambios estruturais, medidas que conleven o fomento de valores de igualdade, respecto, resolución de conflitos de maneira non violenta, fomento da autoestima e das habilidades de comunicación..., son factores de protección ante a violencia encamiñados ao establecemento de relacións igualitarias e de respecto entre homes e mulleres.

Por outra banda existen no programa actividades directamente dirixidas a apoiar e atender as necesidades das vítimas da violencia de xénero, fundamentalmente a través de axudas de carácter económico, apoio psicolóxico, asistencia xurídica, recursos residenciais de acollemento e información en todas as fases do seu proceso de saída da situación de violencia. Os principais resultados acadados polo programa 313D dende o punto de vista do xénero teñen que ver coa consolidación e mellora dos programas de prevención e loita contra a violencia de xénero por un lado, e coa implantación e apertura de novas liñas de traballo tales como o Protocolo de Coordinación e Cooperación Institucional fronte á Violencia de Xénero na Comunidade Autónoma de Galicia, o impulso da Mesas Locais de Coordinación Interinstitucional contra a violencia de xénero, facilitándolle novas ferramentas e informes, e apoiando a constitución de novas mesas ou a formación en igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero do persoal ao servizo da administración da Comunidade Autónoma, para fortalecer o coñecemento da violencia machista e mellorar o tratamento das vítimas.

Consolídase o proxecto de intervención do Centro de Recuperación Integral para mulleres que sofren violencia de xénero, baseado nun sistema coordinado de servizos, recursos e medidas de carácter social, laboral e económico para conseguir a recuperación integral das persoas usuarias do centro e das súas fillas e fillos, impulsando ademais a coordinación da Rede Galega de Acollemento.

Mantense o apoio a esta Rede Galega de Acollemento, que en 2016 tivo unha ocupación media do 61,4%.

E tendo en conta que a incorporación ao mercado de traballo é unha das principais estratexias para que as vítimas de violencia gañen en autoestima e accedan a unha autonomía persoal e á independencia económica, en 2018 mantense a dotación económica para

financiar accións de titorización, orientación e inserción laboral específicas para mulleres vítimas de violencia de xénero, co obxectivo de situalas nunha posición de partida de cara á empregabilidade similar á das persoas que acoden aos servizos normalizados de emprego.

Dentro deste programa de gasto tamén se levan a cabo accións de atención específica e integral para mulleres vítimas de trata, especialmente con fins de explotación sexual. A Trata de Seres Humanos con fins de explotación sexual, especialmente de mulleres e de nenas, as súas principais vítimas, é unha manifestación máis da situación de desigualdade e de indefensión na que se atopan as mulleres en moitos lugares do mundo e constitúe unha clara expresión da violencia exercida contra a muller.

Ademais, continuaranse a realizar accións de sensibilización que promovan a concienciación social sobre a violencia de xénero e a responsabilidade de toda a sociedade para a súa erradicación e para impulsar a detección e prevención das situacións de violencia de xénero. Tamén se manterán as actividades formativas que melloren a formación das e dos profesionais implicados na prevención, atención e integración das vítimas de violencia de xénero.

Avaliación das actividades realizadas no ano 2016, dende o punto de vista do xénero:

- Actuacións no ámbito da prevención e da sensibilización fronte á violencia de xénero.

Os principais resultados acadados polo programa 313D dende o punto de vista do xénero teñen que ver coa consolidación e mellora dos programas de prevención e loita contra a violencia de xénero por un lado, e coa implantación e apertura de novas liñas de traballo tales como o Protocolo de Coordinación e Cooperación Institucional fronte á Violencia de Xénero na Comunidade Autónoma de Galicia, o impulso da Mesas Locais de Coordinación Interinstitucional contra a violencia de xénero, facilitándolle novas ferramentas e informes, e apoiando a constitución de novas mesas ou a formación en igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero do persoal ao servizo da administración da Comunidade Autónoma, para fortalecer o coñecemento da violencia machista e mellorar o tratamento das vítimas.

Campaña do día Internacional contra a Violencia de Xénero

No marco das campañas institucionais que se realizan anualmente con motivo da conmemoración do día internacional contra a violencia de xénero, o 25 de novembro, a Secretaría Xeral da Igualdade puxo en marcha en 2016 a campaña "GALICIA CONTRA A VIOLENCIA DE XÉNERO", e está protagonizada por Teresa Portela (Campioa do Mundo de Piragüismo) e Roberto Vilar (Actor e humorista).

Ademais, no marco da celebración do 25 de novembro inaugurouse a exposición "Á Violencia de Xénero Dille NON!", dirixida a axudar á mocidade a recoñecer, identificar

e rexeitar condutas sexistas e nocivas nas súas relacións, a visibilizar e crear conciencia social e a impulsar valores como o da liberdade, a tolerancia e o respecto. E Xunto coa exposición, a Secretaría Xeral da Igualdade facilita un caderno divulgativo baseado en dita exposición e que tamén ten por finalidade a prevención e sensibilización da xente moza sobre a violencia de xénero.

Desenvolvéronse obradoiros sobre violencia de xénero e o novo contexto dixital en 23 concellos da Comunidade Autónoma, así como en centros educativos.

E dentro do proxecto europeo "Mocidade contra a violencia de xénero", que se desenvolveu entre 2014 e 2016, no que participou a Xunta de Galicia con socios de Italia, Romanía, Brasil, Cabo Verde e Mozambique, desenvolvéronse obradoiros informativos e de sensibilización, a cargo de mozos e mozas integrantes do proxecto (Peer education= Educación entre iguais) sobre a temática "A loita contra a violencia cara as persoas LGBTI.

No marco do Plan de formación en violencia de xénero para profesionais dos Centros de Información ás Mulleres de Galicia, desenvolvéronse os cursos "Xogos terapéuticos e ferramentas para a intervención con nenas, nenos e adolescentes" e "O uso da técnica da Caixa de Area".

No marco do Plan de formación en violencia de xénero para profesionais dos Centros de Información ás Mulleres de Galicia, desenvolvéronse os cursos "Xogos terapéuticos e ferramentas para a intervención con nenas, nenos e adolescentes" e "O uso da técnica da Caixa de Area".

Protección e asistencia ás vítimas de violencia de xénero

As axudas económicas a mulleres vítimas de violencia de xénero que, no ano 2016, lle foron concedidas a 434 mulleres.

Beneficiáronse do programa de atención psicolóxica 621 persoas e participaron na intervención 108 profesionais da psicoloxía. E participaron no programa "abramos o círculo" dirixido a homes que adoptan actitudes inadecuadas nas relacións coa súa parella, coa súa familia, e que desexan adquirir novos modos de comportamentos exentos de agresividade, 90 homes e intervinieron 75 profesionais da psicoloxía.

Levouse a cabo un programa de intervención, en colaboración coa Fundación Meniños, coa finalidade de actuar sobre as necesidades fundamentais dos nenos e nenas e adolescentes que sufriron de maneira directa ou indirecta a violencia de xénero promovendo a súa recuperación e benestar psicosocial, no que participaron 16 familias e un total de 26 menores.

A rede galega de acollemento, que conta con cinco centros de acollida e un centro de emerxencias tivo, no ano 2016, un grao medio de ocupación do 61,14% pasando por eles 255 vítimas de violencia de xénero, 130 mulleres, 61 nenas e 64 nenos.

Polo que se refire ás vivendas de seguridade para mulleres vítimas de explotación sexual e trata, en 2016 fixeron uso destes dispositivos un total de 92 mulleres e 2 menores.

E con respecto ás actividades do Centro de Recuperación Integral para Mulleres que sofren violencia de xénero, en 2016 houbo 119 persoas usuarias deste centro, das cales 53 foron mulleres, 32 fillas das mulleres, 23 fillos das mulleres, 8 mulleres dependentes e 3 homes dependentes.

Durante o ano 2016 tiveron lugar diferentes actividades formativas no CRI, como o Curso de formación en violencia de xénero para voluntariado do Centro de Recuperación Integral, organizado conxuntamente entre a Secretaría Xeral da Igualdade e a Dirección Xeral de Xuventude Participación e Voluntariado.

Ademais desenvolvéronse distintos obradoiros con mulleres e menores como un obradoiro de ARTETERAPIA, enfocado ao traballo expresivo de nais con menores e un obradoiro de MINDFULNESS, dirixido a mulleres que sofren vitimización terciaria.

A continuación preséntanse os indicadores de produtividade e os seus valores previstos para o ano 2018, correspondentes ao Obxectivo estratéxico do Plan Estratéxico de Galicia 2015-2020 (PEG 2015-2020) ao que responde este programa. Ademais, as actuacións que se desenvolven neste programa considérase que *teñen un impacto directo na promoción da igualdade,* e cuxa finalidade consiste na consecución dunha igualdade real e efectiva entre homes e mulleres en todos os ámbitos, e en poñer en marcha medidas activas de conciliación da vida familiar, persoal e laboral, e de fomento da corresponsabilidade.

Cadro 41.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 2.4.04

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA04 - Deseño dunha estratexia de integración social que mellore o benestar da cidadanía, axude ás persoas máis desfavorecidas a retornar o máis axiña posible a situacións socioeconómicas aceptables e que fomente a igualdade de xénero

E05 - Reducir a violencia de xénero articulando unha resposta global e coordinada fronte e esta lacra, en calquera das súas modalidades e consecuencias

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P00467	Chamadas ao teléfono atención violencia xénero	4.600	Nº
P117.H	Menores atendidos en centros de acollida nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero (Homes)	73	Nº
P117.M	Menores atendidos en centros de acollida nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero (Mulleres)	67	Nº
P110.H	Menores atendidos nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero. (Homes)	309	Nº
P110.M	Menores atendidos nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero. (Mulleres)	284	Nº
P116.H	Menores en atención psicolóxica atendidos nos programas deprotección e apoio a vítimas da violencia de xénero (Homes)	130	Nº
P116.M	Menores en atención psicolóxica atendidos nos programas protección e apoio a vítimas da violencia de xénero (Mulleres)	120	Nº
SC15.M	Migrantes, participantes de orixe estranxeira, minorías (incluídas comunidades marxinadas, como a poboación romaní) (Mul	416	Nº
P00115	Mulleres atendidas nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero.	555	Nº
P00463	Mulleres en atención psicolóxica nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero	752	Nº
P00465	Mulleres vítimas de trata ou explotación sexual	424	Nº
P00466	Mulleres vítimas de violencia de xénero atendidas en centrosde acollida	160	Nº
P00464	Mulleres vítimas violencia de xénero en programas de inserción laboral	60	Nº
P00148	Número de accións de información, formación, sensibilizaciónen materia de violencia de xénero.	48	Nº

Fonte: Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Admóns. Públicas e Xustiza

PROGRAMA 331A-COOPERACIÓN EXTERIOR E PARA O DESENVOLVEMENTO

Dentro deste programa de gasto desenvólvense actuacións que teñen como finalidade contribuír á redución da pobreza colaborando na consecución dos Obxectivos de Desenvolvemento do Milenio e promovendo o desenvolvemento nos países do sur, así como potenciar a educación para o desenvolvemento nas súas catro dimensións: sensibilización, formación, investigación e mobilización.

Coa Lei 3/2003, do 19 de xuño de cooperación para o desenvolvemento, a comunidade galega asume a responsabilidade de cooperar con outros países para propiciar o seu

desenvolvemento integral, contribuír á mellora das condicións de vida dos seus habitantes e aliviar e corrixir as situacións de pobreza así como propiciar un desenvolvemento humano solidario e estable, que inclúa maiores cotas de liberdade e un reparto máis xusto dos froitos do crecemento económico.

En todas as accións que se programan, tense en conta o establecido no artigo 32 da Lei orgánica 3/2007, do 22 de marzo, para a igualdade efectiva de mulleres e homes, que dispón que todas as políticas e a planificación estratéxica en materia de cooperación ao desenvolvemento incluirán o principio de igualdade entre mulleres e homes como elemento esencial na súa axenda de prioridades e recibirán un tratamento de prioridade transversal e específica nos seus contidos.

Así, nas bases das convocatorias de axuda establécense requisitos e criterios de valoración específicos para garantir que, tanto as entidades solicitantes como os proxectos subvencionados, conten cun bo tratamento e impacto de xénero.

Valórase que as entidades conten cunha estratexia de xénero e persoal formado nesta materia, que o proxecto se deseñe tendo en conta as necesidades diferentes de mulleres e homes, a existencia dun orzamento con perspectiva de xénero e, nalgúns casos, que se potencie o empoderamento das mulleres para a súa participación na toma de decisións.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase que un equilibrio entre homes e mulleres entre as persoas que recibirán as axudas, mentres que dos datos dos anos pasados se deduce que as receptoras de bolsas serán maioritariamente mulleres.

Cadro 42.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 2.4.04

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA03 - Mellora dos servizos sociais a familias e á infancia, apoio á conciliación e á promoción da igualdade, servizos e axudas complementarios da educación e políticas de xuventude e cooperación

I01 - Mellorar a calidade de vida nos países do Sur a través da cooperación ao desenvolvemento e da acción humanitaria galega.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P394.H	Bolseiros (homes)	2	Nº
P394.M	Bolseiros (mulleres)	4	Nº
P342.H	Persoas beneficiadas (homes)	20.040	Nº
P342.M	Persoas beneficiadas (mulleres)	20.040	Nº

Fonte: Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Admóns. Públicas e Xustiza

Conclusións:

A Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza integra dentro da súa estrutura á Secretaría Xeral da Igualdade, polo que moitos dos seus programas de gasto teñen un impacto directo e importante sobre a igualdade entre mulleres e homes. Valórase especialmente de xeito positivo que:

- Se integre a perspectiva de xénero de xeito transversal nas actuacións do departamento e se preste orientación, formación e asesoramento ao resto de departamentos da Xunta de Galicia.
- Se desenvolvan actividades formativas para o persoal de xustiza, dos corpos e forzas de seguridade e do persoal de protección civil en temas relacionados coa loita e prevención da violencia de xénero.
- A colaboración coas entidades que desenvolven actuacións dirixidas ao colectivo LGTBI.
- Se consoliden os programas de autoemprego e emprendemento, incluíndo accións de titorización e acompañamento para asegurar a pervivencia das iniciativas emprendedoras.
- Se impulsen proxectos de conciliación e corresponsabilidade, tanto no ámbito local como en colaboración con entidades sen fins de lucro ou dirixidos directamente aos pais traballadores e ás mulleres que encabezan unha familia monoparental.
- Se reforcen considerablemente as prestacións económicas para as mulleres vítimas de violencia de xénero e se reforcen os programas de atención psicolóxica.
- Se promova á inserción laboral das vítimas de violencia de xénero e os programas de atención integral a vítimas de trata con fins de explotación sexual.
- Se desenvolvan programas para mulleres en situación de especial vulnerabilidade, tamén dende o ámbito da cooperación ao desenvolvemento.

V.3. CONSELLERÍA DE FACENDA

Segundo se establece no Decreto 30/2017, do 30 de marzo, a Consellería de Facenda é o órgano da Administración da Comunidade Autónoma de Galicia a que corresponden as competencias e funcións que en materia de facenda se establecen no Estatuto de autonomía, así como a coordinación en materia de contratación pública e de función pública, de conformidade coa lexislación vixente.

Polo seu carácter, moitos dos seus programas de gasto non inclúen accións que poidan ter repercusión directa ou indirecta sobre a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes polo que se van analizar os programas de gasto que se refiren á función pública, estatística e planificación e coordinación económica.

PROGRAMA 124A-DIRECCIÓN, MODERNIZACIÓN E XESTIÓN DA FUNCIÓN PÚBLICA

Dende este programa de gastos desenvólvense todas as actividades relacionadas coa planificación e ordenación dos recursos humanos da administración (procesos selectivos e de provisión do persoal, resolución das situacións administrativas, expedientes de incompatibilidades, rexistro central do persoal e rexistro de altos cargos, etc).

O principal obxectivo que se marca o departamento en relación con este programa orzamentario, dende o punto de vista da perspectiva de xénero, é o de manter e avanzar na consecución dunha administración autonómica máis igualitaria.

Os principais indicadores que se poden utilizar para facer unha análise da situación actual aplicando a perspectiva de xénero son: porcentaxe de mulleres e homes que son persoal ao servizo da Administración pública autonómica, porcentaxe de mulleres e homes que desempeñan postos directivos na administración, porcentaxe de mulleres e homes que desempeñan altos cargos na administración autonómica, porcentaxe de mulleres e homes que participan nos procesos selectivos e porcentaxe diferenciado de mulleres e homes que superan os ditos procesos e polo tanto acceden a un emprego público.

No caso do acceso á función pública, a desagregación deses datos por sectores de actividade, corpos, escalas ou categorías de acceso, permitiría detectar aqueles sectores onde o grao de paridade no acceso sexa menor.

Para obter esta información que permita facer este análise dende o punto de vista do xénero, a propia Administración dispón do Rexistro de Persoal, dos Rexistros de altos cargos, do futuro Rexistro do persoal directivo así como da información de xestión dos procesos selectivos.

Segundo os datos do IGE, en xaneiro de 2016 o persoal da administración autonómica ascendía a 86.499 persoas, das que 60.533 eran mulleres, o que supón o 69,98% do total.

Por áreas, nas consellerías e os seus organismos autónomos, as mulleres representaban o 55,97%, nas institucións sanitarias representaban o 79,57% do persoal sanitario e o 66,10% do persoal non sanitario. Na docencia non universitaria, as mulleres eran o 69,02% do persoal docente e o 79,75% do persoal non docente. Por último, as mulleres representaban o 69,70% do persoal da administración de xustiza.

Aínda que a presenza da muller no emprego público é maioritaria e isto debe ser entendido como un factor de normalización, tamén deben ser tidas en conta unha serie de consideracións que matizan este feito, así, débese reflexionar sobre en que medida esta situación é sintomática dunha peor integración da muller no mercado de traballo por

conta allea ou autónomo que a incentiva máis a opositar, en que medida é consecuencia dos problemas de conciliación no ámbito privado que de igual xeito fan máis preferible esta vía, as diferenzas por sexos nos postos básicos e directivos ou a segregación por tipo de profesións dentro do propio emprego público.

A Administración debe desenvolver un tratamento exemplar en canto á introdución do principio de igualdade entre mulleres e homes na súa xestión de recursos humanos, máxime nunha administración pública estatisticamente feminizada en termos xerais, malia que non a todos os niveis.

Por iso en 2018 preténdese seguir avanzando na implantación de medidas que favorezan a mellora da acción pública en materia de igualdade de xénero entre o persoal ao servizo da Administración autonómica e con efecto exemplar na sociedade e así fomentarase a flexibilidade horaria no desenvolvemento da xornada de traballo e o teletraballo co obxectivo de favorecer a conciliación da vida familiar, persoal e laboral e a corresponsabilidade.

Salientar que segundo datos de agosto 2017, estanse a beneficiar da flexibilidade horaria un total de 9.970 persoas e delas 1.223 baixo o réxime de conciliación familiar (é dicir que teñen fillos/as menores de 12 anos ou algunha persoa dependente).

Das persoas que desfrutan a flexibilidade automática, o 60,29% son mulleres, mentres que no caso da flexibilidade por conciliación esta porcentaxe increméntase ata o 65,48%.

No eido do teletraballo, en agosto de 2017 prestaban servizos baixo esta modalidade de traballo non presencial 235 persoas, e as mulleres representan o 57,14% desta cifra.

No terreo do acceso e promoción profesional, manterase a esixencia de coñecemento da normativa en materia de igualdade nos programas dos procesos selectivos e valoraranse os cursos sobre igualdade de xénero nos concursos de emprego público.

Ademais, difundiranse os datos sobre a presenza de mulleres e de homes en cada corpo, escala ou categoría de emprego público.

PROGRAMA 581A-ELABORACIÓN E DIFUSIÓN ESTATÍSTICA

Coas actuacións que se desenvolven no marco deste programa de gasto, trátase de crear, organizar e difundir coñecemento estatístico acorde coas necesidades das institucións públicas, dos axentes económicos e sociais e da cidadanía, potenciando a coordinación e a colaboración institucional coas entidades públicas territoriais e non territoriais galegas, estatais, europeas e internacionais, relacionadas coa estatística.

O PEA 2018, vencellado con este programa orzamentario, será o segundo do PGE 2017-2021, aprobado por Lei 15/2016, do 28 de xullo. Para avaliar este plan, o quinto da Comunidade Autónoma (1998/2001, 2002/2006, 2007/2011 e 2012/2016), cómpre medir os resultados de cada un dos seus cinco programas. Os indicadores elixidos reflicten a execución das actividades programadas e o cumprimento do calendario de difusión.

Segundo a Lei 15/2016, do 28 de xullo, do PGE 2017-2021, as estatísticas programadas deberán ter en conta a perspectiva de xénero. As incluídas no PEA 2018 que prevexan datos sobre persoas físicas deberanse recoller e difundir por sexo.

En 2018 actualizaranse e daráselles difusión a varias publicacións directamente relacionadas coa temática da igualdade: un estudo sobre indicadores de xénero, datos sobre a realidade da muller galega e datos sobre violencia de xénero.

PROGRAMA 612A-PLANIFICACIÓN, ELABORACIÓN DE ORZAMENTOS E COORDINACIÓN ECONÓMICA

A finalidade das actuacións que se desenvolven no marco deste programa de gasto é a de incrementar a eficacia e a eficiencia nos procedementos de coordinación de axudas públicas e da programación, xestión e seguimento dos programas europeos da política rexional comunitaria.

Tamén se pretende deseñar un marco orzamentario que dea soporte financeiro ás políticas estratéxicas de gasto da comunidade autónoma e garanta a sustentabilidade das finanzas públicas. Por outra parte búscase realizar un seguimento da execución dos orzamentos da Comunidade Autónoma consonte a lei aprobada polo Parlamento e os obxectivos de estabilidade orzamentaria previamente determinados.

En relación á promoción da igualdade de oportunidades entre homes e mulleres, este programa orzamentario presenta unha tipoloxía de actividades de carácter "indirecto", é dicir, que non inflúen directamente en ningún colectivo de mulleres ou homes, nin asociacións ou outras entidades.

Non obstante, hai que sinalar que dende a Dirección Xeral de Planificación e Orzamentos da Consellería de Facenda impulsáronse, en colaboración coa Secretaría Xeral da Igualdade, as accións para procurar a integración da perspectiva de xénero na elaboración dos orzamentos da Comunidade Autónoma.

Ademais, a Dirección Xeral de Política Financeira, Tesouro e Fondos Europeos desenvolve diversas actuacións en relación da promoción da igualdade, que presentan resultados xerais no ámbito da xestión de fondos estruturais. Salientar, por exemplo, a inclusión dun módulo específico sobre igualdade e xénero en todas as actividades formativas dirixidas ao persoal dos organismos xestores de fondos e co que se trata de incidir na

necesidade de introducir a perspectiva de xénero en todas as fases de desenvolvemento dos proxectos financiados con fondos europeos (deseño, xestión e execución, seguimento e avaliación).

Tamén, en calidade de organismo intermedio leva a cabo a tarefa de coordinación e impulso da promoción da igualdade en todas as fases dos programas operativos de Galicia.

Ademais, nos procedementos de contratación que se realizan dentro deste programa de gasto, aplícanse medidas de "discriminación positiva" para as empresas cun maior desenvolvemento en materia de igualdade, en caso de empate. Concretamente:

Nas cláusulas administrativas e na folla de especificacións de prescricións técnicas dos procedementos de contratación especifícase que, no caso de persistir empate de proposicións , logo de aplicar o reconto de persoal con discapacidade, resolverase para aquela empresa que acredite a implantación dun plan de igualdade segundo o artigo 11 do Decreto 33/2009, do 21 de xaneiro, polo que se regula a promoción da igualdade nas empresas e a integración do principio de igualdade nas políticas de emprego.

Ademais, de continuar o empate, outorgarase o contrato ao licitador que acredite a obtención da Marca Galega de Excelencia en Igualdade conforme ao artigo 22 do Decreto 33/2009.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar, relativos ás persoas empregadas para colaborar nas tarefas de xestión, seguimento, control e verificación das operacións financiadas polos fondos estruturais europeos, que como se pode comprobar se estima unha participación maioritaria de mulleres.

Cadro 43.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OI 5.2.03

E5 - EIXE INSTRUMENTAL. Administración moderna, eficiente e de calidade

PA02 - Administración transparente, eficiente e orientada a resultados

I03 - Implantar unha xestión financeira orientada a resultados e que avance na eficiencia, transparencia, control e rendición de contas.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P421.H	Persoas contratadas pola AT (Homes) (FSE e POEXuvenil)	5	Nº
P421.M	Persoas contratadas pola AT (Mulleres) (FSE e POEXuvenil)	11	Nº
DE040H	Persoas-ano participando en labores de Xestión do Fondo FEDER 2014-2020, cuxo salario é cofinanciado co Fondo FEDER (Homes)	5	Nº
DE040M	Persoas-ano participando en labores de Xestión do Fondo FEDER 2014-2020, cuxo salario é cofinanciado co Fondo FEDER (Mulleres)	10	Nº

Fonte: Consellería de Facenda

Conclusións:

Valóranse positivamente todas as accións que se pretenden desenvolver e financiar, posto que:

- Trátase de incluír a perspectiva de xénero de xeito transversal nas actuacións do departamento.
- Vanse consolidar as actuacións de fomento da conciliación e da corresponsabilidade no ámbito da administración pública, a través de fórmulas como a flexibilidade da xornada laboral ou o teletraballo.
- Avánzase na integración da perspectiva de xénero na elaboración dos orzamentos da Comunidade Autónoma así como na execución das actuacións financiadas con fondos europeos.

V.4. CONSELLERÍA DE MEDIO AMBIENTE E ORDENACIÓN DO TERRITORIO

A Consellería de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio é o órgano de Administración da comunidade autónoma ao cal lle corresponden as competencias e funcións en materia de medio ambiente, conservación da natureza, ordenación do territorio e urbanismo.

Pola tipoloxía e características das actuacións que se desenvolven, hai moitos programas de gasto que se cualificaron por parte da consellería como non pertinentes respecto ao xénero.

PROGRAMA 521A-URBANISMO

Este programa de gasto figura clasificado como programa con actividades non dirixidas especificamente ás persoas, aínda que teñen impacto sobre elas como beneficiarias indirectas das accións (programas que actúan sobre o territorio, o medioambiente, a sociedade no seu conxunto, etc).

Segundo se recolle na memoria, trátase de desenvolver as actuacións necesarias para converter o territorio nun factor protagonista da competitividade e da igualdade e polo tanto nun axente activo de desenvolvemento económico e de cohesión social, e conseguir, mediante as oportunas intervencións de regulamentación sobre os usos do solo e accións de construción de edificacións, unha maior calidade de vida para a cidadanía.

Ademais, entre as necesidades concretas que se tratan de atender, coas accións que se financian inclúese a "humanización das vilas de Galicia tendo en conta o modelo social de integración cidadá de persoas nativas e inmigrantes para buscar o achegamento dos entramados urbanos aos seus habitantes mediante a adecuación e creación de espazos públicos para as necesidades vixentes" así como "formación e orientación de profesionais

e equipos colaboradores para concienciar aos cidadáns sobre a importancia da planificación e ordenación do territorio no benestar e na calidade de vida".

Non se poderán atender estas necesidades de xeito eficaz e eficiente sen considerar que o urbanismo consiste en tomar decisións sobre a localización das actividades no espazo, sobre a forma do espazo público e dos edificios, así como dos sistemas de transporte. Polo tanto, inflúe directamente no acceso que as persoas teñen a lugares de emprego, equipamentos e servizos, na comodidade do seu uso e na necesidade de transporte para acceder a eles. Tamén hai que considerar que homes e mulleres teñen distintas necesidades con respecto aos espazos urbanos, distintas pautas de mobilidade e polo tanto, diferenzas en canto á posibilidade de acceso a moitos destes bens e recursos.

PROGRAMA 541B-CONSERVACIÓN E POSTA EN VALOR DO PATRIMONIO NATURAL E BIODIVERSIDADE

O obxectivo deste programa de gasto é contribuír á conservación do medio, do patrimonio natural e da biodiversidade dunha forma compatible co desenvolvemento das actividades humanas.

Contempla tamén as necesidades relativas á aplicación de políticas preventivas, funcións de policía e vixilancia, control e prevención de impactos no medio natural e tamén promove o ordenado aproveitamento das especies da fauna cinexética e piscícola nas augas continentais, asegurando unha xestión sostible.

As estratexias de conservación da biodiversidade constitúen unha oportunidade para promover a igualdade e a equidade entre homes e mulleres. As políticas seguidas desde conservación da natureza provocan por exemplo a introdución de novas actividades ou ou cambio de prácticas existentes. Tales cambios poden estar relacionados co uso da terra, agricultura, silvicultura, gandería, zonas pesqueiras e xestión dos recursos hídricos, entre outras actividades, nas que mulleres e homes levan a cabo participacións distintas, tendo acceso desigual a estes recursos e beneficiándose do seu uso de xeito diferente. No marco das estratexias nacionais e internacionais de conservación e preservación da biodiversidade, dende a consellería promoverase que calquera iniciativa nesta materia garanta que o desenvolvemento e implementación das propostas, contribúan á igualdade, por medio da creación de posibilidades de acceso e beneficios equitativos tanto para as mulleres como para os homes.

PROGRAMA 541D-CONTROL AMBIENTAL E XESTIÓN DE RESIDUOS

Un dos puntos fundamentais no que se centra este Programa é a xestión de residuos, fomentando a reutilización, a reciclaxe e a recuperación para reducir o impacto ambiental, tendo en conta, ademais, as particularidades do territorio galego (dispersión, multiplicidade de entidades poboacionais estruturas organizativas, etc.) á hora de deseñar os modos de xestión e a súa loxística, tanto no que se refire aos modelos de recollida propostos, como ás posibilidades tecnolóxicas das infraestruturas de tratamento para cada fracción.

No medio ambiente, as mulleres de todo o mundo compren funcións ben definidas: na ordenación da fauna e da flora, das terras áridas, dos humedais e da agricultura, na xestión da auga, etc. pero tamén na vixilancia do medio. Deste xeito achegan o seu tempo, aptitudes e visión persoal no desenvolvemento das comunidades, converténdose nunha fonte inestimable de coñecementos e pericia na xestión do medio ambiente.

Nun estudo do Banco Mundial do ano 2002 chegouse á conclusión de que a igualdade de xénero é fundamental para a economía dos países e de que o desenvolvemento sostible non é posible sen equidade. Estes dous elementos, igualdade e equidade, son en consecuencia elementos esenciais e condicións indispensables para a conservación do medio ambiente e o desenvolvemento sustentable.

En calquera análise que se faga da muller e do medio ambiente debe terse en conta:

- a división do traballo e as responsabilidades baseadas no xénero.

- os coñecementos, non só o nivel de educación senón tamén os coñecementos tradicionais, de gran arraigo en Galicia.

- o acceso aos recursos e o control destes

- a posición da muller dentro da familia e na comunidade, que determina en gran medida o control que estas teñen sobre as decisións relacionadas co medio ambiente, como as actividades de conservación e rexeneración do medio ambiente.

Deste xeito na parte deste Programa enfocada á xestión de residuos é de vital importancia a participación das mulleres nos cambios progresivos nos hábitos de consumo e nos procesos de reutilización e reciclaxe de todo tipo de residuos, na posta en marcha dos proxectos de compostaxe e máis concretamente nos de autocompostaxe. Pero a dita participación non pode ser entendida como unha función exclusiva das mulleres, senón que as mulleres son o elemento clave e propulsor da sensibilización, formación e concienciación de todos aqueles que no seu entorno, por descoñecemento ou por abandono non colaboran na promoción dun uso máis eficaz dos recursos nunha economía circular.

PROGRAMA 541E-COÑECEMENTO DO AMBIENTE E FOMENTO DA SUSTENTABILIDADE

Entre os obxectivos deste programa de gasto están: a xestión dos sistemas de observación ambiental e predición meteorolóxica de Galicia, e a súa difusión; a participación no desenvolvemento de plans de continxencia fronte a catástrofes naturais ou antropoxénicas; o impulso, desenvolvemento e coordinación de iniciativas e proxectos de investigación en material ambiental, a súa difusión e divulgación; a coordinación e seguimento da estratexia galega fronte ao cambio climático; a elaboración e seguimento de inventarios de emisións de gases efecto invernadoiro e a aplicación do réxime de comercio de dereitos de emisión destes; o control das redes de calidade do aire e do Rexistro Estatal de

Emisións e Fontes Contaminantes.; o soporte analítico das actuacións da Secretaria Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental e o desenvolvemento e posta en marcha de novos métodos analíticos.

Tal e como se recolle na memoria deste programa, calquera política a facer no eido do cambio climático debe partir dun recoñecemento claro da igualdade de xénero, dado que:

- As mulleres son os piares da sociedade e determinan xeralmente a capacidade das comunidades de adaptarse ou recuperarse dunha catástrofe.

- As mulleres producen ata o 80% da alimentación na maioría dos países en desenvolvemento: cultivan as terras, buscan auga e combustible, elementos todos moi afectados polo cambio climático.

- As mulleres representan unha porcentaxe moi elevada da poboación pobre, xa que son aproximadamente o 70% da poboación que vive por debaixo do umbral da pobreza.

- As mulleres teñen coñecementos inestimables para actuar como líderes na transición a unha economía baixa en carbono e implementar maneiras innovadoras de adaptarse a un ambiente inestable.

Deste xeito nas actuacións deste programa de gasto enfocadas ao cambio climático debe terse claro que a igualdade de xénero é un compoñente principal do desenvolvemento sostible e que a participación activa tanto de homes como de mulleres nos procesos de decisión, planificación e implementación resulta clave nas actividades de adaptación e mitigación.

Conclusións:

En conxunto cómpre valorar a consideración xeneralizada da perspectiva de xénero e a valorización do papel das mulleres nun ámbito que, a priori, pode parecer desvinculado da temática da igualdade de xénero, xa que só coa plena incorporación da perspectiva de xénero na xestión do medio ambiente acadarase a sustentabilidade ambiental en forma duradeira, e para iso é preciso recoñecer que as mulleres desempeñan un papel clave nos procesos ambientais, e polo tanto, debería participar en todas as etapas da toma de decisións.

V.5. CONSELLERÍA DE INFRAESTRUTURAS E VIVENDA

Do mesmo xeito que na memoria presentada o pasado ano pola Consellería de Infraestruturas e Vivenda, non se sinala ningún dos seus programas de gasto como relevante dende o punto de vista do xénero, polo que non se pode facer ningunha avaliación relativa a este aspecto.

Aínda así, cómpre volver a recordar que se podería introducir de xeito transversal a perspectiva de xénero en moitas das actividades que se desenvolven nos diferentes ámbitos de actuación da consellería, ben sexa introducindo criterios sociais nos procedementos de contratación, utilizando nas distintas actividades de difusión e comunicación unha linguaxe inclusiva e/ou imaxes que non contribúan a manter os estereotipos de xénero, fomentando o uso de datos desagregados por sexo nos estudos, informes ou estatísticas publicados, ou ben deseñando accións con repercusión máis directa na igualdade entre mulleres e homes a través de programas de gasto como o de acceso á vivenda ou mobilidade.

Tal e como se recolle na memoria da Consellería de Infraestruturas e Vivenda, polo que respecta ao programa 451B de acceso á vivenda, a necesidade que trata de atender consiste basicamente en facilitar o acceso á vivenda, tanto en propiedade como en réxime de aluguer, para aqueles sectores da sociedade que se atopen en condicións máis desfavorecidas, indicando tamén que se trata de dinamizar o mercado de vivenda en aluguer, con axudas dirixidas especialmente aos sectores sociais máis desfavorecidos ou en risco de exclusión social.

Ademais, tamén se trata de levar a cabo medidas para evitar e paliar os desafiuzamentos hipotecarios ou por falta de pagamento dos alugueiros e garantir o acceso á vivenda.

Non se pode perder de vista que as mulleres representan a maior porcentaxe dentro do colectivo de persoas en risco de exclusión, situación que se pode ver agravada no caso das familias monoparentais (case sempre encabezadas por unha muller), polo que as competencias que se desenvolven a través deste programa de gasto deberían considerarse estratéxicas dende o punto de vista da igualdade de xénero.

Polo que se refire ao programa 512A de ordenación e inspección do transporte, na memoria indícase que "Actualmente estanse a desenvolver unha serie de medidas encamiñadas a facilitar e mellorar a mobilidade, tanto das persoas coma das mercadorías, así como de fomento do transporte público.

No ano 2017 avanzarase nos traballos de elaboración do Plan de Transporte Público de Galicia, regulado pola Lei 10/2016, do 19 de xullo, de medidas urxentes para a actualización do sistema de transporte público de Galicia, mediante a realización dos traballos

correspondentes á primeira fase, acadando a implantación dos primeiros servizos baixo demanda".

Non se pode deixar de sinalar que o transporte como ferramenta esencial para a articulación social e territorial pode fomentar intercambios, relacións e acceso a bens e servizos, ou, polo contrario, a súa carencia ou inadecuación, pode crear barreiras ou desigualdades.

Así se recolle no documento elaborado para o Parlamento Europeo sobre Transporte e Mulleres (IP/B/TRAN/ST/2005_008), no que se indica que a desatención sistemática ás necesidades específicas que, respecto do transporte e a mobilidade, teñen as mulleres, deriva en que máis mulleres que homes teñan problemas para acceder a servizos públicos, teñan menores oportunidades de acceso ao emprego ou teñan un menor desfrute dos bens urbanos.

V.6. CONSELLERÍA DE ECONOMÍA, EMPREGO E INDUSTRIA

A esta consellería correspóndelle o exercicio das competencias e funcións nos ámbitos da promoción e dinamización económica, emprego, investigación, desenvolvemento e innovación, industria, seguridade industrial, metroloxía, metais preciosos, enerxía, minas, artesanía, comercio interior e exterior e consumo.

Polo tanto, moitos dos obxectivos principais dalgúns dos programas orzamentarios desta consellería inciden en áreas de actividade cun alto valor estratéxico en canto á relevancia de xénero: economía, emprego e cultura emprendedora ou desenvolvemento e innovación, por exemplo.

PROGRAMA 322A-MELLORA E FOMENTO DA EMPREGABILIDADE

Este programa está constituído por todas aquelas medidas de políticas activas de emprego que teñen por obxecto mellorar as posibilidades de acceso ao emprego das persoas desempregadas, por conta propia ou allea, e a adaptación da formación e recualificación para o emprego dos traballadores e traballadoras así como aquelas outras destinadas a fomentar o espírito empresarial e a economía social e a establecer mecanismos e ferramentas de asesoramento e acompañamento ás iniciativas emprendedoras para o seu establecemento e nos primeiros momentos da súa andaina.

Para iso, o Servizo Público de Emprego ten que prestar un servizo de avaliación e orientación laboral ás persoas en situación de desemprego, que se constitúa no instrumento que lles axude a adaptarse ás condicións actuais do mercado de traballo atendendo tanto ás necesidades das empresas como ás das persoas inscritas, a través de itinerarios personalizados e propostas formativas que lles permitan tomar decisións de xeito mais efectivo.

As políticas activas de emprego deben funcionar como instrumentos incentivadores para a incorporación efectiva das persoas desempregadas ao mercado de traballo, estimulando a busca activa de emprego e a mobilidade xeográfica e funcional, ofrecendo ás persoas desempregadas, baixo os principios de igualdade de oportunidades, non discriminación, transparencia, gratuidade, efectividade e calidade na prestación de servizos, unha atención preventiva e personalizada, con especial atención aos colectivos desfavorecidos.

As beneficiarias directas das axudas que se financian no marco deste programa de gasto son as entidades públicas e privadas sen ánimo de lucro para potenciar o desenvolvemento de programas de orientación, integrados, de cooperación e de colaboración ou de programas mixtos de formación e emprego. Non obstante, o fin último que se pretende é prestar un servizo de avaliación e orientación profesional ás persoas desempregadas.

E aínda que as accións que se financian están dirixidas a mellorar a empregabilidade do conxunto das persoas desempregadas que están rexistradas na base de datos do Servizo Público de Emprego de Galicia e que se atopen nun proceso activo de busca de emprego, estableceranse subgrupos prioritarios aos que se prestará especial atención polas súas maiores dificultades para acceder a un emprego, ben sexa polas súas carencias de formación, idade, sexo, discapacidade ou calquera outra circunstancia limitativa: persoas desempregadas mozas, mulleres, de longa duración, que esgotaran as prestación ou os subsidios de desemprego, especialmente aquelas sen cualificación profesional, maiores de 45 anos, con discapacidade e as que pertenzan aos colectivos en risco de exclusión, especialmente as persoas beneficiarias da Renda de Integración Social de Galicia.

Polo que se refire ás medidas específicas con repercusión na mellora da empregabilidade das mulleres cabe sinalar que, en liña coas directrices establecidas na Estratexia Europea para o Emprego, que sinala a necesidade de reforzar a política de igualdade entre homes e mulleres, facendo fincapé na integración da igualdade de xénero e en mellorar as perspectivas e oportunidades das mulleres en xeral, traballarase para eliminar ou reducir os atrancos que dificultan a promoción do emprego feminino, articulando un sistema de incentivos dirixidos a garantir o principio de igualdade de xénero e a facilitar tanto o acceso ao mercado de traballo como a permanencia nel. Estas medidas tradúcense fundamentalmente na definición das mulleres como colectivo beneficiario das axudas e como colectivo preferente de acceso.

E polo que respecta ao desenvolvemento das accións de información, orientación e busca de emprego, as mulleres desempregadas terán prioridade no direccionamento automático de demandantes polo que se asignan cada semana as citas co persoal técnico de orientación.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase un equilibrio entre homes e mulleres no cálculo do valor previsto para a anualidade 2018. (cunhas porcentaxes de mulleres do 50% ou do 51% ao referirse á situación laboral de desemprego, e do 55% no que se refire a menores de 25 anos).

Cadro 44.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 1.3.01

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA03 - Aumento da empregabilidade e produtividade dos traballadores e traballadoras de Galicia a través da formación e innovación constante

E01 - Diminuír a taxa de desemprego en Galicia co fomento da empregabilidade das persoas desempregadas, a través da adquisición de experiencia profesional

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P1032H	Persoal de orientación laboral. (Homes)	65	Nº
P1032M	Persoal de orientación laboral. (Mulleres)	65	Nº
P1031H	Persoas atendidas accións e programas de orientación laboral(Homes)	1.000	Nº
P1031M	Persoas atendidas accións e programas de orientación laboral(Mulleres)	1.000	Nº
SC01.H	Persoas desempregadas, incluídas as de longa duración (Homes	3.934	Nº
SC01.M	Persoas desempregadas, incluídas as de longa duración (Mulleres)	4.097	Nº
SC06.H	Persoas menores de 25 anos de idade (Homes)	84	Nº
SC06.M	Persoas menores de 25 anos de idade (Mulleres)	103	Nº

Fonte Consellería de Economía, Emprego e Industria

PROGRAMA 322C-PROMOCIÓN DO EMPREGO, DO EMPREGO AUTÓNOMO E DO MERCADO DE TRABALLO INCLUSIVO

Este programa ten como finalidade principal intervir na creación de emprego a través, principalmente, de incentivos aos principais actores do proceso de creación de emprego: as persoas empresarias e emprendedoras, incluíndo partidas específicas para fomentar a xeración de emprego das persoas mozas, persoas desempregadas con especiais dificultades de inserción no mercado laboral, as persoas con discapacidade e as persoas en risco de vulnerabilidade.

Como no caso do anterior programa, vaise prestar especial atención ás persoas que presentan maiores dificultades de inserción laboral e que necesitan medidas específicas de igualdade de oportunidades (persoas con discapacidade, colectivos en risco de exclusión social, persoas desempregadas que esgotaran as prestacións ou os subsidios de desemprego, persoas desempregadas de longa duración, maiores de 45 anos e persoas traballadoras con contratos temporais).

No ano 2015 o número total de persoas beneficiarias dos programas de incentivos á contratación, os programas de apoio ao autoemprego, e os programas de integración laboral das persoas con discapacidade e en risco de exclusión social, ascendeu a 6.878, das que 2.987 foron mulleres, o que representa o 43,42% do total.

A través das accións que se van desenvolver no marco deste programa de gasto preténdese, por medio de medidas de discriminación positiva, acadar unha maior participación das mulleres no mercado laboral.

Está previsto que coas medidas que se van implantar se incremente o número de mulleres que son beneficiarias dos distintos programas. Preténdese que a través das distintas liñas de axuda, o 50% das persoas beneficiarias finais (persoas desempregadas ou cun emprego precario) sexan mulleres.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase un equilibrio entre homes e mulleres no cálculo do valor previsto para a anualidade 2018, (cunhas porcentaxes de mulleres do 50% ou do 49% ao referirse á situación laboral de desemprego, e do 52% no que se refire a menores de 25 anos). A menor porcentaxe calculada é no relativo ás mulleres con discapacidade que recibirán axudas neste Obxectivo estratéxico (44%).

Cadro 45.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 1.3.02

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA03 - Aumento da empregabilidade e produtividade dos traballadores e traballadoras de Galicia a través da formación e innovación constante

E02 - Aumentar a inserción laboral e o emprendemento, especialmente para as persoas con especiais dificultades para atopar traballo

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
SC16.H	Participantes con discapacidade (Homes)	1.350	Nº
SC16.M	Participantes con discapacidade (Mulleres)	1.040	Nº
SE01.H	Participantes en situación ou risco de exclusión social. Homes	440	Nº
SE01.M	Participantes en situación ou risco de exclusión social. Mulleres	440	Nº
P425.H	Persoas autónomas que reciben axudas para a súa consolidación (Homes)	3.000	Nº
P425.M	Persoas autónomas que reciben axudas para a súa consolidación (Mulleres)	3.000	Nº
SC01.H	Persoas desempregadas, incluídas as de longa duración (Homes	4.926	Nº
SC01.M	Persoas desempregadas, incluídas as de longa duración (Mulleres)	4.797	Nº
SC06.H	Persoas menores de 25 anos de idade (Homes)	140	Nº
SC06.M	Persoas menores de 25 anos de idade (Mulleres)	150	Nº

Fonte Consellería de Economía, Emprego e Industria

PROGRAMA 323A-FORMACIÓN PROFESIONAL DESEMPREGADOS E PROGRAMA 323B-FORMACIÓN PROFESIONAL DOS OCUPADOS

Dentro destes programas de gasto desenvólvense medidas de políticas activas de emprego que teñen por obxecto mellorar as posibilidades de acceso ao emprego das persoas desempregadas e accións para mellorar a cualificación e especialización das persoas traballadoras ocupadas.

Para a consecución destes obxectivos, o programa 323A, está constituído polo conxunto de accións e medidas dirixidas á xestión da formación profesional para persoas desempregadas, pola execución do plan de modernización do Servizo Público de Emprego, así como por aquelas outras accións innovadoras e complementarias que se programen no marco das políticas activas de emprego para a mellora da empregabilidade e da inserción laboral de distintos colectivos.

O servizo público de emprego está obrigado a desenvolver a súa actividade de cara as persoas desempregadas, actuando conforme aos principios de igualdade de oportunidades, non discriminación, transparencia, gratuidade, efectividade e calidade na prestación de servizos.

Ademais, debe prestarlles ás persoas desempregadas unha atención que lles permita mellorar as súas competencias e cualificación profesional, para incrementar as súas posibilidades de inserción laboral.

De xeito particular, a través do Plan de emprego Xuvenil da Xunta de Galicia vanse desenvolver accións e medidas destinadas a mellorar a empregabilidade das persoas xoves, tanto das que carecen de cualificación, como daquelas que estando cualificadas atopan dificultades para acceder por primeira vez ao mercado laboral.

Do mesmo xeito, a través do Programa extraordinario de activación para o emprego desenvolveranse accións e medidas específicas destinadas a mellorar a empregabilidade das persoas beneficiarias do dito plan extraordinario.

E o programa 323B ten como finalidade a de contribuír á estabilidade do emprego e á cohesión social, e no seu marco desenvólvense actuacións encamiñadas tanto e mellora das competencias e das cualificacións como á actualización e especialización profesional das persoas traballadoras ocupadas.

A formación constitúe un obxectivo estratéxico para reforzar a produtividade e a competitividade das empresas e para potenciar a empregabilidade das persoas traballadoras. Neste contexto debese proporcionar unha formación axeitada ás persoas traballadoras ocupadas das empresas afectadas pola crise económica ou de sectores estratéxicos de Galicia. Así mesmo débese estender a formación a ámbitos nos que non estea plenamente introducida.

Ademais, dado o peso que no tecido produtivo de Galicia representan as persoas autónomas e emprendedoras apóstase por unha formación axeitada ás súas necesidades e demandas, favorecendo deste xeito o emprendemento e o acceso ao autoemprego.

Todo isto redundará na mellora da produtividade e competitividade das empresas, e da estabilidade e calidade no emprego.

En todas as actuacións que se van desenvolver no marco destes dous programas de gasto, a consellería terá en conta que un dos piares básicos das directrices establecidas na Estratexia Europea para o Emprego, é a necesidade de reforzar a política de igualdade entre homes e mulleres especialmente co obxecto de mellorar as perspectivas e oportunidades das mulleres de cara a súa inserción laboral, e por iso ten previsto desenvolver unha serie de medidas dirixidas a garantir o principio de igualdade entre homes e mulleres e facilitar ás mulleres tanto o acceso ao mercado de traballo como a permanencia nel:

- A consideración das mulleres como colectivo preferente no acceso ás accións formativas: nos procesos de selección para o acceso as accións formativas, as oficinas de emprego identificarán ao colectivo "mulleres", especialmente ás "mulleres vítimas", como un dos colectivos preferentes, segundo os criterios establecidos na correspondente orde de convocatoria, facilitando deste xeito o seu acceso á formación e incrementando a súa empregabilidade.

- O mantemento de axudas específicas para as mulleres vítimas de violencia de xénero que participen nas accións.

- O mantemento de axudas á conciliación, co obxecto de conciliar a asistencia ás accións formativas co coidado de fillos menores de 6 anos ou maiores dependentes.

- A inclusión, en todas as accións formativas, dun módulo sobre igualdade de oportunidades entre mulleres e homes e sobre corresponsabilidade familiar e doméstica.

Avaliación das actividades realizadas no ano 2017, dende o punto de vista do xénero:

Os datos do ano 2017 amosan que, das 3.815 solicitudes para participar na convocatoria deste ano, 2.328 son de mulleres e 1.487 son de homes, a porcentaxe de solicitudes das mulleres representa o 61,02%. En canto á participación nas probas de avaliación a de ambos sexos foi dun 66,26%, sendo superior a participación das mulleres, cun 67,75%, sendo a dos homes dun 63,93%. En canto aos resultados, as mulleres que aprobaron como mínimo una competencia ascende a 707 persoas e no caso dos homes a cifra é de 456 e o número de mulleres das presentadas que aprobaron todas as competencias foron 737 persoas e para os homes a cifra e inferior sendo de 397 persoas.

Por outra banda, segundo a información que figura no Sistema Informático de Formación Ocupacional (SIFO), estes son datos correspondentes a accións formativas dirixidas prioritariamente a persoas traballadoras desempregadas durante o 2016:

Programáronse 688 accións formativas con contidos sobre a igualdade de xénero, cun total de 5.504 horas impartidas nesta materia. Nestas accións formativas participaron 4.696 mulleres e 4.769 homes.

Participaron 4.696 mulleres, das que 3.253 obtiveron a condición de formadas. Isto representa un 69.27 % sobre o total de participantes e un 52,20 % sobre o total de persoas formadas 336 mulleres e 195 homes percibiron axudas á conciliación.

46 mulleres percibiron axudas como participantes nas accións formativas, pola súa condición específica de vítimas da violencia de xénero.

Finalmente, no marco da subvención ás prácticas non laborais, a participación das mulleres foi do 57,69 % sobre o total (30 mulleres, sobre un total de 52 persoas bolseiras).

Nos plans de formación sectoriais e intersectoriais dirixidos a persoas ocupadas durante o ano 2015 constan 5.603 mulleres formadas, o que representa o 51,58% sobre o total de persoas formadas.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase un equilibrio entre homes e mulleres no cálculo do valor previsto para a anualidade 2018, agás no eido dos procedementos de recoñecemento da experiencia profesional, nos que se estima que haberá unha maioría de mulleres (71%) en base aos datos de convocatorias de anos anteriores e tamén se prevé maioría de mulleres (60%) nas actuacións de formación e de mellora da cualificación das persoas con emprego.

Cadro 46.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo dos OE 1.3.03 e OE 1.3.04.

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA03 - Aumento da empregabilidade e produtividade dos traballadores e traballadoras de Galicia a través da formación e innovación constante

E03 - Mellorar a empregabilidade das persoas desempregadas, mediante a adquisición dunha acreditación oficial de formación profesional, co obxecto de aumentar a cualificación profesional dos traballadores e traballadoras, e aumentar as súas posibilidades de acceso ao mercado laboral

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P072.H	Desempregados menores de 25 anos que participan nos programas (Homes).	3.770	Nº
P072.M	Desempregados menores de 25 anos que participan nos programas (Mulleres).	3.770	Nº
P227.H	Participantes en accións de formación. Homes	8.202	Nº
P227.M	Participantes en accións de formación. Mulleres	8.222	Nº
P422.H	Persoas que participan no proced. de recoñecemento experiencia profesional (homes)	503	Nº
P422.M	Persoas que participan no proced. de recoñecemento experiencia profesional (mulleres)	1.230	Nº

E04 - Mellorar a capacitación e cualificación profesional das persoas traballadoras ocupadas, mediante a adquisición de formación profesional, co obxecto de aumentar a estabilidade no emprego, e posibilitar a promoción profesional, o incremento da capacidade para aumentar as súas rendas así como a competitividade das empresas do tecido produtivo galego, prestando especial atención ao colectivo das mulleres traballadoras, así como aos colectivos de baixa cualificación.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P227.H	Participantes en accións de formación. Homes	6.609	Nº
P227.M	Participantes en accións de formación. Mulleres	9.980	Nº

Fonte Consellería de Economía, Emprego e Industria

PROGRAMA 324A-MELLORA DA ORGANIZACIÓN E ADMINISTRACIÓN DAS RELACIÓNS LABORAIS E DA PREVENCIÓN DE RISCOS LABORAIS

As accións que se desenvolven dentro deste programa de gasto tratan de mellorar a xestión dos procedementos relacionados coas relacións laborais e coa seguridade e saúde laboral; fomentar a responsabilidade social empresarial (RSE) na actividade empresarial, mediante actuacións de impulso e apoio ás empresas para mellorar a súa xestión empresarial; articular medidas de apoio ás relacións laborais naqueles casos nos que a situación de dificultade económica deu lugar a que moitas empresas acudan a regularizar os seus cadros de persoal (EREs); apoiar ás organizacións sindicais en cumprimento do establecido na Lei orgánica 11/1985, do 2 de agosto, de liberdade sindical, facendo efectiva a participación institucional das organizacións sindicais e empresariais intersectoriais

máis representativas, garantindo a participación en igualdade de oportunidades de homes e mulleres nos órganos de participación da comunidade autónoma, cumprindo así coa Lei 17/2008, de participación institucional das organizacións sindicais e empresariais máis representativas de Galicia.

Trátase de controlar que as empresas cumpran coa normativa laboral, de igualdade de oportunidades e de prevención de riscos laborais levando a cabo unha tramitación áxil e eficaz dos expedientes sancionadores por infraccións laborais; impulsar a execución do Plan de loita contra o emprego non declarado; impulsar o protocolo de coordinación coa Fiscalía de Galicia e a Consellería de economía, Emprego e Industria para a investigación eficaz e rápida dos delitos contra a vida, saúde e integridade física das persoas traballadoras; desenvolver actuacións de mediación en conflitos colectivos de traballo.

O número de convenios colectivos que existen en Galicia a 30 de xuño de 2017 é de 962, xa sexan vixentes ou prorrogados tacitamente, que afectan a 425.740 persoas traballadoras. Neste total inclúense tamén os pactos e acordos reguladores de persoal funcionario dos que se ten coñecemento. En 2016 asináronse e revisáronse en Galicia 131 convenios (115 asinados e 16 revisados), que afectan a 84.402 persoas traballadoras. Deles 20 son de sector e afectan a 68.365 persoas traballadoras e 111 son de empresa e afectan a 16.037 persoas traballadoras. Asináronse por primeira vez 31 convenios (todos de empresa) que afectan a 719 persoas traballadoras. Recollen "pacto de ultraactividade" o 100% dos convenios de sector asinados e o 72% dos de empresa. O incremento salarial pactado nos convenios asinados e revisados en 2016 foi do 0,97%. Respecto da inflación, este incremento é inferior ao IPC galego e ao estatal deste ano que foron do 1,6%. O número total de mulleres que participou na negociación de convenios colectivos en 2016 foi de 50 por parte das empresas e/ou organizacións empresariais fronte a 223 homes e de 129 por parte das organizacións sindicais fronte a 411 homes. A xornada pactada nos convenios asinados e revisados en 2016 que a regulan de xeito anual situouse en 1.737,88 horas (1.738,93 horas nos convenios de sector e 1.733,04 horas nos convenios de empresa). Rexistráronse 62 inaplicacións de convenio que afectan a 1.298 persoas traballadoras. Os convenios colectivos de ámbito estatal con aplicación en Galicia asinados ou revisados neste ano foron 84 e afectan a 52.704 persoas traballadoras. Deles 27 son de sector e 57 de empresa.

Existe unha clara segmentación pola variable de xénero no mercado de traballo, tanto no referido ao sector de actividade como ás ocupacións das mulleres e homes dentro do mesmo sector, de feito hai profesións onde as mulleres están claramente infrarrepresentadas, caso do sector naval, da pesca ou construción. En materia de relacións laborais ten un importante efecto a redución da brecha de xénero xa que en determinados eidos laborais aínda quedan moitas desigualdades.

A presenza relativa da muller no mercado laboral está a aumentar de xeito sostido. Segundo datos do IGE, nos últimos 10 anos, a afiliación feminina á Seguridade Social en

Galicia medrou permanentemente, desde o 42,76% de 2006 ao 48,27% en 2016. Ao remate dese ano o total de poboación afiliada foi de 953.775 persoas, das que 460.352 son mulleres e no relativo á seguridade e saúde laboral, as cifras de sinistralidade e os tipos de danos son diferentes entre ambos sexos.

Polo que se refire aos accidentes laborais, as mulleres sofren moitos menos accidentes. Tanto os índices de incidencia como os de gravidade son moito menores nas mulleres; isto podía ser predicible en sectores como a pesca ou a construción, onde as mulleres están menos representadas e desenvolven, en xeral, ocupacións de menor risco, pero ocorre tamén nos servizos ou na agricultura, onde non se dan esas diferenzas. No 2016 os índices de incidencia de traballadores homes para accidentes leves, graves e mortais son, respectivamente, 2,3 (leves) – 4,5 (graves) e 28 (mortais), maiores que os das mulleres.

Á situación anterior hai que sumar a dificultade de conciliar familia e traballo que provoca, en determinadas ocupacións, xunto coas diferenzas fisiolóxicas e anatómicas entre homes e mulleres, que as mulleres teñan máis problemas de saúde que os homes que desenvolven as mesmas tarefas.

Todo o exposto obriga a integrar a dimensión da igualdade na prevención dos riscos. Non se pode esquecer tampouco que no artigo 26 da Lei 31/1995, de 8 de novembro, de prevención de riscos laborais, o lexislador realiza unha diferenciación de xénero en sentido positivo ao regular a protección da maternidade.

Polo que respecta ao Consello Galego de Relacións Laborais, sinalar que, segundo os datos recollidos no seu Informe anual sobre a situación da negociación colectiva, se parte dunha desigual participación de mulleres na negociación colectiva galega, polo que se quere potenciar a participación de mulleres nas mesas de negociación.

As persoas destinatarias potenciais son 30.000 delegados/as sindicais e empresariais.

Co programa preténdese contribuír a eliminar a discriminación e lograr unha igualdade entre homes e mulleres nas relacións laborais.

O Consello Galego de Relacións Laborais realiza tamén, anualmente, un informe sobre a situación sociolaboral da nosa comunidade autónoma e, dentro deste, inclúese un capítulo, o V, que estuda o mercado de traballo en Galicia dende a perspectiva da posición que nel ocupan as mulleres, para contribuír á adopción de medidas que reduzan as dificultades da muller para acceder e manter o emprego, a temporalidade, a desigualdade salarial e as dificultades para conciliar a vida persoal, laboral e familiar.

Para corrixir as desigualdades que aínda hai en materia de xénero nas relacións laborais, desenvólvense varias actuacións que leva a cabo a Comisión Consultiva Autonómica para a Igualdade entre mulleres e homes na negociación colectiva, adscrita ao Consello Galego de Relacións Laborais. Trátase de actividades de formación presencial e anual a

negociadores e negociadoras de todo o que compete a incorporación da igualdade aos convenios colectivos e aos plans de igualdade, tanto pola parte sindical como pola parte empresarial, así como elaboración de guías de boas prácticas e recomendacións, para a Información e difusión de criterios e orientación para mellorar os contidos e a calidade da negociación colectiva, co obxecto de contribuír á efectiva aplicación do principio de igualdade de trato e de oportunidades na regulación do acceso e das condicións de traballo das persoas traballadoras. O obxectivo das actuacións que o ISSGA leve a cabo nesta materia é mellorar o cumprimento do artigo 26 da Lei 31/1995, do 8 de novembro, de prevención de riscos laborais. Polo que respecta ao Consello Galego de Relacións Laborais os obxectivos das actuacións pódense concretar nos seguintes:

1. Incrementar o número de convenios que introducen no seu articulado cláusulas sobre igualdade de trato entre homes e mulleres.

2. Mellorar os contidos e a calidade da negociación colectiva, así como contribuír á efectiva aplicación do principio de igualdade de trato e de oportunidades na regulación do acceso e das condicións de traballo das persoas traballadoras.

2. Promover a elaboración de Plans de Igualdade.

Polo que respecta ás políticas de RSE, un aspecto clave é acadar que nas empresas se respecte a igualdade laboral.

Así mesmo, na Comisión Territorial da Inspección de Traballo e Seguridade Social en Galicia aprobáronse actuacións inspectoras para 2017 que se inclúen dentro de campañas referidas á discriminación no acceso ao emprego, discriminación na relación laboral e discriminación salarial. Tamén se planifican actuacións e o exame do exercicio dos dereitos sobre conciliación da vida familiar e laboral.

Dentro do plan de actividades do ISSGA no ano 2018 manteranse actividades que xa se veñen levando a cabo actualmente e relacionadas con esta materia:

- A comisión permanente de integración da igualdade nas políticas de prevención de riscos laborais asesorará e orientará nos aspectos relacionados coa integración da igualdade nas políticas de prevención de riscos, propoñendo directrices sobre a avaliación do risco para a saúde ou a seguridade das traballadoras embarazadas, que deran a luz recentemente ou en período de lactación e orientando as actuacións especiais que en materia de prevención de riscos laborais sobre sectores feminizados realice a Administración Pública Autonómica.

- O programa de protección de mulleres embarazadas, que comprende a verificación da implantación das obrigas legais existentes sobre a toma en consideración das situacións de embarazo ou lactación na avaliación de riscos que efectúen as empresas.

- Actividades de formación e información. Está previsto levar a cabo unha campaña informativa sobre a protección da maternidade no ámbito laboral.

- O módulo de igualdade dos cursos básicos de prevención de riscos laborais, tanto presenciais como online, contribúe á promoción da igualdade entre homes e mulleres.

Se ben as tres primeiras actividades se dirixen preferentemente a mulleres, a última está dirixida a toda a sociedade.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Dos indicadores de produtividade deste Obxectivo estratéxico non se conclúe a desagregación por sexo dun xeito claro, con presenza equilibrada no relativo ás persoas delegadas dos sindicatos, e con distinta participación nos outros indicadores

Cadro 47.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 1.3.05

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA03 - Aumento da empregabilidade e produtividade dos traballadores e traballadoras de Galicia a través da formación e innovación constante

E05 - Acadar unhas relacións laborais modernizadas baseadas na responsabilidade social empresarial (RSE), diminuíndo a conflitividade e a sinistralidade laboral

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P409.H	Delegados sindicais formados (homes)	50	Nº
P409.M	Delegados sindicais formados (mulleres)	50	Nº
S0EE17	Número de empresas que reciben axudas para desenvolver medidas de fomento da igualdade e da conciliación da vida familia	205	Nº
P342.H	Persoas beneficiadas (homes)	974	Nº
P342.M	Persoas beneficiadas (mulleres)	1.124	Nº
SC05.H	Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia (Homes)	292	Nº
SC05.M	Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia (Mulleres)	236	Nº

Fonte Consellería de Economía, Emprego e Industria

PROGRAMA 324C-PROMOCIÓN DA ECONOMÍA SOCIAL

Mediante este programa trátase en primeiro lugar de xerar emprego e autoemprego colectivo, en especial entre a xuventude, promovendo iniciativas empresariais baseadas nas persoas e na cooperación e aproveitando para iso as vantaxes da economía social.

Para contribuír ao anterior preténdese tamén mellorar o coñecemento acerca das distintas fórmulas de economía social, achegando á poboación xeral e aos emprendedores en particular, os valores e principios que a sustentan e a formación necesaria para iniciar unha actividade baixo estas fórmulas empresariais.

Trátase de impulsar a mellora da xestión empresarial e societaria e da competitividade das empresas de economía social e de mellorar as súas posibilidades de financiamento.

Os obxectivos que se perseguen son os seguintes:

• Creación de emprego a través da promoción do autoemprego colectivo e do apoio ao emprendemento baixo as fórmulas de economía social, con especial atención á xente nova, ás mulleres e ás iniciativas rurais.

• Mellora da competitividade das cooperativas e sociedades laborais, apoiando especialmente a investigación, desenvolvemento e innovación, así como a plena utilización das tecnoloxías da información e as comunicacións.

• Fomento do aproveitamento do talento feminino nas entidades da economía social, para acadar unha maior representatividade nos seus órganos de dirección e xestión.

• Valorización e diferenciación dos produtos e servizos cooperativos para mellorar a súa comercialización e internacionalización.

• Sensibilizar a sociedade galega sobre os principios e valores da economía social, sobre as súas potencialidades, especialmente entre a xuventude, así como dotar de maior visibilidade a este sector.

• Mellorar as capacidades das persoas integradas na economía social para un mellor desempeño profesional e para viabilizar o seu proxecto empresarial.

• Achegar a información, formación e asesoramento en materia de economía social ao ámbito local.

• Consolidación de redes de colaboración para o fomento da economía social, para a colaboración transfronteiriza e para a comercialización e internacionalización.• Fortalecer o movemento cooperativo e da economía social galega, incentivar os procesos de intercooperación e integración, así como canalizar a súa participación en todos os ámbitos e a presenza institucional a todos os niveis.

En Galicia existen (a 30 de xuño de 2017) 1325 cooperativas activas, ademais de 1.699 sociedades laborais e 103 Centros Especiais de Emprego activos.

É destacable, polo que respecta ás cooperativas, que esta figura non deixou de medrar nos anos da crise económica, pasando de 1117 cooperativas activas en 2009, ás 1325 actuais.

- A integración da dimensión da igualdade de oportunidades entre mulleres e homes é obxecto das competencias autonómicas sobre emprego e relacións laborais e a dimensión da igualdade de oportunidades entre mulleres e homes é obxecto das actuacións da Consellería de Economía, Emprego e Industria. A igualdade é un dos valores nos que se asenta a economía social, que se caracteriza por estar inspirada, entre outros valores, pola promoción da solidariedade interna e coa sociedade, a igualdade de oportunidades entre homes e mulleres, a cohesión social, a inserción de persoas con discapacidade e de persoas en risco ou en situación de exclusión social, ou a conciliación da vida persoal, familiar e laboral.

Non obstante, seguen a observarse diferenzas na composición das novas cooperativas e sociedades laborais. Así, das cooperativas constituídas en 2016, a porcentaxe de mulleres entre as persoas físicas promotoras foi dun 42,3% (89 de 210 persoas), se ben esta proporción chega a equipararse á dos homes se nos referimos ás persoas socias traballadoras. Nas sociedades laborais a diferenza é máis acusada, xa que das persoas físicas promotoras, só un 39,6 % foron mulleres, e aínda menos (33,7%) as socias traballadoras.

Para contribuír a reducir estas diferenzas, no ámbito específico do fomento do emprego en economía social, incentívase con maior contía de axuda a incorporacións de mulleres desempregadas ás cooperativas e sociedades laborais.

Á vista dos resultados, continúa sendo necesario manter este tratamento diferenciado, xa que as mulleres que no ano 2016 resultaron beneficiarias das axudas para a incorporación como socias traballadoras ou de traballo en cooperativas e sociedades laborais foron 93, mentres que o número de homes beneficiarios foi superior, acadando os 121. O indicador de produtividade elixido para este programa, nº de persoas que se incorporan como socios/as traballadores/as ou de traballo, ou a través de fórmulas de autoemprego, a cooperativas e sociedades laborais, é susceptible de desagregación por xénero.

Por outra banda, a presenza feminina nos órganos de xestión e dirección das entidades de economía social segue sendo inferior á que lle correspondería de xeito proporcional á composición das entidades. Por iso, levaranse a cabo accións que fomenten o acceso das mulleres a postos de responsabilidade das entidades, a través de accións formativas específicas para este fin.

As principais accións previstas neste programa dende o punto de vista da igualdade de xénero son.

- Axudas para a incorporación de persoas desempregadas como persoas socias traballadoras de empresas de economía social, incrementándose a contía das axudas cando se trata de mulleres desempregadas.

- Axudas dirixidas ás entidades colaboradoras da Rede Eusumo para a realización de actividades de promoción da economía social, nas que se valora para o acceso á axuda a realización de actividades dirixidas a fomentar a incorporación das mulleres aos órganos sociais das cooperativas e sociedades laborais e postos directivos en xeral.

- Formación específica para promover o acceso das mulleres a postos de responsabilidade nas entidades de economía social.

- Formación en valores cooperativos, entre os que cabe destacar o de igualdade entre todas as persoas socias.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase un equilibrio entre homes e mulleres no cálculo do valor previsto para a anualidade 2018, nos dous indicadores de produtividade relacionados co fomento da economía social.

Cadro 48.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 1.3.06

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA03 - Aumento da empregabilidade e produtividade dos traballadores e traballadoras de Galicia a través da formación e innovación constante

E06 - Promover o cooperativismo e a economía social, como forma de xerar emprego e contribuír ao desenvolvemento económico e social de Galicia

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P227.H	Participantes en accións de formación. Homes	1.130	Nº
P227.M	Participantes en accións de formación. Mulleres	1.130	Nº
P190.H	Persoas que se incorporan como socios traballadores ou de traballo, ou a través de fórmulas de autoemprego, a coop e soc	85	Nº
P190.M	Persoas que se incorporan como socios traballadores ou de traballo, ou a través de fórmulas de autoemprego, a coop e soc	85	Nº

Fonte Consellería de Economía, Emprego e Industria

PROGRAMA 561A-PLAN GALEGO DE INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO E INNOVACIÓN

O programa ten como obxecto atender a un conxunto de prioridades que se agrupan en tres grandes retos para o 2020:

- Reto 1. Novo modelo de xestión dos recursos naturais e culturais baseado na innovación.
- Reto 2. Novo modelo industrial sustentado na competitividade e o coñecemento.
- Reto 3. Novo modelo de vida saudable cimentado no envellecemento activo da poboación.

Aínda que este programa de gasto non está orientado especificamente á consecución da igualdade, si ten unha serie de actuacións que poden contribuír a eliminar a desigualdade entre homes e mulleres no ámbito da ciencia. Para iso, a Axencia Galega de Innovación en todas as actuacións que desenvolva tratará de analizar as posibles fendas de xénero e as súas causas, tentando establecer medidas correctivas.

Neste sentido cabe destacar que a Axencia Galega de Innovación forma parte do Pleno da unidade de muller e ciencia e que colabora coa Secretaría Xeral da Igualdade para a incorporación da perspectiva de xénero e o fomento das políticas de igualdade de oportunidades entre mulleres e homes no sistema de coñecemento e ciencia de Galicia, de acordo coas estratexias e prioridades marcadas nos ámbitos internacional, estatal e autonómico, mediante a elaboración do II Programa Galego de Muller e Ciencia 2016-2020.

Tamén se valora especialmente que se indique na memoria que aínda que a maioría das actuacións que está previsto desenvolver están dirixidas a persoas xurídicas, o que podería ocultar a perspectiva de xénero, a análise da situación debe facer énfase nas persoas físicas (mulleres e homes) que se atopan detrás. Esta análise farase fundamentalmente a través dunha mellora dos sistemas de recollida de información e de indicadores de xénero.

Tamén se incorporará a perspectiva de xénero en todas as actividades que teñan relación con:

- Talento e capital humano.
- Emprendemento innovador.
- Difusión e divulgación da ciencia e do papel da muller nesta.

Ademais, nas distintas liñas de axuda a desenvolver pola Axencia Galega de Innovación valorarase a incorporación de mulleres nos equipos de investigación como un aspecto importante dentro da repercusión socio-económica dos proxectos financiados e introducirase a perspectiva de xénero entre os indicadores de calidade na produción de

coñecemento e de resultados de I+D+I. Tamén se dará relevancia á inclusión de mulleres como investigadoras principais e/ou en tarefas de coordinación.

E para favorecer un cambio na orientación das actividades científicas, tecnolóxicas e de innovación que realicen as empresas que inclúa as perspectivas, experiencias e necesidades das mulleres, promoverase a implantación, nas empresas con actividade de I+D+I, dunha estratexia empresarial que fomente a contratación de mulleres científicas e tecnólogas e que fomente a adopción de boas prácticas en materia de igualdade de xénero.

Tamén, hai que destacar a participación con outros órganos no Plan de Ciencia e Muller, fundamentalmente a través de premios que visualicen o papel da muller na ciencia, así como a participación noutras iniciativas como o "día internacional das rapazas nas TIC", unha celebración a nivel internacional, orientada a motivar as novas xeracións de mozas para que consideren o ámbito das TIC para o seu desenvolvemento académico, investigador e profesional.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase nos dous indicadores de produtividade, en liña cos datos estatísticos reflectidos nesta Informe, que a presenza de mulleres entre o persoal investigador segue a ser minoritaria, cunha porcentaxe global do 37%, segundo o cálculo do valor previsto para o ano 2018.

Cadro 49.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 1.1.01

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA01 - Impulso da consolidación das políticas de gastos vencelladas á I+D+i. Integrar a Galicia no círculo virtuoso da innovación para o crecemento

E01 - Potenciar a I+D+i mediante o fomento da absorción de coñecemento por parte dos profesionais e das empresas, a mobilización e atracción de capital privado para os procesos de innovación galegos, o fomento da transferencia de investigación dende os axentes de xeración, a difusión do coñecemento cara o mercado e o apoio ao descubrimento emprendedor en todos os eidos.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
DE021H	Investigadores/ano participando en proxectos cofinanciados.(Homes)	330	Persoas
DE021M	Investigadores/ano participando en proxectos cofinanciados.(Mulleres)	191	Persoas
DC025H	Número de investigadores que traballan en instalacións de infraestruturas de investigación melloradas. Traballadores equ	12	Persoas
DC025M	Número de investigadores que traballan en instalacións de infraestruturas de investigación melloradas. Traballadores equ	4	Persoas

Fonte Consellería de Economía, Emprego e Industria

PROGRAMA 581A-ELABORACIÓN E DIFUSIÓN ESTATÍSTICA

A través deste programa de gasto trátase de proporcionar información sobre a sinistralidade laboral en Galicia, como unha das actuacións previstas na Estratexia Galega de Seguridade e Saúde no Traballo 2017-2020 e no Plan Anual de Actividades.

A información estatística que xurde dos accidentes laborais e das enfermidades profesionais é un instrumento fundamental para a definición de políticas e a toma de decisións en materia de prevención. Desde a perspectiva da igualdade, os datos e o seu tratamento estatístico evidencian a necesidade de facer un enfoque de xénero para comprobar como existe forma distinta de enfermar e accidentarse entre homes e mulleres, xa sexa como consecuencia das propias diferenzas biolóxicas, ou pola definición u organización social do traballo, que adxudica ás mulleres o desempeño de profesións específicas, cos seus factores de risco predeterminados.

O tratamento estatístico diferenciado da sinistralidade entre homes e mulleres facilita a integración da dimensión da igualdade ao axudar a planificar as actividades preventivas de xeito que se poida acadar un nivel de protección con independencia do xénero. Por isto o estudo dos danos da saúde coa diferenciación por sexo constitúe un instrumento útil para lograr a dita integración

PROGRAMA 613A-ORDENACIÓN, INFORMACIÓN E DEFENSA DO CONSUMIDOR E DA COMPETENCIA.

O obxectivo estratéxico deste programa é a defensa, protección, promoción e información dos dereitos das persoas consumidoras e usuarias, e a garantía, promoción e preservación dunha competencia efectiva nos mercados no ámbito da Comunidade Autónoma de Galicia, para conseguir a máxima eficiencia económica e a protección e o aumento do benestar dos consumidores e consumidoras.

Dende o punto de vista do xénero, sinalar que dentro deste programa orzamentario finánciánse as actividades que, dirixidas a todas as persoas consumidoras galegas, se organizan dende a Escola Galega de Consumo e nas que se fai un especial seguimento da publicidade e da educación para o consumo non sexista.

Así, está previsto desenvolver as seguintes actividades formativas con temática específica de xénero:

- Curso de formación de profesorado "Consumo e xénero" a través da plataforma de formación do profesorado da Xunta de Galicia. (En 2016, total 30 alumnos/as (8 homes e 22 mulleres).
- Obradoiro "Traballando a igualdade a través da publicidade"

Tamén está previsto desenvolver outras actividades non especificamente orientadas á igualdade pero que a traballan de xeito transversal:

- Programa Cores, que é un programa permanente da Escola Galega de Consumo (EGC) a través do que se ofertan obradoiros e charlas participativas ao longo de todo o ano, e no que participaron en 2015 un 52% de mulleres.
- LecerConsumo é un programa estacional que desenvolve a EGC nos meses de verán. A través do concepto de lecer responsable trabállanse diversas temáticas relacionadas co consumo: a publicidade, o comercio xusto, a dieta equilibrada ou o consumismo como exceso a evitar. En 2016 tivo un 51,7% de participación feminina.
- Pola súa banda, Infonadal abrangue tanto actuacións formativas, a desenvolver en asociacións e centros escolares, como unha campaña de seguridade de xoguetes e productos de decoración. En 2016, as mulleres representaron o 56% das persoas participantes.

PROGRAMA 732A-REGULACIÓN E SOPORTE DA ACTIVIDADE INDUSTRIAL E PROGRAMA 734A-FOMENTO DA MINARÍA

O programa 732A ten como obxectivo planificar, coordinar, xestionar e realizar actuacións técnicas e administrativas en materia de seguridade, administración industrial e metroloxía, mellorando os sistemas de inspección e control. E o programa 734A ten como obxectivo xeral o de fomento da minaría.

Non se identifican accións concretas que establezan unha relación directa con políticas de igualdade de oportunidades, pero hai que salientar que se recolle a intención de promover o emprego dunha linguaxe non sexista e unhas imaxes non estereotipadas en todas as comunicacións e campañas que se realicen, o que resulta ademais especialmente indicado tendo en conta que moitas das accións destes programas desenvólvense en ámbitos e profesións nas que a muller está infrarrepresentada.

PROGRAMA 733A-EFICIENCIA ENERXÉTICA E ENERXÍAS RENOVABLES

Polo que se refire á situación das mulleres en canto ao emprego no sector das enerxías renovables, de acordo cos datos da Axencia Internacional de Enerxía Renovable (IRENA), en 2013 o número de traballos directos e indirectos xenerados polo sector das enerxías renovables en todo o mundo era de 6,5 millóns, estimándose que nun escenario óptimo podería este tipo de enerxías poderían chegar a crear 16,7 millóns de empregos en 2030.

Os motivos desta desigualdade de xénero no emprego poden atoparse na escasa participación das mulleres en determinadas áreas da educación superior técnica e os estereotipos de xénero que producen discriminación cara a muller tanto nos procesos de contratación como na remuneración polo seu traballo.

Os investimentos en enerxías renovables, crean postos de traballo que requiren a contratación de profesionais altamente cualificados e requiren competencias que se adquiren coa realización de estudos superiores en carreiras técnicas nas que as mulleres están pouco representadas.

Por outra banda, existen escasos datos que analicen o comportamento diferencial de mulleres e homes neste ámbito concreto de actuación, aínda que algúns estudos parecen confirmar que as mulleres teñen maior conciencia enerxética de cara ao aforro e o uso de enerxías renovables así como que son menores consumidoras de enerxía.

Dentro das actuacións que se desenvolven no marco deste programa de gasto, indicar que unha parte moi importante das axudas para enerxías renovables van destinadas a familias, en concreto, a melloras enerxéticas nos fogares (caldeiras de biomasa, placas solares...) Estes investimentos supoñen unha mellor calidade de vida das familias e leva aparellado tamén un aforro enerxético e económico.

En Galicia, un 9,5% dos fogares son monoparentais, na súa maior parte sustentados por mulleres, polo que as anteditas axudas poden ter unha repercusión positiva na economía destas familias máis vulnerables e que, habitualmente, dispoñen de menos recursos.

PROGRAMA 741A-APOIO Á MODERNIZACIÓN, INTERNACIONALIZACIÓN E MELLORA DA COMPETITIVIDADE, INNOVACIÓN E PRODUTIVIDADE EMPRESARIAL

A finalidade deste programa é a mellora da competitividade do tecido empresarial da Comunidade Autónoma de Galicia. No ámbito das actividades do Instituto Galego de Promoción Económica, este programa contén apoios ao investimento empresarial, internacionalización, mellora da competitividade e o emprendemento.

Tamén se desenvolverán actuacións complementarias das que se levan a cabo dentro do programa 561A, no que se refire ao desenvolvemento de Plan Galego de Investigación, Desenvolvemento e Innovación Tecnolóxica, co obxectivo fundamental de desenvolver un sistema de innovación eficiente para situar á economía galega en posición de competir nunha economía global.

As actuacións que se pretenden financiar van dirixidas a empresas privadas (especialmente Pemes), institucións sen fin de lucro (asociacións e confederacións empresariais, clúster, cámaras de comercio, etc.), entidades financeiras, sociedades de garantía recíproca e outras.

A consellería indica que as actuación contempladas neste programa vanse desenvolver respectando a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes e que os proxec-

tos de gasto conteñen indicadores con relevancia de xénero (aínda que non se identifican estes indicadores).

Tamén afirma que os potenciais destinatarios das accións que se van financiar son fundamentalmente persoas xurídicas, non obstante non se pode deixar de lado que detrás das empresas hai persoas físicas que poden ter necesidades diferentes en canto a orientación sobre a súa actividade empresarial, financiamento, expectativas de internacionalización, etc.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase un equilibrio entre homes e mulleres.

Cadro 50.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 1.2.04

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA02 - Fomento da actividade empresarial e comercial, impulso da competitividade e internacionalización das empresas e autónomos, apoio á artesanía, regulación sectorial e protección da competencia

E04 - Mellorar a competitividade das empresas e dos sectores tradicionais galegos nun entorno globalizado, a través do crecemento, profesionalización, modernización e internacionalización

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P227.H	Participantes en accións de formación. Homes	1.215	Nº
P227.M	Participantes en accións de formación. Mulleres	1.215	Nº

Fonte Consellería de Economía, Emprego e Industria

PROGRAMA 751A-ORDENACIÓN, REGULACIÓN E PROMOCIÓN DO COMERCIO INTERIOR DE GALICIA

As actuacións deste programa teñen como finalidade acadar a modernización do tecido comercial galego e o seu dinamismo mediante as seguintes actuacións:

- Impulsar o dinamismo económico do sector comercial
- Potenciar a innovación nas empresas comerciais impulsando a súa presenza en novos formatos, en produtos e servizos, fomentando o emprendemento e capacitación do sector comercial e o asesoramento especializado ao comercio de proximidade.
- Impulsar a modernización das estruturas e espazos comerciais procurando a mellora da imaxe e dos servizos.
- Incentivar a demanda comercial e potenciar a calidade e a excelencia no tecido comercial
- Impulsar a actividade feiral e a promoción dos produtos galegos

Polo que se refire ao ámbito da artesanía, trátase de modernizar as estruturas produtivas, introducir as novas tecnoloxías e fomentar e divulgar os produtos artesanais e potenciar a marca Artesanía de Galicia, para :

- Crear emprego de calidade no sector artesanal galego.
- Mellorar as técnicas de xestión e deseño aplicadas á produción artesanal

O sector comercial está constituído por un total de 46.700 empresas que dan emprego a 128.000 persoas, ocupando a maior porcentaxe aqueles grupos de especial sensibilidade como é o emprego xuvenil ou feminino (o emprendemento feminino se sitúa no 66 % no sector comercial).

A Dirección Xeral de Comercio vai incorporar a perspectiva de xénero e promoverá a igualdade entre homes e mulleres na execución das actuacións que está previsto desenvolver e financiar a través das ordes de subvención, co obxecto de incentivar a presenza de mulleres empresarias no ámbito do comercio e da artesanía.

Tamén se terá en conta a perspectiva de xénero no portal do/a comerciante e nas distintas campañas que se realicen nos medios de comunicación e impulsaranse proxectos que teñan en conta a igualdade de oportunidades e a organización do traballo con perspectiva de xénero.

Conclusións:

Valóranse positivamente todas as accións que se pretenden levar a cabo, posto que:

- Traballarase para conseguir un acceso ao emprego en condicións de igualdade apoiando medidas que faciliten o acceso das mulleres a empregos de calidade e a súa estabilidade e desenvolvemento profesional.
- Establécense medidas de discriminación positiva, que permitirán acadar unha maior participación das mulleres no mercado laboral, dado que a súa taxa de actividade e de ocupación é menor que a dos homes e a súa taxa de desemprego é máis alta que a dos homes.
- Contribuirase a formar ás persoas que integran as empresas de economía social, sexa como socias ou como membros dos equipos directivos, na xestión e toma de decisións baixo criterios de igualdade.
- Formarase á poboación en xeral, e ás persoas interesadas en emprender baixo fórmulas de economía social en particular, acerca dos principios cooperativos, entre os que destacan os de igualdade e equidade.
- Incrementarase o número de convenios que introducen no seu articulado cláusulas sobre igualdade de trato entre homes e mulleres.

- Melloraranse os contidos e a calidade da negociación colectiva e contribuirase á efectiva aplicación do principio de igualdade de trato e de oportunidades na regulación do acceso e das condicións de traballo das persoas traballadoras.
- Desenvolveranse actividades formativas específicas no ámbito do consumo dende o punto de vista do xénero.
- Preténdese fomentar as políticas de igualdade nos ámbitos da ciencia e da tecnoloxía, tratando de incrementar e visibilizar a presenza das mulleres no ámbito científico-tecnolóxico e nas actividades de investigación.
- Vaise integrar a perspectiva de xénero de xeito transversal en moitas das actuacións do departamento, a través do uso dunha linguaxe non sexista e da utilización de imaxes que visibilicen ás mulleres en ámbitos nos que están infrarepresentadas, nos estudos e estatísticas de prevención de riscos, en moitas das convocatorias aplicando criterios de preferencia ás mulleres ou valorando os proxectos que teñan relación coa temática de igualdade, etc.

V.7. CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA

A Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria, segundo o establecido no Decreto 4/2013, do 10 de xaneiro, é o departamento da Xunta de Galicia ao que lle corresponden, en materia cultural, as competencias e funcións de promoción e difusión da cultura, patrimonio cultural, os aspectos vinculados á protección e promoción do patrimonio cultural de Galicia e da Cidade e dos Camiños de Santiago.

No eido educativo, é o departamento encargado da planificación, regulación e administración do ensino regrado en toda a súa extensión, niveis, graos, modalidades e especialidades; da promoción e do ensino da lingua galega, así como da dirección, planificación, coordinación e execución da política lingüística da Xunta de Galicia; a coordinación do sistema universitario; o recoñecemento e a tutela e rexistro das fundacións culturais e docentes de interese galego.

Hai que ter en conta que o sector educativo e a escola como lugar de estudo, teñen moita influencia sobre o aprendizaxe e brindan a posibilidade de cuestionar os roles de xénero asignados. Polo tanto, mediante a aplicación do enfoque de xénero na área da educación, poderán facerse visibles as relacións existentes entre os sexos para contribuír a superar as desigualdades existentes.

Por iso, as actuacións que se levan a cabo no ámbito educativo xa dende os primeiros ciclos da educación infantil, constitúen un piar básico e fundamental para conseguir a redución das desigualdades por cuestións de xénero e a eliminación dos estereotipos sexistas, de aí que as políticas de igualdade deban inspirar, en cumprimento da Lei orgánica de Educación, a totalidade do deseño da acción educativa da Administración.

Neste sentido, débese salientar a colaboración entre a Secretaría Xeral da Igualdade e a Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria, para a elaboración en 2016 do I Plan de actuacións para a igualdade nos centros educativos de Galicia 2016-2020. O documento consta de 28 obxectivos e 87 medidas e rexese por catro principios fundamentais:

- Introducir a igualdade de xénero como un elemento transversal e sempre presente na actividade educativa

- Construír unha sociedade igualitaria empregando a educación como medio

- Buscar o obxectivo violencia cero nas aulas e na sociedade

- Educar na integración plena de todas as persoas, por riba da súa opción afectiva ou sexual.

Ademais, dende o curso 2016-2017, ademais de incluír a igualdade de xeito transversal nos currículos de todas as etapas educativas, comezouse a impartir por primeira vez unha nova materia de libre configuración autonómica, "Igualdade de xénero", ao alumnado de 1º e 2º de ESO. Ademais, vaise implantar un ciclo formativo de grao superior para incluír a perspectiva de xénero na Formación Profesional e continuarase cos cursos de formación do profesorado, nos que se aumentarán os contidos relacionados coa igualdade no ámbito educativo.

Así mesmo, dentro da Estratexia Galega de Convivencia Escolar 2015-2020, inclúense ferramentas concretas como os Plans Proxecta de innovación educativa ou o Protocolo educativo para garantir a igualdade, a non discriminación e a liberdade de identidade de xénero.

PROGRAMA 151A-FOMENTO DA LINGUA GALEGA

No marco deste programa de gasto desenvólvense as actuacións de fomento do uso do galego nos diferentes sectores da sociedade, a través de diversas iniciativas de promoción do galego, que buscan impulsar a incorporación desta lingua a ámbitos prioritarios como son o socioeconómico, o das tecnoloxías da información e da comunicación, o xudicial ou as franxas de idade máis novas.

Obsérvase unha aceptación significativa e crecente por parte das mulleres cara as actividades que se veñen desenvolvendo a través deste programa. Nas actividades formativas rexístrase un número de mulleres superior ao de homes, na proporción de entre un 60%/70% de mulleres, fronte o 40%/30% de homes:

a) persoas destinatarias dos cursos: No ano 2016 convocáronse 28 cursos Celga e 21 cursos de linguaxes específicas o que fai un total de 49 cursos. Prevese que se inscriban 25 persoas por curso o que ascendería a un total de 1100, estimándose que un 70% serán mulleres (770).
b) Probas para acreditar o coñecemento en lingua galega (CELGA): 1316 persoas presentadas, das cales 876 foron mulleres (67%). Aínda están pendentes algunhas das probas previstas.
c) profesorado colaborador: 57, do cal 48 son mulleres (84%).

Ademais, en todas as actividades que se desenvolven promóvese o emprego dunha linguaxe e imaxes non sexistas, inclusivas, igualitarias, plurais e non estereotipadas, para achegar a súa mensaxe a toda a cidadanía e incrementar o coñecemento e o uso social da lingua galega.

Préstase especial atención a unha utilización non sexista do galego nos contidos e na docencia dos cursos de lingua galega de todos os niveis (incluíndo as linguaxes específicas, a administración xeral, local e da xustiza, etc.) e nas xornadas formativas sempre se inclúe unha epígrafe referida á linguaxe non sexista.

Esta atención especial tamén está presente nas publicacións e traballos de investigación que se producen, editan e financian.

E un dos criterios de valoración das obras que se presentan á convocatoria de axudas para a edición de recursos curriculares en lingua galega, para niveis non universitarios, é que se promova de maneira transversal aos obxectivos, competencias e contidos abordados nos materiais, "a igualdade entre as persoas, sexan do sexo, raza, relixión, procedencia, lingua ou condición social que sexan".

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase que neste obxectivo estratéxico hai participación maioritaria de mulleres, tanto no relativo á participación nas actuacións de formación (55% de mulleres), como no valor previsto en base aos datos de anos anteriores das persoas que recibirán as axudas de bolsas para o fomento do galego, cunha porcentaxe calculada do 77%.

Cadro 51.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 4.2.03

E4 - Sociedade dixital, lingua, cultura e reforzo do peso de Galicia no seu entorno

PA02 - Conservación e promoción da riqueza cultural de Galicia

E03 - Difundir a conveniencia de empregar a lingua galega nos distintos eidos da sociedade prestando especial atención a franxa de poboación máis nova, así como ao tecido económico/empresarial e as súas relacións comerciais con países de fala portuguesa, propiciando un clima que favoreza o uso cotiá do galego.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P394.H	Bolseiros (homes)	7	Nº
P394.M	Bolseiros (mulleres)	23	Nº
P227.H	Participantes en accións de formación. Homes	2.867	Nº
P227.M	Participantes en accións de formación. Mulleres	3.471	Nº

Fonte Consellería de Cultura, Educación e Ordenación universitaria

PROGRAMA 422A-EDUCACIÓN INFANTIL, PRIMARIA E ESO
PROGRAMA 422D-EDUCACIÓN ESPECIAL
PROGRAMA 422E-ENSINANZAS ARTÍSTICAS

O principal obxectivo do programa 422A é garantir a dotación de recursos humanos e materiais nos centros públicos ou mediante concertos con outras institucións nos niveis de segundo ciclo de educación infantil, educación primaria e educación secundaria obrigatoria, conseguindo a escolarización universal da poboación.

O programa 422D trata de garantir un modelo de ensinanza inclusivo ofrecendo os recursos humanos e materiais necesarios para o alumnado con necesidades educativas especiais, dificultades de aprendizaxe ou altas capacidades que requira de determinados apoios e atencións educativas de acordo cos principios de non discriminación e normalización educativa.

Dentro do programa 422E aténdese o funcionamento diario dos centros públicos de ensinanzas artísticas de titularidade da consellería e as súas infraestruturas (conservatorios de música e danza, escolas de arte e superiores de deseño, Escola Superior de Conservación e Restauración de Bens Culturais, Escolar Superior de Arte Dramática).

Cómpre sinalar que, segundo se extrae dos datos da memoria, existe unha demanda moi desigual nas distintas ensinanzas en función da especialidade, por parte de alumnos e alumnas, con especialidades como a danza, moda e algunhas de música, nas que case a totalidade de aspirantes son mulleres, o que non deixa de ser un reflexo dalgúns dos estereotipos que aínda persisten na sociedade e que seguen a condicionar, en moitos casos, a elección formativa por parte de mulleres e homes.

Polo que se refire ao desenvolvemento da actividade académica en todas as ensinanzas, aplícanse todos os criterios para evitar a linguaxe sexista e os estereotipos de xénero.

Coas actuacións que se financian no marco destes tres programas de gasto trátase de incrementar postos escolares alí onde a demanda educativa o esixe, proceder á reposición e as reformas integrais de centros así coma á correspondente dotación e/ou renovación de mobiliario e material didáctico, ademais de levar a cabo as obras necesarias para mellorar a eficiencia enerxética dos edificios.

Os gastos de funcionamento, como elemento esencial dos ingresos dun centro docente, garante a autonomía dos mesmos e posibilita dispoñer dos materiais didácticos e dos recursos necesarios. Todo iso constitúe a infraestrutura material que permite impartir un ensino de calidade.

O investimento en construción e/ou reforma de centros educativos así como a adquisición de material permite atender á demanda crecente que existe usualmente nas zonas periféricas das grandes cidades e aproxima os servizos educativos aos domicilios

das familias, favorecendo a conciliación da vida familiar e laboral e o desenvolvemento integral dos nenos e nenas. Ademais, pode contribuír á creación de emprego e contribuír á redución da brecha de xénero existente ao valorar nas ofertas das empresas que concorren nos procedementos de licitación, a implantación de plans de igualdade, de modo que teña preferencia na adxudicación do contrato a proposición presentada por empresas que, no momento de acreditar a súa solvencia técnica ou profesional, cumpran as medidas destinadas a promover a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes no mercado de traballo.

Tamén se vixiará dun xeito especial para que nos procedementos de contratación se cumpra coa prohibición de contratar con persoas que foran sancionadas con carácter firme por infracción grave en materia de igualdade de oportunidades ou por infracción moi grave en materia social.

E dende o punto de vista do emprego público, cabe sinalar que case o 70% do colectivo de docentes e mais do 79% do persoal non docente dos centros educativos son de xénero feminino. Tendo en conta que o 72% do orzamento da consellería dedícase a soldos e salarios, o orzamento educativo contribúe dun xeito importante no peso porcentual do emprego feminino cualificado.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase que segundo os datos provisionais de matrícula do curso 2017-2018, na educación infantil e primaria hai unha presenza equilibrada de nenos e nenas, mentres que na educación especial a porcentaxe de nenas é menor (34%).

Cadro 52.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 1.5.01 e OE 1.5.03.

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA05 - Consolidar un sistema educativo que minimice o fracaso escolar e se aliñe en resultados coas rexións líderes de Europa en todos os niveis e impulsar o SUG cara á excelencia

E01 - Mellorar a calidade da educación e os resultados dos e das escolares galegos/as, modernizando as dotacións a procedementos educativos, medios e as infraestruturas públicas destinadas a centros educativos de ensinanza infantil e primaria.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P1020H	Alumnado matriculado en centros privados concertados. Homes	27.960	Nº
P1020M	Alumnado matriculado en centros privados concertados. Muller	26.830	Nº
P1019H	Alumnado matriculado en centros públicos. Homes	71.641	Nº
P1019M	Alumnado matriculado en centros públicos. Mulleres	66.667	Nº
D0C035	Capacidade de coidado de nenos ou de infraestruturas de educación subvencionadas	2.950	Nº

E03 - Mellorar a calidade da educación e os resultados escolares dos centros educativos de educación especial, en especial mediante a modernización de procedementos, dotacións de medios e de infraestruturas

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P1020H	Alumnado matriculado en centros privados concertados. Homes	458	Nº
P1020M	Alumnado matriculado en centros privados concertados. Muller	257	Nº
P1019H	Alumnado matriculado en centros públicos. Homes	456	Nº
P1019M	Alumnado matriculado en centros públicos. Mulleres	223	Nº

Fonte Consellería de Cultura, Educación e Ordenación universitaria

PROGRAMA 422C-ENSINANZAS UNIVERSITARIAS

Este programa de gasto correspóndese co novo Plan de Financiamento do Sistema Universitario de Galicia para os anos 2016-2020 e as súas actuacións están dirixidas a todo o colectivo universitario: alumnado, persoal docente e persoal investigador.

Segundo as estatísticas máis recentes sobre o redor do 40% do persoal do SUG que se dedica a labores de investigación, desenvolvemento e docencia son mulleres.

Pola contra, a presenza feminina nas aulas universitarias alcanza cotas lixeiramente superiores á dos homes, ao redor do 53%.

Na memoria non se identifican actividades directa ou indirectamente relacionadas coa igualdade de oportunidades entre mulleres e homes. Non obstante, entre as accións que se sinala se van financiar en 2018 están as de apoio económico ás mozas e mozos estudantes do Sistema Universitario de Galicia (bolsas, axudas e premios) e tendo en conta a presenza feminina maioritaria entre o alumnado do sistema universitario galego debe supoñerse que as mulleres serán en maior grao receptoras destas medidas de apoio.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase que segundo os datos de matrícula do curso 2016-2017, na educación universitaria hai unha presenza maioritaria de mulleres, cunha porcentaxe global nos indicadores do 56%. No detalle de cada un, se aprecia que a maior porcentaxe de mulleres é na recepción de bolsas para os estudios (60%), e na Universidade nacional de educación a distancia (UNED) no que as mulleres representan o 58% da matrícula. No Sistema universitario de Galicia (SUG) a porcentaxe de mulleres é do 55%.

Cadro 53.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 1.5.02.

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA05 - Consolidar un sistema educativo que minimice o fracaso escolar e se aliñe en resultados coas rexións líderes de Europa en todos os niveis e impulsar o SUG cara á excelencia

E02 - Mellorar a calidade da docencia e da oferta docente do sistema universitario de Galicia.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P033.H	Alumnado beneficiado por bolsas (Homes)	754	Nº
P033.M	Alumnado beneficiado por bolsas (Mulleres)	1.128	Nº
P1021H	Alumnado matriculado no sistema universitario de Galicia. Homes	25.969	Nº
P1021M	Alumnado matriculado no sistema universitario de Galicia. Mulleres	32.308	Nº
P128.H	Alumnado matriculado UNED (Homes)	4.697	Nº
P128.M	Alumnado matriculado UNED (Mulleres)	6.536	Nº

Fonte Consellería de Cultura, Educación e Ordenación universitaria

PROGRAMA 422G-ENSINANZAS ESPECIAIS

Con este programa de gasto son atendidas as obrigas relacionadas co funcionamento das escolas oficiais de idiomas. O Plan galego de potenciación das linguas estranxeiras recolle que as escolas oficiais de idiomas deben desempeñar socialmente un papel integrador como centros de formación en linguas, sensibles a todas as demandas da cidadanía.

As ensinanzas de idiomas abordan os estudos de idiomas fóra das etapas ordinarias do sistema educativo, co obxecto de capacitar e acreditar ás persoas no dominio das distintas destrezas comunicativas, tanto orais coma escritas, facilitando o exercicio cualificado das competencias profesionais propias dese tipo de ensinanzas e mellorando a capacitación das persoas para o emprego, nun momento de demanda crecente de coñecemento de idiomas dende moitos sectores profesionais.

A demanda de ensinanzas de idiomas de réxime especial é moi similar por parte de homes e mulleres e para a asignación de prazas non se aplican criterios compensatorios por cuestións de sexo.

Polo que se refire ao desenvolvemento da actividade académica nestas ensinanzas, aplícanse todos os criterios para evitar a linguaxe sexista e os estereotipos de xénero.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase que a participación das mulleres neste tipo de ensinanzas é maioritaria (64%), destacando a maior presenza de mulleres matriculadas nas Escolas Oficiais de Idiomas (EOIs) (68%) e as que se estima que recibirán bolsas (67%). Consecuentemente tamén nos títulos que se calcula se emitirán nas EOIs a maioría serán para mulleres.

Cadro 54.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 1.5.041

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA05 - Consolidar un sistema educativo que minimice o fracaso escolar e se aliñe en resultados coas rexións líderes de Europa en todos os niveis e impulsar o SUG cara á excelencia

E04 - Mellorar a calidade das ensinanzas de réxime especial e dos seus resultados, en especial no que atinxe ao dominio efectivo dunha terceira lingua

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P033.H	Alumnado beneficiado por bolsas (Homes)	15	Nº
P033.M	Alumnado beneficiado por bolsas (Mulleres)	30	Nº
P109.H	Alumnado matriculado en ensinanzas artísticas e deportivas.(Homes)	5.290	Nº
P109.M	Alumnado matriculado en ensinanzas artísticas e deportivas.(Mulleres)	6.210	Nº
P108.M	Alumnado matriculado nas Escolas Oficiais de Idiomas (Mulleres)	17.780	Nº
P108.H	Alumnado matriculado nas Escolas Oficiais de Idiomas. (Homes	8.379	Nº
P310.H	Títulos emitidos polas EOIs (Homes)	2.219	Nº
P310.M	Títulos emitidos polas EOIs (Mulleres)	4.350	Nº

Fonte Consellería de Cultura, Educación e Ordenación universitaria

PROGRAMA 422I-FORMACIÓN E PERFECCIONAMENTO DO PROFESORADO

No marco deste programa de gasto desenvólvense as actividades de formación permanente do profesorado, garantindo unha oferta diversificada e gratuíta destas actividades establecendo as medidas oportunas para favorecer a participación do profesorado nelas.

A finalidade da formación permanente é a de promover o desenvolvemento profesional do profesorado para a mellora da práctica educativa.

Segundo se establece no artigo 1.2 do Decreto 74/2011, do 14 de abril, polo que se regula a formación permanente do profesorado que imparte as ensinanzas establecidas

na Lei orgánica de educación (LOE), en centros educativos sostidos con fondos públicos da Comunidade Autónoma de Galicia, as actividades de formación permanente do profesorado "deberán incluír formación específica sobre a utilización das tecnoloxías da información e comunicación no ensino e a formación en linguas estranxeiras do profesorado, independentemente da súa especialidade, así como, en materia de igualdade nos termos establecidos na Lei 7/2004, do 16 de xullo, galega para a igualdade de mulleres e homes".

Ademais, o artigo 3 do dito Decreto tamén establece que un dos obxectivos do plan estratéxico anual de formación do profesorado será que o profesorado adquira as competencias necesarias para poder transmitir ao alumnado o respecto á dignidade das mulleres e á igualdade entre homes e mulleres.

As actividades de formación permanente do profesorado que se desenvolven dentro deste programa baséanse no principio de igualdade de oportunidades entre mulleres e homes, permitindo o acceso a todo o colectivo docente a unha formación de calidade e buscando a capacitación profesional para o traballo co alumnado, para que acade as competencias e coñecementos imprescindibles para o seu pleno desenvolvemento na sociedade do coñecemento.

Ademais, a formación permanente do profesorado, como proceso de revisión e actualización dos coñecementos, actitudes e habilidades, é un factor clave da calidade do sistema educativo e do fomento de políticas de igualdade, por iso seguirán a introducirse nela de xeito progresivo módulos de formación en materia de igualdade de oportunidades entre mulleres e os homes, co obxectivo de que o profesorado asuma e interiorice os valores e modelos que despois transmitirá ao alumnado.

Nas actividades deseñadas dentro deste programa estanse a incluír de xeito progresivo módulos de formación en materia de igualdade de oportunidades entre as mulleres e os homes, que irán interiorizando no profesorado os valores e modelos de comportamento neste ámbito para que terminen sendo transmitidos ao seu alumnado.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase que do profesorado que participa nas accións formativas da Rede de Formación, o 75% son profesoras, porcentaxe lixeiramente superior ao colectivo de mulleres entre o profesorado.

Cadro 55.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 1.3.01

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA05 - Consolidar un sistema educativo que minimice o fracaso escolar e se aliñe en resultados coas rexións líderes de Europa en todos os niveis e impulsar o SUG cara á excelencia

E05 - Garantir a capacitación adecuada do profesorado a través da formación permanente que lles permita afrontar os retos do sistema educativo galego e adaptar as novas ensinanzas ás novas necesidades formativas derivadas da implantación da Lei 8/2013, de 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P281.H	Persoal docente que participa en accións formativas da Rededeformación. Homes	10.694	Nº
P281.M	Persoal docente que participa en accións formativas da Rededeformación. Mulleres	32.578	Nº

Fonte Consellería de Cultura, Educación e Ordenación universitaria

PROGRAMA 422M-ENSINANZA SECUNDARIA, DE FORMACIÓN PROFESIONAL E OUTRAS ENSINANZAS

O obxectivo último das actividades que se desenvolven e financian dentro deste programa de gasto é o de capacitar ao alumnado para o exercicio da actividade profesional, satisfacendo as necesidades individuais e de emprego; Ademais, tratan de promover unha oferta formativa de calidade, proporcionar información e orientación profesional e de cualificacións para o emprego e incorporar ás ofertas formativas aquelas accións de formación que capaciten para desenvolver actividades empresariais e o espírito emprendedor, e avaliar e acreditar a cualificación profesional calquera que fose a forma da súa adquisición.

A oferta de ensinanzas de formación profesional na modalidade a distancia, favorece a formación e cualificación profesional e o aprendizaxe ao longo da vida. Esta modalidade, caracterizase pola súa flexibilidade, de xeito que permite ás persoas adultas a posibilidade de combinar estudo e formación coa actividade laboral, coas responsabilidades familiares ou con outras actividades, respondendo así ás necesidades e aos intereses persoais.

Para reforzar esta flexibilidade, en Galicia existe a posibilidade de ofrecer as ensinanzas de formación profesional en unidades formativas de menor duración certificables no ámbito da propia comunidade autónoma. Ademais, esta formación poderá concentrarse en determinados períodos do ano, polo que se adapta mellor aos intereses das persoas adultas e facilita a conciliación entre os estudos e as responsabilidades familiares ou doutro tipo que se deban asumir.

É previsible que esta opción sexa utilizada en maior proporción por mulleres xa que seguen a ser as que, de xeito maioritario, asumen as responsabilidades de coidado e atención a menores ou maiores.

Continuarase coa implantación progresiva da formación profesional dual co obxecto de mellorar a cualificación profesional das persoas combinando os procesos de ensinanza e aprendizaxe na empresa e no centro de formación.

Na admisión a ciclos formativos de grao medio e de grao superior, en caso de empate, e por mor de favorecer o fomento das vocacións nas áreas con infrarrepresentación de mulleres ou de homes, seleccionarase en virtude do sexo menos representativo na área profesional en que se demande a praza de formación.

Por outra banda, a presenza da muller nos estudos de formación profesional de tipo técnico é minoritaria e isto débese, en moitos casos, á existencia de prexuízos que levan a distinguir entre estudos e profesións "de homes" e profesións "para mulleres".

Por outra banda, os currículos de formación profesional teñen que servir como un importante instrumento para conseguir que nos coñecementos que adquire o alumnado que curse os ciclos formativos se integre o enfoque de xénero.

Por outra parte, no CIFP A Xunqueira, en Pontevedra, impártese o ciclo superior de promoción da igualdade de xénero.

Así, nos currículos das diferentes ensinanzas de formación profesional básica se inclúen contidos transversais que fomentan o desenvolvemento dos valores de igualdade efectiva entre homes e mulleres, o coñecemento da realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero e intersexual e a prevención da violencia de xénero e dos valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición o circunstancia persoal ou social, tal e como se recolle no artigo 12 do Decreto 107/2014, de 4 de setembro, polo que se regulan aspectos específicos da formación profesional básica do sistema educativo en Galicia e se establecen vinte e un currículos de títulos profesionais básicos.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase por regra xeral unha menor presenza de mulleres neste Obxectivo estratéxico, cunhas porcentaxes lixeiramente inferiores á poboación de mulleres neste tramo de idade: a menor presenza de mulleres segue a ser na Formación profesional, nas que alcanzan unha porcentaxe do 38% do total do alumnado matriculado nestas ensinanzas e co 40% de mulleres no indicador de alumnado beneficiado por bolsas. Na educación secundaria obrigatoria (ESO) e Bacharelato, a porcentaxe de mozas é do 48%. No que respecta ao indicador de Persoal docente que participa en accións formativas da Rede de Formación, xa non se cumpre a presenza maioritaria de mulleres que se viu no OE específico para formación do profesorado, reflectindo un 48%.

Cadro 56.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 1.5.08

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

E08 - Potenciar a formación profesional e a ensinanza secundaria obrigatoria, mellorando a calidade das ensinanzas e facilitando o acceso a unha formación e cualificación profesional polivalente e especializada que mellore a empregabilidade e a súa adaptación aos cambios, modernizando ciclos, procedementos e medios dos centros educativos de ensinanza secundaria obrigatoria e formación profesional.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P033.H	Alumnado beneficiado por bolsas (Homes)	2.553	Nº
P033.M	Alumnado beneficiado por bolsas (Mulleres)	1.706	Nº
P1020H	Alumnado matriculado en centros privados concertados. Homes	15.491	Nº
P1020M	Alumnado matriculado en centros privados concertados. Mulleres	15.050	Nº
P1019H	Alumnado matriculado en centros públicos. Homes	72.945	Nº
P1019M	Alumnado matriculado en centros públicos. Mulleres	66.676	Nº
D0C035	Capacidade de coidado de nenos ou de infraestruturas de educación subvencionadas	750	Nº
P231.H	Participantes en ciclos formativos de grao medio (Homes)	2.592	Nº
P231.M	Participantes en ciclos formativos de grao medio (Mulleres)	1.590	Nº
P234.H	Participantes na Rede Galega de Viveiros de Empresas en Centros Educativos (Homes)	293	Nº
P234.M	Participantes na Rede Galega de Viveiros de Empresas en Centros Educativos (Mulleres)	187	Nº
P236.H	Participantes que realizaron as ensinanzas de formación profesional pola modalidade de FP dual (Homes)	100	Nº
P236.M	Participantes que realizaron as ensinanzas de formación profesional pola modalidade de FP dual (Mulleres)	100	Nº
P281.H	Persoal docente que participa en accións formativas da Rede de Formación. Homes	1.743	Nº
P281.M	Persoal docente que participa en accións formativas da Rede de Formación. Mulleres	1.597	Nº

Fonte Consellería de Cultura, Educación e Ordenación universitaria

PROGRAMA 423A-SERVIZOS E AXUDAS COMPLEMENTARIAS DA ENSINANZA

A prestación de recursos complementarios de carácter educativo integrados na programación xeral anual de cada centro é fundamental na procura dun ensino de calidade e mellora continua. Estes servizos complementarios deben responder ás novas demandas sociais dun xeito eficaz e eficiente completando a oferta de ensinanzas e fomentando as condicións de igualdade de oportunidades para toda a cidadanía, xa que constitúen actividades que teñen unha importante repercusión, entre outras cousas, na procura da conciliación da vida laboral e familiar necesaria hoxe en día.

Con cargo a este programa orzamentario desenvólvense, entre outras, as accións encamiñadas á compensación das desigualdades na educación e o acceso á mesma en igualdade de condicións. Financia, por exemplo, a xestión do servizo de comedor e transporte escolar e acompañante levada a cabo pola Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria, nos centros docentes públicos, as axudas destinadas ao cofinanciamento dos comedores escolares xestionados polos Concellos e as ANPAS, as actuacións encamiñadas ao fomento da lectura e apoio ás bibliotecas escolares, as actuacións derivadas do Plan de potenciación das linguas estranxeiras e as axudas para a adquisición de libros de texto, materiais curriculares e material didáctico e complementario.

Sinalar que o servizo de comedor, ademais de servir á administración educativa como un factor importante para a escolarización, tamén desenvolve unha destacada función social e formativa en habilidades e comportamentos humanos, ademais de constituír un importante recurso á hora da conciliación da vida familiar, laboral e persoal. Na procura disto, os créditos destinados á prestación dos servizos de comedores escolares nos orzamentos permiten manter os niveis do servizo.

Continuárase atendendo as necesidades de transporte adaptado dos/as escolares con discapacidades importantes e poñerase transporte e comedor aos usuarios/as lexítimos/as que cursen os cursos primeiro e segundo da nova Formación Profesional básica.

Dentro deste programa tamén se financian actividades dirixidas a promover á avaliación dos riscos laborais nos centros docentes e de vixilancia e control da saúde do persoal non docente que, en número duns 3.798, presta servizos en centros docentes públicos dela dependentes (o 79,75% do persoal non docente na ensinanza non universitaria son mulleres, de xeito que son as principais destinatarias destas accións).

Polo que respecta aos estudos que se elaboran a partir das avaliacións que se realizan periodicamente, permiten constatar o posible efecto das diferentes políticas de igualdade que se deben desenvolver a fin de garantir o máximo desenvolvemento educativo de todas as persoas, independentemente do seu xénero ou calquera outra circunstancia persoal ou social.

Estes estudos inclúen desagregacións por xénero para orientar, como se dun observatorio externo se tratase, as tendencias e os posibles efectos das políticas de igualdade que se veñen a desenvolver nos centros educativos.

Así, os informes elaborados a partir das diferentes avaliacións autonómicas, nacionais ou internacionais, veñen a confirmar as diferenzas de rendemento asociadas ao sexo do alumnado.

En xeral as alumnas obteñen unha puntuación promedio superior na competencia en comunicación lingüística e os alumnos na competencia matemática. Os resultados son similares en ambos sexos na competencia científica.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase que nos valores previstos para o ano 2018 dos indicadores de produtividade deste obxectivo estratéxico, hai unha presenza equilibrada de homes e mulleres, salientando soamente que se estima que as mulleres serán o 48% no alumnado usuario de libros dixitais e no que se calcula que reciba algún dos premios extraordinarios de ESO, bacharelato e ao esforzo e superación persoal.

Cadro 57.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 2.3.05

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA03 - Mellora dos servizos sociais a familias e á infancia, apoio á conciliación e á promoción da igualdade, servizos e axudas complementarios da educación e políticas de xuventude e cooperación

E05 - Eliminar os obstáculos que impidan ou dificulten o acceso do alumnado ao sistema educativo co obxectivo de garantir as mellores condicións para exercer o dereito á educación nas ensinanzas obrigatorias e de oferta obrigatoria e garantir que este alumnado, máis o da formación profesional, ao remate da súa educación, adquira as competencias de comprensión e expresión oral e escrita

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P032.H	Alumnado beneficiado por accións de facilitación de materialescolar (Homes)	28	%
P032.M	Alumnado beneficiado por accións de facilitación de materialescolar (Mulleres)	28	%
P034.H	Alumnado beneficiario do transporte escolar (Homes)	42	%
P034.M	Alumnado beneficiario do transporte escolar (Mulleres)	42	%
P035.M	Alumnado beneficiario dos comedores escolare (Mulleres)	37	%
P035.H	Alumnado beneficiario dos comedores escolares (Homes)	37	%
P037.H	Alumnado participante en programas en inmersión lingüística(Homes)	23.732	Nº
P037.M	Alumnado participante en programas en inmersión lingüística(Mulleres)	23.927	Nº
P115.H	Alumnado premiado (Homes)	46	Nº
P115.M	Alumnado premiado (Mulleres)	42	Nº
P038.H	Alumnado usuario de libros dixitais (Homes)	3.750	Nº
P038.M	Alumnado usuario de libros dixitais (Mulleres)	3.525	Nº
P275.H	Préstamos domiciliarios nas bibliotecas escolares (Homes)	650.000	Nº
P275.M	Préstamos domiciliarios nas bibliotecas escolares (Mulleres)	650.000	Nº

Fonte Consellería de Cultura, Educación e Ordenación universitaria

PROGRAMA 423B-PREVENCIÓN DO ABANDONO ESCOLAR

Dentro deste programa desenvólvense as medidas dirixidas a previr e reducir o abandono temperá na Comunidade Autónoma.

Estas actuacións implantaranse nos centros educativos que impartan ensino non universitario entre cuxo alumnado haxa unha proporción significativa en desvantaxe desde o punto de vista educativo, cuxas posibles causas poden ser a de pertenza a familias de baixo nivel cultural ou economicamente desfavorecidas, situación nunha contorna con escaseza de recursos educativos, minorías étnicas, inmigrantes de lingua materna igual ou diferente da utilizada no centro etc., e terán os seguintes obxectivos:

- Fomentar a participación dos centros educativos na convocatoria de contratos-programa coa finalidade de lograr unha educación de calidade para todo o alumnado, desenvolver ao máximo posible as súas potencialidades, buscar a excelencia.

- Promover accións no campo da orientación educativa que establezan liñas de reforzo necesarias para reverter o fracaso escolar e/ou o escaso aprecio pola aprendizaxe incidindo no aumento da motivación e autoestima.

- Desenvolver medidas de apoio e reforzo educativo.

- Formación do profesorado para posibilitar a súa intervención no coñecemento e aplicación de liñas de atención á diversidade, na procura de garantir o éxito educativo de todo o alumnado.

- Promover medidas de apoio nas áreas instrumentais e de idiomas.

- Impulsar un programa de oratoria, que contribúa á mellora das habilidades comunicativas orais, ao tempo que favoreza o desenvolvemento das seguintes competencias clave: Comunicación lingüística, Competencias sociais e cívicas e Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.

- Desenvolver un proxecto de innovación educativa centrado na mellora da convivencia escolar, dentro de educonvives.gal.

- Apoiar aos concellos e asociacións sen fins de lucro para que realicen actividades que permitan ás persoas adultas adquirir as súas aprendizaxes tanto por medio de actividades de ensinanza, regrada ou non regrada, como a través da experiencia, laboral ou en actividades sociais. Tenderase a establecer conexións entre ambas vías e adoptaranse medidas para a validación das aprendizaxes adquiridas en contextos non formais.

A formación é un factor esencial para asentar un modelo de crecemento económico baseado no coñecemento que asegure un desenvolvemento sostible e unha maior cohesión social. O abandono escolar temperá é un fenómeno non desexable para unha sociedade que considera a formación dos seus membros como un elemento clave, tanto na promoción individual como no benestar colectivo.

O abandono escolar temperá ten causas moi diversas e por iso a súa prevención e redución esixe que se actúe en moi diversos frontes. As medidas que se desenvolven no marco deste programa de gasto, articúlanse arredor de catro ámbitos de actuación: as administracións educativas, os centros educativos e o persoal docente, as administración locais, as familias e os mozos e mozas que abandonaron o sistema educativo sen ter obtido un título de educación secundaria obrigatoria o post-obrigatoria, e o contorno laboral.

En Galicia (de xeito similar ao que ocorre no resto de España) o abandono educativo temperá afecta en maior medida ao alumnado masculino (21,9% de mozos fronte ao 11,9% no caso das mozas).

Esta diferenza de resultados maniféstase en todos os niveis educativos, en todas as ensinanzas (ESO, bacharelato e ciclos formativos) a porcentaxe de alumnas que finalizaron estes estudos está en torno ao 54% fronte aos alumnos que está arredor do 46%.

Se os datos se refiren á porcentaxe de alumnado que sae da ESO sen o título de graduado en educación secundaria, temos que arredor do 32% dos alumnos sae sen título da ESO e, no caso das alumnas, arredor do 19%. Unha diferenza de 13 puntos.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase que a porcentaxe de alumnas que participan nas actuacións destinadas á prevención do abandono escolar é menor aos homes, dado tamén que o indicador de abandono educativo temperán é peor nos chicos. Así, nas actuacións do Programa de Mellora da aprendizaxe e do rendemento (PMAR), as chicas representan o 44% do total, mentres que nos contratos programa dirixidos ao programa de Reforzo, orientación e Apoio (PROA) hai maior equilibrio entre chicos e chicas (49% de mulleres). Finalmente, no que atinxe ao profesorado que participa a en accións formativas relacionadas con esta temática obsérvase unha maior presenza de profesoras (63%).

Cadro 58.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 1.5.09

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

E09 - Reducir o abandono educativo temperán e mellorar os resultados educativos do alumnado con necesidades educativas e do alumnado con necesidades específicas, a través de medidas de apoio personalizado

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P232.H	Participantes en programas de mellora da aprendizaxe e do rendemento (PMAR) (Homes)	936	Nº
P232.M	Participantes en programas de mellora da aprendizaxe e do rendemento (PMAR) (Mulleres)	743	Nº
P237.H	Participantes en programas de reforzo, orientación e apoio (PROA) (Homes)	4.146	Nº
P237.M	Participantes en programas de reforzo, orientación e apoio (PROA) (Mulleres)	4.008	Nº
P281.H	Persoal docente que participa en accións formativas da Rede de Formación. Homes	2.076	Nº
P281.M	Persoal docente que participa en accións formativas da Rede de Formación. Mulleres	3.496	Nº

Fonte Consellería de Cultura, Educación e Ordenación universitaria

PROGRAMA 432A-BIBLIOTECAS, ARQUIVOS, MUSEOS E EQUIPAMENTOS CULTURAIS, PROGRAMA 432B-FOMENTO DAS ACTIVIDADES CULTURAIS E PROGRAMA 433A-PROTECCIÓN E PROMOCIÓN DO PATRIMONIO HISTÓRICO, ARTÍSTICO E CULTURAL

O programa 432A ten como obxectivo contribuír á mellora das bibliotecas, dos arquivos e dos museos de Galicia non só como centros de depósito cultural senón como infraestruturas e servizos básicos para asegurar o dereito constitucional de acceso á cultura e as responsabilidades atribuídas polo Estatuto de autonomía de Galicia á Xunta de Galicia en relación coa protección e o aumento do patrimonio documental.

Dentro do programa 432B desenvólvense as grandes liñas de actuación para o desenvolvemento da cultura galega, de xeito que se propicie un compromiso da sociedade galega e das institucións para facer da cultura un dos elementos centrais da vida da nosa sociedade e da súa imaxe no mundo.

E o programa 433A ocúpase do apoio e difusión do patrimonio cultural galego en todas as súas manifestacións tanto en Galicia coma no exterior. Tamén persegue a protección, conservación, investigación, incremento e difusión do patrimonio artístico, arquitectónico, arqueolóxico e etnográfico de interese para Galicia.

O ámbito prioritario de actuación destes programas de gasto é o sector cultural galego, no que participan os homes e mulleres ben sexa como consumidores e consumidoras

dos diversos produtos culturais xerados ou como empregados e empregadas do sector cultural.

Neste sentido, e extrapolando a Galicia os datos contidos nas principais fontes e series estatísticas culturais máis recentes (por exemplo, o Anuario de Estadísticas Culturales 2015 publicado polo Ministerio de Educación, Cultura e Deporte), pódese observar a tendencia a unha menor presenza e participación das mulleres nas principais magnitudes do consumo cultural e da empregabilidade no sector cultural en comparación cos mesmos datos dos homes.

Así, o volume de emprego cultural ascendeu en 2014 a 511.800 persoas, o que representa o 3% do emprego total en España na media do período anual.

Obsérvanse diferenzas significativas por sexo entre o emprego vinculado ao ámbito cultural e o emprego total, cunha maior proporción de varóns (60,2%, fronte ao 54,4% observado no conxunto do emprego).

Polo que se refire aos dereitos de propiedade intelectual xestionados pola Entidades de Xestión, o número de membros destas entidades ascendeu en 2014 a 177.800, o 4,2% son persoas xurídicas e o 95,8% restante son persoas físicas. A distribución por sexo destas últimas amosa que só o 22,9% son mulleres e o 77,1% restante son homes.

Os homes superan en 2,4 puntos ás mulleres no gasto medio en bens e servizos culturais.

As mulleres que visitan museos, exposicións e galerías de arte, representan o 40,1% (fronte ao 38,1% de homes). Tamén é superior a porcentaxe de mulleres que foron a unha biblioteca (27,7% fronte a 23,4%), ou que leron algún libro (66,5% fronte a 57,6%).

Que no que se refire ás artes escénicas (teatro, ópera, zarzuela, ballet e danza), un 26,8% dos homes asistiron a estes espectáculos, porcentaxe que ascende ata un 32,9% no caso das mulleres. Polo que se refire ás artes musicais, un 32,9 da poboación masculina asistiu a concertos de música clásica e actual, mentres que no caso das mulleres a porcentaxe baixa ao 28,4%. En canto ao cinema, un 54,4% dos homes españois acudiron ao cine mentres que no caso das mulleres, a porcentaxe baixa ao 53,6 %. Obsérvase, polo tanto, unha maior presenza feminina nos espectáculos de artes escénicas, mentres que a tendencia se modifica no caso de concertos de música e cine

Ante esta constatación de que nos diferentes ámbitos en que se estrutura o ámbito cultural galego a presenza dos homes segue a ser superior á das mulleres, tanto a Secretaría Xeral de Cultura como Agadic, pretenden promover a participación e mais o emprego feminino no sector cultural e, por iso, nas convocatorias de axudas valorará, entre os criterios para a súa concesión, a presenza das mulleres nos proxectos. No mesmo sentido, promoverase a presenza equilibrada de mulleres e homes nas programacións artísticas

contratadas desde o departamento. Tamén se fomentará a presenza equilibrada de mulleres e homes na composición das comisións de valoración de axudas.

Agadic tamén trata de fomentar a dirección feminina no caso da produción de artes escénicas valorándose expresamente esta circunstancia coa asignación dunha puntuación específica. No caso das producións audiovisuais, promóvese a presenza feminina no equipo creativo outorgando unha puntuación específica a aqueles proxectos nos que a participación das mulleres naquel sexa superior ao 50%. Ademais puntúase a dirección integramente a cargo dunha muller.

Tamén se evitará a difusión de imaxes que contribúan a perpetuar os estereotipos sexistas, e incidirase na promoción daqueles contidos que contribúan a visibilizar a presenza da muller en ámbitos nos que aínda non están representadas de xeito paritario.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase unha presenza maioritaria de mulleres neste Obxectivo estratéxico de acordo cos datos estatísticos de hábitos de lectura. En concreto se estima que do total de Persoas que farán uso da rede de bibliotecas de Galicia, o 61% serán mulleres. E a previsión de persoas beneficiarias de bolsas en materia de bibliotecas, arquivos e museos é aínda maior, cunha porcentaxe do 83% estimada de mulleres.

Cadro 59.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 4.2.01

E4 - Sociedade dixital, lingua, cultura e reforzo do peso de Galicia no seu entorno

PA02 - Conservación e promoción da riqueza cultural de Galicia

E01 - Fortalecer a programación e os servizos dispoñibles nas bibliotecas, arquivos, museos e centros de interpretación, para lograr a participación activa da cidadanía como usuaria destes servizos e como consumidora dunha oferta cultural de calidade.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P334.H	Persoas beneficiarias de bolsas en materia de bibliotecas, arquivos e museos (homes)	11	Nº
P334.M	Persoas beneficiarias de bolsas en materia de bibliotecas, arquivos e museos (mulleres)	52	Nº
P219.H	Persoas que fan uso da rede de bibliotecas de Galicia. Homes	320.000	Nº
P219.M	Persoas que fan uso da rede de bibliotecas de Galicia. Mulleres	510.000	Nº

Fonte Consellería de Cultura, Educación e Ordenación universitaria

PROGRAMA 561B-INVESTIGACIÓN UNIVERSITARIA

Este programa forma parte do novo Plan Galego de Financiamento das Universidades do Sistema Universitario de Galicia para os anos 2016-2020, e apoiase na Estratexia de Es-

pecialización Intelixente de Galicia - RIS3, publicada en 2014 e que se centra na aplicación e explotación do coñecemento.

Coas actuacións que se financian dentro deste programa de gasto trátase de estimular o crecemento económico e social de Galicia mediante o impulso e a consolidación do seu capital científico e tecnolóxico, facilitando as relacións entre os centros de coñecemento e as empresas. En particular propón reforzar a investigación no ámbito universitario galego, especialmente na súa aplicación aos procesos empresariais.

A mellora da capacidade investigadora e dos seus resultados no entorno universitario de Galicia pasa en primeiro lugar pola adecuada estruturación dos recursos e da actividade de investigación e a mellora da calidade da mesma. Isto implica a introdución duns enfoques adecuados por parte das universidades e a administración que faciliten, por unha parte, a formación e incorporación de investigadores e investigadoras de talento e, por outra, a creación dun entorno académico que facilite a interacción e o intercambio de coñecemento.

A situación de mulleres e homes na investigación universitaria non é equitativa e existen diferenzas de xénero na carreira científica:

- No ámbito académico hai máis mulleres nas etapas de formación universitaria e ao comezo da carreira investigadora.
- As mulleres teñen menor acceso a recursos para investigar.
- A desigualdade de oportunidades entre mulleres e homes reflíctese na produción de coñecemento científico.

As accións de fomento da actividade investigadora mediante contratos pre e post doutorais e grupos de investigación, deseñadas no marco deste programa de gasto, están a provocar un incremento porcentual no número de mulleres que se dedican á actividade investigadora de case un punto porcentual por ano.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase que no eido da investigación universitaria é onde parece haber maiores oportunidades para as mulleres investigadoras xa que son a maioría, cunha porcentaxe do 59%.

Cadro 60.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 1..1.02

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA01 - Impulso da consolidación das políticas de gastos vencelladas á I+D+i. Integrar a Galicia no círculo virtuoso da innovación para o crecemento

E02 - Mellorar a capacidade investigadora e os resultados da investigación universitaria galega

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
DE021H	Investigadores/ano participando en proxectos cofinanciados.(Homes)	260	Persoas
DE021M	Investigadores/ano participando en proxectos cofinanciados.(Mulleres)	370	Persoas

Fonte Consellería de Cultura, Educación e Ordenación universitaria

Conclusións:

Valóranse positivamente as accións que se pretenden desenvolver e financiar, posto que:

- Por primeira vez, disponse dun instrumento de planificación que integra todas as medidas de fomento e promoción da igualdade que se desenvolverán no ámbito educativo, con medidas concretas, obxectivos e indicadores que permitirán levar a cabo o seguimento das actuacións e a avaliación dos resultados.
- No ámbito educativo desenvólvense accións que contribúen a favorecer a conciliación da vida familiar e laboral e desenvólvense accións que tratan de ampliar os coñecementos do profesorado en temas relacionados coa igualdade e mellorar a súa capacidade para transmitir estes valores ao alumnado.
- Vaise favorecer e tratarase de incrementar o acceso das mulleres ás actividades culturais que se programen, promovendo tamén a súa empregabilidade no sector das industrias culturais.
- Preténdese aproveitar o talento feminino no ámbito da investigación universitaria.
- Vaise transmitir á sociedade unha imaxe das mulleres libre de estereotipos
- Inclúese a perspectiva de xénero de xeito transversal en moitas das actuacións que se desenvolven, especialmente no deseño, xestión e seguimento dos procedementos de contratación e convocatorias de subvencións.

V.8. CONSELLERÍA DE SANIDADE

Segundo o Decreto 41/2013, do 21 de febreiro, a Consellería de Sanidade é o órgano da Administración autonómica responsable da superior dirección e control do desenvolvemento das funcións e competencias que corresponden á Xunta de Galicia en materia de sanidade, de acordo co establecido no Estatuto de autonomía de Galicia, na Lei 8/2008, do 10 de xullo, de saúde de Galicia, e na Lei 5/1999, do 21 de maio, de ordenación farmacéutica.

Así mesmo, correspóndelle o exercicio das competencias que para situacións sanitarias urxentes ou de necesidade se recollen na Lei orgánica 3/1986, do 14 de abril, de medidas especiais en materia de saúde pública.

O coñecemento do estado de saúde da poboación e do seu modo de enfermar, a identificación das súas necesidades e demandas e a atención á saúde, son obxectivos que deberían estar presentes no deseño das políticas, dos programas e dos servizos sanitarios.

Non obstante, en xeral, entre os colectivos profesionais da saúde existe a percepción de que o traballo técnico, sanitario ou de xestión, a adecuación dos recursos ou a formación no ámbito sanitario son neutros dende o punto de vista do xénero, xa que as políticas e as actuacións sanitarias están dirixidas aos problemas de saúde e aos recursos (aos que as persoas, en principio teñen acceso de xeito universal), e non as persoas e, polo tanto, non se consideran nin se prevén impactos diferentes en función do sexo.

Non obstante, isto non é así xa que todas as actuacións que se realizan teñen como destinatarias finais a persoas con diferentes necesidades e demandas de saúde, con diferentes perfís de utilización e acceso aos recursos e, polo tanto, cunha posición de partida diferente.

As investigacións e os estudos realizados nas últimas décadas, permitiron coñecer que mulleres e homes enferman e morren por causas diferentes. Así, tense detectado que nos países industrializados as mulleres viven máis anos que os homes pero con peor calidade de vida, xa que presentan con maior frecuencia morbilidade de carácter crónico debilitante, como por exemplo a diabetes ou a artrose. E que as principais causas de morte nos homes maiores de 50 anos son as enfermidades cardiovasculares, o cancro e as causas externas (accidentes e suicidios), por esta orde; mentres que nas mulleres da mesma idade estanse a producir cambios nas causas de morte observándose un incremento proporcional das mortes por enfermidades cardiovasculares e unha redución das producidas por cancro de mama.

Segundo a Organización Mundial da Saúde (OMS), o enfoque de saúde pública baseado no xénero serve para determinar como difiren os resultados, experiencias e riscos sanitarios entre homes, mulleres, nenos e nenas e permite actuar en consecuencia, conseguindo mellores resultados e mellorando así a eficiencia, cobertura e equidade dos programas.

PROGRAMA 412A E 412B – ATENCIÓN ESPECIALIZADA E ATENCIÓN PRIMARIA DA SAÚDE

Ambos programas comprenden o conxunto de actividades desenvolvidas nos centros do Servizo Galego de Saúde e nos centros concertados, para dar resposta efectiva ás necesidades da cidadanía con calidade e garantías.

Recollen, entre outros, algúns obxectivos que poden ter unha maior incidencia dende o punto de vista do xénero:

- Prestar unha atención integral a colectivos específicos con necesidades diferenciadas como son os pacientes anciáns, nenos, a muller e a saúde mental.
- Potenciar a telemedicina, a atención domiciliaria e a atención non presencial.
- Mellorar a información e o acceso ao sistema sanitario de forma interactiva, potenciando os servizos a través das novas tecnoloxías de información e a comunicación e as diversas canles (teléfono, web, sms).
- Facilitar información sobre educación sanitaria e prevención e promoción da saúde a través da Escola Galega de Saúde e seguir aproveitando as vantaxes que ofrecen as redes sociais para a promoción de hábitos de vida saudables.

Na memoria volve a indicarse que estes dous programas diríxense a toda a sociedade polo que non se identifican obxectivos específicos ou repercusión directa ou indirecta na igualdade entre mulleres e homes.

Non obstante poderíase, por exemplo, utilizar a Escola Galega de Saúde para programar actividades específicas relacionadas coa corresponsabilidade (obradoiros de formación sobre o papel de pai coidador), ou obradoiros de autocoidado dirixidos ás mulleres que coidan persoas con dependencia no ámbito familiar, etc.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Dos indicadores seleccionados neste OE saliéntase a minoritaria presenza de mulleres nos programas de atención á saúde mental e á drogodependencia, nos que as mulleres soamente son o 22% e nos programas de atención sociosanitaria, nos que as mulleres representan o 27% do total de persoas atendidas.

Cadro 61.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 2.1.02

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA01 - Sistema sanitario sustentable e de calidade. Fomento da saúde pública e dos hábitos de vida saudables

E02 - Promover a atención integral adaptada ás necesidades dos e das pacientes, familiares e coidadores/as.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P00012	Participantes no programa de cribado de cancro de mama	83	%
P402.H	Persoas beneficiarias de programas de atención á drogodependencia e á saúde mental. Homes	13.657	Nº
P402.M	Persoas beneficiarias de programas de atención á drogodependencia e á saúde mental.Mulleres	3.851	Nº
P408.H	Persoas beneficiarias de programas de atención sociosanitaria. Homes	1.102	Nº
P408.M	Persoas beneficiarias de programas de atención sociosanitaria. Mulleres	401	Nº

Fonte Consellería de Economía, Emprego e Industria

PROGRAMA 413A-PROTECCIÓN E PROMOCIÓN DA SAÚDE PÚBLICA

O programa de Promoción e Protección da Saúde ten como obxectivo fundamental mellorar a saúde da poboación diminuíndo a incidencia e a carga das enfermidades a través da identificación dos factores protectores e de risco e incidindo sobre os axentes sociais para que estes actúen no sentido de favorecer ou diminuír, respectivamente, estes factores.

Para isto, preténdese manter e actualizar os programas que se veñen levando a cabo, nos ámbitos da promoción de estilos de vida saudable, da prevención de enfermidades transmisibles, dos programas de cribado, dos programas de seguridade alimentaria, sanidade ambiental e protección radiolóxica e dos programas de vixilancia epidemiolóxica.

Na memoria indícase que as persoas beneficiarias das actividades que se desenvolven e financian son todos os galegos e galegas, aínda que tamén confirma que algunhas actividades poden ter un impacto diferente en homes e mulleres, e nos distintos grupos de idade e volve a poñer como exemplo a vacina do virus do papiloma humano que se administra a nenas de 12 anos, o cribado de cancro de mama que se realiza en mulleres entre 50 e 69 anos, e o cribado de cancro de colon nas persoas entre 50 e 69 anos.

Aínda que a consellería non as menciona, as diferenzas entre mulleres e homes existen tamén noutros ámbitos que se definen como primordiais na memoria como son as actividades de prevención e control das enfermidades transmisibles, incluíndo a estratexia fronte á infección polo VIH/SIDA, as actividades correspondentes ao Plan de loita contra as drogodependencias, ou as relacionadas coas enfermidades mentais.

Ademais, dado que un dos obxectivos declarados deste programa de gasto é o de "identificación dos factores protectores e de risco e incidindo sobre os axentes sociais para que estes actúen no sentido de favorecer ou diminuír, respectivamente, estes factores", habería que ter en conta antes de realizar calquera planificación ou programación, que mulleres e homes non sempre comparten os mesmos factores de risco nin os mesmos factores de protección da saúde. Así, existe unha maior prevalencia en mulleres das enfermidades cardíacas, óseas, musculares, depresivas, trastornos alimentarios, fibromialxia, etc.

E para poder ter isto en conta, tamén resulta fundamental dispoñer de datos desagregados por sexo que permitan facer unha análise previa e posteriormente un seguimento e avaliación dos resultados, o que posibilitaría unha maior adecuación das propostas e actuacións que se desenvolvan no ámbito da saúde.

PROGRAMA 414A-FORMACIÓN DE GRADUADOS E POSTGRADUADOS E PROGRAMA 561C-INVESTIGACIÓN SANITARIA

O programa 414A comprende e financia un conxunto de actividades dirixidas a actualizar os coñecementos dos e das profesionais, así como a desenvolver un plan de formación das persoas que serán os e as especialistas do futuro.

O programa 561C ten como finalidade xenérica facilitar a investigación e a innovación no ámbito sanitario e o desenvolvemento de criterios, procedementos e sistemas de xestión que ordenen os recursos dedicados á I+D+I en saúde do Sistema Sanitario Público cara a excelencia científica e para a mellora da saúde da cidadanía.

Polo que se refire a actuacións que incidan na promoción da igualdade entre mulleres e homes, o departamento só sinala que se promove a participación equitativa nas distintas actividades de formación que se desenvolven, pero carécese de datos desagregados relativos ás persoas que asisten a esta formación.

Deberían desenvolverse actividades formativas específicas sobre xénero e saúde dirixidas a todos os colectivos profesionais implicados na prevención e atención dos problemas de saúde, incluídas as diversas estruturas administrativas. Esta análise pode chegar a influír en moitos aspectos da asistencia sanitaria (accesibilidade, esforzo diagnóstico ou terapeútico, precisión diagnóstica, etc).

Tamén sería positiva a formación sobre prevención e atención a mulleres vítimas de violencia de xénero ou atención específica a mulleres en situación de trata de seres humanos con fins de explotación sexual.

Tamén se debería promover a incorporación de indicadores de xénero nas investigacións que se leven a cabo.

Conclusións:

Valóranse positivamente as accións que se pretenden desenvolver e financiar e que tratan de mellorar a saúde e o coidado e de facilitar o acceso aos recursos e servizos sanitarios por medio de mecanismos que faciliten a conciliación (telemedicina, atención domiciliaria, atención telefónica, etc).

V.9. CONSELLERÍA DE POLÍTICA SOCIAL

A esta consellería correspóndelle propor e executar as directrices xerais do goberno no ámbito do benestar, as políticas sociais e a revitalización demográfica.

No que atinxe ás competencias en materia de servizos sociais, inclúense as políticas de familia, menores, benestar social, inclusión social, servizos comunitarios, atención ás persoas con discapacidade e ás persoas maiores, promoción da autonomía persoal e a atención ás persoas en situación de dependencia, así como as políticas de xuventude e voluntariado e as políticas e programas de revitalización demográfica.

Na maioría de ámbitos de actuación desta consellería pódense detectar situacións de desigualdade de xénero:

Por unha banda, as mulleres continúan a ser as persoas que de xeito maioritario asumen o coidado dos nenos e nenas e/ou das persoas dependentes, o que limita as súas posibilidades de incorporación ao mercado laboral e á formación.

Por outra banda, os datos sobre condicións de vida amosan que as mulleres teñen un maior risco de pobreza en moitos dos casos como consecuencia das condicións adversas de acceso ao mercado laboral, a súa dedicación a tarefas non remuneradas, déficits en educación e formación profesional, etc. Isto fai que poidan atoparse en situacións de dependencia económica e de maior risco de exclusión.

E non se poden afrontar políticas de revitalización demográfica sen considerar ás mulleres como un elemento clave neste proceso.

PROGRAMA 312A-PROTECCIÓN E INSERCIÓN SOCIAL

Con este programa trátase de cubrir necesidades básicas de persoas con carencia de recursos económicos en risco de exclusión social e prestar atención ás persoas e familias en situación de especial dificultade mediante prestacións de inclusión social, así como mediante o apoio ás entidades de iniciativa social, coa finalidade de atender de forma coordinada e global ás necesidades, mellorar o rendemento dos recursos dispoñibles, procurar a calidade na prestación dos servizos, evitar os desequilibrios territoriais e estimular a cultura de participación da sociedade e das propias persoas afectadas como elemento esencial na provisión dos servizos sociais.

Coa aplicación da Lei 10/2013, do 27 de novembro, de inclusión social de Galicia trátase de seguir avanzando na procura do equilibrio de dous aspectos básicos: o acceso a ingresos mínimos en situacións de grave pobreza e exclusión e o dereito a un acom-

pañamento a apoio profesional e financeiro para a adquisición de novas capacidades e cualificacións.

No ano 2016 a porcentaxe de mulleres respecto do total de persoas beneficiarias de RISGA é dun 61,17 %, e o perfil xeral das persoas beneficiarias, obtido dos informes estatísticos de RISGA, é dunha muller de entre 35 e 54 anos, solteira ou separada con cargas familiares, por tanto con esta prestación estase a atender maioritariamente a persoas e familias en risco de exclusión social que na súa meirande parte é poboación feminina.

En canto ás AIS concedidas no ano 2016, o 61,17% das persoas perceptoras foron mulleres.

A porcentaxe de mulleres do total de persoas que recibiron a Axuda Social Extraordinaria de Pensións non contributivas, Fondo de Asistencia Social e Subsidio de Garantía de Ingresos Mínimos é dun 67,5%.

O programa tamén prevé desagregar por sexo os indicadires de seguimento: número de persoas beneficiarias da RISGA, número de persoas beneficiarias de AIS, número de persoas beneficiarias de FAS, número de persoas beneficiarias da Axuda extraordinaria .

Valórase de xeito moi positivo que dado o maior perfil de risco que presentan as mulleres, a Lei 10/2013, do 27 de novembro, de inclusión social de Galicia, prevea unha acción positiva de xénero para o acceso á RISGA e as AIS establecendo que, en condicións de igualdade de cumprimento dos requisitos, darase preferencia a unha das mulleres integrantes da unidade de convivencia. Tamén está previsto un tratamento específico das situacións de violencia de xénero axilizando a tramitación dos expedientes para estes supostos.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase que a maioría das persoas que se calcula recibirán axudas no contexto deste Obxectivo e programa de gasto serán mulleres, cunha porcentaxe do 57% das que percibirán a Renda de Inclusión social de Galicia (RISGA) e un 66% recibirán algún outro tipo de axudas.

Cadro 62.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 1.3.01

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA04 - Deseño dunha estratexia de integración social que mellore o benestar da cidadanía, axude ás persoas máis desfavorecidas a retornar o máis axiña posible a situacións socioeconómicas aceptables e que fomente a igualdade de xénero

E01 - Consolidar e mellorar a acción protectora das persoas con carencia de recursos económicos en situación de risco e exclusión social e con especiais dificultades de inserción social

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P342.H	Persoas beneficiadas (homes)	23.531	Nº
P342.M	Persoas beneficiadas (mulleres)	46.141	Nº
P343.H	Persoas en risco de exclusión atendidas para cobertura de necesidades básicas (homes)	40.500	Nº
P343.M	Persoas en risco de exclusión atendidas para cobertura de necesidades básicas (mulleres)	40.500	Nº
P345.H	Persoas perceptoras da RISGA. Homes	4.275	Nº
P345.M	Persoas perceptoras da RISGA. Mulleres	5.725	Nº

Fonte Consellería de Política Social

PROGRAMA 312B- PROGRAMA DE PRESTACIÓNS ÁS FAMILIAS E Á INFANCIA

Este programa de gasto está dirixido, por unha banda, a abordar a dinámica de declive demográfico de Galicia e por outra, a atender as necesidades das familias nas súas distintas modalidades, garantindo o seu benestar e libre desenvolvemento, así como a súa protección integral, na orde xurídica, económica e social, como unidade e de cada un dos seus membros, e especialmente dos nenos, nenas e adolescentes en situación de desprotección e/ou plenamente responsables.

Galicia é a terceira comunidade española con maior porcentaxe de poboación envellecida. O índice conxuntural de fecundidade en Galicia é o terceiro máis baixo de España, con 1,2 nacementos por cada mil mulleres en idade fértil, fronte á media estatal de 1,33 (INE datos provisionais 2016) e os 1,58 da Unión Europea (Eurostat 2015, UE-28). Así mesmo, as persoas de entre 14 e 30 anos supoñen o 14,94% da poboación total de Galicia fronte ao 17,32% no conxunto do Estado e os 19,68% de Europa.

Pola súa banda, as familias galegas demandan cada vez máis medidas e recursos de calidade que permitan compatibilizar as responsabilidades laborais coas tarefas de atención e coidado necesarias para o sostemento da vida no ámbito privado.

As dúas premisas anteriores e a experiencia comparada no contexto da Unión Europea permite concluír que unha política de conciliación axeitada é esencial para que as persoas poidan manter o equilibrio nas diferentes dimensións da vida e para mellorar o

seu benestar, saúde e capacidade de traballo, repercutindo na participación no mercado laboral ou nas taxas de fertilidade.

Para atender estes desafíos é preciso que as familias dispoñan de recursos asequibles e de calidade para a atención infantil 0-3; considérase necesario ademais apoiar os maiores gastos que supón a crianza durante os primeiros anos de vida, obxectivo ao que responden as medidas recollidas neste programa de gasto.

Así, continuarase a traballar na adecuación e racionalización de horarios e prazas nas escolas infantís 0-3, daráselles prioridade e bonificarase ás familias monoparentais nas escolas infantís 0-3 e reservarase o 5 % das prazas de escolas infantís dependentes da Xunta para casos urxentes (fillos/as de mulleres que se atopen en casas de acollida e/ou sexan vítimas de violencia de xénero).

Ademais, actuacións concretas como a posta en marcha de casas niño no rural poñen en valor cualificacións maiormente posuídas polas mulleres, o que favorece o seu acceso ao mercado laboral.

Manterase a prestación para familias con nenos e nenas menores de 3 anos e con rendas inferiores ao límite establecido pola Axencia Estatal de Administración Tributaria para facer a declaración da renda.

Ofertarase o servizo do GOF virtual, para ofrecer apoio e asesoramento ás familias galegas e a calquera persoa, e que facilitará información sobre a igualdade, os dereitos e recursos e servizos que prestan atención ás mulleres en situación de violencia de xénero, podendo realizar unha derivación axeitada á demanda aos servizos especializados máis adecuados a cada caso.

No ámbito dos programas de atención a menores, polo que respecta ás actividades con repercusión en temas de igualdade, continuarase cos proxectos que fomenten a educación en igualdade e a corresponsabilidade así como os roles non sexistas en ámbitos de convivencia (centros de menores) e impartiranse módulos de igualdade e perspectiva de xénero nas actividades de orientación e inserción sociolaboral. Tamén se organizarán cursos e talleres específicos sobre educación sexual, promoción da saúde e educación en valores destinados a menores responsables de cometer delitos relacionados coa violencia de xénero ou agresións sexuais.

Por último, está previsto integrar de xeito transversal a perspectiva de xénero en todas as actividades que se desenvolvan e, en especial, incorporarase a igualdade entre mulleres e homes como criterio de valoración nos procesos de contratación de servizos públicos, as estatísticas faranse con perspectiva de xénero e integrarase a perspectiva de xénero no desenvolvemento normativo.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase que as mulleres menores de idade son o colectivo de maior presenza nos programas de integración familiar, socioeducativos e terapéuticos (51%) e no indicador de menores e familias beneficiarias de puntos encontro familiar (56%).

Sen embargo teñen menor presenza tanto no colectivo de menores que están en acollemento residencial nos centros dependentes da Xunta de Galicia (48%) e incluso menor porcentaxe na participación nos programas Mentor e de traballo remunerado e formación ocupacional en centros de reeducación (37%).

Cadro 63.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 2.3.01

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA03 - Mellora dos servizos sociais a familias e á infancia, apoio á conciliación e á promoción da igualdade, servizos e axudas complementarios da educación e políticas de xuventude e cooperación

E01 - Garantir o dereito de todos os e as menores a vivir en familia e contribuír á revitalización demográfica e ás condicións que favorezan a natalidade.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
D0C035	Capacidade de coidado de nenos ou de infraestruturas de educación subvencionadas	23.890	Nº
P00089	Familias beneficiarias da prestación por fillo/a menor a cargo	3.200	Nº
P00450	Familias beneficiarias da tarxeta benvida	28.965	Nº
P341.H	Menores e familias beneficiarias de programas de integraciónfamiliar, socioeducativos e terapéuticos (homes)	2.452	Nº
P341.M	Menores e familias beneficiarias de programas de integraciónfamiliar, socioeducativos e terapéuticos (mulleres)	2.520	Nº
P426.H	Menores e familias beneficiarias de puntos encontro familiar(Homes)	1.231	Nº
P426.M	Menores e familias beneficiarias de puntos encontro familiar(Mulleres)	1.550	Nº
P111.H	Menores en situación de acollemento residencial (Homes)	1.082	Nº
P111.M	Menores en situación de acollemento residencial (mulleres)	1.001	Nº
P1030H	Menores en situación de acollemento familiar. Homes	621	Nº
P1030M	Menores en situación de acollemento familiar. Mulleres	622	Nº
P112.H	Menores participantes nos programas Mentor e de traballo remunerado e formación ocupacional en centros de reeducación. Homes	420	Nº
P112.M	Menores participantes nos programas Mentor e de traballo remunerado e formación ocupacional en centros de reeducación. Mulleres	246	Nº
P00142	Novas prazas públicas de escolas infantís	217	Nº

Fonte Consellería de Política Social

PROGRAMA 312C-SERVIZOS SOCIAIS RELATIVOS ÁS MIGRACIÓNS

Este programa trata de conseguir a plena integración social e a inserción laboral das persoas inmigrantes na sociedade galega, sen deixar de atender outra das esixencias que se demanda na sociedade multicultural actual como é a promoción dunha imaxe positiva da inmigración, que favoreza a sensibilización da sociedade galega e fomente actitudes positivas respecto ao colectivo estranxeiro asentado na comunidade autónoma galega.

Para elo levaranse a cabo accións de acollida de carácter integral (cobertura das necesidades básicas, impartición de cursos de idiomas, accións informativas e de asesora-

mento legal de carácter xeral e tamén especializado en materia de estranxeiría, e accións encamiñadas á integración das persoas inmigrantes no mercado de traballo, en especial das persoas en situación de especial vulnerabilidade).

No ámbito da inmigración o obxectivo que se marca este programa de gasto é o de avanzar na inclusión da poboación inmigrante, entendendo que a mellor maneira de acadala é a través do emprego, pero que non hai que descoidar outros aspectos importantes como a eliminación das barreiras idiomáticas, o coñecemento da sociedade de acollida e a xestión da diversidade sociocultural poñendo o acento na convivencia.

Para isto, deseñaranse itinerarios personalizados de inclusión sociolaboral, que proporcionen a formación prelaboral e laboral precisa e incluso a formación en competencias clave, que permitirá participar en accións formativas de competencias de profesionalidade.

As persoas estranxeiras rexistradas en Galicia no año 2016 (segundo datos do IGE a data 1 xaneiro de 2017) son 86.881(un 3,20% do total da poboación) das cales 42.811 son mulleres e 44.070 son homes.

Tendo en conta as maiores dificultades que adoitan atopar as mulleres inmigrantes para conciliar a vida familiar coa realización de actividades formativas, programas de inserción laboral, ou na participación cidadá, pois tanto os coidados de menores como de persoas dependentes normalmente recaen sobre elas, nas actuacións previstas dentro do programa 312C vaise ter en conta a realización de accións positivas a prol da igualdade de xénero.

Debido á carencia de emprego nos sectores nos que habitualmente traballaban os homes inmigrantes, as mulleres tratan de incorporarse tamén ao mercado laboral pero aínda así non poden deixar de lado as súas responsabilidades familiares.

Por iso nas convocatorias de axudas a entidades para a realización de programas para inmigrantes vaise incluír como criterio de valoración o enfoque de xénero e como criterio de concesión a realización de actividades de promoción da igualdade.

Así mesmo, na metodoloxía das actuacións para as que se solicite financiamento, esíxese que se incorpore a perspectiva de xénero, describindo os axustes que se introducirán en función dos roles diferentes que asumen homes e mulleres na sociedade e que poden condicionar o acceso e a calidade da súa participación

Segundo datos obtidos nas convocatorias de subvencións do ano 2015 a participación das mulleres nas actuacións financiadas foi superior á dos homes, así podemos indicar que 1.011 mulleres inmigrantes participaron en accións dirixidas á súa inclusión social mentres que o número de homes que participaron é de 560, o que representa un 64,35 % do total.

A previsión para 2018 é que se beneficien dun xeito directo deste programa 1.000 mulleres inmigrantes e 500 homes, a través de accións formativas e de itinerarios personalizados de inclusión.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase que a maioría das persoas que se calcula van recibir as actuacións de inclusión social no eido deste Obxectivo estratéxico serán mulleres (64%).

Cadro 64.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 1.3.01

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA04 - Deseño dunha estratexia de integración social que mellore o benestar da cidadanía, axude ás persoas máis desfavorecidas a retornar o máis axiña posible a situacións socioeconómicas aceptables e que fomente a igualdade de xénero

E02 - Impulsar os servizos e prestacións á emigración galega e ás súas entidades, así como ás persoas retornadas, para garantir o seu benestar. Promover a inclusión social e loitar contra a pobreza das persoas inmigrantes e calquera forma de discriminación

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
SC15.H	Migrantes, participantes de orixe estranxeira, minorías (incluídas comunidades marxinadas, como a poboación romaní) (Hom	560	Nº
SC15.M	Migrantes, participantes de orixe estranxeira, minorías (incluídas comunidades marxinadas, como a poboación romaní) (Mul	1.011	Nº

Fonte Consellería de Política Social

PROGRAMA 312D-ATENCIÓN Á DEPENDENCIA

Este programa pretende dar cobertura ás necesidades de atención que precisan as persoas en situación de dependencia que, por razóns derivadas da idade, a enfermidade ou a discapacidade e vinculadas á falla de ou á perda de autonomía física, mental, intelectual ou sensorial, requiren da atención doutra persoa ou precisan de axudas importantes para realizar actividades básicas da vida diaria.

Galicia é a segunda comunidade autónoma máis avellentada do Estado cunha tendencia a que este rango se acentúe aínda máis nos próximos anos. Isto, unido ao aumento da esperanza de vida está a provocar unha demanda, cada vez máis crecente, dos servizos de atención á dependencia.

Estímase que en 2020 a poboación reducirase nun 1,5 % , mentres que o número de persoas maiores de 65 anos incrementarase nun 10,7 %.

Coas actuacións que se financien dentro deste programa, preténdese:

- Dotar de cobertura asistencial, consolidando e aumentando os recursos sociais e prestacións dedicados ás persoas en situación de dependencia, garantindo os niveis de calidade axeitados.
- Dotar de cobertura asistencial, implementando os servizos de promoción e de proximidade ás persoas en situación de dependencia leve, particularmente importante coa efectividade do grao I a partir de xullo do ano 2015.
- Facilitar a integración mediante a implantación de programas propios destinados a atender a dependencia nas persoas maiores, persoas con demencia e con discapacidade así como o apoio ás persoas coidadoras.
- Fomentar a aplicación das novas tecnoloxías para a atención das persoas dependentes procurando unha mellora na súa calidade de vida.

Favorecer o desenvolvemento da actuación 5.1.1.1 "Mellora dos servizos e infraestruturas que faciliten a permanencia no fogar das persoas en situación de dependencia" contempladas nos Plans de competitividade para o impulso económico das provincias de Ourense e Lugo respectivamente e a dotación de prazas polo Consorcio Galego de Servizos de Igualdade e Benestar para a atención diúrna de persoas en situación de dependencia e o desenvolvemento polo Consorcio Galego de Servizos de Igualdade e Benestar de programas en centros de día orientados á diversificación dos seus servizos.

Todas estas actividades van ten unha importante repercusión dende o punto de vista do xénero, xa que máis da metade das persoas con discapacidade oficialmente recoñecida son mulleres, concretamente 53 %.

Ademais, a maior esperanza de vida das mulleres inflúe na aparición de situacións de dependencia (o 70 % das persoas en situación de dependencia son mulleres).

E en torno ao 80 % das persoas coidadoras non profesionais son mulleres. Está previsto desenvolver actividades de formación destinadas ás persoas coidadoras, polo que as beneficiarias destas serán maioritariamente mulleres. Sucede o mesmo coas prestacións económicas destinadas a coidados non profesionais (esta actuación, ademais, facilita a conciliación da vida familiar e laboral, así coma un soporte económico para os coidados non profesionais das persoas en situación de dependencia).

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase que no ámbito da atención as persoas dependentes, en liña cos datos de maior incidencia nas mulleres, sobre todo relacionado pola súa maior lonxevidade, hai unha maior presenza de mulleres (67%).

Cadro 65.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 2.2.01

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA02 - Desenvolvemento do sistema de servizos sociais de atención ás persoas maiores e dependentes

E01 - Incrementar a cobertura de atención ás persoas en situación de dependencia

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P241.H	Participantes nos servizos para persoas en situación de dependencia. Homes	16.794	Nº
P241.M	Participantes nos servizos para persoas en situación de dependencia. Mulleres	34.268	Nº

Fonte Consellería de Política Social

PROGRAMA 312E-PROMOCIÓN DA AUTONOMÍA PERSOAL E PREVENCIÓN DA DEPENDENCIA PARA PERSOAS CON DISCAPACIDADE E AS PERSOAS MAIORES

O conxunto de actuacións que configuran este programa están dirixidas a promover a atención social e o benestar das persoas con discapacidade e das persoas maiores mediante o financiamento de recursos, servizos e o desenvolvemento de programas, orientados a favorecer a súa autonomía persoal, a súa integración sociofamiliar e laboral, a permanencia da persoa no seu contorno e o seu benestar físico e psíquico, tanto por medios propios como en colaboración con entidades que prestan atención aos citados colectivos.

Con todo isto preténdese favorecer a participación, integración social e o benestar físico e psíquico da persoa no seu contorno social. Débese actuar de xeito preventivo para contribuír a aumentar a esperanza de vida libre de dependencia, procurando unha actitude positiva ante o envellecemento e a discapacidade, e promover os coñecementos e as condicións necesarias para conseguir o aumento e/ou mantemento das capacidades destas persoas, para o desenvolvemento da súa vida diaria e, polo tanto, evitar ou atrasar no posible a aparición da dependencia, promovendo o desenvolvemento tecnolóxico no eido da prevención e detección precoz da dependencia e a accesibilidade universal e fomentar a eliminación de calquera tipo de barreira que impida a participación das persoas con discapacidade en termos de igualdade

Segundo a información dispoñible no IGE, o número total de persoas con discapacidade en Galicia a decembro de 2016 era de 227.696, das que a maioría son mulleres (53%)

Segundo a variable sexo, a maioría da poboación feminina que presenta algún tipo de discapacidade ten máis de 65 anos (58,96 %), mentres que só o 41,03 % dos homes que teñen algunha discapacidade superan os 65 anos.

As persoas que pertencen a este colectivo precisan de servizos que, constituíndo un apoio, promovan a súa autonomía e lles faciliten o desenvolvemento individual previndo a súa dependencia.

As mulleres con discapacidade afrontan desigualdades en canto á participación social, toma de decisións, acceso á educación, emprego, xustiza e tamén no acceso aos servizos sociais. De feito, sendo maior o número de mulleres que de homes con discapacidade, elas acceden en menor medida aos recursos sociais que a administración pon a súa disposición. Por isto, afrontar a atención a estas persoas desde unha perspectiva de xénero é fundamental para que as mulleres teñan as mesmas posibilidades de acceso aos servizos que se ofrecen.

Outra das áreas de actuación que comprende este programa de gasto é a área de atención ás persoas maiores. Na Comunidade Autónoma Galega o colectivo conformado polas persoas de 65 anos en diante representa preto do 24 % do total da poboación. Este dato implica, necesariamente, que o deseño e implementación de medidas destinadas á intervención social con persoas maiores e ao logro do seu benestar e calidade de vida ademais de ser unha condición indispensable para a consecución dun alto grao de benestar social xeral ten que supoñer tamén unha prioridade fundamental na estratexia de intervención e actuación gobernamental.

Unha das preocupacións que se manifesta a raíz do envellecemento dunha poboación, é como evolucionan os índices relativos a esta tendencia; así e segundo datos do IGE sobre proxeccións da poboación a curto prazo os datos de indicadores de envellecemento proxectados amosan a seguinte información para 2018: índice de envellecemento (relación entre a poboación maior de 64 anos e a poboación de menos de 20 anos) para 2018 estímase en 157,3 (en 2017: 155,1); o índice de sobreenvellecemento (relación entre a poboación maior de 84 anos e a poboación maior de 64 anos) para 2018 estímase en 18,3 (en 2017: 17,6).

Os cambios sociodemográficos e socioeconómicos producidos caracterízanse por unha intensificación dos índices de envellecemento poboacional na nosa comunidade coas conseguintes repercusións nos niveis de incidencia de enfermidades asociadas á vellez, coma o Alzheimer e outras demencias neurodexenerativas. Tamén hai que sinalar as profundas transformacións experimentadas nas estruturas familiares, e dentro delas as derivadas da incorporación progresiva da muller ao mercado laboral, co abandono do campo e a migración a vilas e cidades, o que fixo aumentar tanto o número de persoas maiores que viven soas como a demanda de equipamentos e recursos destinados á atención deste colectivo.

A xeito de exemplo pódese facer referencia á ampliación dos servizos de teleasistencia domiciliaria así como outros servizos e prestacións como é o caso do servizo galego de apoio á mobilidade persoal. Así mesmo hai que ter en conta o importante avance das

novas tecnoloxías que, ao igual que noutros ámbitos, ten propiciado tamén a aparición dun elevado número de posibilidades de actuación destinadas á atención das necesidades das persoas maiores, fundamentalmente no ámbito da teleasistencia avanzada.

Pero ademais hai que ter en conta que as proxeccións de poboación en Galicia evidencian que o colectivo poboacional composto polas persoas maiores de 65 anos, lonxe de perder importancia, seguirá incrementando o seu peso relativo con respecto ás cifras totais de poboación da comunidade. Concretamente e en base aos datos consultados do IGE, considerando un escenario a 2020, a cifra de poboación maior de 65 anos estímase que acadará nese ano un total de 684.226 persoas, o que suporá o 25,65 % da poboación total proxectada para ese ano en Galicia (2.666.740).

Ao respecto sinalar tamén que os galegos de 65 ou máis anos viven maioritariamente en fogares compostos unicamente por persoas dese grupo de idade.

As provincias de Ourense e A Coruña son as que presentan maiores porcentaxes de persoas de 65 ou máis anos que viven en fogares con todos os seus membros neste grupo de idade.

Por outra parte os fogares compostos por persoas de 65 ou máis anos son maioritariamente unipersoais (52,78%).

O estado civil máis habitual tanto en Galicia como en España das persoas de 65 ou máis anos é o de "casado"; esta porcentaxe aproxímase ao 60% en ambos os dous casos.

Por outra banda, cando se analiza o perfil das persoas maiores, e cando se pretende que esta análise sirva como ferramenta útil no proceso de planificación do conxunto de medidas destinadas a proporcionar unha atención integral a este colectivo, é importante considerar cuestións relativas ás limitacións que no grao de autonomía persoal provoca, en moitos casos, o avance da idade. Neste sentido é importante sinalar que en Galicia hai 117.669 persoas maiores de 65 anos con algún tipo de discapacidade recoñecida igual ou superior ao 33 %, o que supón un 51,81% do total da poboación galega con algún tipo de discapacidade recoñecida igual ou superior ao 33%.

Así mesmo, tal e como xa antes se indicou, os aspectos socioeconómicos das persoas, e no ámbito de actuación deste programa de gasto, concretamente o colectivo das persoas maiores, cómpre sinalar que os ingresos medios mensuais nos fogares en que o sustentador principal ten 65 ou máis anos, é de 1.515 euros, un 20,7% menos que o ingreso medio mensual dun fogar galego xeral. Os ingresos mensuais que perciben os fogares compostos por membros de 65 ou máis anos, atópase nun rango de entre 600 e 1000 euros ao mes.

Tendo en conta que a estrutura dos ingresos das persoas perceptoras de 65 o mais anos está constituída maioritariamente polas prestacións (94,5%), que neste tipo de po-

boación proceden basicamente das pensións contributivas da Seguridade Social, a clave de xénero vai amosar tamén datos relevantes como pode ser o dato da contía das pensións, de xeito que os homes de 55 a 74 anos perciben unha pensión media de 1100 euros, mentres que no caso das mulleres está por debaixo dos 770 euros, independentemente da idade da perceptora, e que reporta unha precariedade económica maior no caso das mulleres que dos homes.

Estes datos apoian o feito de que ao redor do 11% dos galegos e galegas maiores de 65 anos se atopen nunha situación de risco de pobreza, situación peor no caso das mulleres que na dos homes.

Polo tanto coas accións que se desenvolvan ao abeiro deste programa, estímase que a poboación beneficiaria directa serán: no ámbito da discapacidade, as 227.096 persoas con discapacidade que residen en Galicia (47 % homes e 53 % mulleres) e as preto de 661.314 persoas maiores de 65 anos que residen en Galicia (42,54% homes e 57,46 % mulleres), sen esquecer que no público destinatario das accións de envellecemento activo a franxa de idade abrangue dende os 55 anos, de xeito que na dita franxa atópanse en Galicia máis de 1 millón de persoas.

Para poder medir o impacto das actuacións que está previsto realizar, vanse empregar indicadores sobre o número de persoas total e desagregado por sexo que son beneficiarias das accións.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase que nas actuacións dirixidas á prevención da dependencia e de atención e integración das persoas con discapacidade, tamén hai maioría de mulleres, cunhas porcentaxes de 52% respecto ao total de participantes con discapacidade e do 56% respecto ás persoas usuarias dos servizos para persoas dependentes. No indicador no que revela unha maior proporción de mulleres é nos programas de prevención da dependencia, nos que de cada 100 participantes, 70 son mulleres.

Cadro 66.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 2.2.02

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA02 - Desenvolvemento do sistema de servizos sociais de atención ás persoas maiores e dependentes

E02 - Mellorar a calidade de vida das persoas con discapacidade e das persoas maiores, en termos de autonomía persoal, así como previr as situacións de dependencia

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
SE19.H	Número de persoas avaliadas (Homes)	200	Nº
SE19.M	Número de persoas avaliadas (Mulleres)	200	Nº
SC16.H	Participantes con discapacidade (Homes)	39.512	Nº
SC16.M	Participantes con discapacidade (Mulleres)	42.277	Nº
P140.H	Participantes en programas de prevención da dependencia. Homes	9.888	Nº
P140.M	Participantes en programas de prevención da dependencia. Mulleres	22.587	Nº
P241.H	Participantes nos servizos para persoas en situación de dependencia. Homes	5.120	Nº
P241.M	Participantes nos servizos para persoas en situación de dependencia. Mulleres	6.439	Nº

Fonte Consellería de Política Social

PROGRAMA 312F-PROGRAMAS DE SOLIDARIEDADE

O programa engloba unha serie de medidas encamiñadas a garantir a inclusión social e os dereitos básicos das persoais máis desfavorecidas e fomentar a participación da cidadanía en xeral, establecendo programas orientados a colectivos específicos, entre eles persoas maiores, dependentes e con discapacidade, perseguindo o fortalecemento e posta en valor da acción voluntaria.

Pretende así mesmo, incidir na formación das persoas voluntarias e das persoas responsables da xestión das entidades de voluntariado facilitando programas formativos que axuden a un mellor desenvolvemento da súa labor no eido da solidariedade e a participación social, e fomentando a igualdade entre homes e mulleres.

Tamén persegue a promoción da cultura da solidariedade impulsando a participación cidadá na realización de accións de voluntariado e participación, a través de campañas de sensibilización e apoio, co obxectivo de acadar unha maior participación dos homes nas accións voluntarias.

E busca a implantación dun recoñecemento social da labor das persoas voluntarias , que faga visible a súa achega a sociedade en xeral.

O aumento da demanda de intervención por parte dos colectivos en dificultade, fai que se programen accións enfocadas cara a promoción e recoñecemento do voluntariado, de cara a conseguir unha maior participación da poboación en xeral nestas actividades,

incidindo na incorporación de homes á acción voluntaria. Reforzarase a colaboración coas entidades de acción voluntaria de carácter privado para o fomento e a realización de actividades de voluntariado por parte de persoas voluntarias de calquera idade. Contarase tamén coas ditas entidades para a posta en marcha do Plan anual de Formación do voluntariado.

Está previsto integrar a perspectiva de xénero de xeito transversal en todas as actividades que se desenvolvan no marco deste programa de gasto e daráselle prioridade nas ordes de axudas a aquelas entidades que desenvolvan programas relacionados coa promoción da igualdade de xénero e de acompañamento a vítimas de violencia de xénero e apoiarase cos medios técnicos dispoñibles a incorporación de voluntarias e voluntarios nos programas que neste eido desenvolvan as entidades de acción voluntaria que así o demanden.

Tamén se vai ter en conta a perspectiva de xénero nos diferentes proxectos en previsión para 2018, especificamente en programas de voluntariado de maiores e con maiores vinculados coa temática de envellecemento demográfico e envellecemento activo contribuíndo a un espazo de desenvolvemento, persoal e colectivo, de inclusión a nivel comunitario e de resistencia aos tradicionais roles de xénero establecidos entre homes e mulleres maiores e de distintas xeracións.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

A participación en proxectos de voluntariado ten maioría de mulleres, xa que representan o 66% das persoas solidarias que participan nestes proxectos.

Cadro 67.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 2.3.02

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA03 - Mellora dos servizos sociais a familias e á infancia, apoio á conciliación e á promoción da igualdade, servizos e axudas complementarios da educación e políticas de xuventude e cooperación

E02 - Impulsar a solidariedade e o voluntariado para axudar ás persoas en situación de risco de pobreza e/ou con necesidades

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P233.H	Participantes en proxectos de voluntariado (Homes)	663	Nº
P233.M	Participantes en proxectos de voluntariado (Mulleres)	1.311	Nº

Fonte Consellería de Política Social

PROGRAMA 313A-SERVIZOS Á XUVENTUDE

Este programa tenta levar a cabo un conxunto de actuacións dirixidas a atender as necesidades e intereses dos mozos e mozas galegos/as, creando as condicións favorables para que a xuventude desenvolva as súas capacidades, aproveite o seu potencial, traballe e participe activamente na sociedade e en condicións de igualdade desde a perspectiva de xénero.

O fin último que se quere conseguir a través deste programa é mellorar a calidade de vida da xuventude galega e incrementar o seu benestar en condicións de igualdade, centrándose principalmente en frear o desemprego xuvenil. E para conseguir isto se poñerán en marcha unha serie de iniciativas e accións coas que se pretende ampliar as posibilidades de acceso da xuventude ao mercado laboral así como aos distintos bens e servizos en igualdade de condicións para homes e mulleres, creando máis oportunidades para eles e elas, mellorando o seu acceso á sociedade e garantindo unha participación o máis plena posible na mesma en condicións de igualdade.

Trátase así de deixar de lado o enfoque tradicional centrado no ocio e o tempo de lecer, e impulsando a autonomía e a participación real dos mozos e mozas, centrando os recursos nas accións vinculadas á mellora da empregabilidade xuvenil como factor clave para o incremento do seu benestar.

Principalmente tratarase de facilitar a adquisición daquelas habilidades e aptitudes vinculadas á mellora da súa empregabilidade e inserción no mercado laboral. Para isto poñeranse en marcha distintos mecanismos como liñas de axuda específicas en distintos ámbitos, orientadas sobre todo a temas de participación xuvenil en proxectos e actividades de educación non formal como paso previo ao emprego así como á adquisición de habilidades e coñecementos que axuden a completar o desenvolvemento persoal e futura formación profesional dos mozos e mozas galegos. Se convocarán accións formativas priorizando as vinculadas á empregabilidade xuvenil, accións de asesoramento e información no eido do emprego e da vivenda, posta en marcha de programas de mobilidade xuvenil, de educación non formal, de prácticas laborais, accións de fomento do asociacionismo e da información xuvenil, dos carnés de servizos para os mozos e mozas, prevención de condutas de risco, de facilitación da obtención do permiso de conducir, etc.

Entre estes mecanismos para a mellora da empregabilidade, a educación non formal é un ámbito que cada vez adquire maior relevancia tendo en conta a súa incidencia no marco das competencias requiridas polo dinámico e globalizado mercado laboral. Os estudos realizados evidencian que é clave para o emprego da mocidade xa que capacita a mozas e mozos con experiencias e competencias que non sempre se poden adquirir na educación formal.

Tamén se van desenvolver accións formativas diversas en ámbitos de interese para a xuventude, incidindo especialmente na ampliación de aptitudes e coñecementos recoñeci-

dos como necesarios para o mercado laboral; accións de apoio ao asociacionismo xuvenil como instrumento fundamental de cara á consecución dunha cidadanía activa e participativa; potenciación da información xuvenil como facilitadora do coñecemento dos recursos para a mocidade, actuar cara a profesionalización do sector do tempo libre.

Segundo os datos recollidos nun informe nacional de Xuventude, para o conxunto da poboación moza do Estado, constatan unha serie de variables como que a redución nas taxas de emancipación é maior entre os homes que entre as mulleres, o que podería estar indicando que os homes atrasan a emancipación ata atopar un traballo, mentres que no caso das mulleres, a pesar das dificultades laborais se independizan para formar parella e familia.

Tamén se constata que, en xeral, as mulleres xoves tardan máis que os homes xoves en atopar emprego e que é maior a porcentaxe de varóns que reciben axuda dos proxenitores que a porcentaxe de mulleres, se ben as mulleres reciben en maior medida axuda económica da súa parella que os varóns, o que nos está indirectamente indicando certa dependencia das mulleres novas respecto dos varóns.

Segue sendo tamén máis elevada a proporción de mulleres totalmente dependentes con respecto aos varóns e a media de ingresos mensuais das mulleres é máis reducida que a dos homes.

Segundo os datos da enquisa de poboación activa do INE correspondente ao 3º trimestre de 2016, en Galicia a taxa de actividade das persoas menores de 25 anos é do 30,83% no caso das mozas e do 37,17% no caso dos mozos. A taxa de emprego para o ano 2016 para este sector de idade é do 17,11% para as mulleres e do 20,45% para os homes. E a taxa de paro para o 2º trimestre do 2017 é do 35,99% no caso das mozas e do 34,21% no caso dos mozos menores de 25 anos.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase que a maioría das persoas mozas que se calcula van participar nas actuacións deste programa de gasto son mulleres, cunha porcentaxe global do 57%, 8 puntos por encima da porcentaxe de mulleres no tramo de idade de 16 a 30 anos, segundo o Padrón de habitantes de 2016. De xeito desagregados, a máis alta participación obsérvase no programa Galeuropa, financiado co Programa Operativo de Emprego Xuvenil para fomentar a mellora da calidade de vida e a mellora da súa formación de cara á súa inserción laboral dirixido ás persoas mozas que se atopan en situación de non traballo e non formación (Ninis), nos que se calcula unha porcentaxe do 60% de mulleres mozas.

Tamén a participación das mozas que participan na campaña de verán e no resto de programas de educación non formal de carácter transversal que organiza a Dirección

Xeral de Xuventude, Participación e Voluntariado é maior que a dos mozos, cunha porcentaxe de mulleres do 57%.

Cadro 68.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 2.3.04

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA03 - Mellora dos servizos sociais a familias e á infancia, apoio á conciliación e á promoción da igualdade, servizos e axudas complementarios da educación e políticas de xuventude e cooperación

E04 - Mellorar a calidade de vida da xuventude galega e incrementar o seu benestar en condicións de igualdade.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P1026H	Participantes en programas de xuventude. Homes	4.552	Nº
P1026M	Participantes en programas de xuventude. Mulleres	5.938	Nº
P1025H	Persoas mozas que reciben axudas. Homes	305	Nº
P1025M	Persoas mozas que reciben axudas. Mulleres	450	Nº

Fonte Consellería de Política Social

PROGRAMA 313C-SERVIZOS SOCIAIS COMUNITARIOS

Dende este programa de gasto finánciase o Sistema Galego de Servizos Sociais, e especialmente os servizos sociais comunitarios básicos de titularidade municipal. Estes servizos están dirixidos a atender con carácter xeral a toda a cidadanía, aínda que con máis intensidade á poboación máis vulnerable (persoas en situación de dependencia, de exclusión social, de discapacidade, persoas sen fogar, menores de idade en risco de desprotección, vítimas de violencia de xénero, persoas con problemas de condutas aditivas como drogodependencia, alcoholismo, ludopatía, anorexia, etc).

Non se prevé a realización de ningunha actividade directamente, relacionada coa promoción da igualdade entre mulleres e homes, aínda que se vai integrar de xeito transversal a perspectiva de xénero en todas as actuacións que se desenvolvan.

Pero tendo en conta que, a nivel xeral, o perfil das persoas usuarias dos servizos sociais comunitarios corresponde a un 60% de mulleres e un 40% de homes. Que ademais, as mulleres que viven soas sofren máis pobreza que os homes que viven sós. E que cando os fogares están formados por unha persoa adulta con fillos/as a cargo, a inmensa maioría son mulleres soas con cargas familiares, sendo esta a forma de convivencia máis castigada polo risco de pobreza segundo o indicador AROPE.

Que as mulleres galegas teñen unha taxa de actividade menor ca os homes e unha taxa de desemprego maior e a situación económica das maiores de 65 anos é considerablemente peor que a situación dos homes para o mesmo rango de idade.

Todos estes factores apuntan a un maior risco de pobreza das mulleres, polo que é de prever que as actividades que se van financiar dentro deste programa terán un maior impacto na poboación feminina de Galicia.

Ademais, incorporarase nas convocatorias de axudas como criterio do baremo de concesión a realización de actividades específicas de promoción da igualdade de xénero. E na metodoloxía das actuacións esíxese que incorporen a perspectiva de xénero, describindo os axustes que se introducirán en función dos roles diferentes que asumen homes e mulleres na sociedade e que poden condicionar o acceso e a calidade da súa participación.

Por outra banda, está previsto utilizar indicadores que permitan recoller información estatística para detectar posibles brechas de xénero.

A previsión para 2018 é que se beneficien dun xeito directo deste programa 2.000 mulleres e 1.700 homes, a través de accións formativas e de itinerarios personalizados de inclusión.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase que do número de persoas rexistradas no Sistema de Información de usuarios de Servizos Sociais (SIUSS), que permite a recollida de datos básicos das persoas usuarias para realizar unha intervención profesional óptima como resposta a unha demanda social, a maioría das persoas rexistradas son mulleres (59%). No resto de indicadores non se aprecias esa participación maioritaria, xa que no indicador clave que recolle o número de persoas participantes en situación ou risco de exclusión social, a porcentaxe de mulleres é do 49%, e as mulleres xitanas tamén son menos que os homes (45%), reflectindo un equilibrio nos datos de persoas inmigrantes e de menores de 25 anos.

Cadro 69.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 2.4.04

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA04 - Deseño dunha estratexia de integración social que mellore o benestar da cidadanía, axude ás persoas máis desfavorecidas a retornar o máis axiña posible a situacións socioeconómicas aceptables e que fomente a igualdade de xénero

E04 - Promover a inclusión social e loitar contra a pobreza e calquera forma de discriminación

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
SC15.H	Migrantes, participantes de orixe estranxeira, minorías (incluídas comunidades marxinadas, como a poboación romaní) (Hom	498	Nº
SC15.M	Migrantes, participantes de orixe estranxeira, minorías (incluídas comunidades marxinadas, como a poboación romaní) (Mul	498	Nº
SE01.H	Participantes en situación ou risco de exclusión social. Homes	5.371	Nº
SE01.M	Participantes en situación ou risco de exclusión social. Mulleres	5.203	Nº
P420.H	Persoas de etnia xitana beneficiadas (homes)	471	Nº
P420.M	Persoas de etnia xitana beneficiadas (mulleres)	383	Nº
SC06.H	Persoas menores de 25 anos de idade (Homes)	251	Nº
SC06.M	Persoas menores de 25 anos de idade (Mulleres)	253	Nº
P347.H	Persoas usuarias dos servicios sociais comunitarios con intervención social aberta rexistrados no SIUSS (homes)	186.410	Nº
P347.M	Persoas usuarias dos servicios sociais comunitarios con intervención social aberta rexistrados no SIUSS (mulleres)	265.089	Nº

Fonte Consellería de Política Social

Conclusións:

Valóranse positivamente todas as accións que se pretenden desenvolver e financiar, posto que:

- Vaise potenciar a rede de escolas infantís 0-3, adecuando e racionalizando horarios e prazas, e complementaranse estas actuacións coa implantación de casas niño no rural, que ademais de facilitar a conciliación, poñen en valor cualificacións maiormente posuídas polas mulleres, o que favorece o seu acceso ao mercado laboral.
- Desenvolveranse proxectos que fomenten a educación en igualdade e a corresponsabilidade así como os roles non sexistas en ámbitos de convivencia (centros de menores) e impartiranse módulos de igualade e perspectiva de xénero nas actividades de orientación e inserción sociolaboral. Tamén se organizarán cursos e talleres específicos sobre educación sexual, promoción da saúde e educación en valores destinados a menores responsables de cometer delitos relacionados coa violencia de xénero ou agresións sexuais

- Deseñaranse accións específicas para atender a situación desigual das mulleres con discapacidade.
- Incorporarase a perspectiva de xénero en todas as actuacións relacionadas co voluntariado, co obxectivo de incorporar os homes as accións de voluntariado e daráselle prioridade nas ordes de axudas a aquelas entidades que desenvolvan programas relacionados coa promoción da igualdade de xénero e de acompañamento a vítimas de violencia de xénero.

V.10. CONSELLERÍA DO MEDIO RURAL

A Consellería do Medio Rural é o departamento do goberno galego que integra as competencias relacionadas cun dos eidos produtivos do sector primario de Galicia con maior relevancia (o medio rural).

Neste sentido, correspóndelle propor e executar as directrices do goberno en materia de agricultura, gandaría, desenvolvemento rural e ordenación comarcal, estruturas rurais, industrias agroalimentarias e forestais, montes, prevención e defensa dos incendios forestais.

As cifras poñen de manifesto a falta de visibilidade da actividade das mulleres no medio rural. A enquisa de poboación activa (EPA)detecta ano tras ano este fenómeno, en concreto no 3º trimestre de 2016 cuantifica a ocupación das mulleres no sector da agricultura nun 37,55%, fronte a un 62,45% de homes.

As condicións específicas do propio medio rural, tales como a masculinización da actividade agraria, as maiores dificultades para acceder a un emprego, aos diferentes servizos, en particular aos relacionados coas novas tecnoloxías, a sobrecarga de traballo doméstico e de coidado, ou a escasa representatividade das mulleres rurais en postos de responsabilidade e toma de decisións, fan que as mulleres rurais teñan dificultades engadidas precisamente por vivir no rural.

Todo isto tradúcese nunha ameaza para a vida nos pequenos municipios, debido á falta de oportunidades das mulleres e de acceso en igualdade de condicións a un emprego, á propiedade das terras, ou a postos de toma decisións.

As mulleres son clave para o desenvolvemento sostible do rural e da sociedade no seu conxunto, polo que resulta fundamental establecer medidas de apoio para que a muller non abandone o rural, loitando así contra o progresivo envellecemento e a despoboación deste medio.

Conseguir a plena igualdade de oportunidades entre mulleres e homes é unha cuestión de dereitos fundamentais, pero tamén é un importante soporte para o desenvolvemento económico e un elemento esencial na vertebración e cohesión social dos territorios.

E para isto resulta fundamental non só levar a cabo accións concretas acordes ás necesidades, senón incorporar criterios e orientacións que teñan en conta a perspectiva de xénero nas diferentes políticas sectoriais.

PROGRAMA 422L-CAPACITACIÓN E EXTENSIÓN AGROFORESTAL E PROGRAMA 422M-ENSINANZA SECUNDARIA E FORMACIÓN PROFESIONAL

Dentro do programa 422L e no marco das actuacións da formación agroforestal formúlase unha oferta integral, dirixida especialmente á mocidade e a poboación activa, e que integre os distintos subsistemas de formación profesional, a iniciación profesional e a formación continua dos e das profesionais do sector, que se desenvolverá nos seis centros de formación e experimentación agroforestal con que conta a consellería e contarase coa colaboración doutras unidades dependentes dela.

Os cambios económicos, tecnolóxicos e ambientais dan lugar á necesidade de novas cualificacións para todas as persoas implicadas en actividades agroforestais e agroalimentarias. Para obter estas novas competencias e habilidades, é necesario ofrecer actividades de temáticas innovadoras tanto de áreas xerais, técnicas como económicas que melloren e complementen o perfil profesional da xente do sector.

As prioridades fundamentais que se marcan para o 2018 son mellorar a cualificación dos e das profesionais do sector e impulsar a transferencia tecnolóxica para que os resultados das investigacións cheguen ao sector, así como frear o éxodo rural e asegurar a substitución xeracional no medio rural, con capacitación profesional para as persoas que se incorporan por primeira vez á actividade agraria.

Esta formación continua ofrecerá distintas orientacións produtivas axeitadas as distintas zonas de Galicia, e terá en conta os aspectos produtivos, nun marco respectuoso co medio ambiente.

As actividades formativas e de transferencia tecnolóxica que se desenvolven no marco deste programa establecen unha prioridade para as mulleres do rural (xunto coa xuventude). En todo caso, dado que o presente programa incide directamente sobre as persoas que traballan no sector agroforestal, que se cualifican para o desenvolvemento dunha actividade profesional ou melloran a súa formación, pode significar que, pola igualdade de acceso á formación, ou mesmo, pola prioridade das mulleres fronte aos homes de haber exceso de demanda, poderíase diminuír a posible fenda de xénero que existira no rural.

Polo que se refire ao programa 422M, dentro del finánciase o funcionamento, mantemento e a dotación de material dos seis centros de formación e experimentación agroforestal nos que se imparten os ciclos formativos de formación profesional de grao medio e superior das especialidades agrarias.

O obxectivo fundamental que se marca para 2018 é atender prioritariamente a facilitar a incorporación no mercado de traballo dos mozos e mozas así como das persoas pertencentes a colectivos con dificultades especiais para a súa inserción laboral.

No medio rural existe un alto grao de envellecemento da poboación activa do sector agroforestal. Trátase de atraer á mocidade aos centros de formación e experimentación agroforestal e achegarlle a formación necesaria para desenvolverse nestas actividades.

As accións desenvolvidas neste programa terán unha especial incidencia ao impulsar accións dirixidas a mozas e mulleres maiores de 41 anos agricultoras así coma con expectativas de incorporación.

Nos programas de formación e transferencia tecnolóxica que se financian a través destes dous programas de gasto establécese, entre os criterios de selección das persoas participantes, a prioridade das mulleres fronte aos homes no suposto de concorrencia e limitación de prazas. Así trátase de facilitar a súa capacitación para o desenvolvemento dunha actividade profesional e, deste xeito, a súa maior independencia.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase que no eido da formación agroforestal a presenza de mulleres é menor a dos homes, cunha porcentaxe global do 43%, porcentaxe que se eleva ao 45% no indicador de número de participantes en accións de intercambio.

Cadro 70.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 1.5.07

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA05 - Consolidar un sistema educativo que minimice o fracaso escolar e se aliñe en resultados coas rexións líderes de Europa en todos os niveis e impulsar o SUG cara á excelencia

E07 - Cualificar aos traballadores e traballadoras do medio rural para a súa incorporación ao mercado laboral agroforestal.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P227.H	Participantes en accións de formación. Homes	10.800	Nº
P227.M	Participantes en accións de formación. Mulleres	8.300	Nº
P228.H	Participantes en accións de intercambio (Homes)	120	Nº
P228.M	Participantes en accións de intercambio (Mulleres)	100	Nº

Fonte Consellería de Medio Rural

PROGRAMA 561A-PLAN GALEGO DE INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO E INNOVACIÓN TECNOLÓXICA

Este programa ten como finalidade desenvolver as actividades de I+D+I nos sectores agrario, gandeiro e forestal, dentro das competencias atribuídas á Consellería do Medio Rural. O sector produtivo agrario ten que reforzar a introdución de novas ideas, adaptación ás demandas e innovacións, polo que o incremento de I+D+I é unha das principais

necesidades do sector. Por iso, no 2018 incrementaranse as actuacións de desenvolvemento de actividades innovadoras coa participación en novos proxectos, o incremento das actuacións de desenvolvemento tecnolóxico de colaboración empresarial con centros tecnolóxicos e de investigación e o impulso da transferencia tecnolóxica.

Dende unha perspectiva de xénero, os actores executores destas accións son investigadores/as, tecnólogos/as e persoal de apoio á I+D+I, que ou ben forman parte dos cadros de persoal dos centros de investigación ou ben se contratan ex profeso para realizar ou colaborar nestes proxectos.

Neste último caso, os procesos selectivos de persoal laboral temporal incorporan nas súas bases previsións legais que garanten unha perspectiva de xénero. Tal é o caso das comisións de selección que son constituídas seguindo o principio de paridade entre homes e mulleres.

E tamén que en caso de empate, este resolverase a favor da muller no suposto de infra-representación do sexo feminino (entendendo por tal, cando exista unha diferenza porcentual de, polo menos vinte puntos entre o número de mulleres e o número de homes).

Sinálase como obxectivo en materia de igualdade de aplicación no desenvolvemento das accións deste programa acadar, de ser o caso, unha representación equilibrada de homes e mulleres en todas as categorías profesionais do persoal que leva a cabo o programa.

Este obxectivo xa se cumpre en moitas categorías profesionais onde tradicionalmente as mulleres teñen demostrado unha cualificación media superior, como é o persoal de laboratorio (analistas e auxiliares de laboratorio) e recentemente no persoal investigador, pola mellor competencia no proceso formativo académico respecto aos varóns.

As actividades previstas comprenden inicialmente a todo o sector agrario, gandeiro e forestal e por extensión pódese considerar que poden afectar a toda a sociedade.

Convocatoria de acceso a financiamento de proxectos de investigación nos que se contemple a igualdade de oportunidades para ámbolos dous xéneros; eliminado aqueles requirimentos que poidan establecer situacións discriminatorias por este criterio.

Uso de linguaxe non sexista nas convocatorias e desagregación dos indicadores de seguimento empregados.

Nas convocatorias de bolsas para a incorporación de persoal nos distintos equipos investigadores, procurarase introducir sempre que legal e temporalmente sexa posible, requisitos e cláusulas dirixidas a fomentar a igualdade de oportunidades entre ámbolos dous xéneros.

PROGRAMA 581A-ELABORACIÓN E DIFUSIÓN ESTATÍSTICA

Segundo se indica na memoria, o obxectivo deste programa é a execución das operacións estatísticas encomendadas á consellería dentro do Plan Galego de Estatística (PGE) aprobado pola Lei 8/2011, de 9 de novembro e das conveniadas co Ministerio de Agricultura, Alimentación e Medio Ambiente (MAGRAMA).

Así, aínda que dende a consellería se cualifica este programa de gasto como un programa sen repercusión dende o punto de vista do xénero e polo tanto non procede á súa análise dende esta perspectiva, non se pode deixar de sinalar que no sector agrario, a diferencia doutros, detéctase unha importante escaseza e falta de accesibilidade a datos estatísticos relativos ao papel da muller neste ámbito. E que incluso nos casos en que existen estes datos, moitas veces a información non resulta útil para coñecer detalladamente a súa situación laboral, ao non estar desagregada por sexo ou por tipoloxía de actividade, polo que resulta complexo definir a situación real de partida de mulleres e homes nestes sectores.

De aí a importancia de ter en conta a perspectiva de xénero á hora de definir as operacións estatísticas e de recoller os datos, tendo en conta que as estatísticas con perspectiva de xénero van máis alá da desagregación de datos por sexo. Constrúense a partir de conceptos e definicións que revelan as condicións e características diferenciadas de mulleres e homes nun determinado sector, permitindo captar a situación de partida e apreciar se existen ou non diferenzas en canto ao xénero que deben ser corrixidas ou tidas en conta.

PROGRAMA 711A-DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DO MEDIO RURAL

Segundo se indica na memoria, o obxecto deste programa de gasto é o funcionamento e a coordinación dos servizos centrais e periféricos da área do medio rural da consellería, tanto no que atinxe aos medios humanos como aos materiais e de organización, actuando de soporte básico para a execución do resto dos programas da consellería e co obxectivo de acadar unha maior calidade, eficacia e eficiencia na prestación de servizos públicos á cidadanía en xeral e, dun xeito particular, ás persoas vinculadas social e economicamente ao medio rural en Galicia.

Entre as actividades que se van a financiar sinálanse a promoción e fortalecemento do asociacionismo agrario en Galicia ou a realización de estudos e traballos técnicos en temas xerais da consellería e demais actividades de apoio que lle sexan encomendadas.

Por iso, aínda que a consellería cualifica este programa de gasto como un programa sen repercusión dende o punto de vista do xénero e polo tanto non procede á súa análise dende esta perspectiva, non se pode perder de vista que, do mesmo xeito que se indica

no apartado anterior, os estudos e investigacións que se leven a cabo deberían incorporar e ter en conta a perspectiva de xénero, xa que do contrario, sen coñecer a situación real e diferente de mulleres e homes nos sectores que se estean a estudar non se poderá ofrecer unha visión exacta do sector do que se trate. Como tampouco se poderá levar a cabo dun xeito adecuado a "divulgación e promoción dos sectores agropecuario e forestal de Galicia, estimulando a demanda, a divulgación do medio rural en xeral, mellorando a percepción que a poboación ten do mesmo", que é outro dos obxectivos que se marcan dentro deste programa de gasto.

Isto é aínda máis evidente cando se trata das actividades de promoción do asociacionismo agrario, nas que sen lugar a dúbidas hai que ter en conta que un factor a ter en conta para a consecución dunha verdadeira igualdade de oportunidades é o logro do empoderamento feminino e a participación equitativa de ambos os dous sexos na toma de decisións que afecten ao sector, e para isto resulta fundamental desenvolver actuacións que faciliten o acceso das mulleres a postos directivos e de responsabilidade, así como a presenza equilibrada dentro das asociacións.

PROGRAMA 712A-FIXACIÓN DE POBOACIÓN NO MEDIO RURAL

O programa ten como obxectivos contribuír de forma eficaz á diversificación económica, á modernización do tecido produtivo rural, e á mellora da calidade de vida e nese marco, desenvolvendo, entre outras, as seguintes actuacións:

- Consolidación e creación de emprego mediante a creación e desenvolvemento de novas actividades económicas non agrícolas, que deben contribuír a fomentar a diversificación económica, o equilibrio territorial e a sostenibilidade do medio rural, tanto en termos económicos como sociais.
- Implantación ou mellora de servizos básicos para a economía e a poboación rural, así como de convenios con axentes socioeconómicos públicos e privados do medio rural, destinados á posta en marcha de plans e accións específicas destinados á dinamización económica e á mellora da calidade de vida no medio rural.
- O impulso da creación de novas explotacións a través da transferencia de terra favorecendo o asentamento da poboación no medio rural e freando o abandono, tanto no eido social como agro-ambiental.

Na memoria indícase que a Axencia Galega de Desenvolvemento Rural (AGADER), mediante as súas liñas de axudas, apoia dun xeito transversal as iniciativas das mulleres no rural. Dentro do enfoque Leader, cada grupo de desenvolvemento rural ten autonomía para determinar a fórmula de potenciar as iniciativas presentadas por mulleres. Dentro da estratexia territorial os grupos poden priorizar aqueles proxectos desenvolvidos por mulleres. Na totalidade dos mesmos aplícanse baremos de discriminación positiva neste eido.

AGADER, a través do Banco de Terras, tamén favorece a incorporación e mellora produtiva das mulleres posibilitando o acceso á terra con vocación agraria.

PROGRAMA 712B-MODERNIZACIÓN E DIVERSIFICACIÓN DO TECIDO PRODUTIVO RURAL

Este programa de gasto trata de apoiar a reestruturación dos sistemas produtivos para mellorar a súa competitividade, fomentando o relevo xeracional nas explotacións agropecuarias galegas e establecendo medidas complementarias de apoio á renda en zonas con dificultades especiais.

Así, está previsto financiar investimentos nas explotacións dirixidos a mellorar a súa eficacia produtiva; indemnizacións aos agricultores e agricultoras que residan en zonas onde a actividade agraria presenta dificultades especiais e o apoio a sistemas produtivos respectuosos co ambiente. Tamén financia os programas de asesoramento, xestión e substitución as explotacións agrarias, así como a contratación de seguros agrarios para cubrir os danos que se poidan producir motivados por desastres naturais.

Dende o punto do xénero salientar que coas axudas a determinado tipo de agricultoras/es polas difíciles condicións agroclimáticas nas que están a desenvolver a súa actividade produtiva, este programa trata de fixar poboación nas zonas rurais desfavorecidas de acordo a criterios xeomorfolóxicos e sociais.

Este tipo de zonas presentan unha menor integración da muller no mercado laboral.

A incorporación da perspectiva de xénero nos proxectos do programa farase a través de:

- Fomentar a integración da muller no mercado laboral establecendo medidas de discriminación positiva no procedemento para a adxudicación, por concorrencia competitiva, das axudas a mulleres que sexan titulares de explotacións, mediante a concesión de 5 puntos pola condición de xénero, o que supón unha preferencia na baremación.

a) Nas zonas establecidas como desfavorecidas en Galicia, os últimos datos consolidados (campaña 2015) amosan unhas cifras de 13.262 explotacións prioritarias das que 4.494 corresponden a mulleres (33,89%).

- A desagregación por sexo dos indicadores en todas as actuacións.
- A discriminación positiva das mulleres pola súa participación maioritaria nos consellos directivos das entidades asociativas (Coop e SAT)
- Dentro das actuacións de asesoramento as explotacións agrarias estableceuse como obrigatorio o asesoramento en materia de seguridade laboral e de igualdade de xénero como forma de potenciar o acceso da muller en igualdade de condicións á titularidade das explotacións nas que tradicionalmente viñan traballando sen que súa actividade fose recoñecida en igualdade de condicións.

- E dende a rede de oficinas agrarias comarcais de Xunta informarase á poboación feminina agraria rural das posibilidades que as distintas convocatorias de axudas lles ofrece para a súa incorporación ou ben como titulares de explotación a título individual ou coa titularidade compartida co seu cónxuxe en réxime de igualdade.
- Segundo os datos de explotacións de titularidade compartida do MAGRAMA, a 4 de outubro de 2017 figuraban no Rexistro de Titularidade compartida, 17 explotacións en Galicia.

PROGRAMA 712C-FOMENTO DO ASOCIACIONISMO AGRARIO E DIVULGACIÓN DA TECNOLOXÍA AGRARIA

O asociacionismo agrario é un impulsor do desenvolvemento rural no seu conxunto, e gran dinamizador da economía e da sociedade rural, contribuíndo de forma efectiva a súa fixación no medio.

Por iso, no marco deste programa de gasto foméntase o asociacionismo como unha ferramenta de grande potencialidade para a reestruturación do sector agrario galego, que intervén positivamente en todos os seus factores de produción, para acadar obxectivos de sustentabilidade económica e medioambiental.

Vanse financiar axudas para o fomento das instalacións e equipamentos en común, para programas operativos que constitúan agrupacións de produtores de froitas e hortalizas, ademais de axudas especificas que fomentan o asociacionismo agrario.

Nas bases reguladoras destas axudas valorarase como feito diferenciador positivo:

- Ser muller
- Formar parte dunha sociedade ou cooperativa con máis do 50% de mulleres
- Ou que a entidade teña un consello reitor con máis dun 40% de mulleres

E valórase non só a presenza das mulleres nas entidades asociativas, senón tamén a súa presenza en cargos directivos. Por iso, levaranse a cabo actividades promocionais para favorecer non so a incorporación das mulleres como socias dunha entidade senón que se incorporen aos órganos de dirección, para que non só realicen unha actividade agraria, senón que tomen contacto co mundo empresarial agrario participando na xestión directa da súa entidade, e non só na fase de produción, dando un paso máis na valorización do traballo da muller e a súa imaxe de cara a sociedade.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase que no indicador de Nº de persoas beneficiarias de axudas e de actuacións realizadas directamente pola Administración, as mulleres representan o 46%.

Cadro 71.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 3.1.07

E3 - Crecemento sustentable, territorio, mar, agricultura, gandeiría e montes

PA01 - Fomento do sector primario baseado na innovación e a calidade do produto galego que fixe a poboación ao medio rural

E07 - Fomentar a innovación e a calidade diferenciada no eido agroalimentario e impulsar o asociacionismo agrario para poder acceder ao mercado en condicións máis favorables a través da organización da produción e da comercialización.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P127.H	Nº de beneficiarios de axudas e de actuacións realizadas directamente pola Administración (Homes)	1.348	Nº
P127.M	Nº de beneficiarios de axudas e de actuacións realizadas directamente pola Administración (Mulleres)	1.130	Nº

Fonte Consellería de Medio Rural

PROGRAMA 713B – ORDENACIÓN DAS PRODUCIÓNS FORESTAIS

O programa ten como algúns dos seus obxectivos principais a posta en valor os montes galegos, mediante a ordenación das producións forestais; o fomento de liñas de agrupación e creación de sociedades mercantís (Sofor) compostas dun número de persoas propietarias suficientes para que as superficies agrupadas sexan obxecto dunha xestión forestal sustentable; o fomento de investimentos en materia de restauración forestal e silvicultura; o mantemento e conservación dos ecosistemas forestais; a creación e mellora das empresas de comercialización e transformación de produtos forestais e a recuperación do potencial forestal afectado por incendios e outras catástrofes naturais.

Dende a consellería, recoñécese que aínda que as mulleres rurais galegas veñen experimentando cambios importantes na súa calidade de vida, seguen a experimentar unha situación de desigualdade derivada da situación demográfica do medio rural (despoboación e dispersión que dificultan, por exemplo, a conciliación), das especiais características económicas e do tecido industrial do rural e das diferenzas na participación laboral de mulleres e homes. Por todo iso, tratarase de adoptar, dentro das actuacións que se desenvolven no marco deste programa de gasto, medidas específicas para favorecer a integración das mulleres no mercado laboral.

PROGRAMA 713D - MELLORA DA CALIDADE NA PRODUCIÓN AGROALIMENTARIA

No marco deste programa de gasto trátase de promover a comercialización dos produtos agroalimentarios galegos, a través da defensa do prestixio da produción agroalimentaria de Galicia, da promoción dos produtos de calidade e no aumento da cota de participación destes produtos no conxunto da produción alimentaria galega.

Outra das prioridades estratéxicas será abrir novos mercados, e para isto establécense liñas de apoio á accións de promoción e comercialización realizadas por empresas individuais ou conxuntas dirixidas a apertura de mercados nacionais e internacionais.

A meirande parte dos indicativos de calidade afectan a territorios do rural con importantes problemas de despoboamento, por iso, a potenciación das denominacións de calidade incide directamente na fixación da poboación destas zonas, na medida en que favorece a actividade económica e o mantemento e xeración de emprego nesas áreas.

Aínda que os beneficiarios directos deste programa son fundamentalmente consellos reguladores, asociacións sen ánimo de lucro e empresas agroalimentarias, os beneficiarios finais son os produtores e produtoras de produtos agroalimentarios galegos, e en particular os de produtos de calidade amparados por denominacións de orixe, indicacións xeográficas protexidas e produtos ecolóxicos.

Non se conta con datos específicos desagregados por sexo sobre a titularidade destas explotacións, aínda que o seu elevado número, próximo aos 30.000, fai supoñer que son unha mostra representativa do total de explotacións agropecuarias galegas, polo que a porcentaxe de mulleres titulares será similar á do universo total e as medidas de fomento destas producións afectarán positivamente a todas.

Ademais, dentro das actividades que se financian neste programa teñen gran incidencia as relacionadas coas campañas de promoción dos produtos agroalimentarios de calidade. É frecuente que nas campañas publicitarias de calquera ben de consumo se utilicen estereotipos que asignan roles diferenciados aos homes e ás mulleres. Nas accións promocionais realizadas con financiamento deste programa velarase porque isto non suceda, de xeito que se transmita unha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade.

PROGRAMA 713F-REGULACIÓN DAS PRODUCIÓNS AGRARIAS E APOIO Á RENDA DOS AGRICULTORES

No marco deste programa de gasto, trátase de garantir ingresos xustos ás persoas agricultoras e o benestar na sociedade rural e contribuír ao equilibrio e estabilidade nos mercados agrarios, así como mellorar a seguridade alimentaria coa mellora das condicións

sanitarias dos animais e do seu benestar e fomentar a compatibilidade da produción agraria coa protección do medio ambiente.

Dende este programa lévanse a cabo as accións previstas nos diversos réximes de apoio á renda establecidos na Política Agraria Común (PAC), no marco definido pola aplicación da reforma da PAC aprobada en 2003, e polo novo marco de reforma da PAC 2014-2020.

Os réximes de axudas previstos na Política Agrícola Común (PAC) prevén as axudas directas á renda, como un método para mellorar o nivel de vida da poboación agraria así como para o mantemento do tecido socioeconómico das zonas rurais. Aínda que estas axudas alcanzan no sector agrario galego unha magnitude relativa inferior á media europea e estatal, a súa adecuada implementación e xestión ten unha incidencia crecente na renda das persoas agricultoras galegas.

Segundo o informe do FEGA "Análisis de la edad y el sexo de los perceptores, a nivel nacional y por comunidades autónomas", no exercicio 2012 as mulleres que recibiron axudas directas da PAC foron 21.468, o que representa máis do 57% do total de 37.201 beneficiarias/os.

Ademais, na convocatoria de axudas sobre pagamentos directos faise referencia á igualdade entre homes e mulleres no capítulo relativo ás axudas específicas e recóllense tamén referencias expresas á Lei 35/2011, do 4 de outubro, sobre titularidade compartida das explotacións agrarias co fin de promover e favorecer a igualdade real e efectiva das mulleres no medio rural, a través do recoñecemento xurídico e económico da súa participación na actividade agraria.

PROGRAMA 741A-APOIO Á MODERNIZACIÓN, INTERNACIONALIZACIÓN E MELLORA DA COMPETITIVIDADE, INNOVACIÓN E PRODUTIVIDADE EMPRESARIAL

No marco deste programa de gasto trátase de apoiar con carácter xeral aos procesos de transformación e comercialización dos produtos agrarios e, en particular, aqueles que garanten un beneficio directo aos produtores de base galegos.

O programa está destinado a financiar investimentos en instalacións industriais agroalimentarias, co obxectivo final principal de facilitar a saída comercial ás producións agrogandeiras galegas, polo que é unha medida de gran relevancia para o desenvolvemento rural.

Este tipo de instalacións tamén son xeradoras de emprego directo e contribúen ao desenvolvemento socio-económico do territorio onde se sitúan. Non se conta con datos desagregados por sexos sobre ocupación nas industrias agroalimentarias galegas nin sobre a titularidade destas empresas. Como en calquera programa deste tipo, pode haber un

impacto diferenciado entre homes e mulleres na medida en que a porcentaxe de homes titulares de explotacións agropecuarias e de instalacións agroindustriais é superior ao de mulleres.

Na memoria indícase que non é posible establecer medidas de discriminación positiva. No caso das explotacións agrícolas, por ser beneficiarias indirectas da medida, e no caso das instalacións industriais, porque os criterios de priorización están predeterminados no PDR de Galicia, e non contemplan ningún tipo de priorización para as empresas de titularidade feminina.

Conclusións:

Valóranse positivamente as accións que se pretenden desenvolver e financiar, posto que:

- En xeral, refórzase a integración do principio de transversalidade de xénero na actuación da consellería.
- Establécense medidas de discriminación positiva a prol das mulleres, nalgunhas das convocatorias de axudas que se prevé xestionar.
- Trátase de potenciar a participación das mulleres nos organismos de representación profesional pertencentes ao ámbito sectorial do departamento, procurando unha presenza máis equitativa.

V.11. CONSELLERÍA DO MAR

Intégranse no ámbito competencial desta consellería a ordenación pesqueira en augas interiores, marisqueo, acuicultura, confrarías de pescadores e demais organizacións e asociacións dos e das profesionais do sector, industrias pesqueiras e conserveiras, establecementos de almacenamento, manipulación, vendas e transformación do peixe e ensinanzas marítimo-pesqueiras, náutico-deportivas e mergullo, cooperación pesqueira interinstitucional e co exterior, salvamento marítimo, loita contra a contaminación e planificación e actuacións portuarias.

As mulleres desempeñan un importante papel no sector pesqueiro, tanto persoal como profesionalmente. Os seus oficios inclúen a pesca, o marisqueo, a acuicultura, o procesamento e comercialización de pescado, a reparación e creación de redes, así como a administración e a xestión das empresas pesqueiras. Realizando ademais significativas actividades de diversificación económica e social nos seus entornos.

No ámbito da pesca, se ben é certo que hoxe en día as mulleres están presentes en toda a cadea produtiva do sector pesqueiro, e que van ganando relevancia en todos os estamentos, a súa presenza segue a ser maioritaria en determinadas actividades económicas, desempeñando roles que tradicionalmente presentaban un carácter eminentemente feminino, como son o marisqueo, a reparación de redes ou a transformación e comercialización de produtos pesqueiros.

Segundo os datos do IGE, en 2015 as mulleres eran titulares do 77,89% dos permisos de marisqueo a pé.

O emprego feminino sitúase, polo tanto, nos distintos subsectores da pesca, onde alcanzan altas cifras de emprego e gran protagonismo no seu crecemento. As mulleres desenvolven importantes tarefas na diversificación económica das zonas pesqueiras, xa sexa de maneira tradicional, como venda ou transformación, ou actividades máis innovadoras relacionadas co turismo. Os labores das mulleres no ámbito do sector pesqueiro teñen unha gran importancia cuantitativa pero existen poucos indicadores e poucos análises específicos que permitan realizar unha avaliación sobre o seu potencial e repercusión.

PROGRAMA 422K-ENSINANZAS PESQUEIRAS

O programa 422K persegue garantir o funcionamento básico e a continuidade da oferta pública de calidade das ensinanzas náuticas, marítimo e pesqueiras nas súas diversas modalidades de formación profesional marítimo-pesqueira e dos ciclos formativos de formación profesional específica de: técnico en navegación e pesca de litoral, técnico superior en transporte marítimo e pesca de altura, técnico en mantemento e control da

maquinaria de buques e embarcacións, técnico superior en organización do mantemento de maquinaria de buques e embarcacións, técnico en cultivos acuícolas, técnico superior en acuicultura e técnico en operacións subacúaticas e hiperbáricas.

A formación náutica e marítimo-pesqueira, impartida nos portos, confrarías e nos centros de ensino da consellería, ten como finalidade a adecuación das ensinanzas as necesidades demandadas polo mercado laboral, a obtención dun emprego estable e de calidade e o aumento das condicións de acceso aos distintos sectores de produción, de extracción e servizos que xera o mundo da pesca.

A poboación traballadora no sector do mar é eminentemente masculina. Segundo os datos que figuran na plataforma tecnolóxica da pesca dentro do informe "Ocupesca 2015", dentro do mundo da pesca extractiva só un escaso 4% dos tripulantes da frota pesqueira galega son mulleres e a totalidade das mulleres empregadas como tripulantes dos buques con porto base en Galicia traballan en buques que pescan no caladoiro nacional e, dentro deste, principalmente nos buques de artes menores.

Esta realidade no sector da pesca extractiva é radicalmente oposta á situación do marisqueo a pé onde o 84,4% dos postos están ocupados neste caso por mulleres.

A maior parte das persoas que acceden ás actividades formativas que se organizan son homes. No ano 2016 impartiuse formación a 3.479 persoas das que só un 18,1% foron mulleres; estes datos mostran unha lenta pero constante mellora das condicións cara a igualdade (houbo un incremento de 2 puntos respecto das mulleres que participaron en actividades formativas no ano 2014), pero é preciso reforzar esta traxectoria para ampliar as oportunidades de acceso das mulleres á formación da familia marítimo -pesqueira.

Por iso, co obxecto de que se incremente a participación de mulleres nas ditas actividades está previsto que se programen en horarios que permitan a conciliación da vida familiar coa formación.

Ademais, os horarios nos que se vai programar a formación específica en marisqueo, sector no que as mulleres son o grupo maioritario, establécense de tarde. Con esta medida conséguese que poidan exercer a súa actividade profesional, que é pola mañá, adaptándose a formación as súas necesidades

A ampliación da oferta formativa da familia marítimo-pesqueira, tanto nos centros de ensino dependentes da consellería, como da formación impartida nos portos na que se inclúe tamén a formación para a obtención de certificados de mariscador/a e percebeiro/a, debe dar continuidade á traxectoria seguida ata hoxe ampliando as oportunidades de acceso das mulleres á formación da familia marítimo-pesqueira e deste xeito reducir a brecha de xénero no emprego.

Nesta mesma liña, ampliarase a oferta de cursos, e mellorarase a flexibilización de horarios para adaptalos as necesidades laborais dos e das participantes.

Ademais, nos itinerarios formativos vaise empregar unha linguaxe non sexista e vanse desagregar por sexo os indicadores de seguimento utilizados.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2018, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres que van participar.

Obsérvase que no ensino náutico e marítimo - pesqueiro a presenza de mulleres é minoritaria, xa que soamente son a quinta parte do total do alumnado.

Cadro 72.. Indicadores de produtividade de persoas beneficiadas desagregados por sexo de OE 15.06

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA05 - Consolidar un sistema educativo que minimice o fracaso escolar e se aliñe en resultados coas rexións líderes de Europa en todos os niveis e impulsar o SUG cara á excelencia

E06 - Mellorar a calidade e resultados do ensino náutico e marítimo - pesqueiro nas súas diversas modalidades de formación profesional.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P033.H	Alumnado beneficiado por bolsas (Homes)	3	Nº
P033.M	Alumnado beneficiado por bolsas (Mulleres)	1	Nº
P227.H	Participantes en accións de formación. Homes	4.675	Nº
P227.M	Participantes en accións de formación. Mulleres	1.176	Nº

Fonte Consellería do Mar

PROGRAMA 514A-INFRAESTRUTURAS PESQUEIRAS

Coas actividades que se desenvolven e financian no marco deste programa de gasto trátanse de atender as necesidades de dotación de equipamentos pesqueiros dos portos coa finalidade de modernizar e desenvolver os portos e fondeadoiros de pesca para mellorar os servizos ofrecidos e así convertelos nunha vantaxe competitiva.

Estas actividades diríxense ao sector pesqueiro galego, con especial incidencia nos pescadores/as e mariscadores/as. Tamén atende necesidades doutros colectivos ligados ao sector pesqueiro como redeiras/os e acuicultores/as.

Inciden polo tanto nalgúns dos sectores da pesca nos que as mulleres teñen máis representación.

Segundo os datos publicados por esta consellería nos estudos dos permisos de marisqueo e no proxecto Ocupesca, o 23,91% da poboación ocupada nos sectores extractivos

da pesca e do marisqueo son mulleres, atopando que no ano 2015 no sector do marisqueo as mulleres representaban o 77,89%.

Así mesmo, o estudo recolle que un de cada catro empregos da acuicultura mariña é desempeñado por mulleres. O sector da acuicultura mariña deulle traballo en 2015 a 4.507 homes e 1.442 mulleres. O estrato onde se atopa unha maior presenza de mulleres é o dos parques de cultivo mariños.

Ata hai unha década as condicións nas que as mulleres desenvolvían a súa actividade non eran as máis axeitadas, sendo un obstáculo a superar para favorecer a incorporación ao sector pesqueiro en igualdade.

A consellería indica como unha das liñas de actuación na que se van realizar novos investimentos a de servizos ás persoas, que agrupa aquelas instalacións e servizos que melloran a calidade das condicións de traballo dos colectivos do mar e promoven a igualdade de xénero.

Resulta difícil determinar o número de mulleres que se poden ver afectadas polas actuacións que se van desenvolver no marco deste programa de gasto pero si que debe supoñerse que a súa posta en marcha vaia ter impacto no seu traballo e na súa xornada laboral, ao contemplar a presenza de mulleres como usuarias no deseño dos equipamentos portuarios e ao incorporar nestes recintos servizos que facilitan o desenvolvemento do traballo realizado por mulleres (vestiarios e servizos, locais de traballo con mellor acceso, equipos de manipulación de cargas e outros).

PROGRAMA 561A-PLAN GALEGO DE INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO E INNOVACIÓN TECNOLÓXICA

Este programa ten como finalidade desenvolver as actividades de I+ D+I no sector pesqueiro, dentro das competencias atribuídas á Consellería do Mar.

A labor de investigación busca solucionar os problemas concretos que presenta o sector relativos aos aspectos biolóxicos que mediatizan o seu desenvolvemento (taxas de mortalidade, plans de cultivo, explotación de novas especies).

Así mesmo, búscase transferir ao sector produtivo a tecnoloxía acadada (produción de semente, cultivo en minicriadoiros, protocolos de actuación, etc).

Doutra banda, o programa contribúe á formación de persoal investigador, tanto técnico como titulados e tituladas superiores, para acadar unha masa crítica que garanta unha maior optimización e utilización dos recursos mariños.

Trátase de consolidar os centros tecnolóxicos e de investigación dependentes da Consellería do Mar para que conten con medios e con persoal cualificado e de incentivar

o aumento da competitividade empresarial coa mellora tecnolóxica, a formación e a innovación que son prioridades sinaladas polo Plan Estratéxico de Galicia.

Precisamente, dende o punto de vista do persoal investigador é onde se aplican criterios de promoción da igualdade:

- Os procesos selectivos de persoal laboral temporal incorporan nas súas bases previsións legais que garanten unha perspectiva de xénero. Tal é o caso das Comisións de selección das persoas candidatas que son constituídas seguindo o principio de paridade entre homes e mulleres.
- En caso de empate, este resolverase a favor da muller no suposto de infra-representación do sexo feminino (entendendo por tal, cando exista unha diferenza porcentual de, polo menos vinte puntos entre o número de mulleres e o número de homes).

Sinalar que o obxectivo de acadar unha representación equilibrada de homes e mulleres en todas as categorías profesionais do persoal que leva a cabo o programa, xa se cumpre en moitas categorías profesionais (analistas e auxiliares de laboratorio, e recentemente no persoal investigador).

Na actualidade, na Consellería do Mar están desempeñando o papel de investigador/a un total de 10 mulleres (53%) e de 9 homes (47%); o reparto en canto ao persoal auxiliar ou técnico/a son 16 mulleres (89%) e 2 homes(11%).

En calquera caso, o I+D+i constitúe un factor estratéxico para coñecer o impacto da investigación no desenvolvemento do noso tecido económico, apostando por unha participación paritaria de mulleres e homes cara a alcanzar un sociedade do coñecemento saudable e igualitaria.

Aínda que as series publicadas polo INE mostran unha lenta pero constante mellora das condicións cara a igualdade, é necesario reforzar esta traxectoria para ampliar as oportunidades das mulleres na sociedade do coñecemento.

Por outra banda, nas convocatorias de acceso a financiamento de proxectos de investigación introduciranse criterios de igualdade, utilizarase unha linguaxe non sexista e desagregaranse por sexo os indicadores de seguimento empregados.

Ademais, nas convocatorias de bolsas para a incorporación de persoal nos distintos equipos investigadores, procurarase introducir sempre que legal e temporalmente sexa posible, requisitos e cláusulas dirixidas a fomentar a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes.

PROGRAMA 722A-PROMOCIÓN SOCIAL E DIVULGACIÓN DA TECNOLOXÍA PESQUEIRA

Este programa trata de dar resposta ás necesidades de formación e información dos activos do sector pesqueiro (traballadores e traballadoras do sector pesqueiro e marisqueiro), cando se trata de poñer en marcha actividades de diversificación na pesca e nas comunidades pesqueiras, mediante actuacións de fomento e divulgación das novas tecnoloxías e de reciclaxe e posta o día dos coñecementos, para unha mellor explotación, xestión e comercialización dos recursos mariños e a emprender novas actividades que complementen os seus ingresos.

Trátase de fomentar a diversificación de actividades do sector pesqueiro mediante a posta en marcha de programas de formación, de actuacións de demostración e de apoio ás iniciativas de novas actuacións. Outra liña de actuación é prestar asesoramento e asistencia técnica ás confrarías de pescadores en materia económica e contable así como a colaboración coas Federacións de confrarías

Vaise introducir a perspectiva de xénero de xeito transversal procurando incluír, sempre que legal e temporalmente sexa posible, nos contratos, convenios e demais figuras contractuais utilizadas para o desenvolvemento das actividades, cláusulas dirixidas a fomentar a igualdade.

Ademais, recolleranse os indicadores de cada actuación desagregados por sexo, incluiranse actuacións para mulleres nos plans e prioridades do programa e tratarase de fomentar a creación de empresas relacionadas co sector pesqueiro e as actividades relacionadas directamente coa pesca nas que se valore favorablemente a presenza de mulleres ou que sexan creadas a iniciativa de mulleres.

Tamén se pretende impulsar a participación das mulleres no funcionamento das confrarías de pescadores, adaptando a normativa reguladora das mesmas e promovendo a paridade na composición dos órganos reitores das citadas entidades.

As intervencións a través da diversificación de actividades do sector pesqueiro e o apoio ás iniciativas de novas actuacións pode proporcionar datos relevantes sobre a presenza da muller no entorno pesqueiro; a avaliación dos indicadores será básica e necesaria para contar con datos relativos á realidade das intervencións acometidas.

E a posta en funcionamento de iniciativas públicas que promovan o emprendemento por parte do conxunto de persoas que viven da actividade pesqueira, e que axuden a completar os seus ingresos redundará nunha mellor calidade de vida e na construción dunha sociedade máis xusta e igualitaria.

PROGRAMA 723A-COMPETITIVIDADE E MELLORA DA CALIDADE DA PRODUCIÓN PESQUEIRA E DA ACUICULTURA

Neste programa encádranse as actuacións destinadas á adaptación da flota galega á dispoñibilidade dos recursos coa finalidade de evitar a sobreexplotación e acadar un desenvolvemento sostible do sector, fomentando unha pesca sostible, innovadora, competitiva e baseada no coñecemento coa finalidade de manter ou restablecer os niveis de capturas que produzan o rendemento máximo sostible, axustando as posibilidades de pesca á capacidade pesqueira.

Tamén se inclúen as medidas para fomentar unha acuicultura sostible, eficiente no uso de recursos, innovadora e competitiva.

As tendencias de desenvolvemento deste sector veñen marcadas polo fomento de medidas de creación de grupos locais que dinamicen económica e socialmente as poboacións dependentes da pesca, que humanicen e confiran atractivo á actividade, así como pola necesidade de impulsar métodos respectuosos co medio e medidas que incrementen o valor de mercado das especies capturadas.

Trátase de proporcionar ao sector pesqueiro mecanismos que melloren a súa competitividade, mellorando o coñecemento sobre as artes de pesca para optimizar a súa efectividade e asesorándoo na adopción de medidas de xestión axeitadas.

As mulleres desempeñan un importante papel no sector pesqueiro pero a súa presenza nas diferentes actividades do sector pesqueiro é moi heteroxéneo.

Segundo os datos do IGE correspondente ao segundo trimestre do 2015 o o número total de persoas ocupadas no sector da pesca e acuicultura en Galicia, era de 16.300 persoas, das cales 5.200 son mulleres, representando o 32% do número de total de persoas ocupadas, mentres que no sector do marisqueo as mulleres representan case o 77,88%.

E segundo datos de Ocupesca 2015, as mulleres ocupadas na pesca extractiva, en caladoiro nacional, é de 469 (5,54 %), fronte a 7.791 homes (94,46 %). En pesqueiras comunitarias e internacionais hai 8 mulleres (0,41 %), fronte a 2.166 homes (99,59 %). O total da poboación ocupada na pesca extractiva é de 477 mulleres (4,9 %) e 10.157 homes (95,51 %).

En canto á ocupación na acuicultura, hai que destacar que un de cada catro empregos da acuicultura mariña é desempeñado por mulleres. O sector da acuicultura mariña deulle traballo en 2015 a 4.507 homes e 1.442 mulleres.

Tendo en conta o tipo de establecemento de acuicultura e segundo datos de Ocupesca 2015, houbo 912 mulleres (20,64 %) ocupadas en bateas, fronte a 3.504 homes (79,36 %). Os parques de cultivo ocupaban a 352 mulleres (39,75 %), fronte a 534 homes

(60,25 %). E en granxas, criadeiros, liñas de cultivo e gaiolas había unha ocupación de 179 mulleres (27,57 %) fronte a 469 homes (72.43 %).

Polo que respecta ás actividades con relevancia dende o punto de vista do xénero, a través deste programa de gasto vaise promover a igualdade no acceso ao emprego, nas condicións de traballo e a incorporación de mulleres ás actividades de conservación, protección e sustentabilidade da explotación dos recursos mariños.

Tamén se van deseñar ferramentas informáticas para facilitar a xestión dos plans de xestión, nas que se terá en conta a adaptación das mesmas ao xénero feminino, utilizando ademais linguaxe non sexista.

Tal e como establece no Regulamento (UE) 508/2014 de FEMP, promoverase a igualdade entre homes e mulleres e a integración das cuestións de xénero nas diferentes etapas da execución do FEP ; así mesmo promoveranse as operacións destinadas a incrementar o papel das mulleres no sector da pesca. Para isto nas convocatorias vanse priorizar os proxectos que conteñen un plan de actuación para a igualdade efectiva de mulleres e homes.

O novo marco do FEMP e o Programa Operativo contemplan facer unha valoración de partida da visibilidade das mulleres nas estatísticas do sector, debido a insuficiencia de datos desagregados por sexo e a ausencia de indicadores en materia de igualdade.

Continuarase adoptando medidas que permitan reforzar a toma de conciencia e incremento do interese das mulleres por asociarse, a nivel autonómico. Fomentarase a súa participación nas organizacións profesionais.

Unha das medidas fundamentais coas que se conta é a diversificación, que favorecerá a adopción de aquelas actuacións que contribúan a reforzar o papel da muller.

Igualmente adoptaranse medidas que permitan aumentar o liderado e participación das mulleres nas zonas pesqueiras.

Tamén será unha liña estratéxica incluír ás mulleres no fomento do emprendemento, así como, establecer un marco de formación axeitado, para que sexan impulsoras da cohesión territorial en zonas altamente dependentes da pesca. Fomentarase especialmente a formación das mulleres en novas tecnoloxías I+D+i.

Concederanse axudas a entidades de interese colectivo, asociativas de profesionais do sector pesqueiro, marisqueiro e acuícola, co obxecto de desenvolver proxectos que melloren a capacidade produtiva das zonas improdutivas, que no caso dos bancos marisqueiros situados na zona intermareal inciden nas mariscadoras.

Continuarase coa colaboración na protección dos recursos mariños mediante operacións de salvagarda e control de acceso ás zonas de marisqueo.

Unha das ferramentas fundamentais en materia de xénero son os plans de igualdade e neste sentido cabe salientar que a través da Secretaría General de Pesca, do Ministerio de Agricultura, Alimentación e Medio Ambiente, elaborouse o Plan para a Igualdade de Xénero no Sector Pesqueiro e Acuícola (2015-2020), no que participaron e colaboraron as comunidades autónomas. O obxectivo deste Plan é servir de ferramenta para combater as situacións de discriminación que se producen neste sector, definindo os seguintes eixes, obxectivos e actuacións necesarios para desenvolver unha igualdade efectiva e real, non só teórica:

- Eixe prioritario 1: Fomentar a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes no acceso ao mercado laboral no sector pesqueiro e acuícola e impulsar o emprendemento feminino.
- Eixe prioritario 2: Mellorar as condicións de traballo, así como a calidade de vida das mulleres do sector pesqueiro e acuícola.
- Eixe prioritario 3: Impulsar o recoñecemento e a igualdade de trato e non discriminación ás mulleres no sector pesqueiro e acuícola.
- Eixe prioritario 4: Impulsar o liderado e empoderamento das mulleres do sector pesqueiro e acuícola.

PROGRAMA 723B-REGULACIÓN DAS PRODUCIÓNS E DOS MERCADOS DA PESCA

Co obxecto de mellorar a viabilidade da pesca e da acuicultura nun mercado globalizado e competitivo desenvolveranse unha serie de accións dirixidas á mellora da comercialización que valoricen esta actividade.

Tamén se levarán a cabo accións enfocadas á busca de novos mercados, a mellorar a imaxe dos produtos da pesca e da acuicultura e a unha política de calidade.

Así mesmo, preténdese fomentar a cultura do consumo dos produtos pesqueiros e potenciar o desenvolvemento das zonas costeiras coma un mecanismo dinamizador dos pobos costeiros a través da creación dos denominados grupos de acción costeira, que permitirán a participación de todos os axentes sociais na elaboración e planificación de dito desenvolvemento.

Tal e como establece no Regulamento (UE) 508/2014 de FEMP, promoverase a igualdade entre homes e mulleres e a integración das cuestións de xénero nas diferentes etapas da execución do FEP ; así mesmo promoveranse as operacións destinadas a incrementar o papel das mulleres no sector da pesca.

Especificamente, nos procedementos de contratación vaise dar preferencia ás empresas que teñan implantado un plan de igualdade ou, se é o caso, obtiveran a Marca Galega de Excelencia en Igualdade (neste caso, durante o ano natural seguinte ao da súa obtención), sempre que a súa proposición iguale nos seus termos á máis vantaxosa desde o punto de vista dos criterios obxectivos que serven de base para a adxudicación.

Todos os materiais, imaxes e documentación que se creen evitarán por completo calquera imaxe discriminatoria da muller, e fomentarán valores de igualdade, pluralidade de roles e corresponsabilidade entre mulleres e homes. Na súa elaboración utilizaranse termos xenéricos e fórmulas que faciliten a lectura e eviten a utilización de palabras con connotacións de xénero.

PROGRAMA 723C-DESENVOLVEMENTO SOSTIBLE DE ZONAS DE PESCA

O principal reto que se afronta dentro deste programa de gasto é o de combater as dificultades das zonas rurais pesqueiras do litoral marítimo cun coeficiente negativo de crecemento do sector pesqueiro, a través da mellora a competitividade das pequenas e medianas empresas do sector da pesca e da acuicultura, promovendo o emprego e a inclusión social , reducindo a pobreza, investindo en educación, na promoción da aprendizaxe permanente e o intercambio de experiencias e cooperación, e coa promoción da diferenciación e o incremento do valor engadido dos produtos da pesca e da acuicultura.

En todas as fases de execución do FEMP, establecese como obxectivo eliminar as desigualdades e promover a igualdade entre homes e mulleres, así como loitar contra toda discriminación por motivos de sexo, orixe racial ou étnico, relixión ou convicciónns, discapacidade, idade u orientación sexual.

Por iso, tratarase de promocionar proxectos por parte de mulleres vinculadas co sector da pesca, de crear e manter emprego feminino nas zonas pesqueiras e de mellorar a formación das mulleres do sector da pesca.

Ademais, nos procedementos de contratación e de conformidade co establecido nos artigos 11 e 19 da Lei 2/2007, do 28 de marzo, do traballo en igualdade das mulleres de Galicia, dáselle preferencia ás empresas que teñan implantado un plan de igualdade ou, se é o caso, obtiveran a Marca Galega de Excelencia en Igualdade (neste caso, durante o ano natural seguinte ao da súa obtención), sempre que a súa proposición iguale nos seus termos á máis vantaxosa desde o punto de vista dos criterios obxectivos que serven de base para a adxudicación.

Conclusións:

Valóranse positivamente as accións que se pretenden desenvolver e financiar, posto que:

- Amplíase a oferta formativa da familia marítimo-pesqueira, tanto nos centros dependentes da consellería, como da formación impartida nos portos, como da formación para a obtención de certificados de mariscadora ou de percebeira co obxectivo de ampliar as oportunidades de acceso das mulleres á formación e deste xeito reducir a brecha de xénero no emprego no sector da pesca.
- Desenvólvense actuacións enfocadas á creación e mantemento de emprego feminino nas zonas pesqueiras.
- Coa mellora da conservación e xestión das zonas marisqueiras pódese prever que se produza un incremento nas rendas das mulleres.
- Así mesmo a creación de máis zonas produtivas redundará nunha maior oferta de prazas e polo tanto no incremento de empregos.
- Trátase de potenciar a participación das mulleres nos organismos de representación profesional pertencentes ao ámbito sectorial do departamento, procurando unha presenza máis equitativa.
- En xeral, refórzase a integración do principio de transversalidade de xénero na actuación da consellería.

-

CONCLUSIÓNS:

VI. CONCLUSIÓNS:

A integración e consideración da perspectiva de xénero, estase a consolidar no proceso de elaboración dos orzamentos da Comunidade Autónoma de Galicia, e esta é a quinta vez que se inclúe entre a documentación orzamentaria un informe de impacto de xénero que trata de realizar unha análise, dende o punto de vista da igualdade de oportunidades entre mulleres e homes, dos programas de gasto que integran o proxecto de orzamentos.

Ter en conta a perspectiva de xénero, implica examinar o xeito en que a distribución de recursos orzamentarios afecta ás oportunidades económicas, sociais e persoais de mulleres e homes, e medir o impacto do gasto público en relación cos obxectivos de igualdade de xénero.

Hai que resaltar, unha vez máis, a colaboración das distintas consellerías da Xunta de Galicia que facilitaron a información necesaria, a través da ficha elaborada pola Secretaría Xeral da Igualdade, que permitiu a elaboración deste informe de impacto de xénero.

Deste xeito, os programas orzamentarios xestionados polas distintas consellerías, foron obxecto de análise dende o punto de vista do xénero.

Sinalar que a valoración do proxecto de orzamentos para o ano 2018 dende o punto de vista da integración da perspectiva de xénero e a promoción da igualdade entre mulleres e homes debe ser POSITIVA, e que un orzamento con enfoque de xénero permite fortalecer a eficacia das políticas públicas, aumentar a transparencia e mellorar a calidade dos servizos públicos.

Consolidar esta liña de traballo, sensibilizando e formando a todos os centros xestores sobre a importancia de ter en conta a variable de xénero nos seus programas de gasto, permitirá mellorar a calidade deste informe e avanzar cara a avaliación das políticas públicas dende o punto de vista do xénero.